

జాతీయ గ్రంథమాల : ౪

29

ఆధునిక రాజ్యాంగసంస్థలు.

శ్రీ నేమన గ్రంథాలయము,
తేలస్రాము.

ఆచార్య రంగాగారు.

జాతీయ గ్రంథమాల : ౪

ఆధునిక రాజ్యాంగ సంస్థలు.

*

*

*

*

రచయిత :

శ్రీ ఆచార్య గోగినేని రంగనాయకులుగారు,

B. Litt (Oxon).

*

*

*

*

సంపాదకులు :

బాలాంత్రపు సత్యనారాయణరావు

పైడిమర్రి సత్యనారాయణమూర్తి

వెల]

[వ 1.

*

* *

భారతీని కేతనము.

కాకినాడ.

* *

*

కాకినాడముద్రాక్షరశాల,

కాకినాడ.

మాజాతీయగ్రంథమాలికా పోషకులు

మాతప్రతిమిక్రమము

|| శ్రీ || పాన్నవల్లి వీరరాఘవసోమమాజలుగారు.

పోషకులు

శ్రీయుత దేశోద్ధారక

కాశీనాథుని నాగేశ్వరరావుపంతులుగారు,
మద్రాసు.

శాశ్వతచందాదారులు.

- 1 శ్రీయుత మల్లిపూడి పశ్యంరాజుగారు, కాకినాడ.
- 2 ,, బిక్కిన వెంకటరత్నంగారు, చోడవరం.
- 3 ,, కళా వెంకటాచ్యుగారు, ముక్కామల.
- 4 ,, నరసింహదేవర సత్యనారాయణగారు,
ఆలమూరు.
- 5 ,, పసల సోమయ్యగారు, తాడేపల్లిగూడెం.
- 6 ,, యర్రమిల్లి నారాయణమూర్తిగారు,
నర్సాపురం.
- 7 ,, భూపతిరాజు సుబ్బరాజుగారు, వేండ్ల. ప॥గో॥
- 8 ,, కలిదిండి గంగరాజుగారు, తాడేపల్లిగూడెం.
- 9 ,, తెన్నేటి విశ్వనాథంగారు, పి.శాఖపట్నం.
- 10 ,, సమయమంత్రీ అచ్చన్నపంతులుగారు,
కాకినాడ.
- 11 ,, చేలిరెడ్డి నరసారెడ్డిగారు, వాపి లేటిపాడు. నె॥జి

దేశభక్త
కొండా వెంకటప్పయ్యగారు

అంకితము

“దేశభక్తునకు.”

అరుగో !

ఆంధ్రులు నవీనభారతదేశ జీవనమందు గణనీయులు!

భారతదేశ స్వాతంత్ర్య సమరమున ఆంధ్ర స్త్రీలు, పురుషులు, బాలబాలికలు తమ సేవాహారతులతో, కలకలలాడుచు వచ్చుచున్నారు.

తమమట్టిని కనకముగా, తమనీటిని అమృతముగా మార్చుచున్నారు.

సంఘసేవ, దేశసేవ మానవసేవ ఆంధ్రులకు ప్రాణసమానమగుచున్నది.

వీరికి ఆదిగురువును, నాయకుడును, ఆదర్శప్రాయుడును అగు “దేశభక్తుడు” పూజనీయుడు.

“వీరగంధము దెచ్చినారము, వీరుడెవ్వడో తెల్పుడి” అను ఆంధ్రబాలికలకు ఈపండువంటి ముదుసలియే ఆదరపాత్రుడు.

రెండుపుష్కరములక్రితమే ప్రజాసేవ కాంక్షించి, దేశసేవయే వృత్తిగాగొని, సర్వశక్తుల నాంధ్రులకై వెచ్చించి తన “మాయ”చే సృష్టించబడిన ఆంధ్రోద్యమమును, భారత స్వాతంత్ర్యోద్యమమందు లీనమొనర్చి, తనను, తనప్రజలను, తనదేశమును ధన్యతనొందించిన శ్రీ కొండా వెంకటప్పయ్య గారికిదే కృతజ్ఞతాపూర్వక వందనములు.

కృష్ణజయంతి

25-8-32

రంగ నాయకులు.

మొదటి భాగము.

విజ్ఞప్తి.

పూర్వము హిందూదేశముందు ప్రజలందరు నాలుగు వర్ణములుగా అనగా బ్రహ్మ, క్షత్రియ, వైశ్య, శూద్రులుగా విభజింపబడుటచే క్షత్రియులకు తప్ప తదితర వర్ణములకు రాజ్యతంత్రము, పరిపాలన మొదలగు విషయములందు సంబంధము లేకయే జీవించుచుండిరి. శత్రుశిక్షణ, ప్రజారక్షణ క్షత్రియులయొక్క ధర్మమై యుండెడిది. దానివలన తక్కిన వర్ణములవా రెవ్వరు దేశసేవ, పరిపాలన మొదలగు వాని యందు పాల్గొనుట, యుద్ధము చేయుట ఎన్నడును చేసినవారుకారు. మొదట అల్పజ్ఞాండరు, పిమ్మట మహమ్మదు ఘోరీ, తరువాత బేబరు, ఆఖరున ఇంగ్లీషు, ఫ్రెంచి, డచ్చి మొదలగు యూరోపియనులు హిందూదేశముపై దండెత్తినప్పుడు ఎవరోకొందరు రాజపుత్రులు తప్ప తక్కిన జనసమూహము లెవ్వరును శత్రువులతో పోరాడినట్లు కాన్పించదు. అదిగాక రాజ్యము ఏవిధముగానున్నదో పరిపాలన సక్రమముగా జరుగుచున్నదో లేదో వారెన్నడును గుర్తించెడివారుకారు. విద్య కూడ ఏ కొద్దిమందికో తప్ప తక్కినవారెవ్వరికిని లేనికారణముచే ఇటువంటి పరిస్థితు లేర్పడి యుండవచ్చును.

కాని పూర్వపు ఆచారములు, అజ్ఞానము, పరిస్థితులు. ఈ కాలముందు మారినవి. ఇదివరకు చాల విజ్ఞానమును.

ప్రజలు సంపాదించిరి. ఇకముందు పూర్తిగా పరిపాలనాతంత్రము, రాజనీతిశాస్త్రము ప్రతిమానవునికిని తెలిసి, అనుభవమునకు తెచ్చుకొని ఆచరణలోనికి దిగవలసిన కాలమువచ్చినది. మాంటెగ్యూషేంముస్ ఫర్డు చట్టము మార్చివేసి కొత్త రాజ్యాంగ శాసనము అమలులోనికి రానున్నది. దానివలన ప్రతిరాష్ట్రమందును పూర్తియైన బాధ్యతాయుత ప్రభుత్వము అమలులోనికి వచ్చుచున్నది. కేంద్రప్రభుత్వమందు కూడ కొన్ని పూర్పులు రానున్నవి. ఇవన్నియు తమయొక్క పాక్కులను, విధులను గుర్తెరింగిన వోట్లర్లచేత నెన్నుకొనబడిన శాసనసభ్యులు పరిపాలకులను అనగా మంత్రులను ఎన్నుకొని ప్రజలకు బాధ్యులై జవాబుదారీతో పరిపాలనను సక్రమముగా జరిగించవలెను. పాశ్చాత్యదేశములలో నేరీతిగా ప్రజాస్వామిక రాజ్య మేర్పడినదో ఆరీతిగా మన హిందూ దేశములోకూడ అమలులోనికి రావలెను.

ఇందులకు ముఖ్యమైన సాధనములు, ప్రజలలో విద్య ప్రబలియుండుట రాజనీతి శాస్త్రము చక్కగా తెలియజేయు గ్రంథములు పఠించుట. మన యాంధ్రభాషలో నిదివరకు (political science) రాజనీతి శాస్త్రమును బోధించు గ్రంథములును, ప్రపంచములోనుండు దేశములలో జరుగుచున్న పరిపాలనాక్రమమును వర్ణించు పుస్తకములును విశేషముగా లేవని చెప్పవచ్చును. ఆలోటును తీర్చి ఇంగ్లాండు, అమెరికా,

జర్మనీ, ఫ్రాన్సు, ఇటలీ, జకోస్లావోకియా, ఆస్ట్రీలియా, కెనడా, మొదలగు నానాదేశములందు అమలులోన్న రాజ్య తంత్రమును వర్ణించుచు, రాజ్యములో నన్నియంగములును ఏయే దేశములలో నేరీతిని పనిచేయుచున్నవో సరిపోల్చుచు, భేదములను కనిపెట్టుచు, మన హిందూదేశమునకు ఏయేమార్గములు పనికివచ్చునో, యివన్నియు తేటతెల్లముగా వర్ణించు గ్రంథము ముఖ్యముగా అవసరము.

మొదట ఈ శాస్త్రముయొక్క రూపురేఖలు కొంతవరకు మనకు విచారించవలసియున్నది. దేశము, పరిపాలన, పరిపాలకులు, భాష, నీతిలు, లాకోశము, పరిపాలింపబడు ప్రజలు మొదలగు ననేక విషయములను గుర్తించి, వానివాని స్వభావములను ఏర్పాటుచేరి వాని కరస్పర సంబంధములను వర్ణించు శాస్త్రమే రాజనీతి శాస్త్రము.

ప్రపంచములో సృష్టియొక్క ప్రారంభమున సర్వాంగములు వృద్ధిచెందిన పరిపాలనాక్రమము ప్రజలకు తెలియనే తెలియదు. మొదట జనులు అడవులలో జంతువులవలె పచ్చి మాంసమును తినుచు గృవాములు, బట్టలు, ఆస్తి మొదలగు నవి లేకయే జీవించెడివారు. క్రమముగా కొన్ని జంతువులను మచ్చిక చేసికొని ఆవులు, గేదెలు, కుక్కలు, గుఱ్ఱములు, మేకలు మొదలగువానిని బాగ్రిత్రపెట్టికొని వానివలన జీవయాత్ర గడుపుచు, ఒక ప్రదేశమునుండి మరియొక ప్రదేశ

మునకు తిరుగుచు నుండెడివారు. ఆపరిస్థితులలో నివాహములు, కుటుంబములు, ఆస్తులు, కొంతధర్మశాస్త్రము, నుతము మొదలగునవి యేర్పడినవి. క్రమముగా కుటుంబయజ్ఞముగానుడు అనగా తండ్రి కుటుంబమునకు పెద్దయై పుత్రశాత్ర కళత్రాదులను పాలించుచు రాజనీతి శాస్త్రమునకు బీజమును వేసినవాడాయెను. ఈ కుటుంబములయొక్క పెద్దలలో ముఖ్యుడు రాజనియు, కులముయొక్క పెద్దయనియు పిలువబడుచుండెడివాడు. శత్రువులతో పోరాడునప్పుడును తదితర విషయ పరిస్థితులందును వీనియొక్క యధికారము ప్రబలి ఏకరాజ్యాధిపత్యము బ్రాముఖ్యతకు వచ్చినది.

ఈజననమూహములు దేశసంచారముచేసిచేసి కొంత కాలమైనపిమ్మట అక్కడక్కడ శాశ్వతనివాసములనేర్పాలు చేసికొనిరి. గ్రీసుదేశముగోను, హిందూదేశమందును గ్రామములలో నివాసముచేయమొదలిడి గ్రామపంచాయతీల పరిపాలనా క్రమము అనులుగోనికివచ్చెను.. కొంతకాలమునకు ఈగ్రామములు పట్టణములకిందమారి (City states) పట్టణరాజ్యములు నిర్మింపబడినవి. ఏథెన్సు, రోము, స్పార్టా మొదలగు రాజ్యములు అభివృద్ధిజెంది వానిచాని స్పర్థలచే నాశనమొందినవి. మరికొంతకాలమునకు (Territorial states & empires) సామంతరాజులు, చక్రవర్తులు ఏర్పడిరి. రోమురాజ్యము, అలగ్జాండరురాజ్యము మొదలగునవి మిక్కిలి విశా

లమగుననియై, అప్పటికి తెలిసినప్రపంచమంతను న్యాపించి, అభివృద్ధినిజెంది క్రమముగా క్షీణించినవి. తరువాత జర్మనులు, ఫ్రాంకులు, ట్యూటనులు మొదలగు జనసమూహములు ఆయా దేశములలోవచ్చి నివాసము నేర్పరచుకొని ప్రస్తుతపురాజ్యాల సంస్థలను సర్జించిరి.

ఈరాష్ట్రములే మిక్కిలి ఉన్నతస్థితియందు ప్రస్తుతము ఉన్నవి. ఈరాష్ట్రములు వివిధరీతులుగా, చిత్రించిత్రరూపు రేఖలతో నిరాజిల్లుచున్నవి. ఈరాజ్యములను మనము అనేక విధములుగా విభజింపవచ్చును.

కొన్ని రాజ్యములు రాజులచేపాలింపబడుచు మనహిందూ దేశములోని స్వదేశసంస్థానములవలె నిరంకుశప్రభుత్వములనబడుచున్నవి. యూరోప్ మహాసముద్రమునకు మాందు రషియా దేశము ఈరీతిగానే పాలింపబడుచుండెడిది. కాని కొన్ని రాజ్యములలో అనగా ఇగ్లాండు, ఇటలీ మొదలగువానిలో రాజనామమాత్రముగానుండి, ప్రభుత్వము ప్రజలచే నెన్నుకొనబడు మంత్రులచే చేయించుచు, తాను నిస్పక్షపాతగానుండి రాజ్యము చేయుచుండును. దీనిని (Limited monarchy) నియమితమగు ఏకచక్రతాధిపత్యమందురు. మరి కొన్ని దేశములలో రాజులేనే లేడు. వీనిని రిపబ్లికు లందురు. అమెరికా, ఫ్రాంసు, చైనా మొదలగువానిలో ఎన్నుకొనబడిన (President) అధ్యక్షుడు రాజ్యమునకు అధిపతియై యుండును.

రాజపాలించినను, అధ్యక్షునిక్రింద నున్నను ప్రభుత్వములో విశేషమైన భేదములుండవచ్చును. ఇంగ్లాండునందు ఒకే ప్రభుత్వము కలదు. మిగిలిన లోకలోబోర్డులు, చిన్న సంస్థలు లండనులోనుండు ప్రభుత్వముచే నిర్మోపబడినవి. కనుక వానిని (Subordinate) తా బేదారు సంస్థలని చెప్పుదురు. జర్మనీలో కేంద్రప్రభుత్వముజేరు. సమ్మేళనరాజ్యములోచేరిన వివిధరాష్ట్రముల ప్రభుత్వముజేరు. అనగా ప్రషియా, బవేరియా, సేక్సనీమొదలగు చిన్నరాష్ట్రములు వానివాని పరిపాలనాక్రమమును మార్చక పూర్వమువలెనే జీవముతో నున్నవి. కాని 1914 సం॥రమునకుముందు జర్మనీలోను, ఇంగ్లాండునందును రాజులే పరిపాలకులుగానుండిరి. అమెరికాలోను, ఫ్రాంసుదేశములలోను అధ్యక్షుడు అధిపతిగా నుండెను. కాని అమెరికాలో 48 చిన్నరాష్ట్రములు కలిసి సమ్మేళనరాజ్యమును ఏర్పరచికొనెను. కనుక అక్కడ కేంద్రప్రభుత్వము 48 చిన్న ప్రభుత్వములను గలవు. కాని ఫ్రాంసులో నొకేప్రభుత్వముకలదు. దీనికి (Unitary state) ఐక్యరాజ్యాంగమందురు.

కొన్ని రాజ్యములలో మంత్రులు ప్రజలచే నెన్నుకొబడు. శాసనసభ్యులకు జవాబుదారులుగాను, బాధ్యులుగాను ఉండి శాసనసభలో మెజారిటీపార్టీలో ముఖ్యులుగానుండి రాజ్యమును చక్కగా నడిపించుచు నుందురు. ఇంగ్లాండులోను,

ప్రాంసులోను, ఆస్ట్రేలియా, ఇటలీమున్నగు దేశములలోను ఈరీతిగా జరుగుచున్నది ముఖ్యమంత్రియే ప్రభుత్వమునకు అధిపతి. రాజుగాని, అధ్యక్షుడుగాని ముఖ్యమంత్రికి అనుగుణముగా నడుపుచు శాసనసభలు తీర్మానించిన అన్నిచట్టములకును సంతకముచేయుచు నుండవలెను. కాని అమెరికాలోను, మరికొన్ని దేశములలోను, శాసనసభలకు మంత్రులకు ఏమియు సంబంధముండదు. దీనిని (Independent executive) స్వతంత్రపుమంత్రివర్గము అని అందురు. వీరు అధ్యక్షునికే బాబుదారులు. ప్రస్తుతము హిందూదేశములో కేంద్రప్రభుత్వమందు మంత్రులు నైస్రాయిగారికే బాబుదారులుగాని శాసనసభలకుగారు.

ఇంకను కొన్ని దేశములందు ప్రభుత్వమునకు జెందిన వారికి వేరు లాకోర్టులును, సామాన్యప్రజలకు వేరు లాకోర్టులును గలవు. ఫ్రాన్సుమున్నగు ఐరోపాఖండపు దేశములలో (Administrative law) ప్రభుత్వమువారిచే నిర్మింపబడిన లా కలదు. మామూలు సివిల్ లా, సామాన్యప్రజలకు జెందును. కాని ఇంగ్లాండు అమెరికా మొదలగు దేశములలో ప్రభుత్వపు నాకర్లకును సామాన్యలకును ఒకే 'లా' (Common law) అనగా సివిల్ న్యాయసూత్రములే వర్తించును. ముఖ్యమంత్రినైనను సాధారణమైన కోర్టులో విచారణ చేయవచ్చును.

కొన్ని దేశములలో నూతన చట్టములు శాసనసభల మూలముగా గాక వోటర్లందరిచేతను ఆమోదింపబడవలెను. దీనిని (Referendum) రిఫరెండమ్ అందురు. స్విట్జర్లాండు లో నీపద్ధతి అమలులో నున్నది.

ఇంగ్లాండులో నే చట్టమునైనను సాధారణపద్ధతిని మార్పుజేయవచ్చును. కాని అమెరికామొదలగుదేశములలో కొన్ని చట్టములు విశేషవిపరీతపద్ధతిని గాని మార్పుజేయుటకు వీలులేదు. కేంద్రశాసనసభయును 48 రాష్ట్రములలో నున్న శాసనసభలును కొన్నిపద్ధతులప్రకారము నూతనచట్టమును ఆమోదించవలెను.

ఇట్లు ఎన్ని దేశములు ప్రపంచములోనున్నవో అన్ని చిత్రించిచిత్రిమైన భేదములతో ఆయాప్రజలకు, వారిచరిత్రకు, పూర్వాచారములకు సరిపడిన ప్రభుత్వములు అమలులోనున్నవి. ఈపై స్తకములో రాజనీతిశాస్త్రము విపులముగా వర్ణింపబడియున్నది. (Comparative politics) వివిధ రాజ్యాంగ సంస్థలు సరిపోల్చబడినవి. ప్రతిదేశముయొక్క ప్రభుత్వాంశములును మనహిందూదేశమునకు ఏరీతిగా వర్తించునో పరీక్ష చేయబడినవి.

మొదటిప్రకరణములో ప్రజాస్వామిక రాజ్యమునకు కావలసిన విషయములు వర్ణింపబడినవి. విద్య, ప్రజానాయకులు, మతసామరస్యము మొదలైనవి చెప్పబడినవి. రెండవ

ప్రకరణములో రాజ్యాంగవిధానపుచట్టము, దానిని మార్పు
 జేయువిధము, వివిధరాజ్యములలో నేరీతిగానున్నచో వివర
 ముగా తెలుపబడినది. ఇదియునుగాక (fundamental rights)
 ఫండమెంటల్ హక్కులు అనగా పౌరముఖ్యస్వత్వములు పే
 రొకనబడివి. మూడవ ముఖ్యములో (Separation of
 powers) శాసనసభలు, మంత్రివర్గము, న్యాయస్థానములు
 విభజింపబడి వేరువేరుగానుండు అవసరము చర్చింపబడినది.
 వానివాని పరస్పరసంబంధముకూడ చూపబడినది. నాల్గవదా
 నిలో ఐక్యరాజ్యాంగములు, సమ్మేళనరాజ్యములు వర్ణింపబ
 డినవి. ఐదవప్రకరణము చాలపెద్దది. ఇందు శాసనసభలు,
 ఎన్నికలు, వోటింగుపద్ధతులు, వోటర్ల బాధ్యతలు, వోటుహా
 క్కును పొందుటకు కావలసిన నిబంధనములు విపులముగా
 వివరింపబడినవి. ప్రొపోర్షన్ ల్ వోటింగు పద్ధతి మిక్కిలి విచి
 త్రమైనదియు నూతనముగా ఆమలులోనికివచ్చి వృద్ధినిబొంద
 వలసియున్నదియు గనుక దీనిని అందరును గుర్తింపవలయును.
 ఇదిగాక శాసనసభ్యులు వారి బాధ్యతలు (Duties), వారు
 గమనించవలసిన విషయములు మొదలైనవి ప్రతిశాసనసభ్యు
 డును చదివితీరవలసినవి. ఆరవప్రకరణమందు రెండవశాసన
 సభ అనగా కౌన్సిల్, సెనేటుసభనుగురించి అనేకవిషయము
 లుగలవు. ఇంగ్లాండు, అమెరికా మొదలగు దేశములన్నిటి
 లోనుగల రెండవశాసన సభావిశేషములు హిందువులమగు

మనము గమనింపవలసినవిషయము. ఎక్కడనై నను రెండవ సభను సృజించుట మిక్కిలి విషమమైనపని. మనదేశములో (Council of state) కౌన్సిల్ ఆఫ్ స్టేటు ఎట్లువర్తించునో, హిందూదేశపు భవిష్యత్తు ఏరీతిగానుండునో అయ్యది కాలగర్భమందున్నది. కనుక మనకు ఈప్రకరణము చాలముఖ్యము. ఏడవప్రకరణము శాసనసభ అనగా ప్రజలమొదటిసభ (Popular assembly) ని వర్ణించుచున్నది. (Parties) పార్టీలు, పార్టీలయొక్క నిబంధనములు, చట్టములుచేయు పద్ధతులు మొదలగునవి చెప్పబడినవి. తుదిప్రకరణమందు శ్రోతవిషయముకలదు. కార్మికుల పాలనమందు ప్రభుత్వమే రీతిగానుండవలెనో వర్ణింపబడినది. కొదువవిషయములు రెండవ భాగమున వివరింపబడినవి.

భారతదేశపు భావిరాజ్యాంగపరిణామమును ఆదర్శముగానుంచుకొని సుప్రసిద్ధ ఆంధ్రనాయకులగు ఆచార్య శ్రీరంగాగారు ఈగ్రంథమున విపులముగా ఆధునికరాజ్యాంగభంస్థలను విమర్శించిరి. కావున ప్రస్తుతపరిస్థితులలో ఆంధ్రమహాజనులకు రాజకీయవిజ్ఞానము కలుగజేసి భావిరాజ్యాంగనిర్మాణమున తమకర్తవ్యము గుర్తింపజేయునను యాశతో ఈగ్రంథమును మాజాతీయగ్రంథమాలయందు నాల్గవపుష్పముగా ప్రచురించినారము. మాయుద్యమమునందుగల యభిమానముచే శ్రీరంగాగారిందులకు తోడ్పడినందులకు వారికి

మాకృతజ్ఞతాభివందనములు. ప్రస్తుత అర్థికపరిస్థితులలో దేశాభిమానులును, మాపోషకులును, శాశ్వతచందాదారులును, సహాయులును, చందాదారులును, మాకు ఒసంగుచున్న ప్రోత్సాహమునకు వందనములర్పించుచు ఇంకను ఆధునిక విజ్ఞానముగలిగించి జాతీయభావము పెంపొందించుటకై కృషిజేయు మాయందు ఆంధ్రులెల్లరు సంపూర్ణాదరణాభిమానములు చూపెదరుగాక యనికోరుచున్నాము.

సంపాదకులు.

విషయ సూచిక .

—:0:—

మొదటి ప్రకరణము.

పేజీ.

...	1
దాస్యము కూడదు	12
మత సామరస్యము	14
సమాన హక్కు బాధ్యతలు	15
విద్య	17
స్థానిక స్వపరిపాలనము	18
రాజకీయ పార్టీలు	18
ప్రజానాయకులు	20

రెండవ ప్రకరణము.

(రాజ్యాంగ విధాన చట్టము)	26
సవరణ చేయు మార్గములు	26
ఇంగ్లాండు యొక్క రాజ్యాంగము	34
ఇటలీ	36
ఫ్రెంచివారి రాజ్యాంగ విధానము	38
పోలెండు రాజ్యాంగము	39
జర్మను రాజ్యాంగ విధానము	40

ఆస్త్రియాసమ్మేళనరాజ్యాంగము	...	42
కెనడా రాజ్యాంగవిధానము	...	43
దక్షిణాఫ్రికా రాజ్యాంగవిధానము	...	44
జాగోస్లావియా రాజ్యాంగము	...	45
ఐరిషుఫ్రీస్టేటుయొక్క రాజ్యాంగము	...	46
ఆస్ట్రేలియా రాజ్యాంగము	...	47
స్విట్జర్లాండు రాజ్యాంగవిధానము	...	49
అమెరికా సంయుక్తరాష్ట్రములు	...	50
పౌరసత్వపు హక్కుభాధ్యతలు	...	52

మూడవ ప్రకరణము.

(ప్రభుత్వాంశముల పరస్పరబాధ్యతలు)		73
పురాతనపుతేర్పాటులు	...	73
రాజుల నరికట్టుట	...	76
శ్రీమాంఠెస్కూగారు	...	78
వారిభిమ ప్రమాదమునకు కారణము...		79
అమెరికారాజ్యాంగ నిర్మాతలభావములు		80
అమెరికారాజ్యాంగపు విపరీతసాధము	...	81
శాసనసభయందే మంత్రాంగవర్గము ఒకభాగముగా		
నుండుట	...	83
న్యాయాధిపతులు	...	86

ఈమూడు అంగములమధ్య వలయుసహకారము 89

భారతదేశము ... 91

నాల్గవ ప్రకరణము,

(ఐక్యరాజ్యాంగము-సమ్మేళనరాజ్యాంగము) 94

ఆదిమకాలము ... 95

శ్రీఆస్తినుప్రభుత్వలవాదము ... 97

భారతీయ సమ్మేళనము ... 99

దక్షిణాఫ్రికా కెనడారాజ్యాంగములు ... 102

ఐక్యరాజ్యాంగస్థానము ...

ఇంగ్లాండు, ఇటలీ, జుగోస్లావియా ... 105

న్యాయస్థానములయొక్క బాధ్యత ... 108

పౌరసత్వపుహక్కుల రక్షించువారెవరు? 112

న్యాయస్థానములు ప్రధానస్థానముపొందునా? 115

ఐదవ ప్రకరణము.

(శాసనసభలు) ... 117

శాసనసభాధర్మములు ... 120

ఆరవ ప్రకరణము.

(సెనేటుసభ) ... 209

ఇంగ్లాండు ... 241

జర్మనీ ... 243

కెనడా	...	244.
ఫ్రాన్సు	...	245
విల్లాండు	...	247
అమెరికా	...	249
ఆస్ట్రేలియా	...	250.
దక్షిణాఫ్రికా	...	252
నార్వే	...	254
బడెలు	...	256

ఏడవ ప్రకరణము.

శాసనసభ్యుడు	...	268
ప్రజలు, పార్టీలు	...	268.
ప్రజాప్రతినిధిసభ	...	275

ఎనిమిదవ ప్రకరణము.

వస్తునిర్మాతలశాసనసభ	...	305.
---------------------	-----	------

ఆధునిక రాజ్యాంగ సంస్థలు.

ప్రథమ ప్రకరణము.

—:0:—

పందొమ్మిదవ శతాబ్దారంభము నుండియు, ప్రపంచము నందలి రాజ్యములలో నే రాజ్యాంగమునందైన సంస్కరణలు సాధ్యమైనచో, ఆసంస్కరణలద్వారా, క్రమక్రమముగా ప్రజాస్వామ్యము హెచ్చగుటకే ప్రయత్నములు జరుగుచుండెను. నిరంకుశ రాజ్య పాలనకు లోబడిన, రషియా పోర్చుగల్, స్పెయిన్, ఆస్ట్రియా, హంగరీ దేశములందును, చైనా, పర్షియా దేశములందును, దక్షిణ అమెరికా రాష్ట్రములందును, బాధ్యతాయుతమగు ప్రజాప్రతినిధిసంయుతమగు సంస్థలే, రాజ్యాంగములందు ప్రాముఖ్యతకు వచ్చుచుండెను. తుదకు, ఈశతాబ్దపుప్రపంచయుద్ధానంతరము, మేర్పడిన స్వతంత్రరాజ్యము లన్నిటియందును, ప్రజాస్వామిక రాజ్యాంగ విధానములే స్థాపించబడినవి. మొన్న మొన్న నె (అనగా 1932 జూన్, జూలై మాసములందు) “రక్తరహిత స్థలము” ద్వారా జావాదేశమునకుఁగూడ ప్రజాస్వామిక రాజ్యాంగ విధాన మేర్పడినది. మనదేశమందలి స్వదేశ సంస్థానపు

ప్రభువులుకూడ, క్రమముగా, ప్రజాప్రతినిధిసభలకు స్థాపించి
 ప్రజలకు తమ ప్రభుత్వములపై, కొంచెము కొంచెముగా,
 స్వామికమును ప్రసాదించుచున్నారు. కీ॥ శే॥ మాంటాగూ
 గారు, మనదేశమునకు ప్రసాదించిన రాజ్యాంగసంస్కరణ
 చట్టముద్వారా మన భావికాలరాజ్యాంగవిధానమునకు మాపు
 రేఖలు యేర్పరచెను. వానిననుసరించియే భారతావనికిని
 ప్రజాస్వామిక రాజ్యాంగ మే స్థాపితము కానైయున్నది. రౌండు
 టేబిలు కాన్ఫరెన్సుప్రణాళిక ప్రకారముగను, కాంగ్రెసు
 యొక్కప్రణాళికచొప్పునను బాధ్యతాయుత ప్రజాస్వామిక రా
 జ్యాంగ మే మనకు తగియున్నట్లు సూచింపబడుచున్నది. ఇప్ప
 టికప్పుడే స్థానికసంస్థలయందు మనప్రజ లీ బాధ్యతాయుత
 ప్రజాప్రతినిధిసంస్థలకు అలవాటుజేసియున్నారు. మనవలెనే
 ప్రపంచమందంతట, ప్రజాసామాన్యమే కాక, రాచకీయజ్ఞా
 లును, ప్రజాస్వామిక రాజ్యాంగ మే అత్యుత్తమమైనదని యభి
 ప్రాయపడుచుండ, వివిధదేశములందు ఇదివరకున్న నిరంకుశ
 రాజ్యాంగవిధానముల విడనాడి, ప్రజాస్వామిక రాజ్యాంగ
 విధానముల స్థాపించుచుండ, ప్రజాస్వామిక రాజ్యాంగము
 జయప్రదము కాదని, బాధ్యతాయుత ప్రభుత్వసంస్థలు కల్గి
 యున్నదేశీయులు కొందరు వాదించుచున్నారు చాచాపు
 అరువదివత్సరముల పర్యంతము బాధ్యతాయుతప్రభుత్వమును
 బొందియుండిన ఇటలీదేశము, నిరంకుశరాజ్య పాలనమును

స్వీకరించియున్నది. స్వేయిచురాజ్యముచూడి స్వతంత్రతబొందిన పిమ్మట, దక్షిణామెరికాఖండము దేర్పడిన, రిపబ్లికులన్నియు, తమ ప్రజాప్రతినిధిసంయుతమగు బాధ్యతాయుత రాజ్యాంగముల ననేకమారులు పోగొట్టుకొని, తుదకు, (డిక్టేటరు) 'నిరంకుశనియంత' ల పెత్తనము నంగీకరించుచున్నవి. యుద్ధానంతరము స్థాపించబడిన పోలండు, హంగరీరాజ్యములందును, ప్రజాస్వామిక రాజ్యాంగమును, ఆవలద్రోచి "నిరంకుశనాయకు" లి రాజ్యపరిపాలనను జరపుచున్నారు అటులనే, బల్గేరియా యందును, శ్రీకేరొల్ ప్రభువు నిరంకుశ రాజ్యాంగము నేర్పరచినాడు. టర్కీయందు, రిపబ్లికు దేర్పడినను, శ్రీ ముస్తాఫాకెమాల్ గారే, రాజ్యాంగమునకు ప్రెసిడెంటుగను, మంత్రాంగనభి కధ్యక్షుడుగను, పార్లమెంటు నందలి అధికసంఖ్యాకులకు నాయకుడుగను వ్యవహరించుచూ, నిరంకుశుడై యున్నాడు. రషియా దేశమునందు, రిపబ్లికు స్థాపించబడినను, బోల్షివిక్కు పార్టీ వారు కార్మికులతరపున తమ నిరంకుశ పాలనమును నిలబెట్టుచున్నారు రిపబ్లికునుబొంది, ప్రజాస్వామిక రాజ్యము ననుభవించుచున్న జర్మనీ దేశమునందే నిరంకుశ పాలనమును స్థాపించ నుత్సుకునా "నాజీ" పార్టీ వారు క్రమక్రమాభివృద్ధినొంది శ్రీహిట్లరుగారు సంపూర్ణాధికారమును బొందిరి. అన్ని దేశములందును, నాయకులు, రాచకీ మజ్జలు, కర్మాగారాధిపతులు కొందరు, ప్రజా

స్వామికపాలనము జయప్రదము కాజాలదనియు, నిరంకుశ పాలనమే, ఆధునికకాలమందు ప్రజలకు శరణ్యమనియు వాదించ ప్రారంభించుచున్నారు. ప్రజాస్వామికముబొందిన దేశములు తిరిగి నిరంకుశపాలనమునకు లోబడుటయే, ప్రజాస్వామికరాజ్యాంగము జయప్రదము కాజాలదని నిరూపించు చున్నదనియు అట్టిదేశములందు నిరంకుశపాలన మేర్పడుట వలన శాంతిస్థాపనయై, ఆర్థికాభివృద్ధికలిగి సాంఘికసౌష్టవ యేర్పడుచున్నదనియు, వారు వాదించుచున్నారు.

కాని అచ్చటచ్చట నశజయ మందినంతమాత్రమున ప్రజాస్వామికరాజ్యమును నిరాకరింపదగునా? ప్రజాస్వామికమగు దేశములందుకంటే తదితరప్రభుత్వవిధానముల బొందిన దేశములందు హెచ్చు శాంతి, భద్రత, అభివృద్ధి, ప్రజాక్షేమము కల్గుచున్నదని చెప్పగలమా? అచ్చటచ్చట, అప్పుడప్పుడు, అదృష్టవశాత్తు, అప్రతిమాన ప్రతిభావంతుడగు నిరంకుశాధికారిపెత్తనమున కొంతలాభము కల్గిన కలుగవచ్చును. కాని అట్టి అసమానప్రజ్ఞావంతులు, ఎల్లప్పుడు రాజ్యాధికారము వహించ లభ్యపడుదురని ఏరు చెప్పగలరు? ఇటలీదేశమును క్రిందటి పదివత్సరములనుండి నిరంకుశముగా పాలించుచున్న శ్రీమంసోలినీగారు తనపిమ్మట నెవరా? యని సంశయాకులితచిత్తుడై మ్రగ్గుచున్నాడు! నాల్గువత్సరములపాటు నిరంకుశముగా, స్పెయినుదేశమును పాలించిన

శ్రీప్రేమా దేవిరాగారు మరణించినపిమ్మట నట్టిపెత్తనము నిల్పినాథుడులేక, శ్రీ ఆల్పన్జోప్రభువు పదభిష్టత జేసి ఇంగ్లండునందు తలదాచుకొనవలసివచ్చెను. పోలండునుపాలించుచున్న శ్రీ పిల్యూస్సికీగారు, తిరిగి బాధ్యతాయుతప్రభుత్వచంస్థల స్థాపించఁదలంచియు, తగుమార్గము గానక నిరంకుశుడైయున్నాడు. అటులనే నిరంకుశులగు శ్రీఛార్లెసుప్రభువు, శ్రీముస్తాఫాకేమాల్ ప్రెసిడెంటుగారలు బాధ్యతాయుత ప్రభుత్వము నేర్పరచుటకు ధైర్యమొదక నిరంకుశముగా రాజ్యముఁజేయుచున్నారు. నిరంకుశులగు ప్రభువులపాలన క్రిందనే, రాజ్యము విచ్ఛిన్నమగుటయు, ప్రజలు వెతలంబొందుటయు, సంఘము క్షీణించుటయు తథ్యమని, ప్రథమ, తృతీయ నెపోలియను చక్రవర్తుల ఫ్రెంచిప్రభుత్వయుదంతమును, శ్రీ కెయిజరుగారి జర్మనీప్రభుత్వ చరిత్రయు వేనోళ్ళ జాటుచున్నది. తాత్కాలికముగా నిరంకుశప్రభుత్వము ప్రతికఠుల అడ్డంకుల నాపివేసి, తన యిచ్చవచ్చినట్లు రాజ్యము నడపి ప్రజలకు శ్రేయముగొల్పుట అసాధ్యముకాదు.

కాని ఇందైనను ప్రజాస్వామికరాజ్యాంగము నిరంకుశ పాలనమునకు తీసిపోదని ఇంగ్లండు దేశముయొక్క యీశతాబ్దపు యుదంతము చూపెట్టుచున్నది. యుద్ధకాలమందు పార్లమెంటులో యెప్పటివలెనే ప్రభుత్వమునున్న మెజారిటీపార్టీని మైనారిటీపార్టీవారు విమర్శించుచు, సక్రమముగా ప్రభుత్వ

కార్యక్రమమును సమగ్రముగా విచారించుచున్నయెడల సకాలమున ప్రభుత్వకార్యక్రమమును అమలునందు బెట్టుట దుస్సరమని వివిధరాజకీయకక్షల సమ్మేళనము నేర్పరచి (Coalition Government) దానితరపున, మంత్రాంగవర్గమును, పార్లమెంటునాయకులు సాగించి, దేశసేవ చేసిరి. చాదాపు ఆరువత్సరములకాలము శ్రీలాయడుజార్జిగారు, నిరంకుశుడై, పాలనమొనర్చెను. కాని, జర్మనుచక్రవర్తియు, శ్రీమంసోలిసీగారును ప్రజలకు బాధ్యులుకారు గాని, శ్రీలాయడుజార్జిగారు పార్లమెంటునకు, ఆపార్లమెంటు ప్రజలకు బాధ్యులై యుండకతప్పినదికాదు. అటులనే, ఆర్థికసంక్షోభము కలుగనున్నదను ధయోత్పాతము 1931 వ సంవత్సరమున కలుగగా, శ్రీరామేష్వరస్వామిగారి నాయకత్వముక్రింద, వివిధరాజకీయ కక్షములనాయకులు, “జాతీయప్రభుత్వము” నేర్పరచిరి. ఈజాతీయప్రభుత్వమునే ప్రజలు, కొత్తయెన్నికలయందు బలపరచిరి. ఇప్పటిపార్లమెంటు జరుగునంతకాలము (5 వత్సరములు) జాతీయప్రభుత్వమువారు తమకుదేశోపకారముగాఁ దోచిన పద్ధతిని, రాజ్యముచేయుట కర్హులై యున్నారు. ఈవిధముగనే ఆర్థికమోక్షము కల్గించుటకై, ఫ్రాన్సుదేశమందు శ్రీపాయింకేరేగారు “జాతీయప్రభుత్వమును” 1922 లో మూడువత్సరముల పర్యంతమునడపిరి. కాన ప్రజాస్వామికరాజ్యాంగములందును, తాత్కాలికావసరము

లననుసరించి, నిరంకుశపుపెత్తన మగత్యమగుచో, నద్దానిని ప్రజలకు బాధ్యతబాంధురీతిగనే స్థాపించుటకు సాధ్యముకా గలదు. “శ్రీముసోలిసీగారిపిమ్మట, ఎవ్వరు?” అను ప్రశ్నకు ఇటలీదేశస్థులు సమాధానమియజాలకున్నారు. కాని ఇంగ్లీ షువారికి, “శ్రీరామ్మేమాళ్లనాల్లుగారి పిమ్మట, ఎవ్వరు?” అనుప్రశ్నకు సమాధానము కడుసులభముగా దొరకును. ప్రతియింగ్లీషు పౌరుషును “తిరిగి పార్టీ ప్రభుత్వము నేర్పరతు” మని చెప్పగలడు.

ప్రజాస్వామిక మహజయమందిన దృష్టాంతముల విమర్శించుచో, ఆయాదేశములందలి ప్రజలు తమమధ్య ఏకచ్ఛత్రాధిపత్యముకాని, అల్పసంఖ్యాకుల వశంగతమగు పెత్తనముగాని, అసహనపరులగు యేయొక్కమతస్థులో, లేక సంఘీములో ప్రభుత్వాధి కారమును వశపరచుకొనుటగాని కారణములని తేలుచున్నది. ఇటలీయందు భూస్వాములు, ధనాధికులు ఫాసిస్టుపార్టీని బలపరచి, శ్రీ ముసోలిసీగారి పెత్తనము దెచ్చిపెట్టుచుండ, ప్రజలు చేతులుమోడ్చు కొని యూరకుండిరి. ఇప్పుడు జర్మనీయం దీవిధముగనే “నాజీ” పార్టీ వారుప్రజాస్వామికమును వినాశన మొనర్పబ్రయత్నించు చుండ, ప్రజలు దాసీనులైయున్నారు. దక్షిణమెరికాఖండ మందలి రిపబ్లికులందు, తమప్రజాస్వామికసంస్థల నిరాకరించి, ప్రజానాయకులు నిరంకుశులగుచుండ ప్రజలు ముగ్ధులైయుం

డిరి. పోలండు, యూగోస్లావియా దేశములందును, బల్గేరియా యందును, ప్రజాస్వామికమును రక్షించుటకై ప్రజలు తగు ప్రయత్నము చేయకున్నారు.

ప్రజాస్వామిక రాజ్యాంగము కల్పధేనువు కాదు. చక్రాయుధమును కాదు. రాతుకొద్ది గుఱ్ఱమును నల్లు అయ్యదియు ప్రజలప్రతిభావిశేషముల ననుసరించియే, సుఫలితములగాని, దుష్ఫలితములగాని ప్రసాదించును. బాలకుని వాస్తవముందలి ఆయుధమువలె, నిరర్థకులగు ప్రజలమధ్య ప్రజాస్వామిక రాజ్యాంగము స్వవినాశనకరము కావచ్చును. మహావీరుని యొరయందలి నిశితకరవాలముభంగి నయ్యది, విజ్ఞానులును సమర్థులును సంఘసేవారతులునగు, స్వార్థత్యాగపరుల వశమందున్న, కామధేనువువలె కోరినకోరికలనెల్ల నీడేర్చును. ఏకచ్ఛత్రాధిపత్యమువలన యేదోషములు జాతికి ఆపాదితమగునో, వానినే యనుభవించుటకు ప్రజలు ప్రయత్నించుచో ప్రజాస్వామికము వమ్ముకాకమానునా? అల్పసంఖ్యాకుల యసహన, యసాంఘికపాలనమునే ప్రజలు ప్రేమించుచో, ప్రజాస్వామికము ఖిన్నత నొందదా? పాలనుపిండుటకు మారురక్తమును పిండుటకే పట్టుదలవహించు ప్రజలకు ప్రజాస్వామికమును కామధేనువు జీవనాధారమగు అమృతవృష్టిని ప్రసాదించకలదా?

తదితరరాజ్యాంగవిధానములవలెగాక, ప్రజాస్వామిక రాజ్యాంగముకాలమహిమవలనకాని, తన్నుపయోగించుకొను ప్రజలకష్టనిష్ఠూరములవలనకాని, తనయందు కల్గుచుండు అవ గుణముల, ననారోగ్యమును రూపుమాపుకొను శక్తిసామర్థ్యములబొందియున్నది. మనుజుడెట్లు, తనకు సంభవించు సాధారణమైన జబ్బుల మందుమాకులు సేయించుటద్వారా పోగొట్టుకొని తిరిగి ఆరోగ్యము బొందగలడో, అటులనే, ప్రజాస్వామిక రాజ్యాంగముకూడ, స్వరక్షణశక్తిని బొందియున్నది. తనకు తానై తెచ్చుకొన్నగాని, దురదృష్టవశాత్తుకల్గినగాని జబ్బులు మితిమించి తనపైకొచ్చినచో, మనుజుడెట్లు స్వరక్షణశక్తిస్సుక్కిరిసహాయుడగునో, అటులనే ప్రజాస్వామికముకూడ, అసాధారణపరిస్థితులందు తన అంగములగు, తనయధికారులగు ప్రజల కర్మపరిపాకమువలన తన్నుదిగ్రమింపువాఘులకు లోనగుచో రూపు మార్పుజెందక తప్పదు. సాధారణపరిస్థితులందు మాత్రము స్వపోషణ, స్వరక్షణశక్తి దానికికలవని, అమెరికా, ఇంగ్లాండు, ఆస్ట్రేలియా యుదంతములు తెల్పుచున్నవి. దేశాంతర్గత యుద్ధమునందు (1864—1865) అమెరికాప్రజాస్వామిక రాజ్యాంగము చెక్కుచెదరకుండా జయమందినది. వివిధసభ్యరాష్ట్రములందు, ప్రజాప్రతినిధిసంస్థలు అపనిందపాలైనను, తగురీతి ఋజుమార్గమున సంస్కరింపబడుచున్నవి. అటులనే ఇంగ్లాండునందును, అల్పసంఖ్యాకులకే చెందియున్న పార్ల

మొంటు ప్రజలెల్లరవశంగతమైనది. “మైనారిటీ” పక్షీయులగు లేబరుపార్టీవారు రెండుమూడు మంత్రివర్గముల నేర్పరుపగల్గిరి. ఆస్ట్రేలియా యందు, శాసనాధికారమునందు సమ్మికగల్గిన లేబరుపార్టీవారు, శాసనబద్ధముగా నాల్గుమూడు మంత్రివర్గము నేర్పరచి రాజ్యాంగమునకు సేవచేసిరి. తన్ను తా సంస్కరించుకొన్నకొలది, తనప్రజలకు క్రమముగా హెచ్చుచున్నయధికారము, పట్టిదల తనపైకల్గించుకొన్నకొలది, ప్రజాస్వామికము బలిష్ఠమగుచుండును. కాని ఏకచ్ఛత్రాధిపత్యము, అల్పసంఖ్యుల రాజ్యాధికారము బలహీనమగును. ప్రజాస్వామ్యపు రాజ్యాంగమునకు ప్రజలు బంధువులు. తదితర రాజ్యాంగ ధానములకు ప్రజలజూచిన భయోత్పాతముకల్గును. ఏశక్తి (Ability to amend itself) తన్నురక్షించుకొనుటకై, తన్నువృద్ధిపరచుకొనుటకై యుపయోగపడగలదో అయ్యదియే ప్రజాస్వామికమునకు స్వవినాశనకరముగా గూడ పరిణమించుటయు దుస్సాధ్యముకాజాలదు. కనుకనే ప్రజాస్వామిక రాజ్యాంగముయొక్క వృద్ధినాశనములు, దానికి ప్రాణసమానమగు ప్రజల చిత్తవృత్తులపై, నీతినియమములపై సంపూర్ణముగా నాధారపడియున్నవి. ప్రజలే తమప్రజాస్వామిక రాజ్యాంగముద్వారా, అమృతవృష్టివైనబొంది సకల సౌభాగ్యములబొందనగును. వారే, అద్దానివలననే స్వవినాశనకరమగు, జీవనవిధ్వంసకరమగు, అరాచక, అమానుషపాలన

మును బొందవచ్చును. కనుక ప్రజాస్వామిక రాజ్యాంగము
 అన్ని యెడల, ఎల్ల కాలములందు వివిధ నాగరిక తాసోపాసము
 లందల రారుచుండు ప్రజల కొకే ధమగు సుఖసౌఖ్యముల ప్రసా
 దింపజాలను. ప్రజలబట్టియు, వారి వంశక్రమానుగతముగా
 అనుభవప్రాప్తమగు బుద్ధిపోకడల నడతల బట్టియు వారివారి
 దేశముల సాంఘికార్థిక పరిస్థితులననుసరించియు తన శక్తిసామ
 ర్థ్యముల ప్రజాస్వామిక రాజ్యాంగము జూపెట్టకల్గును. అయ్యది
 అదిశక్తివంటిది. రక్తపిపాసులగు అడవిజాతులవారికి భీకరాకృ
 తమై, రక్తమునుపీల్చి జీవించు మహాకాళివలె ప్రత్యక్షమగును.
 కాని, అహింసాపరులైన మానవకళ్యాణముగోరు శాంతహృదయు
 లైన పుణ్యాత్ములకు ప్రేమానతారమగు, లోకకళ్యాణప్రద
 మగు, శాంతిదాయకమగు, లోకమాతవలె, శక్తిమూర్తియై ప్రత్య
 క్షమగును. ప్రజలందరిని స్వవృద్ధికాంక్షించువారిగను, మాన
 వాభ్యుదయతత్పరులగుజేసి మానవమండలతర్గిభితమగు ఈశ్వ
 రుని ప్రీత్యర్థమై కళాప్రపూర్ణులుగా, శేజోముములుగా జేయు
 టకై ప్రజాస్వామిక రాజ్యాంగము తదితర రాజ్యాంగ విధానము
 లకంటె యుపయోగపడుననియే రాచకీయజ్ఞులయొక్కయు,
 తత్వవేత్తలయొక్కయు విశ్వాసమైయున్నది. ఈసమ్మిక ప్రపం
 చమందలి ప్రజాసామాన్యము నావహించుటవలననే ప్రజా
 స్వామ్యపురాజ్యాంగము లెల్లడ నంగీకరించబడుచుండెను.
 కాని, ఈరాజ్యాంగము ప్రజలయొప్పితార్థముల నీడేర్పవల

యునన్నచో భగవంతునిసేవకై భక్తులుశుచి నెట్లు బొందవలయునో అటులనే ప్రజలును తగుశిక్షణమును, జాగ్రత్తను, స్వరక్షణసూత్రజ్ఞానమును ఎల్లప్పుడును పొందవలసి యున్నది. అప్పుడే ప్రజాస్వామిక రాజ్యాంగము జయప్రదమగును. అప్పుడే దానివలన ప్రజలందరకు సాభాగ్యసంసిద్ధియగును ప్రజలు రాజమాన్యులగుటయే కాక, రాజాంశసంభూతులగుటయే కాక రాజత్వమును సంపూర్ణముగా బొందగలరు.

ప్రజలు తమ రాజ్యమును సంతృప్తికరముగా తమ క్రమాభివృద్ధికొరకై నడపుకొనునశక్తి బొందవలయునన్న ప్రథమమున వారిలో నెవ్వరును మనుష్యమాత్రులకగత్యుగమగు స్వతంత్రత బాసి, బానిసలై యుండరాదు. (2) వారందరు బానిసత్వమునకు దూరులై స్వతంత్రులైయున్నను, సాంఘిక దాస్యమునకు, మత దాస్యమునకు, ఆర్థిక దాస్యమునకు లోబడకుండ నుండవలయును. మనపంచములు, అమెరికావారి నీగ్రోలు, దక్షిణాఫ్రికావారి నీగ్రోలు, భారతీయులు, తమ యిప్పటి దుస్థితి యందు మ్రగ్గుచుండుట తప్పు. (3) సాంఘికార్థికమతస్వాతంత్ర్యము సాధారణవిషయములందు సంప్రీతించినను, ప్రజలెల్లరు తమయనుదిన జీవనాధారమునకు వలయు ధనసంపాదనశక్తిని బొందియుండు టగత్యము. “రేపటికెట్లోగదా జీవించుట” యను విచారమునకు ప్రజలు లోనగునంతవరకు,

“యజమాని కోపించిన నిరుద్యోగప్రాప్తి యగునేమో”యని భయోత్పాదులగునంతవరకు, “మన యిష్టమువచ్చినటుల రాజ్యాంగవ్యవహారములచర్చించిన రాచకీయపెత్తనము కోరినచో, దారిద్ర్యప్రాప్తి యగునేమో”యను సంశయము సంభవించునంతవరకు సాధారణార్థికస్వాతంత్ర్యము ప్రజలకునంప్రాప్తించదు. కనుకనే ఇంగ్లండు, జర్మనీ, ఆస్ట్రేలియా, న్యూజిలాండు, కెనడాదేశములందు ప్రతికార్మికునకు యుద్యోగప్రాప్తి కల్గించి, నిరుద్యోగులైనవారికి పోషణకల్గించి, వృద్ధులైనను, అవిటివారైన అనాథలగుప్రజలకు జీవనోపాధి యేర్పాటుచేసి, అనారోగ్యులకు మందుమాకుల నుచితముగా నొసంగి, చాలా లులగు స్త్రీలకు భత్యమిచ్చి, స్వరక్షణార్థమై కార్మికులకు తమ తమ సంఘముల స్థాపించుకొను యిచ్ఛా కల్గించి, ప్రభుత్వమునకు సంబంధించినంతవరకు కార్మికులను వారియజమానులతో సమానులుగా పరిగణించి ఆదేశముల ప్రభుత్వములు సాధారణప్రజలందరకు ఆర్థికదాస్యముబాపి, ఆర్థికస్వాతంత్ర్యము కల్గించుచున్నవి. ప్రజలయందు ప్రచారితమైయున్న ప్రస్తుతపు భాగ్యవిభజనపద్ధతిని సక్రమముగా, శాతముతమగు, శాసనబద్ధమగు రాచకీయాందోళనద్వారా తగురీతి మార్పుజేసి, ప్రజలందరిమధ్య దేశసౌభాగ్యము దాదాపుగా సమానముగా పంచిపెట్టబడుటకు రాజ్యాంగవిధానము అవకాశముల నొసంగు టగత్యము. కాని ప్రపంచమునం దీయుగమున

ప్రచారితమైయున్న భాగ్యవిభజనపద్ధతి ప్రజాసామాన్యము నకు అసంతృప్తికరముగా నుండుటచే ఆపద్ధతిని విప్లవము ద్వారానే రూపురూపుటకు, రషియాదేశపు బోల్షివిక్కుల ననుకరింపగోరు సమిష్టివాదు లుత్సాహపడుచుండుటచే అనేకదేశములందు ప్రజాస్వామిక రాజ్యాంగమున కాపద తటస్థించుచున్నది. ఈ సమిష్టివాదుల ప్రాపకమును, వారిచే ప్రచారితమగుచున్న విప్లవమును ఆపుటకై జాతీయవాదులు ఘాసిస్టులను పేరున ఇటలీయందును, నాజీలను పేర జర్మనీయందును నిరంకుశరాజ్యచాలన మేర్పరుప పట్టుదల కలిగి యున్నారు.

4. ప్రజలయందు మతసంబంధమగు ప్రబలతరమైన వివాదములున్నను, ప్రజాస్వామికమూ భంగమొందవచ్చును.

మతసామ రస్యము. రోమను కేథలిక్కులు ప్రోటెస్టెంటు మతస్థుల జూచిగాని, మహమ్మదీయులు హిందువుల జూచిగాని సహనముబొందకున్నచో, చీటికిమాటికి

వివాదములు తటస్థించును. ఈమతసంబంధమగు అసహనత తీవ్రరూపముదాల్చుచో, విప్లవములు కల్గుటదుస్తరముకాదు. ఐరిషుక్రీస్టియన్లందు, రోమను కేథలిక్కులు ప్రోటెస్టెంటుమతస్థుల ననేకరీతుల విసిగించుచుండుట రాజకీయశాంతికి సానుకూల్యముకాజాలదు. మన దేశమం దిప్పటివలెనే, హిందూ మహమ్మదీయులు, పరస్పరముగా ద్వేషించుకొనుచున్నంత

కాలము, ప్రజాస్వామికమేర్పడినచు, చిరస్థాయియై యుండునని చెప్పతరము కాదు. బాల్యము రాష్ట్రమునందిప్పటికిని రాజకీయాందోళన భయంకరరూపముదాల్చుచుండుటకు ముఖ్య కారణములలో నొక్కటి యీమతకలహములే ! నూతనభావోదయయుగమునుండి యిప్పటివరకు, ప్రజాస్వామిక రాజ్యాంగము పొందగల్గిన ప్రతిప్రధానదేశమందును, సర్వమతసామరస్యమును ఏర్పరచుటకు రాజకీయజ్ఞులు ప్రయత్నించి, జయప్రదులగుచున్నారు.

5. మతసామరస్యమువలెనే, సంఘసామరస్యము నెలకొనుటవసరము. దక్షిణ అమెరికాదేశమందు, నీగ్రోలను

తెల్లవారు హింసించురీతియు, దక్షిణ ఆఫ్రికాఖండమందువలె ఆఫ్రికాయంతట తెల్లవారు నీగ్రోవారిని సమానముగా పాక్షిక సంఘభావ్యులుగ పరిగణించుటయు, మనదేశమందు ప్రజలలో ఆరవవంతువారి నంటరానివారు

గా జూచుటయు, రాజకీయశాంతికి, ప్రజాస్వామికముయొక్క భద్రతకు దోహదముకాజాలదు. ఫ్రెంచివారివలె వివిధజాతులపై ఆదరణకల్గియుండుట, భారతీయులవలె వివిధజాతుల

నైతిక భాగ్యమును సురక్షితపరచుట, రాజకీయ శాంతికి లాభకరము. వివిధజాతులకుజేందిన, వివిధభావలకుజేందిన, వివిధనైతికసాంప్రదాయముల కలవాటుపడిన ప్రజలయందు

కల్గుచున్న, అంతస్థులవారి భేదముతగ్గించి, అందరు కొంతవఱ

నీగ్రోలను హింసించురీతియు, దక్షిణ ఆఫ్రికాఖండమందువలె ఆఫ్రికాయంతట తెల్లవారు నీగ్రోవారిని సమానముగా పాక్షిక సంఘభావ్యులుగ పరిగణించుటయు, మనదేశమందు ప్రజలలో ఆరవవంతువారి నంటరానివారు గా జూచుటయు, రాజకీయశాంతికి, ప్రజాస్వామికముయొక్క భద్రతకు దోహదముకాజాలదు.

కైన సమాననైతిక సాంఘికసాంప్రదాయముల బొందుటకు వలయు విద్యాప్రదానమొనర్చుట శాంతిరక్షణ కుపయోగము. స్వీట్జర్లండునందు, ఇటాలియను, జర్మను, ఫ్రెంచిజాతులకు జెంది, ఆయా భావలనేకల్గి, ఆయాసాంప్రదాయములనే అనుభవించుచు ప్రజలున్నను, ఆదేశపు రాజ్యవిధానముద్వారా వారెల్లరు, తప్పనిసరిగా కొంతసమానమగు విజ్ఞానమును, నైతికాచారములను, రాజకీయనైపుణ్యతనుబొంది, పరస్పరముగా సోదరభావమును పెంపొందించుకొనుచున్నారు. అమెరికా సంయుక్తరాష్ట్రములందిట్లే ఎన్నోజాతులకు జెందిన ప్రజలున్నను, వారికందరి కొకేవిధమగు సామాన్యరాజకీయలక్షణముల కల్గించు విద్యావ్యాసంగము కల్గింపమి, ఎల్లప్పుడు అశాంతిప్రజలయందు ప్రబలుచున్నది. బాల్కనురాష్ట్రములందలి యీ విభేదములు ప్రజాస్వామికమునకు భంగకరములగునను భయము వానాజాతినమితివారికి కలుటచే, ఆ రాజ్యములకు ప్రజాస్వామికస్వాతంత్ర్యము ప్రసాదించునప్పుడే అచ్చటి అల్పసంఖ్యాకులగు మతస్థులకు, జాతీయులకు, భావల ముచ్చటించువారికి, తదితరులతోపాటు సమానరాజకీయసాంఘికనైతికహక్కులు, సావకాశములు సంప్రాప్తమగుటకై “అల్పసంఖ్యాకుల రక్షణపు టాడంబడిక” లేర్పరచబడెను.

6. ప్రజాస్వామిక రాజ్యాంగము ప్రసిద్ధిబొంది ప్రజలం దరి ట్లేమమునకై యుపయోగపడవలెనన్న, ప్రజలెల్లరు

తమరాజ్యాధికారముయొక్క విలువను గ్రహించి
విద్య:— తమరాజ్యము జయప్రదముగా పరిణమించవలెన

ని కుతూహలపడుచుండవలెను. ఇందులకు తగుశిక్షణనిచ్చుట రాజ్యాంగముయొక్క విధియై యున్నది. శ్రీప్లేటోగారు, పిన్నుట శ్రీఅరిస్టాటిలుగారు వాదించినట్లు అజ్ఞానులగువారు, అశ్రద్ధుల గువారును, స్వతంత్రతలోచనము చేయజాలనివారును అందుల కవకాశము లేనివారును తమరాజ్యాధికారమును, దుర్వినియో గముజేయుట తద్యమని ఈకాలపు ప్రజాస్వామిక రాజ్యాంగ ముల యుదంతములు చెప్పుచునే యున్నవి. ఈ రహస్యము నెల్లరీకాలమున తగినంతగా గ్రహించకపోవుట విచారకరము. ప్రాథమికవిద్యను ఎల్లరకు ప్రసాదించినంతమాత్రమున చాల దనియు, యశావనులకు ఉన్నత రాజకీయ విద్యకల్పించుటగత్య మనియు నోటరులైనవారికి ఎల్లప్పుడు రాజ్యాంగపు మంచి చెడ్డలగురించి సత్యస్వరూపము నారాధించువారివలన బోధ జేయించుటవసరమనియు, ఈనాటికిని ప్రజాసామాన్యము గ్రహించకుండుట ప్రజాస్వామికమునకు నష్టదాయకముగా నున్నది. జర్మనుదేశమునందువలెనే ప్రతివిద్యార్థికి వారిదేశపు రాజ్యాంగచట్టపు ప్రతినొసంగవలెను. అంతియేకాక నానా జాతి సమితియొక్క చట్టపు ప్రతికూడ ప్రతివిద్యార్థికి నొసం

గవలెను. పాఠశాలల టీయందును, రాజ్యాంగసూత్రముల గురించి, పౌరుల హక్కు బాధ్యతలగూర్చి తగినంత బోధచేయవలెను. వోటుపొందు ప్రతివానికి పౌరసత్వపు హక్కుబాధ్యతలగూర్చి బోధచేయవలెను.

రాచకీయ సంస్థలద్వారా, ప్రజలచే స్వరక్షణాభివృద్ధికై యేర్పరుపబడు సంస్థలద్వారా ప్రజలకు రాచకీయానుభవము

కల్గించుట ప్రజాస్వామిక రాజ్యాంగాభివృద్ధి కార
స్థానిక స్వకరి పాలనము. కిమసి ఇంకిను అనేకులు గ్రహించుటలేదు. ప్రా

న్సునందు స్త్రీలకు వోటుహక్కు నిరాకరింపబడుటయే కాక స్థానికస్వపరిపాలనా సంస్థలను నిస్సారములై యుండుట విషాదకరము. అమెరికాయందు స్థానికస్వపరిపాలనాసంస్థలు పార్టీనాయకులచే నిరుపయోగ మొందుచుండుటయు, జర్మనీ, ఇటలీదేశములందలీష యధికారశూన్యములై యుండుటయు నష్టదాయకము. ఇంగ్లండునం దీవిషయమున చాలవరకు సంతృప్తికరముగా ప్రజలకు రాచకీయానుభవము సంపాద్యమగుట కవకాశములు కల్గింపబడుచున్నవి.

ఇన్నియున్నను ప్రజలయందు ప్రబలియుండు రాచకీయ కక్షలు అపరిమితమైయున్న గాని, వానినాయకులు తాముపట్టి

నకుండేలునకు మూడే కార్లను మొండివారలైన

రాచకీయ
పార్టీలు.

కాని ఒక్కరితో నొక్కరు వివిధపక్షీయులుసామరస్యత వహించి స్నేహభావముననే తమ తమ.

రాచకీయ ప్రణాళికల ప్రాపకమునకై వివాదపడుటకు సంసిద్ధులు కానిచో రాచకీయశాంతి లభ్యముకాదు. రాచకీయకక్షలు సత్యమార్గమున ప్రజాశ్రేయమునకై సాధ్యముకాదగు సంస్కరణలనిమిత్తమై ప్రజాస్వామిక రాజ్యాంగముయొక్క షేమును నపేక్షించుచు తమధర్మమును నిర్వర్తించుచుండవలెను. ఈ కక్షలయొక్క నాయకులు పరస్పరముగా తమయొక్క దేశప్రేమ, ప్రజాసేవాభిలాష, స్వాధీనాధిపత్య శక్తి సామర్థ్యములగురించి సందేహపడు దుస్థితికి రాకూడదు. రాచకీయకక్షలు తమశక్తియుక్తుల నన్నిటి ప్రజాసేవాధికి రాచకీయ విజ్ఞానము గల్గించుటకు, రాచకీయ సమర్థతను హెచ్చు చేయుటకు, యుక్తయుక్త విచక్షణ విజ్ఞానము పెంపొందించుటకు యుపయోగించవలయును. కాని అమెరికాయుండలి పార్టీల వలన హెచ్చుగా ప్రజలు తప్పుచారుల ద్రోక్కుచుండుటయు, జర్మనీయందు ప్రజలు పిష్టవకారులగుటకు కమ్యూనిస్టులు నాజీలు ప్రోత్సహించుచుండటయు, ఇటలీయందు ఫాసిస్టులు నిరంకుశ పాలనమును ప్రేమించుటయు, తదితర దేశములందు, ప్రజలను నైతికరహిత మార్గములందు దింపుచుండుటయు జరుగుచున్నది. రాచకీయకక్ష లిట్లు అక్రమవర్తననుండున్న ప్రజల సత్ప్రవర్తకుల జేయనంత కాలము ప్రజాస్వామిక రాజ్యముయొక్క పునాదులు నన్నగిల్లుచుండును.

ప్రజానాయకులు తమస్వలాభమును, స్వప్రతిభనే
కాంక్షించి ప్రజలవత్తనము గూర్చి శ్రద్ధవహింపనిచో తాము
అవసరపరులై, మతమందు దేవునియందు ద్రవ్య
ప్రజానాయకులు.
వహించి, నైతికప్రవర్తనమును దూరమొనర్చి

అక్రమవర్తనలై, ఒకరినొకరు అనిభ్యముగా విమ
ర్శించుకొనుటలై సప్రజలు అక్రమవర్తనలగుదురు. విశ్వ
విద్యాలయములు, మతప్రవక్తలు, సాంఘికసేవకులు, ఆట
పాటలయోధులు, వివిధసంస్థల కార్యనిర్వాహకులు తమ
సత్ప్రవర్తనముచేత, తమ ధర్మకార్యచింతనమువలన,
ప్రజాక్షేమచింతనముద్వారా రాచకీయనాయకులపై తగు
ప్రతిష్టబొంది ప్రజలను, రాచకీయనాయకులను సన్మార్గాను
వర్తుల జేయుటగత్యము. రాజకీయనాయకులును సుశి
క్షితులై, విజ్ఞానులై, శాంతులై, దాంతులై, తమవర్తన
ములచే ప్రజల సన్మార్గానువర్తులజేయు కుతూహాలు
లైననే ప్రజాస్వామిక రాజ్యము జయప్రదము కాగలదు.
అమెరికాయందు ప్రజలెల్లరకు రాజకీయనాయకులన్న అగౌ
రవము మెండైనది. “యథా రాజా, తథా ప్రజా” యనునట్లు
ప్రజలయందు ఆత్మగౌరవము లోపించుచున్నదన్న ఆశ్చర్య
మేమి? రోమనుప్రజాస్వామికము, ఏదెన్నప్రజాస్వామికము
తుదకీనాటి ఇటలీప్రజాస్వామికము, దక్షిణఅమెరికా రాష్ట్ర
ములందలి ప్రజాస్వామికములు అపజయమందుటకీ ప్రజానా

యకులు అక్రమవర్తనులగుటయే ముఖ్యకారణము. కనుకనే మహాత్ముడు తనజీవితముద్వారా, తనచర్యలవల్ల బోధించుచున్నట్లు నైతికపద్ధతులమూలముననే, నీతిపరుల నాయకత్వముక్రిందనే, ధర్మచింతగల ప్రజలమధ్యనే, విజ్ఞానులగు పౌరులద్వారా ప్రజాస్వామిక రాజ్యాంగము జయప్రదము కాగలదు.

రాజ్యాధికారము ప్రజలకు ప్రసాదించినంతమాత్రమున వారు రాజ్యమును సక్రమముగా నడుపజాలరు. వారెల్లరు విద్యాబుద్ధుల బొందవలెను. స్థానికస్వపరిపాలనా సంస్థలద్వారా, వివిధప్రజాస్థాపిత సంస్థలద్వారా వారుశ్రద్ధమై రాజకీయానుభవమును సంపాదించవలెను. ప్రజాక్షేమాభిలాషులగు నాయకులను, ప్రజలశ్రేయమునే కోరు వార్తాపత్రికలను, ప్రజలకు నైతికాభివృద్ధి కల్గింపగల్గు రాచకీయ కక్షలనే వారు ఆదరించి స్వీకరించిననే వారిరాజ్యాంశపు ప్రతిభ హెచ్చుకాగలదు. తమరాజ్యాధికారమును సక్రమముగా నకాలమున నుపయోగించుటకు ప్రజలు సంసిద్ధులై యుండవలెను. ఈకాలమందిట్లుగాక అనేకప్రజాస్వామిక రాజ్యాంగములందు రాజ్యాధికారపుటనుభవము, ప్రజలకు కల్గునదు పాఠములు లేవు. పార్టీనాయకులు స్వార్థపరులగుటయేకాక సంకుచితభావులై యున్నారు. ప్రజానాయకులు నైతికప్రవర్తనకు పేరొందుట లేదు. వార్తాపత్రికలు స్వలాభముకై

అసత్యప్రచారము జేయుటకు వెనుకంజవేయుట లేదు. తు
దికు ప్రజలే ఎన్నికలన్నిటియందు శ్రద్ధవహించుట లేదు.
అట్లేరియాదేశమందు ఎన్నికలందు పార్లొనని వోటరులకు
శిక్ష విధించుట గత్యమగుచున్నది. అమెరికాయందు స్థానిక
సంస్థలకై జరుగు యెన్నికలకు ప్రజాబాహుళ్యము పెట్టుట
యే లేదు. ఇంగ్లండునందు స్థానిక సంస్థల యెన్నికలలో సగ
ముమందియైన, వోటర్లు తమవోటుల నిచ్చుట లేదు. ప్రజలిట్లు
ఉదాసీనత వహించునంత కాలము రాజ్యాంగ శాంతికి భద్రము
కాజాలదు.

వార్తాపత్రికలు, ప్రజాక్షేమమును మునువక, సత్య
ప్రచారమునే తమధర్మముగా పరిగణించినవే, ప్రజలకురాచ
కీయ విజ్ఞానము కల్గుట సాధ్యము. ఎప్పటికప్పుడు రాజ్యాంగ
వ్యవహారము లెఱిసితియందున్నవో, ఎల్లరకు తెలియునట్లు
వార్తాపత్రికలు ప్రకటించినవే ఎన్నికలయందు తగురీతి వోట
రులు దుష్టుల శిక్షించి, శిష్టులరక్షించుటకు వీలగును. ఇప్పుడో
వార్తాపత్రికలు చాల అసంతృప్తికరముగనున్నవి. వానిక సత్య
మన్న ప్రీతి మా యనిపించుచున్నది. విప్లవములు వార్తాపత్రి
కల దుష్ప్రచారమువలన సాధ్యమగుచుండుట అసత్యము
కాదు.

తుదిమాట. రాజ్యాంగవిధానము, ప్రజాస్వామికము
జయప్రదముగా, సులభముగా ప్రజలక్షేమాభివృద్ధి కారక

ముగా నుండునట్లేర్పరచబడవలెను. దానియొక్కవివిధభాగములు, ప్రజలనీతిపరులుగాజేయుట కుపయోగపడవలెను. ప్రజాసామాన్యపు శక్తియుక్తులననుసరించియే మంత్రుల బ్రజాప్రతినిధుల బాధ్యతాయుత్తులై యుంచుటకు తగుయవకాశములను రాజ్యాంగవిధానము కల్పించవలెను. ప్రజలకెక్కుడుశ్రమ కల్పించకయే, వారి యధికారము తగు ఋజుమార్గములద్వారా ప్రవహింపజేసి రాజ్యాంగమునంతయు సక్రమపద్ధతుల ననుసరించి నడపుచువకాశముల నయ్యదిస్పష్టించవలెను. స్థాపితమగు వివిధరాజ్యాంగస్పృహలు, అమెరికాయందువలె, పరస్పరస్వయం నిర్ణయముజేయక, ఇంగ్లాండునందువలె, పరస్పరసహకారపరంపరఁబొంది, ప్రజాభ్యుదయమే తమపరమావధిగా పరిగణించవలెను. ఎన్నికలయందు ప్రజలుతమకువలయు అధ్యక్షుల సులభముగా తేల్చుకొను యవకాశము కల్పించి, శాసనసభలయొక్క సమావేశములద్వారా, ప్రజలకు రాజ్యాంగపు నిజస్థితిగతులు తెలియు సావకాశముకలుగజేసి, ప్రజాభిప్రాయము మంత్రులకు సహసరిజేర్చుటకు సదుపాయములకల్పించి, ప్రజలయొక్క ఆధిపత్యత ప్రతిరాజ్యాంగస్పృహ తాండవమాడునట్లు జేయు రాజ్యాంగ విధానమగత్యము.

చీటికిమాటికిగాక, అగత్యమైనప్పుడెల్ల ప్రజాభిప్రాయముననుసరించి, రాజ్యాంగవిధానమును మార్పుజేయుటకవ

కాశము అవసరము. అవసరములననుసరించి శాసనములనిర్మించు శక్తి, ప్రజలకు సరాసరిగాగాని, తమప్రతినిధులద్వారాకాని కల్పించవలెను. ప్రజలయిష్టముననుసరించియే మంత్రాంగవర్గమేర్పడుటకు, రాజ్యాంగవిధానము అవకాశముకల్పింపవలెను. “రాజ్యాంగవిధానముమాది, రాజ్యాంగపుసంస్థలునూవి, రాజ్యాధికారమునూకున్నది. రాజ్యముజేయుటకు మాకర్హత కలదు. రాజ్యమునుమేము నడుపుచున్నాము” అను అభిమానము ప్రజలకుకల్గిననే ప్రజాస్వామికరాజ్యము జయప్రదమై, సుస్థిరమై శోభాయమానమగును. అట్టి సదుపాయములుకల్గువరకు ప్రజాస్వామికము పూర్తిగా యేర్పడలేదనే చెప్పవలెను. ఇంకను ప్రపంచము ప్రజాస్వామికమునకు అర్హతపొందుచునేయున్నది. ఇప్పటికింకను యేదేశమందును, ప్రజాస్వామికము సంపూర్తిగా, సంతృప్తిగా యేర్పడుటకు సదుపాయములు కల్గుటలేదు. ఇట్లనుటవలన ప్రజాస్వామికము ఈకాలపు ప్రజలకు అతీతమై అందరానిదై యుండును కనుక, ఉపయోగరహితమనరాదు. మరి యేయితరప్రభుత్వ విధానమువలననైనను ఇప్పటికి సాధ్యమగు ప్రజాస్వామికముకంటె తక్కువలాభము, హెచ్చునష్టము కల్గునని ప్రపంచానుభవము ఋజువు చేయుచున్నది. మరి యేయితర రాజ్యాంగపద్ధతియు, ఈకాలపు ప్రజలకు ఆధునికపరిస్థితులందు ప్రజాస్వామిక రాజ్యాంగవిధానమువలె సంతృప్తిగల్పించజాలదు. కాని, పూర్ణముగా

ప్రజలు ప్రజాస్వామిక రాజ్యాంగమువలన లాభమును పొంద
వలయునన్న, ఇప్పుడు అచ్చటచ్చట కల్లుచుండు దురవస్థల
నుండి విడివడవలయునన్న, మైన పేర్కొనబడిన సావకాశములు
కలుగజేయవలసియున్నది. ఎట్టి పరిస్థితులందు ఈవిధానము
సంపూర్ణసంతృప్తి కల్గించునో వానిని సృజించుటకు తగు జాగ్ర
త్తపడక “అదుగో, అచ్చట ప్రజాస్వామికము విచ్చినమైనది.
ఇదుగో, యిచ్చట నయ్యది అవృశ్యమైన” దన్న అజ్ఞానసూచ
కముగాదా ?

రెండవ ప్రకరణము.

—: రాజ్యాంగ విధానపు చట్టము :—

I

ఆధునిక ప్రపంచమందు అనేక విధములగు రాజ్యాంగ విధానములు కలవు. ఇప్పటికిని కొన్ని దేశములు నిరంకుశ పాలన మునకు నొనైయున్నవి. ఆఫ్ఘనిస్తానము, భారత దేశపు స్వదేశసంస్థానములు, అబిస్సీనియా, బర్మేరియా, ఇటలీ, దక్షిణ అమెరికా ఖండమందలి రాష్ట్రములు మిట్టి రాజ్యపాలనమును బొందియున్నవి. కాని యట్టి రాజ్యాంగ విధానము సక్రమమైనది కాదనియు, ప్రజాసామాన్యమునకు లాభకరము కాదనియు, దేశాభివృద్ధికారకము కాదనియు రాజకీయజ్ఞులం దెక్కువమంది యొక్క యభిప్రాయమైయున్నది. అప్పటికెప్పుడో శ్రీమరి స్టాటిటుగా రే యీ రాజ్యాంగపు పద్ధతి శాశ్వతము కాజాలదని ఆకాలపుటనుభవముబట్టియే నిర్ధారణజేసియుండెను. ఇప్పటివరకు కల్గినచరిత్రానుభవముబట్టియు ఈపద్ధతి శాశ్వతము కాదనియు, అభిలషణీయము కాదనియు నిరూపణయగుచున్నది.

అల్పనిఖ్యాకులకే చెందిన రాజ్యాధికారమును సాధ్యపరచు రాజ్యాంగముకూడ తాత్కాలికమైనదనియు, దేశాభివృద్ధిదాయకమనియు, అశాంతికి కారకమనియు, ప్రజాసామా

నృపుక్షీణతను కల్గించుననియు చరిత్ర తెల్పుచున్నది. రోమను సైన్యములు తమస్వార్థపరత్వము, సంకుచిత స్వభావములవల్ల చక్రవర్తుల నిరంకుశపాలనమును దెచ్చిపెట్టిరి. ఇంగ్లాండు నందు, ప్రభువులు (సామంతభూస్వాములు) ప్రజలహింసించి, తుదకు, ప్రజాందోళనమునకు తలయొగ్గిరి. ఫ్రాన్సునందు, రషియానందు ప్రభువులు (సామంతభూస్వాములు) తమ చక్రవర్తులతోబాటు అధఃపతిత్వము విప్లవములకు దారితీసిరి. మనదేశమునందు తమచక్రమార్గములచేతను, అవ్యక్తవ్యవహారములవలన, మహమ్మదీయుల రాజ్యపాలనము దెచ్చి పెట్టిరి.

తుదకు ప్రజాస్వామిక రాజ్యాంగమే ప్రజలకు శరణ్యమగుచున్నది. దాదాపు అన్నియుఖ్యదేశములందును ఇప్పటికి ప్రజాస్వామిక రాజ్యాంగమే స్థాపితమైనది. ఐతే పురాతనకాలమునుండి నచ్చియున్న నిరంకుశరాజ్యమేలిన రాజవంశములు, సామంతభూస్వాములుగా నున్నవారు, కొన్నికొన్ని రాజ్యాంగములం దిప్పటికిని కొంతవరకు రాజ్యాంగాధికారమును పొందియున్నారు ఇంగ్లాండునందు ఐదవజార్జీప్రభు పిప్పటికిని రాజ్యాంగమునందు ప్రధానాధికారిగానున్నాడు. బ్రిటిషువారి అధినివేశపురాజ్యములందింకను అతని ప్రతినిధులే ప్రధానాధికారులుగా వ్యవహరించుచున్నారు. ఇంగ్లాండునం దిప్పటికి కొలదిగా శాసననిర్మాణాధికారముకల్గిన ప్రభువులసభయుందు

భూస్వాములు వంశపారంపర్యాయతాసభ్యత్వముల బొంది యున్నారు. ఇటులనే జపానునందు చక్రవర్తి యొకరుకలరు. ప్రభువుల సభయందు భూస్వాములు శాశ్వతపు సభ్యత్వముల కల్గియున్నారు. సయామునందు రాజు, పర్షియానందు షా, ఇటలీయందు రాజు కలరు. కాని పురాతనకాలపు రాజ్యాంగముల లాంఛనము లిప్పటికీ నీరీతిగా కొన్ని రాజ్యాంగములందు మిగిలియున్నను వెనుకటి కాలమందు వీనికి గల ప్రాముఖ్యత యిప్పుడు లేదు.

ఏదేశమున కెట్టి రాజ్యాంగవిధానముకలదో దెల్పుటకు, రాజ్యాంగవిధానపు చట్టమొకటి స్థిరపరచుట యీదినములందు వాడుకయైనది. కాని, రాజ్యాంగవిధానపు చట్టములనేర్పరచుట ఆదిమకాలపు గ్రీసుదేశపు రాజ్యములకుకూడ తెలిసియుండెను ఏథెన్సునగరరాజ్యమునకుమూడు మూరులు రాజ్యాంగవిధానపు చట్టములేర్పడెను. కాని, పురాతనపు హిందూదేశమునందువలెనే, రోమనుప్రజాస్వామికరాజ్యమునందును, రాజ్యాంగ విధానస్వరూపము ఆకాలపు ఆచారములవలనను, కట్టుదిట్టములవలనను, పవిత్రముగా పరిగణింపబడుచుండిన కొన్ని శాసనములవలనను మాత్రము నిర్ణీతమగుచుండెనేకాని చట్టరూపము పొందలేదు. మనసూత్రకాలమందలి రాజ్యమునందు, భారతయుద్ధకాలము వరకుండిన రాజ్యము

రమందంగీకరింపబడిన మూడు చట్టములు ఆరాజ్యాంగవిధానమునకు ప్రాతిపదికలని చూత్రము చెప్పవచ్చును. పిమ్మట, అవసరముబట్టి యేర్పడిన సవరణలుకూడా జేర్చబడుచో రాజ్యాంగవిధాన మిదమిద్దమని చెప్ప నాహసింకవచ్చుచేమో కాని, రాజ్యాంగవిధానపు చట్టమియ్యదియను నిర్ణయముచూత్రము సాధ్యముకాదు.

ప్రసిద్ధిబొందిన స్విట్జర్లాండునకు క్రీ॥ శ॥ 1815 నందు చట్టమొకటి స్పష్టించబడినది. ఇటలీదేశమునకు 1848 లోను, జర్మనీసామ్రాజ్యమునకు 1871 యందు, యుద్ధానంతరము బొల్కనురాష్ట్రములకు, జర్మనీదేశమునకు రాజ్యాంగవిధానపుచట్టములు ప్రకాశించబడెను. జపానునకు 1890 నందు, చైనాకు 1912 నందు చట్టములు స్పష్టించబడెను. మన దేశమునకు 1908 లో నొక్కటి, 1919 లో మరొక్కటిరాజ్యాంగవిధానపుచట్టము తీర్పరుపబడెను. త్వరలో మరొక్కటిరానై యున్నది.

అవసరము కల్గునప్పుడెల్ల కాలగతిననుసరించి ప్రజాభిప్రాయమున కనుకూలముగా నీచట్టమును సవరణజేయుట అగత్యము. కానిచో, ఎప్పుడో ప్రజాప్రతినిధులెల్లరుజేరి తమదేశమునకు తమకాలావసరములబట్టి యెట్టి రాజ్యాంగవిధానము అవసరముగా, లాభకరముగా నుండునో అద్దానిని నిర్ణయించుకొనుచో కాలావసరములుమారి ప్రజల ఆచార

వ్యవహారములు, జీవితవిధానము మార్పుజేందినపిమ్మట ఆచట్టము నిరుపయోగమగుటయేకాక, బాధాకరమై అభివృద్ధినాపి జాతినవాశనకరము గావచ్చును. ఋషిప్రోక్తములగు ధర్మసూత్రములు అతిపవిత్రమైనవని మన పూర్వులేకాక గ్రీసు, రోమను దేశస్థులును నమ్మియుండిరి. కాని మనదేశమందు వానిని మార్పుట దుస్తరమగుచుండెను. గ్రీసునందు రాజ్యాంగవిధానపు చట్టమునందు మార్పులుజేయవలెనని సూచించు నాయకులు ప్రజలచే రాజ్యాంగవిద్రోహులని దూషించబడుటకుకూడ తయారైననే నవరణల ప్రతిపాదించి పౌరసభవారిచే ఆమోదింపజేయుటకు సాధ్యమగుచుండెను. ఇందువలన సనాతన భారతదేశపు రాజ్యాంగవిధానము కాలపరిణామముల ననుసరించి తగురీతి మార్పుబొందకుండుట వలన తుదకు మనప్రజలు దానిమఱచి తమకుతోచినరీతి రాజ్యము సాగించుకొనజొచ్చిరి. రోమనురాజ్యమందును, గ్రీసు యొక్క నగరరాజ్యములందును ఒకప్పుడు కాకపోయిన మరొకప్పుడైన నవరణలు చేయుటకు సాధ్యమగుచుండెను.

కాన రాజ్యాంగవిధానపు చట్టముల నేర్పరచుచో వానిని నవరించుట దుస్సాధ్యమేమోయని కొందరు సందేహించిరిగాని, అట్టిసందేహమునకు తావులేదని ఈ కాలపు రాజ్యాంగపుచట్టముల జూచినవారికి తెలియగలదు. రాజ్యాంగవిధానమును నిరూపించుటకొక చట్టములేకున్ననే ఆవిధాన

మును చులకనగా మార్పుజేయుచుండుట కడుంగడు సులభమనియు, చట్టమేర్పడినచో అత్యంత కష్టసాధ్యమనియు కొందరు పొరపాటభిప్రాయము నందుచున్నారు. ఇంగ్లండుదేశపు రాజ్యాంగవిధానమునకు చట్టమొక్కటి లేకున్నను దానివలన మేర్పడిన ప్రభువులసభను సంస్కరించుట కెన్నో వత్సరములు పట్టెను. ఇప్పటికొక శతాబ్దమునుండి ఈసభాసభ్యులెల్లరు ఇప్పటివలె జీవితాంతమువరకు పంశపారంపర్యము వాక్కుతోనహా సభ్యత్వము బొందుటకుమారు ఎన్నుకొనబడునట్లు చేయవలెనని యెన్నోప్రయత్నములు జరిగెను. కాని యిప్పటివర కవి అపజయమందుచున్నవి. రాజ్యాంగ విధానపు చట్టము బొందియున్న ఇటలీదేశమందె సవరణ యగత్యము లేకయె శ్రీముస్సోలీనీగారి నిరంకుశపాలనమేర్పరుపబడినది. కనుక రాజ్యాంగవిధానముల సంస్కరణ సౌలభ్యత వాని స్వరూపములపై యాధారపడి యుండదు.

కొన్ని రాజ్యాంగవిధానముల మార్పుట కడుంగడు సులభము. మరికొన్నిటిమార్పుట కష్టతరము. సమావేశమందున్న పార్లమెంటుసభ్యులు అధిక సంఖ్యాకముగా ఏదేనొక్క రాజ్యాంగవిధానపు సంస్కరణ నపేక్షించుచో అద్దాని నంగీకరింపగల్గు శక్తి వారికున్నయెడల అట్టి రాజ్యాంగవిధానమును మెత్తనిదని" (flexible) చెప్పెదరు. సాధారణముగా శాసనముల నిర్మించు పద్ధతినిగాక ప్రత్యేకపద్ధతి ననుసరించి రాజ్యాంగ

విధానమును సవరణచేయుట సాధ్యమగుచో అట్టివిధానము “పెళుసు”(Rigid) పొందినదందురు. ఇంగ్లాండు దేశముయొక్కయు, ఇటలీ దేశముయొక్కయు, న్యూజీలాండుయొక్కయు ఫిన్లాండుయొక్కయు రాజ్యాంగవిధానములు ప్రథమతరగతికి జెందినవి. ఫ్రాన్సు, అమెరికా, స్విట్జర్లాండు, కెనడా, ఆస్ట్రేలియా, ఐరిషుప్రీస్టీటు దేశముల రాజ్యాంగవిధానములు రెండవతరగతికి జెందినవి.

ఇంగ్లాండునందిప్పటివరకు సాధారణముగానుండు శాసనముల పార్లమెంటుయొక్క నిర్ణయించుచున్నదో, అటులనే రా

జ్యాంగవిధానమునందలి మార్పులనుకూడ కల్గించుచున్నది. అట్టిమార్పుల జేయుటకు ముందు రాజ్యాంగము. కాని, పిమ్మటకాని ప్రజాభిప్రాయము కన్గొను

టకై “రిఫరెండము” నేర్పరచుట కగత్యములేదు. ఆమార్పుల నంగీకరించుటకు సాధారణ పరిస్థితులం దెట్లు అధికసంఖ్యాకుల కుమ్మక్కీ యవసరమో అటులనే తప్ప అంతకుమించిన ప్రత్యేక ఆమోదప్రదర్శన మగత్యములేదు. వీడి శాసనము, ఎయ్యది రాజ్యాంగవిధానమునేమార్పుజేయు సవరణ, యను విచక్షణ ప్రత్యేకముగా పార్లమెంటుచేయన క్కరలేదు. ఇందువలననే రాజ్యాంగాధికారము భూస్వాముల నుండి పట్టణవాసులకు, పిమ్మట కార్మికులకు, అంతట యుక్త వయస్కులగు పురుషులెల్లరకు, యుద్ధానంతరము యుక్తవయ

స్కూలగు స్త్రీపురుషులెల్లరకు ప్రసాదించుట కేర్పరుపబడిన శాసనములన్నియు సాధారణ పద్ధతుల ననుసరించియే పార్లమెంటు అంగీకరించియున్నది. రాజ్యయొక్క పెత్తనమును సంకుచితపఱచుచూ ప్రజలయొక్కయు, పార్లమెంటుయొక్కయు హక్కుల విధారణజేయు 1689 వ సంవత్సరపు శాసనమును; ప్రభువులసభకు అప్పటివరకు కామన్సు సభవారితోపాటు సమానముగాయుండిన శాసనవిర్లాణాధికారమును తగ్గించిన 1911 వ సంవత్సరపు శాసనమును; పార్లమెంటుచే సాధారణ శాసనములవలెనే నిర్ణీయబడినవి. ఇటుల సవరణలను కాలానుగుణముగా జేయుటకు సంపూర్ణ సౌలభ్యతను ఇంగ్లీషువారి రాజ్యాంగవిధానము సాధ్యపరచుచున్నది.

న్యూజీలాండుయొక్క రాజ్యాంగవిధానము కూడ యీవిధముగనే, సాధారణ శాసననిర్మాణపద్ధతుల ననుసరించియే, శాసనసభాసభ్యులు తలచుకొనుచో అతిసులభముగా, ప్రత్యేకపు టేర్పాటులేమి యగత్యములేకనే, సవరింపబడుటకు అవకాశముకలదు. క్రీ॥ శ॥ 1852 సంవత్సరమందు బ్రిటిషుపార్లమెంటువారిచే నిర్ణీయబడిన శాసనము ప్రకారమీదేశపు రాజ్యాంగవిధానము యేర్పడెను. అప్పటికి అమలునందున్న రాష్ట్రీయప్రభుత్వములు, వానిశాసనసభలు, ఈ చట్టము ననుసరించియే తమ కార్యములనడపుచుండెను. ఈచట్టమునందే, న్యూజీలాండుదేశపు కేంద్రశాసనసభకు

రాజ్యాంగవిధానమును సవరణజేయుట కధికారము ప్రసాదించబడెను. ఈయధికారరీత్యా 1876వ సంవత్సరమందు రాష్ట్రీయరాజ్యముల నెత్తివేసి, న్యూజీలాండున కంతకొకేరాజ్యము నేర్పరచుచూ, ఆదేశపు శాసనసభవారు శాసించిరి. ఈవిధముగా న్యూజీలాండుదేశపు “ప్రతినిధిసభ” వారు బ్రిటిషువారి ఫార్లమెంటువలెనే రాజ్యాంగవిధానమును మార్పుజేయుటకు సంపూర్ణాధికారమును పొందియున్నారు.

ఇటలీసంగతి ప్రత్యేకముగా చెప్ప నగత్యమే కానరాదు. ఆదేశపు రాజ్యాంగవిధానమును, సాధారణశాసనము

2. ఇటలీ. ద్వారా ‘శాసనసభ’ వారు మార్చివేయ

వచ్చును. రాజ్యాంగవిధానపు చట్టముయొక్క ప్రథమ నియమముప్రకారము, రోమనుకాథలిక్కుమతమే రాజ్యాంగపుమతమైయుండ, దానికి వ్యతిరేకముగా అనేక మార్పుల కల్గించుచూ, ఫార్లమెంటు శాసనములనిర్మించెను. నిరంకుశాధికారము స్థాపించిన శ్రీముస్సోలిసిగారి పెత్తనము వారిచే నిరూపింపబడిన నూతన రాజ్యాంగవిధానము ఫార్లమెంటుయొక్క సాధారణశాసనములద్వారా యేర్పరుపబడినవి.

“పెళుసుదనము” గానుండు రాజ్యాంగ విధానములగురించి క్లుప్తముగా విచారితము. ఇట్టి రాజ్యాంగవిధానముల మార్పుటకు ఈక్రింద పేర్కొనబడిన నాల్గుపద్ధతులలో, ఏ

యొకటి, లేక, రెండు, లేక మూడుమార్గములగా నైన,
 ఈతరగతియందు జేరు రాజ్యాంగవిధానములు మార్పుజెంద
 వచ్చును:—(1) కొన్ని ప్రత్యేకనియమముల ననుసరించి,
 ఇప్పటి పార్లమెంటు ద్వారానే సవరణచేయబడవచ్చును.
 (ఫ్రాన్సు)—(2) ప్రజలయొక్క అభిప్రాయమును “రిఫరెం
 డము” ద్వారా కనుగొనుటచేత (జర్మనీ, స్విట్జర్లాండు,
 ఆస్ట్రేలియా, ఐర్లాండు)—(3) సమ్మేళనమందు జేరిన సభ్యరా
 ష్ట్రములం దధికసంఖ్యాకము అంగీకరించినచో (అమెరికా,
 జర్మనీ)—(4) ప్రత్యేకముగా సవరణ చర్చించుటకై
 యేర్పడు “కన్వెన్షను” ద్వారా (అమెరికా). ప్రథమ
 పద్ధతికి జెందిన దేశములలో కొన్నిటి యందు (బెల్జి
 యము, రుమేనియా, జర్మనీ) సవరణబిల్లును ప్రతిపా
 దించుటకు నిర్ణీతమగు సభ్యులు ముందుగా ఆమోదించవలె
 ననియు, అంగీకరింపబడుటకు నిర్ణీతమగు (సాధారణముగా
 నాల్గింట మూడు లేక, మూడింట రెండువంతులు) మెజారిటీ
 యుండవలెననియు యేర్పాటుకలదు. ఇందుకుతోడు, అట్టి
 బిల్లు అంగీకరింపబడిన పిమ్మట, శాసనసభను అంతమొందించి
 తిరిగిఎన్నికలనుబెట్టి, అట్టి సవరణచట్టముపై ప్రజల యభిప్ర
 యము కన్గొనుటకూడ కొన్ని దేశములందు (నార్వే, స్విడను)
 కలదు. ఇంగ్లాండునందైనను, ప్రామాఖ్యమగు రాజ్యాంగవిధా
 నసవరణ బిల్లును సాధారణముగా పార్లమెంటు నూతన

ముగా ఎన్నుకొనబడినపిమ్మట, ఎన్నికలయం దట్టి సవరణపై ప్రజలకు చర్చించుట కవకాశమిచ్చినపిమ్మటనే, పార్లమెంటుయందు ప్రవేశపెట్టుట కలదు. మరొకవిధముగా 'శాసనసభ'యే రాజ్యాంగవిధానమును పవణచేయుట కలదు. ఫ్రాన్సు, దక్షిణాఫ్రికాలయందువలె, రెండు శాసనసభలవారు కలసి సమావేశమై అధికసంఖ్యాకుల సమ్మతిపై నట్టి సవరణ బిల్లు నంగీకరింపవచ్చును.

శ్రీ) రూస్సోమహాశయుని శిష్యులగు శ్రీ) దాంతే, మిరాబో రాబెస్పిరీ, లఫాయెతు ఆడిగాగల విప్లవనాయకులు

ప్రథమరాజ్యాంగ విధానపు చట్టమును నిర్మించిరి కాని, విప్లవముతో నయ్యదియు అంత ముందెను. మూడవ నెపోలియను చక్రవర్తి జర్మనువారిపై యుద్ధమునకు వెడలి అపజయమంది

పదభిష్టుడై పారిపోయినప్పుడు, ఫ్రాన్సుదేశము జర్మనుదేశమునకు పూరిగా లొంగిపోయియుండెను. తిరిగి దేశమునకు ప్రాణముపోసి జర్మనువారి యాధిపత్యమును బోగొట్టుకొని దేశమునందు ఏదో యొక విధముగా శాంతి నెలకొల్పుటకై శ్రీధియార్చ మహాశయుడు 1871 సంవత్సరమున "నేషనల్ అసెంబ్లీ"ని సమావేశపరచెను. ఆ అసెంబ్లీద్వారా నాల్గు వత్సరముల పర్యంతము ప్రభుత్వమును నడపి, తుదకు 1875 నందు మూడు రాజ్యాంగవిధానపు చట్టములను అసెంబ్లీచే

నిర్మింపజేసెను ఆసమయము కొన్నిపక్షములవారు తిరిగి పు
రాతనరాజవంశీయులగు బూర్బుచారి రాజ్యమేర్పరచవలెన
నియు, మరికొందరు నెపోలియను వంశీయుల గద్దెపై నెక్కించ
వలెననియు, మిగతా వారు పల్లికు నేర్పరచవలెననియు ఉత్సా
హములైయుండిరి. అందరు తాత్కాలికావసరములకొరకే ఈ
మూడుచట్టముల నంగీకరించిరి. తుదకు ఆరాజ్యాంగవిధాన
మే శాశ్వతమైనది. అప్పటి పార్టీలవారు ఎప్పుడు తమకు
వీలుకల్గిన అప్పుడు తిరిగి తమకిష్టముగు రాజును దెచ్చుకొ
నుటకు వీలగుటకై రాజ్యాంగవిధానమును సవరణచేయు
టకు సులభమార్గము నేర్పరచిరి. శాసనసభలు రెండును
(డెప్యూటీలసభ, సెనెటులసభ) వరైన్ని పట్టణమును సమా
వేశమై అధికసంఖ్యాకులగు సభ్యుల యామోదముపై రాజ్యాం
గవిధానమునందు సవరణలజేయవచ్చుననిరి. కాని 1834 వ
సంవత్సరమున అంగీకరింపబడిన సవరణప్రకారము రిపబ్లికును
మార్పుటకు వీలులేకుండ జేయబడినది.

పోలాండు కడుంగడు పురాతనముగు దేశము. క్రీ॥ శ॥

1791 పూర్వము ఎన్నుకొనబడిన రాజుల పాలనము సాగు

4. పోలాండు చుండెను. ఆసంవత్సరమున రాజ్యము వంశ పా
రాజ్యాం రంపర్యాయముగు హక్కుకలరాజులపాలాయెను.
గము.

పిదప రషియా, జర్మనీ, ఆస్ట్రీయా రాజ్యముల
మధ్య పంచబడి బానిసత్వము ననుభవింపవలసి వచ్చెను.
తుదకు యుద్ధానంతరము స్వాతంత్ర్యముపొంది 1920 వ సంవ
త్సరమున రిపబ్లికుగా నేర్పడి రాజ్యాంగవిధానపు చట్టమును

నిర్మించుకొనెను. ఈచట్టముప్రకారము ప్రజాస్వామికమేర్పరచబడినది. బాధ్యతాయుత ప్రభుత్వము స్థాపించబడెను.

ఈరాజ్యాంగపు చట్టమందే ప్రతిష్ఠితులైనదియైదు సంవత్సరముల కొకమారు రాజ్యాంగవిధానమును సవరించుటకు ప్రయత్నముచేయనగునని ఖండితముగా తెలుపబడియున్నది. సవరణ ప్రతిపాదించుచూ ప్రజాప్రతినిధి సభా సభ్యులలో నాల్గవవంతు మంది దరఖాస్తుపెట్టవలెను. పిమ్మట సెనెటు, ప్రజాప్రతినిధి సభలయందలి సభ్యులలో మూడింట రెండు వంతులు మంది అంగీకరించినచో, నాసవరణచట్టముగా ప్రకటింపబడును. ఏలనో 'రిఫరెండము' ఈ రాజ్యాంగనిర్మాతలు తలపెట్టరైరి. గురదృష్టవశాత్తు ఇప్పటికారు వత్సరములక్రిందటనే పిల్ సూక్ష్మిగారి నిరంకుశాధిపత్యముక్రింద కీదేశము వచ్చినది. ఒకవైపు జర్మనులు, మరొకవైపు రషియనులు పెట్టరాజకీయనిర్భంధములకు ప్రజాస్వామిక రాజ్యాంగము తాళజాలదాయెను. తిరిగి యెప్పటికి బాధ్యతాయుత ప్రభుత్వసంస్థలు స్వతంత్రించి వ్యవహరింపగలవో?

యుద్ధమునకు పూర్వము అమలునందున్న సామ్రాజ్యపు రాజ్యాంగవిధాన చట్టమును సవరించుట కడుంగడు దుస్సరమాయెను. ఏసవరణనైనను పదునల్గురు బందెసాత్రు (రెండవశాసనసభ) సభ్యులెదిరించిన అయ్యది నిరర్థకమగు చుండెను. ప్రషియా

5. జర్మను
రాజ్యాంగ
విధానము.

రాష్ట్రమునకే పదునేడుగుర సభ్యత్వము “బందెస్రాతు” నం దుండుటచే దానికి అంగీకృతముకాని సవరణలు ఉపసంహ రింపబడవలసినదే ! అటులనే తదితరసభ్యరాష్ట్రముల కయిష్ట మగు సవరణలును నిరర్థకములయ్యెడివి. ఆచట్టముప్రకారము ప్రజాప్రతినిధి సభయగు “రైష్ ట్రాగ్”కంటె సభ్యరాష్ట్ర ప్రతినిధులచే నిండియుండిన ‘బందెస్రాత్’ చాల ప్రాముఖ్యత వహించియుండెను.

యుద్ధానంతర మేర్పడిన రి పబ్లికునందు ప్రజాప్రతినిధి సభయగు ‘రైష్ ట్రాగ్’ అత్యంతప్రాముఖ్యస్థాన మలంకరిం చుచున్నది. యుద్ధమునకు ముందు రాజ్యాంగవిధానపు సవ రణల చర్చించుటకే యీసభవారి క్షర్తత లేదయ్యెను. కాని యిప్పుడు ఈసభవారి సభ్యులలో మూడింట రెండువం తులు మంది అట్టిసవరణ నంగీకరింపవలెను. పిమ్మట సభ్య రాష్ట్రముల ప్రతినిధులచే కూడు ‘రైష్ ట్రాత్’ యందలిసభ్యు లు సమావేశమైనవారిలో మూడింట రెండువంతులమంది అట్టిసవరణను అంగీకరించ వలయును. ఈ రెండు సభలిట్లు సవరణబిల్లు నంగీకరించినపిమ్మట పౌరులలో పదవవంతు మంది ప్రజాభిప్రాయమునకై దానిని “రిఫరెండము”కు పెట్ట వలెనని కోరుచో “రిఫరెండము”నందు వోటులందధికసం ఖ్యాకులు దానిని అంగీకరించిననే శాసనమగును. వారునిరా కరించుచో అయ్యది నిర్జీవమగును. సభ్యరాష్ట్రములకు సం

బంధించిన “రైష్ రాత్” వారట్టి సవరణబిల్లును అంగీకరింప నిచో పక్షముదినములలోగా నాసభవారు “రిఫరెండము”ను ఆబిల్లుపైకోరుచో, అయ్యది ప్రజలముందు వారి అంగీకారానం గీకారములపై పెట్టబడవలయును. ఈవిధముగా రెండుశాసన సభలు నిర్ణీతమగు పద్ధతిప్రకారమంగీకరించుచో సవరణబిల్లు చట్టమగును. కాని దానిని ప్రజలముందు “రిఫరెండము” నకు తెచ్చుటకై ప్రజలకు “రైష్ రాత్” వారికి హక్కుకలదు.

ఆస్త్రియా సమ్మేళనరాజ్యాంగము 1918వ సంవత్సరము నందమలునకు వచ్చెను. సమ్మేళనరాజ్యాంగపు అధికారము లు పేర్కొనబడెను. మిగతా యధికారములు

6. ఆస్త్రియా

సమ్మేళన

రాజ్యాంగము.

సభ్యరాష్ట్రములకు చెందుచున్నవి. సమ్మేళన రాజ్యాంగమునకు పూర్తిగా చెందిన యధికార ములే కాక శిస్తులు, వ్యాపారము, సాంఘికవ్యవహారములందు ప్రభుత్వమునకు కల్లుజోక్యమునను; కార్మికులు; వ్యవసాయము, సివిలు సర్వీసు ఆదిగాగల విషయములందు కేంద్ర శాసనసభ వారు శాసనములనిర్మించుటకును; అవసరమగు కార్యనిర్వాహకతను రాష్ట్రీయప్రభుత్వములు నడపుటకును యెర్పాటుచేయబడినది. జర్మనీయందువలెనే కొన్నివ్యవహారములందు రాష్ట్రీయశాసనసభలతో బాటు కేంద్రశాసన సభ వారు శాసననిర్మాణముచేయనగును. కేంద్రశాసనసభవారి శాసనములు జర్మనీయందువలెనే పరమప్రామాణ్య మైనవి.

వానిని సుప్రీమ్ కోర్టు వారు ధిక్కరించుటకు పీలు లేదు. రాజ్యాంగ విధానపు చట్టమును సవరించుటకు శాసనసభయందు సగముమంది సభ్యులైన సమావేశమై వారిలో మూడింట రెండు వంతులు సమ్మతించవలెను. అంత నాసవరణబిల్లును “రిఫరెండము”నకు పెట్టవలెను. వోటులిచ్చినవారిలో మెజారిటీ వారు సుముఖులైనచో ఆసవరణబిల్లు చట్టమునందు జేరును.

కెనడా సమ్మేళనము యొక్క రాజ్యాంగ విధానపు చట్టము 1367 సంకు బ్రిటిషు పార్లమెంటుచే నిర్మోపబడినది.

1. కెనడా అప్పు డాసమ్మేళనమందు నాల్గు రాష్ట్రములు చే రాజ్యాంగ రెను. ఇప్పటికి తొమ్మిది రాష్ట్రములు చేరినవి. విధానము.

ఈ చట్టమునందు వినిధిసభ్య రాష్ట్రముల కొసంగ బడిన స్వత్వములు నిరూపింపబడినవి. మిగతా రాజ్యాధికార మంతయు సమ్మేళనప్రభుత్వమున కొసంగబడెను. కనుక సభ్య రాష్ట్రముల సంపూర్ణ సమ్మతి లేనిదే వానికొసంగబడినయధికారములలో వేనినైన మూర్పు చేయుటకు సమ్మేళనరాజ్యాంగమున కధికారము లేదు. కాని 1931 వత్సరమున బ్రిటిషు పార్లమెంటు చే నిర్మోపపడిన “వెస్టు మినిష్టరు” శాసనము ప్రకారము సమ్మేళనరాజ్యాంగపు విధానమును, కెనడా పార్లమెంటు సాధారణ శాసనముల నిర్మించు ఘక్కినను సరించియే, సవరణ చేయుట కధికారము పొందుచున్నది. తన రాజ్యాంగ విధానమును సవరణ చేసుకొనుటలో మాత్రము కెనడా దేశపు సమ్మేళన

రాజ్యాంగము ప్రథమతరగతికి జెందుచున్నను, సభ్యరాష్ట్రములకు ప్రసాదించబడిన యధికారముల తగ్గించుటకు హక్కు నొందలేదు గనుక ఈ రెండవతరగతికిని జెందుచునేయున్నది.

దక్షిణాఫ్రికా రాజ్యాంగమందు నాల్గు రాష్ట్రములు కలవు. వీనిలో రెండు బ్రిటిషుప్రజలచేతను, మరి రెండు డచ్చి దక్షిణాఫ్రికా వారి (బోయరులు) చేతను నింపబడియున్నవి. కా రాజ్యాంగ దక్షిణాఫ్రికా యుద్ధము నందు, డచ్చిప్రజలు బ్రిగవిధానము. టిషుప్రజలతో యుద్ధముచేసి వోడిపోయిరి. పతి తులైరిగదా యని వారిని నిరసించక డచ్చివారిని కూడ జేర్చి, దక్షిణాఫ్రికాకు అధినిశేషస్వాతంత్ర్యమును బ్రిటిషుప్రభుత్వము ప్రసాదించుచూ, దక్షిణాఫ్రికాకు రాజ్యాంగవిధానచట్టమును 1909లో నిర్దించెను. (ఈయుదారకృత్యముగాంచియే మహాత్ముడు బ్రిటిషురాజనీతియందు సమ్మకము పొందెను). ఈచట్టముప్రకారము, అప్పటివరకు సర్వస్వతంత్రతబొందియుండిన రాష్ట్రములయొక్క రాజ్యాధికారమును చాలవరకు తగ్గించి వానినిపూర్తిగా కేంద్రప్రభుత్వమునకు లోబరచిరి. ఈచట్టమునందలి మూడుభాగములుతప్ప మిగతాభాగములన్నిటికిని, అవసరముగల్గినప్పుడు, కేంద్రశాసనసభవారు సాధారణపద్ధతుల ననుసరించి సవరించుట కధికారము ఈచట్ట మొసంగుచున్నది. సవరింపరాని మూడుభాగములీవిధముగానున్నవి:—ఒకటి—నీగ్రో ప్రజలహక్కులు,

రెండు—దచ్చిప్రజలయొక్కయు, ఇంగ్లీషు ప్రజలయొక్కయు భాషలకు, రాజ్యాంగమందు సమానగౌరవము, ప్రాముఖ్యత నొసంగుట, మూడు—నీగ్రోలకు జేందినబహిష్కారాలాండు, బెచు నాలాండు, స్వాజీలాండు రాష్ట్రములపాలించుటకు నిర్ణీతమైన నియమములు. ఈమూడు భాగములం దేసవరణయైన చేయవలెనన్న, కేంద్ర రాజ్యాంగమందలి రెండు శాసనసభలొకచో కలసి సమావేశమైనప్పుడు తమసభ్యులందరిలో మూడింట రెండువంతులనుండి అట్టిసవరణ సంగీకరించవలసియుండును.

జూగోస్లావియా దేశమందు మ్రోటులు, సర్బులు, స్లోవెనులను త్రివిధజాతులుకలవు. వీరికి పేరుపేరు భాషలుకలవు.

ఒకప్పుడువీరు ఆస్త్రియా, రషియా, టర్కీ, జర్మనీ 9. జూగోస్లావియా రాజ్యములకు చెందియున్నను, యుద్ధానంతరము జ్యాంగము. తమప్రత్యేక రాజ్యాంగము నేర్పరచుకొనిరి. పేరునకు రాజు నేర్పరచుకొన్నను, బాధ్యతాయుత ప్రభుత్వసంస్థల నేర్పరచిరి.

వీరి రాజ్యాంగవిధానపుచట్టమును సవరించుటకు, మంత్రులసలహాపై రాజునకధికారముకలదు. ప్రజాప్రతినిధి సభ వారు ప్రతిపాదించుచో, ఆసవరణ పడింట మూడు వంతుల మందిచే సంగీకరింపబడవలెను. రాజయొక్క ప్రతిపాదనము పైగాని, సభవారి ప్రతిపాదనముపైగాని, ప్రజాప్రతినిధిసభ యంతమొంది, క్రొత్తసభకు ఎన్నికలుజరిగి అయ్యది సమాప్తి. దేశమున గల హిందూ ముస్లిం, క్రిష్టియన్, సిక్ఖుల మొదలగు వారు.

వేశము కావలెను. ఈక్రొత్తసభయందును సభ్యులందరిలో సగముమందికిమించి మరొక్కసభ్యుని యామోదముబొందుచో నట్టిసవరణబిల్లు చట్టమగును. పోలాండునందువలెనే, ఈ దేశమందును, వివిధభాషల, జాతుప్రజలమధ్య సామరస్యము కలుగ కుండుటచేతను, ప్రజలకు రాజకీయవిజ్ఞానము లేక పోవుటచేతను నిరంకుశ రాజ్యమేర్పడినది. ఇచ్చటశ్రీకారుల రాజుగారే నిరంకుశాధికారియైనాడు.

ఈరాజ్యాంగము 1932 వ సంవత్సరమున, ఇంగ్లీషువారికి ఐరిషువారికి జరిగిన సంధిపత్ర పర్యవసానముగా యేర్పడినది. ఆసంధిపత్రమువారా, దక్షిణ ఐర్లాండు 10. ఐరిషు స్త్రీస్త్రీలు యొక్కరాజ్యాంగము. అధిని వేశస్వాతంత్ర్యము బొందినది. క్రీ॥ శ॥ 1932 నందు, జరిగిన యెన్నికలలో జయమందిన శ్రీ డీవెలరాగారి, రిపబ్లికను పార్టీవారు బ్రిటిషువారి రాజునకులోబడి యుండరాదని తలంచి రాజభక్తిప్రమాణమును రద్దుజేయుటకై బిల్లును శాసనసభలచే సంగీకరింపజేయ ప్రయత్నించుచున్నారు. ఈబిల్లు అంగీకరింపబడి, శాసనరూపముదాల్చుచో, బ్రిటిషుసామ్రాజ్యమునుండి, ఐర్లాండు విడిపడును. ఈరాజ్యాంగవిధానపుసవరణను ప్రథమమున రెండుశాసనసభలు అంగీకరింపవలెను. అంతటదిప్రజలకు 'రిఫరెండము' కై పంపబడవలెను. వారొప్పుకొనుచో నయ్యది శాసనమగును. (వోటరులందు అధిక సంఖ్యాకులుగాని, వోటుచేసిన.

చారిలో మూడింట రెండువంతులమందిగాని దానిసంగీకరింప
వలెను). కానియీ “రిఫరెండము” పద్ధతిని 1928 లో తీసివేసి.
రి. సంధిపత్రమునకు విరుద్ధముగు సవరణనెద్దానిని ప్రతిపాదిం
పరాదు. కాని “ప్రమాణనిరాకరణ” బిల్లు సంధిపత్రమున
కు విరుద్ధమని వాదించువారు కొందరుకలరు. “రిఫరెండము”
తీసివేయబడినపిమ్మట, ఈ దేశపు రాజ్యాంగ విధానము, ప్రథ
మతరగతి రాజ్యాంగములకే చెందును.

ఆస్ట్రేలియా దేశపు సమ్మేళనరాజ్యాంగము బ్రిటిషు
పార్లమెంటుయొక్క 1920వ సంవత్సరపు చట్టము ప్రకారమేర్ప

రుపబడినది. కొన్ని రాజ్యాంగకారములనూత్రము

11. ఆస్ట్రేలి
యా రాజ్యాం
గము.

సమ్మేళన ప్రభుత్వమునకిచ్చి మిగిలిన రాజ్యాం
గాధికారమంతయు సభ్య రాష్ట్రములకే చట్టముప్ర

సాదించెను. ఈ సమ్మేళనమందిప్పుడు ఆరు సభ్య

రాష్ట్రములుకలవు. ఈ రాజ్యాంగవిధానపు చట్టమును సవరిం
చుటకు సమ్మేళనరాజ్యపు శాసనసభలు రెండును అంగీకరిం
చవలెను. పిమ్మట ప్రజాప్రతినిధినభికు సభ్యుల నెన్నుకొను
వోటరులందరు తమ ‘రిఫరెండము’ ద్వారా తమతమరాష్ట్ర
ములందు తమయిష్టాయిష్టముల నాసవరణపై తెలుపవలసి
యున్నను, ఈవిధముగానందరిచే సంగీకరింపబడిననేకాని ఏస
వరణయు చట్టభాగముగా పరిగణింపబడదు. ఒకవేళ రెండు
శాసనసభలమధ్య భేదాభిప్రాయముగల్గి, ఒకసభవారు వివా

దగ్గిస్తమగు సవరణబిల్లును నిరాకరించుచో రెండవసభవారా బిల్లును మూడు నెలలపిమ్మట తిరిగి ఆమోదించిపంపుచో దానిని ప్రతిఘటించు సభవారి సవరణలుకల్పిగాని అవ్వేనియు లేకుండనే కాని గవర్నరుజనరలుగారు 'రిఫరెండము' నకు పెట్టవలెను. అంతవా 'రిఫరెండము'నందు అధికసంఖ్యాకమగు సభ్యరాష్ట్రములందలిప్రజలు వోటరులందరియందును అధికసంఖ్యాకులు నాబిల్లునంగీకరించుచో అయ్యనిచట్టమగును. ఏరాష్ట్రమునకుచేందిన యధికారమును తగ్గించుటకుకాని, రాష్ట్రముయొక్క పరిమితులుమార్పుటకుగాని దానికి కేంద్రశాసనసభలయందు నియమితమైన సభ్యత్వముల తగ్గించుటకుగాని, సవరణబిల్లు యేదైనప్రవేశపెట్టబడుచో, అయ్యది రెండుసభలచేతను, వివిధరాష్ట్రములప్రజలచేతను పైనియమములననుసరించి అంగీకరింపబడుటయే కాక నివాదగ్రస్తమగు రాష్ట్రమందలి వోటర్లలో అధికసంఖ్యాకులచే కూడ ఆమోదింపబడవలయును.

క్రీ॥శ॥ 1926 వ సంవత్సరమున కేంద్రప్రభుత్వమునకు వర్తకవాణిజ్యములనడపుట కధికాధిపత్యమును కోరుచు యొకసవరణ ప్రజాసరములకు సంబంధించిన వాణిజ్యముల అసాధారణపరిస్థితులందు ప్రభుత్వమే నడపుటకధికారముకోరుచు మరొకసవరణ ప్రతిపాదించబడెను. కాని, ఈరెండును శాసనసభలయందు ప్రజలమధ్య మెజారిటీలబొందజాలక

వీగిపోయినవి. ఈవిధముగ నీదేశపురాజ్యాంగవిధానము సవరించుటకు దుర్ఘటమైయున్నది.

ఇప్పుడు స్వీట్జర్లాండునందు అమలునందున్న రాజ్యాంగవిధానపుచట్టము 1874 వ సంవత్సరమందు నిర్మింపబడెను. ఈ సమ్మేళనముందు యిరువది రెండు సభ్యులు “కాంటన్”లుకలవు. వానిలో మూడు రాచకీయ వ్యవస్థావిధానము. మూరములకుగాను ఆరుగాపరిగణింపబడుచున్నవి.

కాన మొత్తము ఇరువది ఆరు “కాంటన్”లుకలవు. సమ్మేళన రాజ్యాంగపు టధికారములు ఆస్ట్రీలియా, అమెరికాలందు వలెనే ఇదమిద్ధమని తెల్పబడియున్నది. మిగిలిన యధికారము లన్నియు సభ్యులు ‘కాంటన్’లకు చెందియుండును. సమ్మేళన రాజ్యాంగమందు రెండు శాసనసభలు కలవు. రాజ్యాంగ విధానపుచట్టమును సవరించవలయునన్న సవరణబిల్లును సమ్మేళనరాజ్యపు రెండు శాసనసభలయొక్కయు, వోటుచేయు వోటరులయొక్కయు కాంటన్లందలి అధిక సంఖ్యాకుల యా మోదమును బొందవలయును. అటుల కాక, ఏబది వేలమంది పౌరులు రాజ్యాంగవిధానపు సవరణ యగత్యమని తలంచి తమసవరణను ప్రభుత్వమునకు పంపించినచో దానిని ‘రిఫరెండము’నకు ఆప్రభుత్వము తేవలసియుండును. అప్పుడును ఎప్పటివలెనే ఎన్నికయందు పాల్గొనువోటరులందరికీ సంఖ్యాకులును, కాంటన్లందరికీ సంఖ్యయు ఆ సవరణ సంగీక

రించవలసి యుండును ; లేక, ఆ ఏబదివేల పౌరులు తమకు వాంఛితమగుపద్ధతి ననుసరించి కేంద్రశాసనసభలను, సవరణను తయారుచేసి 'రిఫరెండము'నకు పెట్టమని కోరవచ్చును. అంత శాసనసభలు ఆసవరణసూత్రమును బిల్లురూపకముగా తాము పెట్టవలయునా? యని ప్రజాభీష్టము తెలుసుకొనుటకై 'రిఫరెండము' నకు బెట్టి ప్రజలు తమయామోదమును (రెండు మెజారిటీలద్వారా) తెల్పుచో అంతనాసభలు సవరణబిల్లును తయారుచేసి మరల 'రిఫరెండము'నకు దానిని ప్రజలముందు పెట్టవలయును. ఈవిధముగా ప్రజల యిష్టముపై సవరణ బిల్లును దెచ్చుటకుకూడ యీదేశమందు వీలుకలదు. ప్రతి రాజ్యాంగ విధానపు బిల్లును శాసనసభలే కాక, సమ్మేళన మందలి పౌరులం దధికసంఖ్యాకులేకాక, సభ్యకాంటనులం దధికసంఖ్యకూడ యామోదించుయవసర మేర్పరచబడినది.

అమెరికా సంయుక్తరాష్ట్ర సమ్మేళన రాజ్యాంగము 1789 వ సంవత్సరమునందమలులోనికివచ్చెను. ప్రథమపదిసవర

18. అమెరికా సంయుక్త రాష్ట్రములు. ణాలు 1791 లోను, పదకొండు, పన్నెండు సవరణలు 1798, 1804లలోను, సీగ్రోప్రజలకుసంబంధించిన మూడుసవరణలు 1865, 1868, 1870

సంవత్సరములందును, మిగిలిన నాల్గుసవరణలు 1913 నుండి 1920 సంవత్సరములలోపలను అంగీకరింపబడినవి. అనగా క్రిందటి శతాబ్దమందు అరువది వత్సరముల పర్యంతము ఒక్క

సవరణకూడ అంగీకరింపబడలేదు. క్రిందటి 142 సంవత్సరము లందు పందొమ్మిది సవరణలు మాత్రమే అంగీకరింపబడెనన్న ఆరాజ్యాంగవిధానమును మార్పుట యెంత దుర్ఘటమగుచున్నదో వేరుగ చెప్పవలెనా? ఈ రాజ్యాంగవిధానమందును, నియమితమగు రాజ్యాధికారములనుమాత్రము సమ్మేళన ప్రభుత్వమున కొనంగి, మిగతా రాజ్యాధికారమునంతను సభ్యరాష్ట్రముల కొనంగవలెను. సమ్మేళనమందు జేరినపిమ్మటకూడ తిరిగి విడివడి స్వతంత్రత బొందవలయునని దక్షిణపురాష్ట్రములు 1864, 1868 సం॥రములందు ప్రయత్నముచేసి దేశాంతర్గత యుద్ధముఁ దెచ్చి పెట్టెను. కాని శ్రీ ఆబ్రిహాములింకను గారినాయకత్వముక్రింద ఉత్తరాదిరాష్ట్రములు సమ్మేళనరక్షణకై సకలప్రయత్నములు జేసి, తుదకు జయమందెను. ఆయుద్ధఫలితముగా, “ఏసభ్యరాష్ట్రమునకు సమ్మేళనమునుండి వెడలిపోవుటకు వీలులేదు” అనుసవరణ అంగీకరింపబడెను.

రాజ్యాంగవిధానమును సవరించుటకు, ప్రతిపాదన జేయుటకు, ‘కాంగ్రెసు’ అను రెండుసమ్మేళనరాజ్యపుశాసనసభలు తనుసభ్యులందు మూడింట రెండువంతులు మండి అంగీకరింపవలెను. లేదా, సభ్యరాష్ట్రములందు మూడింట రెండువంతులు సవరణ అవసరమని పిటీషనుపెట్టినచో వివిధ రాష్ట్రముల ప్రతినిధులయొక్క ‘కన్వెన్షను’ను కాంగ్రెసు సమావేశపరచవలెను. ఇటుల ప్రతిపాదించబడిన సవరణ

లను సభ్యరాష్ట్రములందు నాల్గింట మూడువంతులు వానిని అంగీకరించవలెను. ఈవిధముగా నియమముల పాటించి, సవరణలు ప్రతిపాదించి, వానినంగీకరింపజేయుట బ్రహ్మాండ మగు కార్యమగుచున్నది. కనుకనే ఇంతకాలమునందు పం దొమ్మిదికంటె హెచ్చుసవరణలు అంగీకృతముకా లేదు

II

ఇంగ్లాండాదిగాగల దేశములందువలె, రాజ్యమునకం తకు మూలాధారమై ప్రజలెల్లరకు పరమప్రామాణికమగు

రాజ్యాంగవిధానమును, వాధారణశాసనముల పారస
త్వముకల్గు
బాధ్యతలు. మార్పురీతి నే మార్పుటకు పార్లమెంటున కధి కారమిచ్చుట, ఈకాలపుప్రజల వైఖరినిబట్టి చూడ ధనికుల, భూస్వాముల నిరంకుశాధికార

ప్రేమ గమనించిన, శ్రేయోదాయకముగా గన్పట్టుట లేదు. చాలాకాలమునుండి బాధ్యతాయుతసంస్థలద్వారా రాచ కీయవిజ్ఞానముబొంది, వెనుకముందుల గమనించి వ్యవహార మొనర్చు ఇంగ్లీషుప్రజల కిట్టిసంపూర్ణ స్వాతంత్ర్య మొసం గుటవలన, విపరీతపరిస్థితులు కల్గుటలేదుగాని, ప్రజాస్వామిక సంస్థల నడపుటలో హెచ్చయనుభవము లేక, దాస్యపు బుద్ధిని దూరముచేసికొనలేక, స్వతః రాచకీయరంగమున త్యాగముచేసి విజ్ఞానముబొంద నిచ్చగింపని ఇటాలియను ప్రజలు, తమరాజ్యాంగము నిరంకుశపాలకుల హస్తగతము

గుచుండ, గుడ్డుమిటకరించి యూరకుండిరి. తుదకు ఇంగ్లాండునందై నను 1919 లోను, 1925 లోను, 1931 లోను, ప్రజలు తమతత్వము తామే యెరుంగక, వేలంవెక్కిగా, ఒకే పార్టీవారి నత్యధికసంఖ్యాకులుగా యెన్నుకొని తమపై నిరంకుశాధికారపు పెత్తనము దెచ్చిపెట్టుకొని, మూల్గజొద్దిరి. క్రీ॥ శ॥ 1931 లో నిర్మితమగు పార్లమెంటునకు రాజ్యాంగ విధానమునే మార్చి సర్వస్వాతంత్ర్యము, ఏయడ్డంకులులేకుండ యుండుట ప్రజలకు నష్టదాయకమని వేరుగా చెప్పవలెనా? మంత్రివర్గమునకు చెందిన పార్లమెంటు సభ్యులు పదింట తొమ్మిదిమందియు, ప్రతికక్షికిజెందినవారు. మిగతాఒక్కరిని పొందియున్నంతకాలము, రాజ్యాంగవిధాన సంస్కరణ న్యాయబద్ధముగ జరుగునని యెవ్వరునమ్మగలరు?

మొత్తముమీద సాధారణశాసనముల నిర్ణించుట కంటె రాజ్యాంగవిధానపుచట్టమును సవరించుట కష్టతరమై యుండుట అవసరమేకాని, అమెరికాయందును, ఆస్ట్రేలియాయందును, తుదకు స్విట్జర్లాండునందు నేర్పరుపబడిన ప్రత్యేకపు ఆటంకములుమాత్రము, సక్రమమును అవసరమునగు సవరణలు, ప్రజలచే అంగీకరింపబడకుండునట్లుచేసి, ప్రజల సహజాభివృద్ధి కాటంకకరములుగా నుండుటకుకూడ అభిలషింపదగిన పద్ధతి కాదు. ఈదినములందు సామాన్యశాసనమును నిర్ణించుటకే సంస్కారులు, పదివత్సరములపాటు

కష్టించవలసివచ్చుచున్నది. అమెరికాపద్ధతుల బట్టిచూడ, రాజ్యాంగవిధానమునందు సవరణజేయింపవలెనన్న, కొన్ని తరములపర్యంతమా, సొమ్మారులు, అమితమగు బాధలకు లోనై, సంస్కరణలకై కృషి చేయవలసియుండును. ఇట్టి కఠినమగు అగ్నిపరీక్షకు తాళుట గుస్తరము. కొందరు సంస్కారులు సక్రమాందోళనమే చూడదని, విప్లవకారులుగా మారవచ్చును. మరికొందరు, ఆశాభంగముచే స్వార్థ తత్పరులు కావచ్చును. తుదకు అమెరికాయందైనట్లే, ప్రజాసామాన్యము రాచకీయపరిణామములయెడ పూర్తిగా యుదాసీనులు కావచ్చును. విప్లవమంతయునర్థదాయకమో, ప్రజలు రాచకీయప్రపంచమున నిర్జీవప్రతిమలగుటయు అంత నష్టదాయకమే ! కనుక, రాజ్యాంగవిధానమునకు సంబంధించిన సవరణలు, శాసనసభలచే నాధారణపద్ధతి ననుసరించి కాని, మూడింట రెండువంతులగుంచి నభ్యులచే కాని, ఆమోదించబడినపిమ్మట, “రిఫరెండము”నందు ప్రజలయందు హెచ్చుమందిచే సంగీకరింపబడట చాలును. అప్పటికే, అవసరమగు సవరణలు తప్పక వీగిపోవును. అవసరమగు సవరణలు, అంగీకరింపబడునదికి, ఎన్నోవత్సరముల వయస్సు ప్రజాప్రచురజీవితమందు, ప్రతిబిల్లును పొందియుండును. రాజ్యాంగవిధానముయొక్క సౌష్ఠ్యము ఎల్లప్పుడును, అసాధారణవరిస్థితులం దగత్యమగు సవరణల స్వీకరింపజాలు శక్తి

గల్గి, స్వవినాశనకరమగు సవరణలను విప్లవముకల్గింపకయే నిరాకరించు శక్తికల్గియుండుటయందే గాననగును. అపారమును, ఆపురూపమునగు రాజ్యాంగసంస్కరణలు, ఇంగ్లాండునందు, రాజ్యాంగవిధానము మూలమునను, సక్రమపద్ధతుల ననుసరించియు మాత్రమే ఏర్పరుపబడినవన్నచో, ఆరాజ్యాంగవిధానపు సమర్థతయు, సౌష్ఠవమును కొనియాడతరమా ? ఏకమరాజ్యాంగాందోశనమునం దంతగా నమ్మికలేని లేబరు పార్టీవారుకూడ, ఆప్టీలియాయందు రాజ్యాంగవిధానమును గౌరవించుచున్నారన్నచో రాజ్యాంగవిధానమును సవరించుటకు అచువైయున్నదను సమ్మతమే అందులకు ముఖ్యకారణము.

తనస్వరూపమును తానే తనవృద్ధికారకముగనే మార్చుకొనుశక్తి ప్రతి రాజ్యాంగవిధానమునకు నుండుట అత్యంతావశ్యకమని జూచితిమి. ఇక నిప్పుడట్టి రాజ్యాంగవిధానపు చట్టమునందు ఏయే ముఖ్యభాగము లగత్యమో చూడవలసియున్నది. ఆధునికరాజ్యములందును ప్రజాస్వామికరాజ్యములందును, 'మెజారిటీ' యందున్న పార్టీవారు అల్పసంఖ్యాకులయొక్క స్వత్వముల గౌరవించుటకు, వారి సంస్థల రక్షించుటకు అంతగా ఆతురతజూపుట లేదు. గ్రీసు దేశమందు ప్రత్యర్థిపక్షపు నాయకుల దేశమునుండి వెడల నంపుచుండుట యిప్పటికిని కలదు. మనదేశమందలి పాండి

చైరిపట్టణమందలి ప్రత్యర్థినాయకులు తరిమివేయబడిరి. అమెరికాయందలి కార్మికసంఘములందొక్క విధమైన సంఘ నాయకులను వెదకి వెదకి చరచాలయందు పెట్టుట కలదు. ఈనాటికిని కమ్యూనిస్టుపార్టీల రాచకీయాందోళనము నా పుట కనేకదేశములందు గ్రబల ప్రయత్నములు చేయబడు చున్నవి. ఐర్లాండునందిప్పటికి స్వతంత్రతాలోచనను పురి గొల్పు గ్రంథములు బహిష్కరింపబడుటయు, స్వతంత్రతరచ నాకాశలులగు గ్రంథకర్తలు అవమానింపబడుటయు జాడ నగును. మనదేశమందు పంచమాల కింకను సాధారణసాం ఘిక, నైతికస్వత్వములు దక్కకున్నవి. అమెరికాయందు నీగ్రోజాతివారు, దక్షిణాఫ్రికాయందు భారతీయులు, నీగ్రో లు ఈనాటికిని కడుంగడు కడగండ్లకు లోనగుచున్నారు. బాల్కనురాష్ట్రములందలి రాష్ట్రేతరభావలకు జెందిన ప్రజ లకు, వారిభాషాప్రచారమును, ఆయాప్రభుత్వము లిప్పటికిని ఆటంకపెట్టుచున్నారు. జపానునందు కార్మికసంఘముల స్థాప నను ప్రభుత్వము ప్రతిఘటించుచున్నది. ఇట్టి అపకారములు ప్రజలకు జరుగకుండుటకై, రాజ్యాంగవిధానపుచట్టమునందే తగునియమముల నేర్పరచు టగత్యము.

నిరంకుశులగు చక్రవర్తు లెట్లు అజ్ఞానులై ప్రజల కపచారములు చేయదొరకొందురో, అల్పసంఖ్యాకులగు రాజ్యాధికారులు తమకు పెరజాతివారగువారిపై నిర్బంధ

ముల నెట్లుమోపబ్రయత్నింతురో, అటులనే, ప్రజాస్వామిక మందును, అధిక సంఖ్యాకుల నాయకులుకూడ తదితరులపై నిర్బంధములమోపి కష్టములదెచ్చిపెట్టుటకు సందేహించరు. నిరంకుశాధికారుల నరికట్టుట అంతకష్టసాధ్యమైన పనికాదు కాని, ప్రజాస్వామికమందలి 'మెజారిటీ' యొక్క నిరంకుశత నాపుట దుస్సరమైన కష్టకార్యము. "తాము పల్కినదే బ్రహ్మవాక్కు. తాముచేసినదే దైవకార్యము" అను సంపూర్ణ విశ్వాసము, మెజారిటీవారికి కడుసులభముగా కల్గుచుండును. కనుక, అట్టి ఆత్మవిశ్వాసముచే తన్మయతబొందువారు. తదితరుల భేదాభిప్రాయములందు, భేదమగు ఆచారములందు అసహనముజూపుట సర్వసాధారణము. పొంగిపొరలివచ్చు మెజారిటీవారి ఆగ్రహము నాపుటకు, అనాలోచనము నరికట్టుటకు, విప్లవములై నను కార్యకారులు కాజాలవేమో? కనుకనే, అసాధారణము, అనుల్లంఘనీయమును, అఖండము నగు నీ 'మెజారిటీ' యొక్క నిరంకుశతనుండి, ప్రజాసామాన్యమును, వారినంస్థలను, స్వాతంత్ర్యములను, సంరక్షించుటగ త్యము. ఏది మెజారిటీకి జవసత్వముల కల్గించుచున్నదో, ఎయ్యది ప్రజాస్వామ్యమును స్థాపించుచున్నదో, ఎద్దానివలన రాజ్యాంగసంస్థలు తమస్థానమును బొందుచున్నవో, అట్టి రాజ్యాంగ విధానపుచట్టమునందే వివిధప్రజాసమూహములకు, వివిధప్రజాసంఘములకు, వివిధవ్యక్తులకు, నైతిక,

ఆర్థిక, సాంఘిక, రాచకీయజీవితపథములం దేయేసాధారణ స్వాతంత్ర్యము లెల్లప్పుడు లభ్యపడనగునో నిర్ణయించుటగ త్యము. ఆ స్వాతంత్ర్యములకు భంగము లేకుండనే, ప్రజల యందొక్కొక్కరికి, వారివారిస్వరక్షణ, స్వప్రోక్షణముదా యములకు, జీవనాధారముగు స్వత్వముల గౌరవించుచునె, ప్రజాజీవితమందు, దేశజీవితమందు ఆస్వత్వముల మినహా యించగా మిగిలియున్న భాగమునందే వ్యవహరించుటకు రాజ్యాంగసంస్థల నియమించునట్లును, అట్లు ప్రత్యేకింపబడి నట్టియు, రాజ్యాంగసంస్థల యధికారమున కతీతమైనట్టియు ప్రజాజీవనమును, ఆసంస్థలు రక్షించునట్లును, రాజ్యాంగ విధానపుచట్టము నిర్ణయించుట శ్రేయోదాయకము.)

ప్రజాస్వామికము జయప్రదమై, సుస్థిరమై, కలకాల ము ప్రజలకు శ్రేయోదాయకముగా నుండవలయునన్న ప్రథ మప్రకరణమందు వివరింపబడిన సదుపాయములు అగత్యము. వానిని ప్రజలు తమంతతామే కల్గించుకొనుటకు బ్రయత్నిం చుట శుభప్రదమేకాని, వానిని సంపూర్తిగా వారు స్వయం కృషివలన నేర్పరచుకొనుటదు సరము. అట్టిసదుపాయముల కల్గించుటకై రాజ్యాంగవిధానము, తన రాజ్యాంగసంస్థలకు విధి కృత్యముగా నేర్పరచుటవసరము. ప్రజలు విజ్ఞానులగునట్లు ప్రజలకు తినుటకుతిండి, త్రాగుటకు పానీయములు కొదువ లేకుండునట్లు జూచుట, అనారోగ్యము బాపుకొనుటకు, ఆప

దలగడచుటకు, స్వాభవవృద్ధిబొందుటకు సావకాశములకల్పించుట, ప్రజాసామాన్యము తమవారసత్వపుహక్కును సర్వస్వతంత్రతతో నుపయోగించుకొనుటకవసరము. మతస్వాతంత్ర్యము, అభిప్రాయప్రకటనాస్వాతంత్ర్యము, వ్యవస్థల ప్రకటించు స్వాతంత్ర్యము, స్వయంనిర్ణయత సూచించుసంస్థలస్థాపించు స్వాతంత్ర్యము, ప్రజలెల్లరికి సంపాదితమైననే ప్రజాస్వామికము శోభాయమానమగును. పాంఘికముగాగాని, రాచకీయముగాగాని, ఆర్థికముగాగాని, ఎట్టివారైనను, అసహాయులైనను ప్రజలకు నూతకల్పించి, స్వయంసహాయశక్తిప్రజలందరకు ప్రసాదించిననే ప్రజలు తమయందంతర్గతమగుపాలనాశక్తిని, ఇవాళనలోకకళ్యాణప్రదమగునట్లు ప్రదర్శించగలరు. ఇట్టి నడుపాయములనన్నిటిని స్వరక్షణకును, స్వవృద్ధికిని, ప్రజాస్వామిక రాజ్యాంగముగాని ప్రజలందరికి కల్పించుట అగత్యము, వీనినిప్పటికిని సంపూర్ణముగాగాని, సంతృప్తికరముగాగాని. అనేక ప్రజాస్వామిక రాజ్యములు స్థాపించుట లేదు. వీనిని అనుభవమునకు దెచ్చు విధ్యుక్తధర్మము, ప్రతిరాజ్యాంగసంస్థపైనను, రాజ్యాంగవిధానపుచట్టము నిర్ణయించుటత్యంతావశ్యకము. ఈచట్ట మీరెండవధర్మమును పాలించవలసియున్నది.

రాజ్యాంగవిధానపుచట్టమునందు రాజ్యాంగవిధానపుమూడవధర్మముకూడ ఉన్నదిప్పుడు పేర్కొనబడుచున్నది. రాజ్యాంగసంస్థల యధికారమునకుమించి, ప్రజలకేయే స్వాతంత్ర్యము.

త్ర్యములుండదగునో నిరూపించుట మొదటిధర్మము. ప్రజలు-
యోగ్యులగు పౌరులగుటకుగాను ప్రభుత్వము నెరవేర్చవలసి
నకార్యక్రమమును సూచించుట రెండవధర్మము. ఏయేవిధ
ముల, ఏయేశుభకార్యనిర్వాహణమునకై, ప్రజాస్వామిక
రాజ్యాంగ మేర్పరుపబడుచున్నదో తెల్పుట మూడవధర్మము.
శ్రీచరిస్తాటిలుగారు, ప్రజలజీవితము శోభాయమానముగా
జేయుటయే ప్రభుత్వధర్మమనిరి. వారిగురువగు శ్రీప్లేటోగా-
రు, ప్రజలను వారివారివృత్తులందు, ధర్మసూత్రముననుసరించి
యుంచుటయే ప్రభుత్వవిధిక్రమమనిరి. మనయులు ధర్మ-
ర్థకామముల పెంపొందించి, ప్రజలకు మోక్షప్రాప్తికల్పించుట
యే, ప్రభుత్వపుధర్మమనిబోధించిరి. ఈకాలపు సాంఘికవా-
దులు, సమిష్టివాదులును, ప్రజలసభివృద్ధికిఁ దెచ్చి, వారికి
ఆధ్యాత్మిక జ్ఞానసంపాదన కగత్యమగు యవకాశములకల్పించు-
టయే ప్రభుత్వపుసీతీయని వాదించుచున్నారు. ఎల్లరును ఈ
కాలమందు ప్రజలభాగ్యభోగ్య ఆధ్యాత్మికజ్ఞానాభివృద్ధికై
తనసర్వశక్తుల నుపయోగించుటయే, ప్రభుత్వముయొక్క
గమ్యస్థానమని అంగీకరించుచున్నారు. ఇట్టి గమ్యస్థానము
జేరుట కెట్టిచర్యల, ఏసూత్రములను ప్రభుత్వమవలంబించ
వలయునో, ప్రజలెల్లరికామోదనీయముగా నుండునటుల
రాజ్యాంగ విధానపు చట్టమగుదు తెల్పుట శుభప్రదమే.
యగును.

ప్రతిరాజ్యాంగవిధానమునందును, ఈమూడుధర్మములు పేర్కొనబడినవని చెప్పనలవికాదు. స్వీట్జర్లాండు, అమెరికా, మెక్సికో, జెకోస్లావాకియా, జర్మనీ, ఎస్తోనియా, డెన్మార్కు, ఆస్ట్రీయా, పోలండు, జగోస్లావియా, బెల్జియము, ఐరిషు ఫ్రీస్టేటులయొక్క రాజ్యాంగవిధానములచట్టములయందు ప్రథమ రెండుధర్మములును పేర్కొనబడియున్నవి. జగోస్లావియా, జర్మనీ, ఎస్తోనియా, రాజ్యాంగపుచట్టములందుమాత్రము మూడవధర్మము కొంతవరకు సూచింపబడుచున్నది. ఇంగ్లాండు, ఫ్రాన్సు, దక్షిణాఫ్రికా, కెనడా, ఆస్ట్రేలియాల యొక్క రాజ్యాంగవిధానములందు దీరాజ్యాంగము యొక్క ధర్మములు ప్రత్యేకముగా పేర్కొనబడలేదు. ఇందులకు రెండు కారణములు కలవు. ఒకటి యుద్ధమునకు పూర్వము ఈశతాబ్దారంభమున యేర్పడిన రాజ్యాంగవిధానపుచట్టములందు, ఈధర్మములను (పౌరసత్వపుహక్కులని పీని నె అందురు) పేర్కొనయలవాటు సర్వసాధారణము కాదాయెను. మరియు, బ్రిటిషువారి ప్రజాస్వామిక రాజ్యాంగములందు పౌరసత్వపుహక్కులిట్టిని అనన్యాయము, ఆచారవశాత్తు ప్రజలకు కల్గియుండుటయు, ఆచారానుగతముగా నట్టిహక్కుల నాయాదేశముల రాజ్యాంగములు గౌరవించుచుండుటయు సర్వసాధారణమైయుండెను. ఇంగ్లాండుయొక్క రాజ్యాంగవిధానమీనాటికిని చట్టరూపముదాల్చుకున్నను దాని యొక్కరూపు

శేఖలు, వన్నెచిన్నెలు సంపూర్ణముగా పెంపొందియేయున్నవి. ఆ రాజ్యాంగవిధానమునందే పౌరసత్వపు హక్కులు యిమిడియున్నవి. ఆసాంప్రదాయమునే బ్రటిషువారి ప్రజాస్వామిక రాజ్యములన్నియు పొందియున్నవి. కనుకనే ప్రత్యేకముగా నట్టి పౌరసత్వపుహక్కులు ఆయాదేశముల రాజ్యాంగవిధానపుచట్టములందు బేర్కొనబడలేదు. రెండవకారణమేమనగా, ఫ్రాన్సునందు అకస్మాత్తుగా కల్గిన రాజ్యాంగవిషత్తు బాపుకొనుటకై త్వరితగతి రాజ్యాంగవిధానమును నిర్మించుటకై ప్రయత్నముఁ జేయబడుటచే ఈ రాజ్యాంగవిధానపు ధర్మములందు బేర్కొనబడలేదు.

ఇప్పటివరకును పాశ్చాత్యదేశములందేకాక, ఆధునిక ప్రపంచమందంతటను ప్రజలయొక్కయు, పౌరులయొక్కయు, హక్కులగూర్చియే, రాజకీయజ్ఞులు శ్రద్ధవహించుచున్నారు. ఇందులకు గారణములేకపోలేదు. నిరంకుశాధికారులకింద నవసియవసి, మెజారిటీల దుష్పరిపాలనముకింద యవస్థపడియున్న ప్రజలకు, తాము తమ ప్రభుత్వమునెడల జూపవలసిన బాధ్యతనుగురించికాక (తామెల్లప్పుడు ప్రభుత్వాజ్ఞలకు తల యొగ్గుచునేయుండుటచే) తమయెడల ప్రభుత్వము జూపెట్టదగు దయను, శ్రద్ధనుగురించియే పట్టుదలకల్గియుండుటలో ఆశ్చర్యమేమికలదు! కాని యిప్పుడిప్పుడు, ప్రజాస్వామిక రాజ్యాంగము స్థిరపడుచున్నకొలది, ఆరాజ్యాంగవిధానము

స్థిరస్థాయి యగుటకు, ప్రజలు దానియెడ జాపదగు ధర్మముల గురించి రాచకీయజ్ఞులు శ్రద్ధజేయుచున్నారు. ప్రజలెల్లరు తమ రాజ్యాంగవిధానమును రక్షించుకొనుటకును, నిలబెట్టుకొనుటకును సకలప్రయత్నములజేయ సంసిద్ధులుకానిచో, ఇటలీయందు ప్రజాస్వామిక మదృశ్యమైనటుల, జర్మనీయందు నిరంకుశపుష్కతనము రానైయున్నటుల, పోలండు, బల్గేరియాలోందు ప్రజాస్వామికము అంతమొందినటుల, ప్రజలకు ప్రజాస్వామికరాజ్యాంగమే దక్కకుండునని, రాచకీయనాయకులు, రాచకీయజ్ఞులు కన్గొనుచున్నారు. కనుకనే జర్మనీ, పోలండు, రాజ్యాంగవిధానచట్టములందు పౌరులు, తమ రాజ్యాంగముయెడ, తమ సంఘముయెడ నెఱపవలసిన ధర్మములు పేర్కొనబడుచున్నవి. ఆదిమకాలముందు మనఋషులు ప్రజలు రాజునెడజాపదగు బాధ్యతలను నిరూపించిరి. అటులనే శ్రీష్టేటోగారును, పౌరులెల్లరికి తమతమ బాధ్యతల నిర్వర్తించు విధానము నేర్పరచవలెననిరి. క్రైస్తవప్రపంచ సౌర్యభౌమత్వమువహించిన పోపుగారును, పౌరులబాధ్యతల పేర్కొనిరి. కాని, ఆకాలపువారు పౌరులయెడల రాజ్యాంగమునెఱపవలసిన ధర్మములను సంపూర్ణముగా నిర్వచింపలేరై. పోలండు, జర్మనీదేశముల రాజ్యాంగవిధానపు చట్టములు, రాజ్యాంగవిధానముల హక్కుబాధ్యతలను, పౌరులయొక్క హక్కుబాధ్యతలను పేర్కొని, ఇరుపక్షములయెడ

సమానాదరతజూపి, రాజ్యాంగతత్వపు ప్రాధాన్యమును, ప్రజాస్వామిక రాజ్యాంగముయొక్క సార్థకతను ఋజువు చేయుచున్నది.

ఎట్టెట్టి బాధ్యతల రాజ్యాంగము నిర్వర్తించవలయునో పౌరుల స్వత్యముల నెంతవరకు గౌరవించవలెనో, సంపూర్ణముగా విచారించుట కిదియదనుకాదు. “అమెరికాప్రభుత్వము” “జర్మనుప్రభుత్వము” లపై చ్రాయబడిన గ్రంథములందు, అయాప్రభుత్వము లేయే పౌరస్వత్యహక్కుల సురక్షితపరచి రాజ్యాంగబాధ్యతల నెరవేర్చవలసియున్నవో, సంపూర్ణముగ వివరములొసంగబడినవి. రాజ్యాంగవిధానపుచట్టము నెరుంగని ఇగ్లాండుదేశమునందు, ఏయే పౌరస్వత్యపుహక్కులు ఆచరణయందు అనుభవనీయమగుచున్నవో యీక్రిందనుదహరింపబడినది.

(1) పౌరులెల్లరు తమతమసంఘములనేర్పరచుకొనుటకు, తమయభిప్రాయముల ప్రతికలవలన, కరపత్రముల రూపకముగా, సభలద్వారా తెల్పుటకు స్వతంత్రతకలిగియున్నారు. (2) వార్తాపత్రికాప్రచురణ స్వాతంత్ర్యముకలదు. (3) మతస్వాతంత్ర్యమేర్పడినది. (4) ఆర్థిక జీవితరక్షణకై కార్మికులు సమ్మెకట్టుటకు స్వాతంత్ర్యము బొందియున్నారు. వీనికితోడు రాజ్యాంగ మీక్రింద నుదహరింపబడిన బాధ్యతలను, పౌరుల స్వాతంత్ర్యతకై సర్వసమానత్వలబ్ధికై నెరవేర్చుచున్నది:— (1) నిర్బంధ ప్రారంభవిద్యను

ను ప్రజలకు ప్రసాదించి, బీదలబిడ్డలపోషించి క్రమ క్రమముగా హెచ్చుచున్న పౌరులకు వయోజన విద్యా ప్రాప్తికల్గింపబడుచున్నది. (2) ప్రజల రాచకీయ విజ్ఞానాభివృద్ధికై రాచకీయకక్షలు సర్వస్వతంత్రతబొంది తమప్రచారముచేయుటకు హక్కుబొందియున్నవి. (3) కృషిచేసి జీవనోపాధి నొందుయవకాశము ప్రతిపౌరునకు, ప్రభుత్వము కల్పించుటకు కంకణముగట్టుకొని, నిరుద్యోగసహారణ కార్యక్రమమువలంబించి, నిరుద్యోగులకు రక్షణకల్పించుచున్నది వృద్ధులకు, అనాథలకు, అపటివారికి శ్రమముకల్పించుచున్నది. వీరందరికి, పౌరసత్వపు హక్కును ప్రసాదించుచున్నది. (4) పుట్టుకతో సంబంధములేకుండా, అష్టలగువారిని ప్రభుత్వోద్యోగులుగా నియమించుటకు బ్రయత్నించుచున్నది. ప్రజలు తనయెడ జూపదగు ధర్మములగూర్చిన చింత లేకయే ఆప్రభుత్వమున్నది. క్రిందటియుద్ధముందును, 1926 నంటు సంధివించిన “జనరల్స్ట్రైక్కు” నందును, ప్రజలు ఆదేశపురావ్యాంగము రక్షించుటచే నడుముగట్టి నిలబడిరి.

తమరాజ్యాంగవిధానములను చట్టరూపముగా బొందియున్న దేశములలో పోలాండుయొక్కచట్టమే, పౌరులహక్కుబాధ్యతలగురించి నిండువివరముల నొసంగుచున్నది. కనుక ఆదేశపురాజ్యాంగవిధానమునందలి విశేషములకొన్నిటినిచ్చటపేర్కొన్నచో, ఈకాలపు రాజ్యాంగవిధానపు చట్టము

లందు పేర్కొనబడు, పౌరులకు, రాజ్యాంగములకు పరస్పర ముగానుండు హక్కు-బాధ్యతలకు సంబంధించిన సూత్రముల రీతి తెలియనగును. (1) పోలాండురాజ్యాంగమందు పౌరుడు గానున్న వ్యక్తి మరేయితరరాజ్యాంగమునకు చెందరాదు. (2) పోలాండు రిపబ్లికునకు విశ్వాసులైయుండుట, పౌరుల ప్రధానధర్మము. (3) రాజ్యాంగచట్టము, దానిననుసరించి నిర్మింపబడు శాసనములు, ప్రభుత్వనియమముల ననుసరించియే పౌరులెల్లరు శ్రవ ర్తించుకొనవలయును. (4) ప్రతిపౌరుడును సైనికశిక్షణమును బొందవలయును. (5) శాసనబద్ధ ముగానుండు శిస్తులను ఆతడు ఛెల్లింపవలెను. (6) రాజ్యాంగసంస్థలందెద్దియైన కోరు సహకారమునుచేయుటకును, రాజ్యాంగసేవ, అగత్యమైనప్పుడు చేయుటకును ఆతడు సంసిద్ధుడైయుండవలెను. (7) బిడ్డలందరికు ప్రైమరీవిద్యనైననొసంగి పౌరసత్వముబొందుట కర్హతకల్గించుట పౌరులధర్మము.

రాజ్యాంగవిధానము, ప్రజలయెడజూపదగు బాధ్యతను, జర్మను రాజ్యాంగవిధానపుచట్టము సమగ్రముగానిరూపించుచున్నది. (1) కుటుంబముల యభివృద్ధినికాక్షించి, గొప్పకుటుంబములరక్షించుట రాజ్యాంగపుధర్మము. (2)తల్లిదండ్రులు తమబిడ్డల సలక్షణముగాపెంచునట్లు జాగ్రత్తపడి, బిడ్డలందరి ఆరోగ్యవిద్యాభివృద్ధికల్గుటకు, రాజ్యాంగము శ్రద్ధచేయవలెను. (3) తగు శాసననిర్మాణముచే, తండ్రిలేని

బిడ్డల రక్షించవలెను. (4) బాలబాలికల నైతిక, ఆర్థిక, సాంఘికజీవితమునందు సురక్షితపరచవలెను. (5) విద్యాభివృద్ధి, కళలప్రావకముకల్పించవలెను. (6) చారిత్రకసంబంధముగు, కట్టడముల, స్పష్టివైచిత్ర్యముల గల్గినసంస్థల రక్షించవలెను. (7) కేశపుఆర్థికసంపద సాధ్యమైనంతవరకు ప్రజలందరియందు సమానముగా విభజింపబడునట్లుచేసి, వర్తకవాణిజ్యములు, సత్యమార్గములననుసరించి, కార్మికులతొమ్మునకు భంగకరముకాకుండా, సంఘసామరస్యము కల్గునట్లు, రాజ్యాంగము శ్రద్ధచేయవలెను. (8) కార్మికులను రాజ్యాంగము, ప్రత్యేకముగా రక్షింపబూనుకొనవలెను. (9) స్వతంత్రభాషకల్పితముగు అన్నివిధములగు నూతన అలోచనలు, వస్తుజాలములు, యంత్రములును, రాజ్యాంగముయొక్కసాయము బొందు అర్హతకల్గియుండవలెను. (10) నానాజాతులకు సమానముగు శాసననిర్మాణమును, కార్మికులరక్షణకై చేయవలెను. ఈవిధముగనే, నూతనముగా స్థాపించబడిన, ఎస్థోనియా, బల్గేరియా, పోలాండు, ఆస్ట్రియా రాజ్యాంగములయొక్క చట్టములందుకూడ రాజ్యాంగముయొక్క ధర్మములు పేర్కొనబడుచున్నవి.

వ్యక్తులకు, వారికి సంబంధించిన సంస్థలకు సాంఘికార్థిక, రాచకయ, మత, స్వాతంత్ర్యములను రాజ్యాంగవిధానమున రక్షణ (Safe guards) గావించుటవసరము. ఈస్వా

తంత్ర్యములెట్టివో చెకోస్లావాకియా రాజ్యాంగవిధానపుచట్ట మందు పేర్కొనబడియున్నవి. (1) స్త్రీపురుషభేదముల గమ నింపరాదు. మతము, గ్రామము, జాతి, భాషాభేదముల గమ నించక, ప్రజలయొక్క దేహరక్షణ కల్పించి వారికి స్వాతంత్ర్యము ప్రసాదించుట రాజ్యాంగముయొక్క ధర్మము. (2) ఉద్యోగముల ననుసరించి మాత్రమే విరుదులనివ్వవలెను. (అన్ని రిపబ్లికులందు ఈనియమముకలదు). (3) శాసనబద్ధ ముగా తప్ప, ఏవ్యక్తియొక్క స్వాతంత్ర్యమును తగ్గింపరాదు. (4) ప్రభుత్వకార్యనిర్వాహణమునకై నిర్భాధించరాదు. (5) ప్రతిపౌరుడును దేశమందెచ్చోటనైన ఆస్తి సంపాదించు కొని గృహమునిర్మించుటకు హక్కుకలదు. సంఘావసరము లకే, శాసనబద్ధముగానున్నప్పుడు అట్టిహక్కును సంకుచితపరచనగును. (6) వ్యక్తిగతమగు ఆస్తిని శాసనబద్ధముగానే సంకుచితపరచవచ్చును. అట్టిఆస్తిని ప్రభుత్వము వశపరచుకొనుచో ప్రతిఫలము ఆయావ్యక్తులకు చెల్లింపవలెను. (జర్మనీయందు నిజ్జే) రాజ్యాంగవిధానపు చట్టసవరణద్వారా తప్ప వేరువిధమున ఈహక్కును తగ్గించుటకు వీలులేదు. (7) విదేశములకు వెళ్లుటకు పౌరులకుండు హక్కు శాసనముద్వారానే తగ్గింపవీలగును. (8) ప్రభుత్వముచే వేయబడు శిస్తులు రుసుములు శాసనబద్ధముగ నుండవలెను. (9) నివాసమునకై నిరూపింపబడు గృహముల నెవ్వరును ఆగృహస్థుని యాజ్ఞ

బొందనిదే చొరరాదు. (10) శాసనబద్ధముగా నుండునంతవరకు ప్రతికాస్వాతంత్ర్యమును, సభాస్వాతంత్ర్యమును, సంఘనిర్మాణస్వాతంత్ర్యమును సురక్షితపరచవలెను. క్రిమినలులాకు వ్యతిరేకముగాగాని, శాంతిభద్రతకు విరుద్ధముగగాని ప్రవర్తింపనంతవర కేసంస్థలనుకూడ నిచ్చేదపరచరాదు యుద్ధకాలమందుకాని, అంతర్జాతి సంతోషము కల్గినప్పుడుగాని, విదేశీయులతో సంబంధము కల్గినప్పుడుకాని సంఘనిర్మాణస్వాతంత్ర్యమును తగినట్లు సంచుచితపరచవచ్చును. (11) కార్మికులరక్షణకై ఆర్థికపరిస్థితుల సభివృద్ధిచేయుటకై యేర్పరుపబడు సంస్థలన్నిటిని భద్రపరచవలెను అట్టిసంస్థల నిర్మాణమునుకాని వానిధర్మసిర్వహణమునుగాని నిరోధించుటకేర్పరుపబడుకార్యములన్నియు, శాసనవిరుద్ధములగును. (12) ప్రతివ్యక్తియు తనకష్టనిష్ఠూరములగుంచి అర్జీపెట్టుకొనుట కర్హుడు. (13) పుత్తరప్రత్యుత్తరముల నెవ్వరును తెఱచిమాడరాదు. (14) ప్రతివ్యక్తియు తనయభిప్రాయముల వాక్కుచేతను, ప్రాతవల్లను, కరప్రతములు, బొమ్మలు, తదితరపద్ధతులద్వారా ప్రకటించు నధికారము పొందియుండవలెను. నిజప్రజన సంస్థలకు నిట్టివాక్కుకలదు. (15) శాస్త్రసంబంధముగు పరిశోధనల కడ్డంకులు కల్గింపరాదు. (16) మతస్వాతంత్ర్యము ఆత్మవిశ్వాసముల స్వాతంత్ర్యము అందరికి సమానముగా నుండవలెను. తల్లిదండ్రులకు గాడ్డియనులకుతప్ప మిగతావారికెవ్వరికి ఎవ్వ

రియొక్క మతాచారములపైనను అధికారముండదు. రాజ్యాంగమునకు అన్ని మతములును సమానముగా గౌరవార్హములే ! దేశ శాంతికి, నైతికజీవనమునకు భంగకరమైనతప్ప, మతస్వాతంత్ర్యము సంకుచితపరుపరాదు. (17) పౌరులు తమకు అలవాటైన అనాదిసిద్ధమగు తేక యిష్టమగు భావలనుపయోగించవచ్చును. మత, భాష, జాతి, ఆచారభేదముల పాటించక అందరిని సమానముగా రాజ్యాంగము ఆదరించవలయును. (18) ఒస్తీలయందు, 'చెకోస్లావకో' భాష కాక, తదితర భాషలకు జెందిన ప్రజల విద్యాభివృద్ధినిమిత్తమై ఆ భాషల ద్వారానే విద్యాప్రచురమునర్చుటకు విద్యాలయములను రాజ్యాంగమువారు స్థాపించవలెను.

ఈవిధముగా మూడుధర్మముల రాజ్యాంగవిధానపు చట్టములు నిర్వహించుట యుక్తము. వ్యక్తులువారిసంస్థల స్వాతంత్ర్యములు ప్రభుత్వముయొక్కయు పౌరులయొక్కయు బాధ్యతలు నిర్ణయించుచు రాజనీతిసూత్రముల రాజ్యాంగవిధానపు చట్టములందు జేర్చుట శ్రేయోదాయకమని రాజ్యాంగవేత్తల యభిప్రాయమైయున్నది. మన కాంగ్రెసువారుకూడ మనప్రజల సాధారణవాగ్ముల నిర్వహించుటకు ప్రయత్నించుట కిదియే ముఖ్యకారణము. రౌండుటేబిలుకాన్ఫరెన్సునందుకూడ ఇట్టిపొరసత్వపు హక్కుబాధ్యతలగూర్చి హెచ్చుగా శ్రద్ధచేయబడినది. ఈరాజ్యాంగవిధానపు చట్టములం

దు లిఖంబబడినట్లు ప్రభుత్వములుగాని, ప్రజలుకాని ప్రవ
ర్తించకపోవుట సాధ్యమే ! జర్మనీయందు రాజ్యాంగవిధా
నపు చట్టముయొక్క మూలసిద్ధాంతములకే భంగకరముగా
నుండునట్లు శ్రీ ప్రెసిడెంటు హిందెన్ బర్గుగారు వారిప్రధాన
మంత్రులు శ్రీ బ్రూనింగు, శ్రీ పెపిరుగారలు శాసనసభల
సంత మొందించి ఆర్డినెన్సుల విర్మించి, ప్రషియూరాప్రైపు మం
త్రాంగవర్గమును పవత్రధష్టతకొందించి, తమకిష్టముకు నాజీపా
ర్టీవారిని బలపరచుట అనుభవైక వేద్యము. అటులనే పోలాం
డునందును చెకోస్లావాకియా యందును, తదితర బాల్కనురా
ప్రైములందును తమరాజ్యాంగవిధానపు చట్టములందేకాక,
నానాభాతి సమితివారిచే చేయబడిన రాజీపత్రములందుకూడ
ఖాయపరచిన అల్పసంఖ్యాకుల పౌరసత్వపు హక్కుల నా
యాదేశముల ప్రభుత్వములు సంకుచితపరచుచున్నవి. ప్రాచ్యు
నందును ఆమెరికాయందు నిజ్లే రాజ్యాంగవిధానపు చట్టము
లకు విరుద్ధముగా, ప్రభుత్వములు ప్రవర్తించుటకు సాహ
సించినవి.

ఇట్టి పౌరసత్వపు హక్కుబాధ్యతలు చెక్కుచెదరకుం
డా ఆనుభవములోనికి రావలెనన్న వానిరక్షణార్థమై పౌరు
లును, వారిసంస్థలును తమలో కల్లుచుండు వివాదములనురచి
అట్టిహక్కులపై దాడియెత్తు ప్రభుత్వముల, ఉద్యోగుల తగు
రీతి నెదుర్కొనుటకు పూనుకొనియుండవలెను.

అప్పుడప్పుడు ఇట్టిచట్టములందు నిర్ణయింపబడు పౌర సత్వపుహక్కు బాధ్యతలను ప్రభుత్వము సంకుచితపరచినను, వానిలో అనేక బాధ్యతల ప్రభుత్వము సంతృప్తిపరచకున్నను, ప్రిజలు ఆశాశాంగముబాందక, తమ రాజ్యాంగవిధానపుచట్ట మును జర్మనీయందునలెనే ప్రతినిద్యార్థికిని తెలియజెప్పి, దానియొక్క ప్రధానసూత్రములను ప్రతిపాదనకు బోధించి, ప్రభుత్వముయొక్క ధర్మములు, పౌరులస్వాతంత్ర్యములు, సంస్థలహక్కులు, పౌరులబాధ్యతలు మున్నగువాని గురించి, తగునట్లు ప్రచారమునర్చుట యుత్తమము. పౌరసత్వపుహక్కు బాధ్యతలగురించి ప్రజలెంతశ్రద్ధచేయుదురో, అంతసంతృప్తికరముగ, ప్రభుత్వము ఏదేశమందైన, తనధర్మమునునిర్వహించుటకు ప్రయత్నించును.

మూడవ ప్రకరణము.

ప్రభుత్వాంశముల పరస్పరబాధ్యతలు.

(శాసనసభలు, కార్యనిర్వాహకవర్గము, న్యాయస్థానము.)

రాజ్యాంగములు, తమ ఆధునిక స్వరూపము పొందక పూర్వము, జనసమూహములు “కుదురు” లకునుంచుకును నప్పుడు, కుటుంబపెద్దయే సర్వాధికారియై, కు పురాతనపు టేర్పాటులు టుంబీకులెట్లు ప్రవర్తించవలెనో శాసించుచు, వారట్లు ప్రవర్తించనిచో శిక్షించుచు, వారు సక్రమవర్తనలై ప్రవర్తించుచుండ నార్యభివృద్ధికారకమగు కార్యముల నిర్వర్తింపుచుండెను. “కుదురు” లనేకముకలసి పట్టణములందు, పల్లెలందు నివసించునప్పుడుకూడ ‘కుదురు’ లనాయకులెల్లరు తామే శాసననిర్మాతలై, కార్యనిర్వాహకులై, న్యాయమూర్తులై యుండిరి. శ్రీసోలోగారి ద్వారా న్యాయశాస్త్ర గ్రంథమేర్పడిన పిమ్మట, ఏదెచ్చు నగరమునకు రాజ్యాంగవిధానపుచట్టము నిర్దింపబడినపిమ్మట, పౌరులెల్లరు ఒకేవిధముగా అన్నికార్యముల నిర్వర్తించక, పౌరసభ ద్వారా శాసననిర్మాణమొనర్చుచు, ఏమవందలు సభ్యుల చేకూడియుండిన కొన్నిలుద్వారా, సేనానాయకులవర్తనమును పరీక్షించుచు, శాంతిరక్షణజేయుటకై పదిమందిసేనా-

నాయకుల నెన్నుకొనుచు, న్యాయాన్యాయముల విచారించుటకై ప్రత్యేక న్యాయాధిపతులుగా సమావేశమగుచుండిరి. ఇటులనే రోమన్ రాజ్యమందు కూడ క్రమముగా శాసననిర్మాణముజేయుటకొక సమూహము, కార్యనిర్వాహణము నెరపుటకు మరికొందరు ప్రజానాయకులు, న్యాయస్థానములందాధిపత్యమువహింప కొందరుప్రముఖులు నియమింపబడుచుండిరి. పెట్రీషియనులకే ధర్మసూత్రజ్ఞానముండుటవలన, ప్రజలందరు వారిపైననే ఆధారపడియుండుట ప్రజలకుక్షేమముకాదని, ఏబదిమంది పెద్దలసంఘమువారిచేత పన్నెండు 'జేబుల్లు' అనుధర్మసూత్రసముదాయములను గ్రంథస్థముచేయించిరి. అప్పటినుండియు, శాసననిర్మాణముచేయుసంస్థలు కార్యనిర్వాహకవర్గమునుండియు, న్యాయమూర్తులవర్గమునుండియు వేరుపరచియుండిరి. మనదేశమందును, చైనాదేశమందును ఆదిమకాలముందే కుటుంబపెద్దలనుండి 'కుదురు'ల పెద్దల పెత్తనమువచ్చువరకు, ఓకేయధికారికి యీమూడు పెత్తనములుచేందియుండెను. క్రమముగా గ్రామపంచాయితీ జిల్లాపంచాయితీల కీమూడుపెత్తనములు దక్కెను. రానురాను మనదేశమందు ధర్మసూత్రసముదాయము ప్రాముఖ్యతకొచ్చినకొలది, వానిజ్ఞానము బ్రాహ్మణులకే సమగ్రముగా కల్గియుండుటచే, వారిసలహాలపైని సహకారతో రాజులు న్యాయాన్యాయ పరిపాలనముచేయుచు

డెడివారు. కాని, శాసననిర్మాణాధికారము భారతకాలము వరకు రాజులకులేదాయెను. కార్యనిర్వాహణాధికారము, న్యాయాధిపత్యము మాత్రము రాజ్యాంగమునకు చెందియుండ, కార్యనిర్వాహణము బ్రాహ్మణులసలహాలపైనను, న్యాయాధిపత్యము బ్రాహ్మణులసహకారముతోడను, రాజులు నెరపుచుండిరి అటులనే చైనాదేశమందు కూడ కార్యనిర్వాహణము, న్యాయాధిపత్యము జిల్లారాష్ట్రీయ జాతీయనాయకుల సలహాలననుసరించి, ఆదేశపు చక్రవర్తులు నెరపుచుండిరి.

ప్రపంచమందెల్లయెడలను, క్రీస్తుశకారంభమునకు సంపూర్ణనిరంకుళాధికారము రాజులకుదక్కుటయు, వారియందే యీ మూడువిధములగు పెత్తనములు అంతర్గర్భితమగుటయు, తన్మూలమున ప్రజలకు యిబ్బందులనేకము కల్గుటయు అనుభవముకాజొచ్చెను. ప్రజాస్వామికరాజ్యాంగవిధానము బొందియున్న హోలాండుపట్టణములు, ఇటలీ పట్టణములలో కొన్నిటియందు తప్ప, ప్రజలకు ఈమూడు పెత్తనముల సడపురాజుల పాలనముక్రింద, ఎన్నో కష్టనష్టములు కల్గెను. ఏపౌరుషమైనను నిందితునిగా దూషించి, వానిని శిక్షార్హునిగా పరిగణించి, వానిపై శిక్షనుప్రయోగించు యధికారము రాజులకాకాలమున యుండెడిది. కనుకనే అలెగ్జాండరు చక్రవర్తినుండి అర్బుచక్రవర్తివరకు,

రాజ్యాగ్రహమునకు గురియైనవారు, తమయసువులపై నాశ వదలుకొనవలసియుండెను.

ఇట్టిరాజుల యధికారమును అరికట్టుటకే ఇంగ్లాండు నందు క్రీ॥ శ॥ 1215 న, సామంతభూస్వాములు శ్రీరాజును

రాజులనరి కట్టుట. ప్రభుని నిర్బంధించి, కొన్ని హక్కులను సంపాదించిరి. అందుముఖ్యమైనవి, ఏ పౌరుని

గాని, శాసన బద్ధముగా తప్ప, సామంత భూస్వాములసలహాలపై తప్ప నిర్వర్తించుటకుగాని, శిక్షించుటకుగాని ఏలు శక్తుండ జేయుటయే ! పార్లమెంటుమాత్రమే శిస్తుల వేయవలెనను రెండవస్వాతంత్ర్యమే ఆచార్యుగవారా ప్రజలుపొందిరి. పిమ్మట క్రమముగా పార్లమెంటును స్థాపింపజేసి, ఆసభవారియనుమతిపైననే శాసనముల నిర్ద్దించుటకును, శిస్తులవేయుటకును, రాజున కధికారముండునట్లుచేసిరి. ప్రథమచార్లెసును 1649 సం॥రంలో శిక్షితునిగా తీర్మానించి ఉరిదీసినప్పుడు, పార్లమెంటుయొక్క శాసననిర్మాణాధికారమును, కార్యనిర్వాహకవర్గముయొక్క బాధ్యతను, న్యాయస్థానములయొక్క ధర్మబాధ్యతను స్థిరపరచుటకు, ఇంగ్లీషు విప్లవకారులు బ్రయత్నించిరి. క్రీ॥ శ॥ 1889 సంవత్సరమందు అంగీకరింపబడిన స్వతంత్రముల చట్టముప్రకారము రాజును పదభిష్టునిచేయుటకు, రాజుల వంశక్రమాగతాధికారము మార్పుటకు, తమకిష్టులగువారిని రాజుగా నియమించుటకు,

ప్రజాప్రతినిధులచే కూడిన పార్లమెంటునధికారము కలదని స్థిరపరుపబడెను. ఈవిధముగ కార్యనిర్వహకవర్గపు ప్రధానాధికారి నే ప్రజాప్రతినిధులెన్నుకొనుట కధికారముకల్గెను. రాజు తన యిష్టమువచ్చినట్లు, తనకార్యనిర్వాహకవర్గమేర్పరచుకొని, వారిచే రాజ్యాధికారమును ప్రజలపీడించుటకుపయోగింపకుండుటకై ప్రభుత్వనిర్వహణమునకు వలయుధనమును సంవత్సరమునకొకమారు పార్లమెంటుయొక్క అనుమతిపై నిర్ధారణకాబడు శిస్తులద్వారా పొందవలసివచ్చెను. ప్రజల నన్వేతంత్రులుగాజేసి నిరంకుశాధికారమును సైనికబలములనాయముతో రాజు శిర్వరతురేమో యనుభయముచేసేన్యము నెట్లు నడుపడుగునో నిర్ణయించు నియమములబిల్లును ప్రతివత్సరము పార్లమెంటు అంగీకరింపవలయునని నిర్ణయింపబడెను. న్యాయాధిపతిగానుండి “స్టారుచేంబరు” అనుకొన్నిలుద్వారా ఏడవ హెన్రీరాజుగారు, ప్రజలను, వర్తకులను తనయిచ్చవచ్చినట్లు కోర్టులకీడ్చి, జుల్మానాలకు లోనుగాజేసి, నానాయిబ్బందుల గల్గించుచుండెను. ధనలోపముచే బాధబొందుచుండిన ప్రథమచార్లెసుగారినిరంకుశ అశాస్త్రీయ “స్టారుచేంబరు” న్యాయాధిపత్యమును వహించిరి. ఇట్టి దుర్మార్గమును అరికట్టుటకై “రక్తరహితవిప్లవము” (1688) “హబీసుకార్పొసు ఆక్టు” అను శాసనము కూడా నిర్మింపబడినది. దీనిప్రకారము ఏపౌరుడైనగాని తప్పులేనిదే, ఏదే

నొక శాసనము ప్రకారము తప్ప, నిర్బంధింప బడరాదనియు, అట్లు నిర్బంధింపబడినను, ఇరువది నాలుగుంటలలోపల “హా బీసు కార్పొరేషన్లు” నమలు పరచమని యెవ్వరైన పిటిషను బెట్టుచో, అట్లు నిర్బంధితుడైన పౌరుని చూజిస్తేటు యెదుటకు తెచ్చి, ఆతడు చేసిన తప్పేమియో నిరూపించి, శాసనబద్ధముగా మాత్రమే ఆతనిని ఆపివేయ నిర్బంధముగా నుంచవలయునను సూత్రము నిర్ణయింపబడెను. క్రమముగా ధర్మదేవతముందు ప్రజలెల్లరు, నానియందరి ఆర్థిక, సాంఘిక, రాచకీయ విభేదములతో నిమిత్తము లేకుండా సర్వసమానులే యను విశ్వాసమును ప్రజలు పొందుటచే ప్రభుత్వోద్యోగులు కూడ తాము చేయు అక్రమకార్యములకు తదితరులతో భాటు సమానముగా బాధ్యులగుట తటస్థించెను. ఇందువలన అశాస్త్రీయముగా, శాసనవిరుద్ధముగా ఏయద్యోగియు సాధారణ పరిస్థితులం దేపౌరునైనను నిర్బంధించుటకు సాహసింపడు.

ఇటుల రాజునకు జెందియున్న మూడు పెత్తనములను, ప్రజల యాధిపత్యము క్రిందకు తెచ్చి ఒక పెత్తనము మరొక పెత్తనముతో కుమ్మక్కయై ప్రజల స్వాతంత్ర్యము ను మ్రింగి వేయకుండ జేయబడెను. పార్లమెంటునకు మాత్రమే శాసన నిర్మాణాధికారము కల్గెను. మంత్రివర్గమునకే కార్యనిర్వాహకాధికారము సంప్రాప్తమయ్యెను. న్యాయాధికతులకే న్యాయాన్వయవిచార

శ్రీహంపి
స్వామిగారు.

రణచేయు అధికారము కల్గెను. రాజు ఈమూడుసంస్థలతో సహకారముచేయుటకు అధికారముబొందియున్నాడు. ఈరహస్యమును, ఫ్రెంచివారి రాచకీయవేత్తయగు శ్రీ మాంటెస్క్యూగారు గ్రహింపక, తనకు గురుప్రాయుడును, ఇంగ్లీషు రాజ నీతిజ్ఞుడునగు శ్రీ బాకుస్పనుగారి ఆశీర్వాదముననుసరించి, ఈమూడుసంస్థలును పరిపూర్ణముగా ఒకదానినుండి మరొకటిభేదించి పరస్పర సంబంధము బొందక, పరస్పరసహకారమునకు తావివ్వకుండెనని తలంచెను. పార్లమెంటు, కార్యనిర్వాహకవర్గముపైకాని, కార్యనిర్వాహకవర్గము పార్లమెంటు న్యాయాధిపతులపైకాని, న్యాయాధిపతులు మిగతారెండుసంస్థలపైకాని యేమాత్రము పెత్తనము పొందుటలేదని ఆయన భావించెను. ఇట్టి పరస్పర సంబంధములేక, ఏసంస్థ కాసంస్థ పరిపూర్ణతబొందియుండుటవలననే బ్రిటిషుప్రజలయొక్క స్వాతంత్ర్యజీవితము సాధ్యమగుచున్నదని ఆయన తీర్మానించుకొనెను.

శ్రీ మాంటెస్క్యూగా రిట్టి భిన్నప్రమాదము బొందుటకు కారణములు లేకపోలేదు. ఆయనకాలపు (1786)

వారి భిన్న
ప్రమాదమున
కు కారణము.

ప్రాంతపు ఫ్రెంచివారి పదునాల్గువ లూయీ
చక్రవర్తి నిరంకుశప్రభువై శాసననిర్మాణాధి
కారమును, కార్య నిర్వాహణాధికారమును,
న్యాయవిచారణాధికారమును తానే చెలా

యిచ్చుచుచుండుటవలన, ప్రజలెల్లరు అస్వతంత్రులై యుండుటే కాక, నానాఅవస్థలకు లోనై, అనుదినమొకగండముగా భావించుచు భయభ్రాంతులై యుండిరి. ఇంగ్లాండునకుగూడ రాజున్నచు, ఈమూడుపెత్తనములు ప్రత్యేక ప్రత్యేకముగా జేయబడుచుండుటవలననే, అప్పటియింగ్లీషు ప్రజలస్వాతంత్ర్యత సిద్ధిబొందుచుండెనని వారునమ్మిరి. కనుకనే, ప్రజల స్వాతంత్ర్యత స్థిరపడవలయునన్న, ప్రజలు స్వతంత్రులై యుండవలెనన్న, ప్రభుత్వాంగములు పరస్పరముగా ప్రత్యేకించి యుండవలెను" (Separation of powers) అనుసూత్రమును వారు నిర్వచించిరి.

దాదాపుగా ఆకాలముమందే అమెరికాదేశమునకు స్వాతంత్ర్యము సంపాదించ బ్రయత్నించుచుండిన శ్రీజార్జి

అమెరికా రాజ్యాంగ నిర్మాతల భావములు. వాషింగ్టను, మెడిసను, జానుఆడముస్, హామిల్టను వగైరాలు, తమ్ముహింసించి, తమదేశమును నిరంకుశముగా పాలనముఁ జేయదలచుకొన్న

శ్రీమూడవజార్జిప్రభుని ప్రభుత్వపద్ధతులమాత్రమే, అట్లాంటికు మహాసముద్రమున కావలిప్రక్కనుండి విచారించి, పొరపాటభిప్రాయములబొందిరి. పార్లమెంటుయొక్క సభ్యుల లంచములవలననేమి, బిరుదులు, తదితర రాజలాంఛనములమూలముననేమి, తనకులోబరచుకొని అధికసంఖ్యాకులగు కామన్సుమెంబరులకు జెందినమంత్రాంగవర్గము

ను, తనయిష్టమువచ్చినట్లేర్పరచి, తనయిచ్చవచ్చినట్లు మూడవజాతిప్రభువు, మంత్రాంగసభద్వారా, కామముసభపై పెత్తనముజేయుచూదేశమునుసాలించుచుండెను. ఆయనకుసార్లమొట్ట మొందుకులొంగియుండెనో యదార్థముగ్రహించక, ఆయననుంతులు కామముసభయందు సభ్యులైయుండుటవలన ను, కార్యనిర్వాహకవర్గమునకు సార్లమొట్టలొంగియుండుట చేతను, ఆకాలపుదుస్థితకల్లుచుండెననివారుభ్రమజెందిరి. మరియు బాధ్యతాయుతరాచకీయసంస్థలద్వారా ఆప్రభువు తననిరంకు శాధికారమును సాగించుకొనుచుండెననిగ్రహింపరాదు.

శ్రీమాంఠేసూక్యగారి గ్రంథపఠనముచే ఇంగ్లాండు నందు, ఆకాలమునకింకనునిల్చియున్న వనుకొనబడుప్రజాస్వాతంత్ర్యములు, స్వత్వములు, ప్రభుత్వాంగములు, పరస్పరముగా ప్రత్యేకింపబడియుండుటవలన వారు తలంచిరి. శ్రీమాంఠేసూక్యగారు వాదించినట్లు, ప్రజలస్వత్వములు, స్వాతంత్ర్యములు నిలబడవలయునన్న, అటుల వివిధప్రభుత్వాంగము పరస్పరముగా ప్రత్యేకింపబడవలయునని వారునునమ్మిరి.

కనుకనే అమెరికాసంయుక్తరాష్ట్రముయొక్క సమ్మేళనరాజ్యాంగమునందు, రాష్ట్రీయరాజ్యాంగములందు, ఈవిధప్రభుత్వాంగములు పరస్పరముగా ప్రత్యేకింపబడునట్లుగా, రాజ్యాంగనిర్మాతలేర్పాటుచేసిరి. సమ్మేళనరాజ్యాంగపు తలమానిక్యమగు ప్రెసిడెంటుగారుగాని, వారిమంతులు

అమెరికా రాజ్యాంగపువిపరీతసాధము.

గాని, శాసనసభలయందు సభ్యత్వములు బొందుటకు వీలు లేదు. వారాసభలకు బాధ్యతజేంద నగత్యములేదు. ఇటులనే కాంగ్రెసునకు అతీతమై, ప్రెసిడెంటుతో సంబంధము లేకయే, న్యాయస్థానములేర్పరచబడియున్నవి. ఈవిభజన వలన కల్గుబాధలు “అమెరికా ప్రభుత్వము” నందువివరింపబడినవి. కాంగ్రెసుపై ప్రెసిడెంటు ఆధారపడకుండుటవలన, కాంగ్రెసువారు తగినంతబాధ్యతకల్గి, తాత్కాలికావసరములకు వలయు శాసననిర్మాణము జేయుటకు, ప్రభుత్వావసరములకు అవసరమగు శిస్తులవేయుటకు, ఉత్సాహపడజాలరు. అటులనే, తాము ప్రతిపాదించు శాసనముల కాంగ్రెసువారు అంగీకరింతురను నమ్మకములేదు. శాసననిర్మాణకార్యక్రమమునకు ప్రభుత్వము పూనుకొనదు. తాను తలపెట్టుకొన్న కార్యక్రమవిధానమును పాగించుటకు వలయుపన్నులను కాంగ్రెసువేయునను ఆశ లేకుండుటచే, ప్రెసిడెంటెల్లప్పుడును నూతనకార్యనిర్వహణమునకు పూనుకొనజాలడు. పైగా ప్రెసిడెంటును, కాంగ్రెసు ప్రజలచే యెన్నుకొనబడును కనుక ఒకరిజూచిన మరొకరికి ద్వేషాసూయలుపెచ్చు పెరుగును. ఈ యిబ్బందుల తగ్గించుటకు, అప్పటినుండి (1800) యిప్పటివరకు వృద్ధిజేందుచుండిన రెండు రాచకీయపార్టీలు చాలవరకు సాయపడినవి. ఇంగ్లాండునందెట్లు రాజు, మూడుప్రభుత్వాంగములపై సమానమగు యాధిపత్యమువహించియు

న్నాడో, అటులనే, అమెరికాయందును ప్రెసిడెంటుయొక్క పార్టీకి చెందినవారు కాంగ్రెసుయొక్క రెండుసభలయందును కొలదిగనో గొప్పగనో యుందురు. ఈ కాంగ్రెసుసభ్యులకు, ప్రెసిడెంటునకు, సహకారముకల్గుట సులభసాధ్యము కనుక కార్యనిర్వాహకవర్గము కాంగ్రెసుయొక్క సభలలో సభ్యులు కాకున్నను, వారిచూట కొంతవరకు నుపయోగపడును. వారి ప్రతిపాదనలను చాలవరకాసభలయందలి సోదరపక్షియులు బలపరతురు. ఈరీతిగా, ఈ రెండుప్రభుత్వాంగములమధ్యను సహకారము సాధ్యపరుపబడుచున్నది.

కాని మొత్తముమీద చరిత్రయొక్క యనుభవము ఈమూడుప్రభుత్వాంగములు నొకే అధికారియందుగాని, ఒకే

సంస్థయందుగాని కేంద్రీకరింపరాదని జూపిట్టుచున్నది. తిరిగి, అమెరికాదేశమందువలె బొత్తిగా నేమాత్రపు సహకారము లేకుండా, ఈ ప్రభుత్వాంగములు పరస్పరముగా ప్రత్యేకింపబడుటయు నష్టదాయకము. బాధ్యతాయుత ప్రభుత్వవిధానము నేర్పరచుచో, మంత్రాంగవర్గము పార్లమెంటునకు బాధ్యత వహించి యుండునంతకాలము కార్యనిర్వాహకవర్గము, శాసనసభల పరస్పరసంబంధమును అనినాభావముగా కల్గియున్నను నష్టమేమియులేదు. ఇంగ్లాండునందువలెనే పార్లమెంటుయొక్క అనుమతిపై ప్రభుత్వకార్య

శాసనసభ
యందేమం
త్రాంగవర్గము
ఒకభాగము
గానుండుట.

ప్రభుత్వవిధానము నేర్పరచుచో, మంత్రాంగవర్గము పార్లమెంటునకు బాధ్యత వహించి యుండునంతకాలము కార్యనిర్వాహకవర్గము, శాసనసభల పరస్పరసంబంధమును అనినాభావముగా కల్గియున్నను నష్టమేమియులేదు. ఇంగ్లాండునందువలెనే పార్లమెంటుయొక్క అనుమతిపై ప్రభుత్వకార్య

ముల నిర్వహించునంతవరకు మంత్రాంగవర్గముతో పార్లమెంటు సహకారమొనర్పవచ్చును. అటులనే, తనపెత్తన మునడపుటకువలయు శాసనాధికారమును నిర్మించి, ధనాగారమును నింపుటకు పార్లమెంటు సంసిద్ధతజూపువరకు, కార్యనిర్వాహకవర్గము పార్లమెంటుతో సహకారముచేయవచ్చును. ఈరెండుఅంగములు పరస్పరముగా సహకారము చేసుకొనుచున్నంతకాలము, కార్యనిర్వాహకవర్గముపార్లమెంటుయొక్క ఆజ్ఞలకు కట్టుపడువరకు, బాధ్యతాయుతప్రభుత్వముసాధ్యమగుటయేగాకప్రజలకుక్షేమమాపాదించును. అమెరికాయందుకూడ పార్టీలమధ్యవర్తిత్వముతో కార్యనిర్వాహకవర్గమునకును, కాంగ్రెసునకును, పరస్పరతోద్వాటు, ఆధారముకల్గుచున్నది. ఇందువలన శాసనముల నిర్మించుటకు మంత్రవర్గమును, కార్యనిర్వహణమునకు పార్లమెంటును, ఇంగ్లాండులో పూనుకొనవచ్చునని తలంపరాదు. ఏసంస్థకేధర్మములు ప్రత్యేకముగా విధింపబడినవో, వానినే నిర్వర్తించవలయును. కాని, వానికిమించి అనేకవిషయములందు రాజ్యాంగసౌష్టతకై వివిధసంస్థలు సహకారమొనర్చుకొనుచుండుట మేలుకాదా! శాసననిర్మాణముచేయుటలో పార్లమెంటునకు మంత్రాంగవర్గమువారుసూచనలనిచ్చి, తోడ్పాటు కల్పించి, తమయనుభవమును ధారవోసి, తమ నాయకత్వమును ప్రసాదించుటవలన ఎంతోలాభముకలదు! అటులనే

ప్రభుత్వకార్య నిర్వహణమునకు వలయు శాసననిర్మాణమును నియమములశాసించుటయు, ఎప్పటికప్పుడు చేయు పార్లమెంటు యుండుట కార్యనిర్వాహకవర్గమునకు లాభకరము కనుక నే అప్పటినుండి యేర్పడిన ప్రజాస్వామిక రాజ్యాంగములందు పార్లమెంటరీ శాధ్యతాయుతప్రభుత్వపద్ధతి యవలంబింపబడుచున్నది. అమెరికనుపద్ధతినెవ్వరును అనుకరింపరైరి. అమెరికాయందొట్టి యవకాశములు సంపూర్ణముగా లేకుండుటచే అనేకయిబ్బందులు కల్గుచున్నవి. అప్పటికిని ప్రెసిడెంటుగారు తన సందేశములద్వారా కాంగ్రెసునకు శాసననిర్మాణమునందు దారిజూపెట్టుచున్నాడు. మంత్రులు కాంగ్రెసుయొక్క కమిటీలసమావేశములందు వివిధబిల్లులు చర్చకువచ్చునప్పుడు, తమయనుభవమును ధారవోయుచున్నారు.

పార్లమెంటుయొక్క ఆమోదము బడయునంతనరకే మంత్రాంగవర్గము అధికారమునందుండుటయు, సభలయొక్క అవిశ్వాసము ప్రకటితమైనంతనే రాజీనామా నిచ్చుటయు, ఇంగ్లాండులోని “మెజారిటీ” పార్టీల ఆచారమైయున్నది. ఇందువలన, పార్లమెంటు మత్రిమగ్గములమధ్య అన్యోన్యసహకారము సాధ్యమగుచున్నది. అమెరికాయందట్లుగాక, నాల్గువత్సరములవరకు, ప్రెసిడెంటు, స్థిరముగా అధికారమునందుండుటయు, అటులనే రెండువత్సరములవరకు అస్సింబ్లీ సభ్యులు తమస్థానములందుండుటయు లేటస్థించుచున్నందువలన, ఒకరి

పెనొకరు ఆధారపడకుండుటచే, అన్యోన్యసహకారము దుస్సాధ్యమగుచున్నది.

న్యాయాధిపతుల విషయమున కూడ, తదితర ప్రభుత్వాంగములనుండి, న్యాయాధిపత్యము విభేదించియుండుటే శ్రేయము. మంత్రాంగవర్గమువారి యిష్టమునను సరించి, కోర్టులు తీర్పులజెప్పనంతకాలము, ప్రజలకు స్వతంత్రము మృగ్యమగునుగాదా? నిరంకుశరాజుల పాలనమందుకల్గుచుండిన యిబ్బందులు తిరిగికల్గును. కార్యనిర్వాహకవర్గముపై కాని, శాసనసభపై కాని ఆధారపడక, స్వతంత్రించి, తమకు న్యాయమనితోచినరీతి, ధర్మసూత్రములనేకాక, రాజ్యశాసనములకూడనిచూరించి, తీర్పులజెప్పకోర్టులగత్యము. కనుకనే, శ్రీచూంటెస్కూర్కా కాలమునుండియు, రాచకీయజులెల్లరు, న్యాయమూర్తులు తమయధికారమునడపుటకు, తమయుద్యోగముల నిల్పుకొనుటకు, మంత్రాంగవర్గముపై ఆధారపడియుండరాదనియు, వారికి ప్రభుత్వమునుండి సంపూర్ణమగు స్వతంత్ర్యము కలుగవలెననియు వాదించుచున్నారు. కనుకనే అమెరికాయందు, రాజ్యాంగనిర్మాతలు, సుప్రీముకోర్టుయొక్క న్యాయమూర్తులు, జీవితాంతమునరకు, ఎవ్వరియాజ్ఞలకు లోనుగాక, సర్వస్వతంత్రులై అధికారమువహించుటకర్హులని నిర్ణయించిరి. అదేవిధముగ ఇంగ్లాండునందును, ఉద్యోగముబొందినపిదప ప్రతిన్యాయమూ

రియు, ప్రభుత్వముపై నేవిధముగను ఆధారపడక, స్వతంత్రుడై యుండునట్లేర్పాటుచేయబడినది. న్యాయమూర్తులందెవ్వరైన ఘోరకృత్యములజేయుచో, వారిని శాసనసభవారు, తమతీర్మానముద్వారా నిందితులగా పరిగణించిననేకాని మంత్రివర్గము, వారినిపదభ్రష్టులచేయరాదు. ఈనియమములనే, తదితరబాధ్యతాయుతరాజ్యాంగములన్నియు అవలంబించుచున్నవి. కనుకనే, పెత్తనచుందున్న ప్రెసిడెంటుయొక్కచర్యలకు విరుద్ధముగా, అమెరికా సుప్రీముకోర్టుతీర్పుచెప్పగల్గుచున్నది. ఈమధ్య (1932 సంవత్సరమున) న్యూ ఘోండులాండునందు, ప్రధానమంత్రి శ్రీ“లాంగు”చే నడుపబడిన ప్రభుత్వచర్యలు, అశాస్త్రీయములని, సుప్రీముకోర్టువారు తీర్పుచెప్పటబట్టి, ఆతడు పదభ్రష్టుడైనాడు.

బ్రిటిషువారి అధినివేశపురాజ్యాంగములన్నిటియందును, న్యాయమూర్తులు, కార్యనిర్వాహకవర్గపు పెత్తనమునకతీతులైయున్నారు. జర్మనీయం దింతకుమించి మరికొన్నియధికారములు, న్యాయమూర్తులకొసంగబడుచున్నవి. వారిని సక్రమముగ కారణములపైననే, వారియనుమతిచొప్పుననే, ఒకచోటనుండి మరొకచోటకు బదిలీచేయుటకు, ఆదేశమందు వీలుకలదు. అమెరికా రాష్ట్రప్రభుత్వములందుమాత్రము న్యాయమూర్తులు పురాతనపు ఏథెచ్చునందువలెను, మన గ్రామపంచాయితీలందువలెను, ప్రజలచే ఎన్నుకొనబడుచు

న్నారు. ఈపద్ధతి నగరరాజ్యములందును, గ్రామపంచాయితీలయందును, ఆకాలావసరములబట్టి అంతస్పదాయకముకాకున్నను, ఇప్పటిరాజ్యములందుమాత్రమెంతయు అనర్థదాయకమగును. న్యాయశాస్త్రజ్ఞానము లేనివారు న్యాయమూర్తులగుటయే అభిలషణీయముకాదు. పైగావారు ప్రజలచే, ప్రతిరెండు శేక నాల్గువత్సరముల కొకమారెన్నుకొనబడుట మరింత అసంతృప్తికరము. ప్రాచునందు సాధారణ న్యాయస్థానములందలి న్యాయమూర్తులందఱు న్యాయశాస్త్రపారంగతులై, యుద్యోగములందు ఖాయపరచబడియున్నారు. కాని, ప్రభుత్వమునకు ప్రజలకు సుధ్యక్షులు వివాదముల వారు, దీర్పజేరరు. “అడ్మినిస్ట్రేటివ్ కోర్టు”ల న్యాయమూర్తులు మాత్రము, ప్రభుత్వమున కేదో యొకవిధముగ లోబడియున్నారు. ఇది చాలయసంతృప్తికరమగు పర్యవసానముల కల్గించుచున్నది. ఇప్పటికన్ని దేశములందును, న్యాయమూర్తులు సక్రమవర్తనలై యుండునంతకాలము, తమ ఉద్యోగములందు సుస్థిరముగా నుండవలెననియు, వారిపై ప్రభుత్వమున కేలాటిచెత్తనము యుండరాదనియు, వారికి తమధర్మనిర్వహణమందు సంపూర్ణస్వాతంత్ర్యము అవసరమనియు, వారిని ఒకచోటనుండి మరియొకచోటకు బదిలీచేయునప్పుడుకూడ వారి యిష్టానిష్టముల గమనించవలెననియు రాచకీయజ్ఞులెల్లరు అంగీకరించుచున్నారు.

ప్రభుత్వపు యీమూడు అంగములు పరస్పరము సాధ్యమైనంతవరకు స్వాతంత్ర్యము బొందియుండవలెనన్నచో,

ఒకరికి మరొకరితో నేలాటినంబంధముండరాద

ఈమూడు

అంగముల

ని తలంపవలదు. ప్రజాస్వామిక మేర్పరచబడిన

మధ్య వలయు దేశములందు స్వీట్జర్లాండు, అమెరికాతప్ప, మిగ సహకారము.

తా అన్నిచోట్ల బాధ్యతాయుత ప్రభుత్వమే

కలదు. అనగా మంత్రాంగవర్గము శాసనసభలో నొక్క

కమిటీయైయుండి, ఆసభవారి యజ్ఞబద్ధమైయుండుచున్నది.

అన్ని దేశములందును న్యాయమూర్తులు (అమెరికాసభ్యరా

ష్ట్రములందుతప్ప) కార్యనిర్వాహకవర్గము (ప్రభుత్వము) చే

నియమింపబడుచున్నారు. న్యాయమూర్తులు ఎల్లమొడల

శాసనసభవారి శాసనములను, కాలావసరముల ననుసరించి

సాంఘికార్థిక, రాచకీయపరిస్థితులకు తగినట్లు, తమపద్ధతు

విచారణార్థమై తేబడు వివాదములకు సంబంధించినంతవరకు

అర్థముజేసి చెప్పుచు, తమభాష్యములను తయారుచేయు

చుందురు. ఆభాష్యములు న్యాయశాస్త్రమునందొక్కభాగ

మై, శాసనములకనుబంధములగును. న్యాయమూర్తులు తమ

శాఖయందు సక్రిమవర్తనము ప్రచారితమగునట్లుజూచు కా

ర్యనిర్వాహకాధికారముపొందియే యున్నారు. కార్యనిర్వా

హకవర్గముకూడ ఈదినములందు కొంతశాసననిర్మాణాధికా

రము బొందుచున్నది. శాసనసభ అనేకవిషయములందు

ప్రధానసూత్రములమాత్రముజేర్చి శాసనములనిర్మించి, మిగతావివరములఁ జేర్చుటకు మంత్రీవర్గమునకు హక్కునిచ్చుచున్నది. ఇందువలన అనేకవందలనియమములు ప్రతివత్సరము ప్రభుత్వము ప్రకటించుచున్నది. ఇవన్నియు శాసనసమానమగుచున్నవి. ఈపద్ధతిహెచ్చుగా ఫ్రాన్సు, జర్మనీలయందు, ఇప్పటిప్పుడు, ఇంగ్లాండునందు ప్రచారితమగుచున్నది. మరియు, కార్మికశాంతివిషయములందు మంత్రాంగవర్గము తనయుద్యోగస్థులను కొందరిని న్యాయమూర్తులుగా నియమించి, ఏయేకార్మికులకు నష్టపరిహారమివ్వవలెను, ఎవ్వరు నిరుద్యోగపోషణకర్తలు, ఎవ్వరికి ఆరోగ్యరక్షణ కల్పించవలెను, ఇదిగాగలవిషయముల తీర్మానించుచుండును. కాని, శాసనసభయాజ్ఞల ననుసరించియే మంత్రీవర్గము అనుబంధశాసనములఁ జేయును. కనుక అట్టివి శాసనములకు విరుద్ధమని న్యాయస్థానములు తీర్మానించనగును. మంత్రీవర్గము, న్యాయస్థానములు సక్రమముగా ప్రవర్తించునట్లు న్యాయమూర్తులు చూడవలసియున్నది. మంత్రాంగవర్గపు అనుమతిపైననే న్యాయమూర్తులు తమశాఖాపరిపాలనమొనర్చుచుండురు. న్యాయమూర్తుల శాసనానుబంధములు శాసనసభయొక్క యిష్టాయిష్టములపై నాధారపడియుండును.

కనుక, ఈప్రభుత్వపు మూడుఅంగములు పరస్పరముగా సహకారముచేసుకొనుచునేయున్నవి. అట్టి పరస్పర

సహకారము కడుంగడు; అభిలషణీయము. కాని, ఒక్కొక్క-
అంగమునకు, ఒక్కొక్కవ్యవహారముపై సంపూర్ణాధికార
ముండుటమాత్రము లాభకరము. శాసనసభయొక్క శాసన
నిర్మాణాధికారమునకు లోబడి, తదితరరెండు అంగములు,
అవసరముబట్టి శాసనముల నిర్మించియు, మంత్రివర్గపు అధి
కారమునకు లోబడి, మిగతా రెండు అంగములు కార్యని
ర్వాహకాధికారము చెలాయించుటయు, న్యాయమూర్తుల
యాజ్ఞలకు లోనై కార్యనిర్వాహకవర్గమువారు అప్పుడప్పు
డు న్యాయాన్వయపితారణచేయుటయుమాత్రము సాధ్య
మగును. అట్లు పరస్పరముగా ఈమూడు ప్రభుత్వాంగ
ములు ఇంగ్లాండునందు సంపూర్ణముగా సహకారమొనర్చు
కొనుచున్నవి. పార్టీయొక్క మధ్యవర్తిత్వముద్వారా, కొంత
వరకు అమెరికాయందు ఆసహకారము సాధ్యమగుచున్నది.
బ్రిటిషువారి అధిపతీశపుదేశములందు ఇంగ్లాండునందువలెనే
సంతృప్తికరమగు పరిస్థితు జీర్పడినవి. జర్మనీ, ఫ్రాన్సు, ఇటలీ
లందుమాత్రము న్యాయస్థానములు మంత్రివర్గపు ఆధిప
త్యముక్రింద కొంతవరకు మూల్గుచున్నవని చెప్పకతప్పదు.

మనదేశమునందికను ఈ మూడుప్రభుత్వాంగములు
సంపూర్ణప్రత్యేక స్వాతంత్ర్యమును పొందనేలేదు. శాసనస
భల సభిగమించి, గవర్నరు గవర్నరుజనరలు
భారతదేశము.

గారలు శాసన నిర్మాణాధికారము బొందియు
న్నారు. కార్యనిర్వాహకవర్గమువారు ఆర్డినెన్సులను తయారుగా

నిర్మించుచున్నారు. న్యాయమూర్తులపై, కార్యనిర్వాహకవర్గము వారు చాలా పెత్తనముచేయుచున్నారు. అందును, క్రిమినలు కోర్టులపై, కార్యనిర్వాహకవర్గమునకు అత్యధికమగు పెత్తనముకలదు. కార్యనిర్వాహకవర్గపుయుద్యోగులే క్రిమినలు కోర్టులందు మేజిస్ట్రేటులుగానుండుటవలన ప్రజలకు, ప్రభుత్వముతో వివాదముకల్గినప్పుడు ప్రభుత్వముతరపుననే తీర్పులు సంపాదితమగుచున్నవి. మనకు వివిధప్రభుత్వాంగముల యొక్కస్వాతంత్ర్యసిద్ధి చాలయవసరముగానున్నది. అప్పుడే ప్రజలస్వాతంత్ర్యములు సురక్షితములగును. ప్రజలస్వాతంత్ర్యమును ప్రభుత్వము నిరోధించుచున్నచో న్యాయమూర్తులు ప్రభుత్వమును ప్రతిఘటించుచుండవలెను. న్యాయమూర్తులు తమకిష్టమున్నట్లు అసర్థదాయకమగు భాష్యములజెప్పుచున్నచో యాశాసనముల శాసనసభవారు సవరించవచ్చును. ప్రజలకు కంటకముగా నుండు ప్రభుత్వమును శాసనసభవారు పదభిష్టతనొందించవచ్చును. తుదకు శాసనసభయే, ప్రజలసహకారముతో, రాజ్యాంగమందు సంపూర్ణ రాజ్యాధికారమును, ప్రజలతరపున పొందియుండును. అప్పుడే భారతీయులకుగాని, తదితరులకుగాని, స్వతంత్రరక్షణ కల్గును. ఇట్టి సంపూర్ణాధికారము, శాసనసభల కొనంగుట యుచితముకాదనియు, మెజారిటీలు ప్రజలహింసించుటకై శాసనముల నిర్మించవచ్చుననియు, కనుక అట్టి శాసనసభయొక్క అధి.

కారమును కొంతవరకు నియమబద్ధముచేయవలెనని కొందరు రాచకీయజ్ఞులు వాదించుచున్నారు. కనుకనే రాజ్యాంగవిధానచట్టమునందు శాసనసభవారిపై కొన్నియంకుశములునిర్ణయింపబడుచున్నవి. ఎప్పుడు శాసనసభ యేయంకుశమును అధికమించుచున్నదో నిర్ణయించు యధికారము, న్యాయమూర్తుల కివ్వబడుచున్నది. అప్పుడైనను, న్యాయమూర్తులు నిరంకుశముగా, శాసనసభవారి శాసనముల చట్టవిరుద్ధమని తీర్మానించకుండునట్లు చేయుటకై, నియమితమైన, మెజారిటీవలననే, న్యాయమూర్తులు, శాసనసభవారి శాసనముల యొక్క సభ్యతగూర్చి తీర్మానించవలెనని రాచకీయజ్ఞులభిప్రాయపడుచున్నారు.

నాల్గవ ప్రకరణము.

—(ఐక్యరాజ్యాంగము, సమ్మేళనరాజ్యాంగము)—

ఒక్కజాతికి జెందిన, ఒక్కదేశమునకు సంబంధించిన, ప్రజలతో మరియేయితర ప్రభుత్వముల సహకారము నపేక్షించకయే రాజ్యాధికారము పొందినదే ఐక్యరాజ్యాంగము. ఈ రాజ్యాంగమునకు లోబడియే, స్థానికస్వపరిపాలనా సంస్థలు, ప్రజల ప్రత్యేకసంస్థలు తమతమ కార్యముల నెరపుకొనుచుండును. అద్దాని యధికారము, దానికి సంబంధించిన దేశమందు, సంపూర్ణత బొందియుండును. సమ్మేళన రాజ్యాంగమందట్లు లేక, సమ్మేళన ప్రభుత్వమునకు కొంత రాజ్యాధికారము, సభ్యరాష్ట్రములకు మరికొంత రాజ్యాధికారము పంచి యివ్వబడును. ఈ రెండువిధములగు ప్రభుత్వములు పరస్పరముగా సహకార మొనర్చుకొనుచున్నప్పుడే, రాజ్యాంగమంతటి యధికారము, ఐక్యరాజ్యాంగాధికారముతో సమానత్వము బొందకలదు. ఐక్యరాజ్యాంగములను బొందిన రాష్ట్రములు కొన్ని సమ్మేళనమందు జేరననె, సమ్మేళన రాజ్యాంగ మేర్పడుచున్నది. అట్టియెడ సభ్యతపొందు క్రతి ఐక్యరాజ్యాంగమును, తన యైక్యత స్వయంనిర్ణయ సూత్రముల వీడి సమ్మేళనమందుజేరి, సమ్మేళనరాజ్యాంగమందు, తన సంపూర్ణస్వరూప ప్రకటనను బొంద గోరుచుండును.

సమ్మేళన రాజ్యాంగమేర్పడుటకోడనే, సభ్యరాజ్యాంగము
లకు మించి, మరొక రాజ్యాంగ సంస్థ యేర్పడుచున్నది.
అంతటితో సభ్యరాజ్యాంగములకు తమపూర్వపు ఐక్యతబో
వుచున్నది. సమ్మేళనరాజ్యాంగమున, ఐక్యరాజ్యాంగముల
కుండు సంపూర్ణత సంపాదితము కాజాలదు.

ఆదిమకాలముందు అన్ని దేశములందునను కుటుంబపరి
పాలనమునుండి, 'కుదురు'ల పెత్తనమువరకు, అనేక 'కురు
రుల' సమూహమునుండి జాతుల సమ్మేళనము
ఆదిమకాలము.

వరకు, క్రమముగా అనేకరీతుల అనేక పరిస్థితు
లందు, సమ్మేళనములు జరుగుచునేయుండెను. కాలావసర
ములబట్టి కుటుంబములు కుదురులందు, కుదురులు జాతు
లందు, జాతులు దేశస్థులందు దాదాపుగా ఐక్యత జెందిపో
వుట తటస్థించుచుండెను. కొన్నిదేశములం దిట్టి వివిధసంఘ
ములు, జాతులు సంపూర్ణైక్యత బొందుటచే, నిరంకుశ రాజ్య
పాలనమేర్పడుటయు సాధ్యమగుచుండెను. ఆయానిరంకుశపా
లకుల యిష్టముననుసరించి, వివిధకుటుంబముల, జాతుల
యొక్క సాంఘిక, ఆర్థికప్రత్యేకత నిల్పబడుచుండెను. చైనా,
భారతదేశములందుమాత్రము రాచకీయమునందుకూడ, సం
పూర్ణఐక్యత సంభవించక, సమ్మేళన రాజ్యాంగమే యేర్ప
డెను. వివిధపంచాయతులు, రాజలమధ్య రాజ్యాధికారము
ఆచారమాత్రముగ ధర్మశాస్త్రబద్ధముగా విభజింపబడియుం

డెను. పంచాయతీల హక్కుల వమ్ముజేయుట కేరాజునకు ధర్మశాస్త్రమునకు బద్ధుడై యుండినచో, అధికారము లేకుం డెను. రాజు తనకు నిర్ణీతమైన రాజ్యాంగాధికారమును ప్రజా నాయకుల సలహాలపై సహకారముతో నడుపవలసియుండెను. ఇటులనే పాశ్చాత్య దేశములందును, ఆశియాఖండమునుండి దండయాత్రలపై వెళ్ళి రాజ్యాధికారము సంపాదించుకొనిన జాతులందు (ఫ్రాంకులు, ఆస్ట్రోగార్త్ లు, మంగోలులు వగై రాలు) 'కుదురుల' నాయకులు, జాతులనాయకుల సలహాల పైననే, సహకారముతోడనే, రాజులు రాజ్యపాలన మొనర్చు చుండిరి. క్రమముగా పట్టణములు గ్రామముల నిర్మించుకొని, దేశజీవితమును స్థిరపరచుకొన్న పిదపకూడ, వివిధ 'కుదురు'ల, జాతుల సమ్మేళనములద్వారానే గ్రీసుదేశపు నగర ప్రజాస్వా మిక రాజ్యాంగములు, రోమన్ నగర ప్రజాస్వామిక రాజ్యాం గము యేర్పరచబడెను. కాని క్రమముగా ఈ సమ్మేళనము లందు జేరినజాతులు తమ ప్రత్యేక రాజ్యాధికారముల బోగొ ట్టుకొని ప్రధాన రాజ్యాంగమందు తమవ్యక్తిత్వమును అంత ర్గర్భిత మొనర్చి, 'ఏక్యరాజ్యాంగము'ను కలుగజేయుచుండిరి. కనుకనే గ్రీసుదేశమందలి వివిధనగర రాజ్యాంగములను సమ్మే శన రాజ్యాంగమందు జేర్చుటకు ఆకాలపు రాజకీయ నాయ కులు రాజనీతిజ్ఞులు అంగీకరింపరైరి. వివిధజాతులు ఒక్కరా జ్యమందు, వివిధరాజ్యములు ఒక్కసామ్రాజ్యమందు సంఘా

ర్ణముగా కలిసిపోవుట ఆకాలపు గ్రీకులకు సహజముగా కన్ప
డెనుకాని, సమ్మేళన మేర్పరచుట వారి కిష్టములేకపోయెను.
కావుననే అనేకమారులు వివిధ రాజ్యాంగములు తాత్కాలి
కావసరములబట్టి సమ్మేళనముల నేర్పరచుకొనుచుండినను,
ఆసమ్మేళనములు శాశ్వతము కాజాలవామెను. అటులనే
రోమన్ ప్రజలు తమరాజ్యాధికారము హెచ్చగుకొలది తమ
రాజ్యములో జేరుచుండిన వివిధదేశములయొక్క రాచకీయ
వ్యక్తిత్వముల తగ్గించి వైచుచుండిరేకాని, సమ్మేళనరాజ్యాం
గము నేర్పరుపఁ బ్రయత్నించరైరి.

ఆధునిక కాలమందు ఇట్టి సమ్మేళనరాజ్యాంగములు,
హాలాండునందును, స్విట్జర్లాండునందును (1648) మేర్పరుప
బడెను. కాని, స్వాతంత్ర్యయుద్ధానంతరము,
శ్రీఆస్తికు పృ
భృతుల
వాదము. అమెరికాయందు సంయుక్తరాష్ట్రసమ్మేళనరా
జ్యాంగము 1789 లో అమలునకువచ్చినప్పుడు
రాజనీతిజ్ఞులు ఆశ్చర్యమందిరి. ఆదేశమందు

విశాలమగు భూభాగములకు సంబంధించిన, పదమూడు స్వ
తంత్రరాజ్యములు (ఐక్యరాజ్యములు) తమతమ ఐక్యతను
పోనాడి, సమ్మేళనరాజ్యము నొకదానిని, తమపైనిర్మించుకొ
నుట అపూర్వమగు కార్యముగానుండెను. అప్పటివరకును
రాజ్యముల ఐక్యతగురించి సంపూర్ణ స్వయం నిర్ణయతాధికా
రముగురించి, అవిభక్తత వినాశనము అన్యాయకాంతముచేయు

వీలులేకుండటను గురించి, పట్టదలవహించి వాదించుచుండిన రాచకీయవేత్తలు, తమవాదము వృథామైనదాయని నివ్వెరపడజొచ్చిరి. అంత, కొందరు రాచకీయశాస్త్రజ్ఞులు అమెరికా సంయుక్తరాష్ట్రసమ్మేళనము, రాజ్యాంగముకాదనియు, అందు రాజ్యాంగాధికారమెచ్చటను స్థిరతజెంది, ఐక్యతబొంది యుండలేదనియు వాదించమొదలిడిరి. వీరినాయకుడు శ్రీ బాను ఆస్టినుగారు రాజ్యాధికారము, అవిచ్ఛిన్నమైనదనియు, అవిభక్తమైనదనియు, ఆమోదనీయమనియు నిరూపించి, అట్టిలక్షణములు అమెరికా రాజ్యాంగవిధానమునందెచ్చట కన్పించుటలేదని వాదించిరి. రాజ్యాంగాధికారము, ఆస్టినుగారు చెప్పినట్లు, ఐక్యతను, స్వయంనిర్ణయతను బొంది యుండట, సాధారణపరిస్థితులందు అసాధ్యమనియు, అట్టి సఘృష్టైక్యతబొంది, స్వయంనిర్ణయత్వము కల్గియుండు రాజ్యాంగాధికారము, ప్రపంచమునందలి ప్రజలందరియందును కూడ అంతర్గర్భితమైనదని యీకాలపు రాచకీయజ్ఞులు వాదించుచున్నారు. శ్రీ హర్ హెన్రీమెయినుగారు, మనదేశపు పంచాయితీల వృత్తాంతము దృష్టాంతముగాగైకొని, శ్రీ ఆస్టినుగారివలె సఘృష్టరాజ్యాధికారమును, వివిధరాచకీయ సంస్థలయందు గుర్తించఁ బ్రయత్నించుట పొరబాటనియు, సమ్మేళనరాజ్యాంగవిధానము, సహజమైన వృద్ధిలక్షణమనియు వాదించిరి.

ఇప్పటికి సమ్మేళనరాజ్యాంగమునకు, రాజ్యాధికారము లేదని వాదించు వారెవరును లేరు. మానవజీవితము రాచకీయమందుకూడ వృద్ధిజెందవలయునన్న, సమ్మేళనసూత్రానుసారముగనే సాధ్యమగునని రాచకీయజ్ఞులు వాదించుచున్నారు. ప్రపంచమందలి వివిధరాజ్యాంగములు కూడిక జెంది మానవకోటికి కళ్యాణము కలుగజేయవలెనన్న, సమ్మేళనరాజ్యాంగమువలననే సాధ్యమగునని అభిప్రాయపడుచున్నారు. కనుకనే అమెరికావారిననుసరించి, దక్షిణఅమెరికాఖండమందలి కొన్ని రాజ్యాంగములు సమ్మేళనముల నేర్పరచుకొనెను. కెనడా (1867) ఆస్ట్రేలియా (1900) దక్షిణాఫ్రికా (1909) దేశములందును సమ్మేళనరాజ్యాంగము లేర్పరచబడెను. జర్మనీ, ఆస్ట్రీయా దేశములందు యుద్ధానంతరము సమ్మేళనరాజ్యాంగములు స్థాపించబడెను. తుదకు నానాజాతిమితి సమ్మేళనరాజ్యాంగసూత్రముల ననుసరించియే నిర్మించబడినది.

ఇటులనే మన దేశమందును, బ్రిటిషుయిండియాలోనున్న రాష్ట్రములను, సమ్మేళనమందుజేర్చి సమ్మేళనరాజ్యాంగమునకివ్వబడిన అధికారములుపోగా మిగిలిన భాగతీయసమ్మేళనము. రాజ్యాంగాధికారమును, రాష్ట్రముల కొనంగవలయునని, ముస్లిమునాయకులు వాదించుచున్నారు. అనగా మనరాష్ట్రీయప్రభుత్వములు, తమయధికార

ముల నిప్పటివలె కేంద్రప్రభుత్వమునుండి పొందుటకుమారు, తామే, కేంద్రప్రభుత్వమున కెట్టియధికారముల నొసంగవలయునో విచారించుస్థితికి రావలయునని, ముస్లిమునాయకులు వాదించుచున్నారు. ఇప్పటివరకు స్వతంత్రత బొందియున్న స్వదేశసంస్థానములు, తమయైక్యతను కొంతవరకు తగ్గించుకొని, సమ్మేళనరాజ్యాంగమునందు జేరుటయు క్తమని కొందరు వాదించుచున్నారు. క్రమముగా సమ్మేళనరాజ్యాంగము నేర్పరచుటయే మనదేశమునకు లాభకరమనియు, శిరణ్యమనియు రాజకీయజ్ఞులనేకులు వాదించుచున్నారు.

కొందరు రాజకీయనాయకులు (వారిలో ముఖ్యులు శ్రీనివాసశాస్త్రి, జిన్నాగారలు) ఇప్పటికిప్పుడే అఖిలభారతదేశమునకు సమ్మేళనరాజ్యాంగములేకున్నను ఫరవా లేదనియు, ఒకవేళ సమ్మేళనమేర్పరచినను, కేంద్రప్రభుత్వమునకే, సభ్యప్రభుత్వముల కొసంగబడిన యధికారములు పోగా, మిగిలిన రాజ్యాంగాధికార మొసంగుట మేలనియు వాదించుచున్నారు. ఈవాదము, చరిత్రాధారమగు దృష్టాంతములతో బలపడుచున్నది. ఇప్పటి బ్రిటిషుదేశపు ప్రభుత్వము, మనలోని ముస్లిముల ప్రీత్యర్థమై, కేంద్రప్రభుత్వమునకు లోబడియున్న రాష్ట్రీయప్రభుత్వములకు, సభ్యరాష్ట్రస్థానమొసంగ నిచ్చుగించుచున్నది. కాని ఇదివరకే సర్వస్వతంత్రతబొందియుండిన రాజ్యములు తమ సామదాయకలాభములకై సమ్మే

శనమందు జేరుటకడ్డు గాని; అస్వతంత్రతజేంది, కేంద్రప్రభు
 త్యాధికారమునకు లోనై, స్థానిక స్వపరిపాలనాధికారము
 బొందిన రాష్ట్రములకు, సభ్యరాష్ట్రముల రాజ్యాంగాధికార
 ముల నొసంగుటవలన, సమ్మేళనరాజ్యాంగమును బలహీన
 పరచుటయు, దేశపు రాజ్యాంగసౌప్తతను దూరమొనర్చుట
 యు తప్ప, మరియే యితరలాభమును చేకూరజాలదు. సర్వ
 స్వతంత్రత బొందియున్న రాజ్యములు, తమ వ్యక్తిత్వమున,
 స్వయం నిర్ణయరాధికారమును పూర్తిగా బోగొట్టుకొనుట
 కిష్టమొందక, సాముదాయకసహకారపరంపరచలన కలుగు
 లాభముల బొందగోరుచో, సమ్మేళనరాజ్యాంగము, వర్పరుప
 బడును. మన స్వదేశసంస్థానములు, పూర్తిగా కేంద్ర
 ప్రభుత్వమునకు లొంగిపోవుటకు యిచ్చగించుటలేదు. కాని
 మన కేంద్రప్రభుత్వమునందు చేరి, మన రాష్ట్రములన్నిటితో
 సహకార మొనర్చి, భారతదేశపు రాజ్యాంగాధికారమందు
 కొంతభాగము తాము బొంది, తన్నూలమున కల్గులాభముల
 బొందవలయునని కుతూహలపడుచున్నాము. మన రాష్ట్రము
 లిప్పుడు, కేంద్రప్రభుత్వమునకు పూర్తిగా లొంగియుండి,
 ఆప్రభుత్వపు టాజ్జలకు బద్ధములై, తమ రాజ్యాధికారముల
 నడపుకొనుచున్నవి. అనగా, మన బ్రిటిషు ఇండియామందు,
 ఐక్యరాజ్యాంగముకలదు. ఆయైక్యరాజ్యాంగాభివృద్ధి స్వదేశ
 సంస్థానములకు యిష్టములేదు. తమ కిప్పుడు, తమదేశము

లందు, తమ ప్రజలపైయున్న సంపూర్ణ రాజ్యాధికారము చెక్కుచెదరకుండ నుండవలెను. కాని, తమ కిష్టమగునంత వరకు, కొన్ని యధికారములను, సమ్మేళనరాజ్యాంగమున కిచ్చుటకు తయారైయున్నవి. ఇచ్చువారు తామె పుచ్చుకొను నది సమ్మేళనరాజ్యాంగమైయుండుట వారి కిష్టము. సమ్మేళన రాజ్యాంగము లెప్పుడైనను, రాజ్యాధికారమును కొంతవరకు గాని, పూర్తిగా గాని యివ్వకల్గు రాజ్యములచేత యేర్పరుప బడును కాని, పుచ్చుకొను స్థానమందున్న రాష్ట్రములద్వారా యింతవర కెచ్చటను యేర్పడలేదు. కనుక నే, మనవారు కొందరు, సమ్మేళనరాజ్యాంగ మేర్పడినను, మనరాష్ట్రములు, పుచ్చుకొనే స్థితియందుండుట మంచిదనియు, వాని కివ్వబడిన యధికారములు పోగా, విగిలిన రాజ్యాధికారమంతయు సమ్మేళనరాజ్యాంగమునకు చెందవలెనని వాదించుచున్నారు

మనరాష్ట్రము లిప్పు డెట్టి స్థితియందున్నవో, అట్టి 'పుచ్చుకొను' స్థితియందు, సామంతస్వామికమందే, కెనడా

దక్షిణాఫ్రికా దేశమందును, దక్షిణాఫ్రికాదేశమందును, రా
కెనడా రాష్ట్రీయప్రభుత్వములు కలవు. ఆదేశములకు
జ్యాంగములు. సమ్మేళన రాజ్యాంగము వేర్పరచబడెను. కాని

ఆరాజ్యాంగములు, అమెరికా, ఆస్ట్రేలియా రాజ్యాంగముల నుండి, ముఖ్యవిషయములందె, తీవ్రముగా భేదించుచున్నవి. అమెరికా, ఆస్ట్రేలియా దేశములందు, ఇచ్చుస్థానమందు రాష్ట్రీ

యరాజ్యాంగములుండ, కెనడా, దక్షిణాఫ్రికాలందు, అవి “పుచ్చకొను” స్థితియందున్నవి. ఇందులకు కారణము, ఆమెరికా, ఆస్ట్రేలియా దేశములందలి రాష్ట్రములు సమ్మేళనమందు చేరుట కంతగా యిష్టపడకుండుటయు, కేంద్రప్రభుత్వము దైక్యమొందుట కభ్యంతరపెట్టుటయు నైయుండెను. దక్షిణాఫ్రికా, కెనడాలయందు, రాష్ట్రములకు కేంద్రప్రభుత్వము దైక్యతబాందక తప్పినది కాదు.

కనుకనే మనదేశము దిప్పు డెట్లో, అటులనే, కెనడా, దక్షిణాఫ్రికాలయందలి రాష్ట్రీయశాసనసభలు, తమ బిల్లులన్నియు, కేంద్రప్రభుత్వములచే నంగీకరింపబడిన పిమ్మటనే, చర్చింపబూనుకొనుటయు, తిరిగి ఆబిల్లులశాసనములుగా ప్రకటించకపూర్వము, వానిని, గవర్నరుజనరలు అంగీకరించవలసియుండుటయు ఆచారమైయున్నది. తన్మూలమున కేంద్రశాసనసభవారి శాసనములకు విరుద్ధమగు నేశాసనమును, రాష్ట్రీయశాసనసభవారు నిర్మించుటకు ఏలులేకున్నది. ఆమెరికాయందు, ఆస్ట్రేలియాము దట్లుకాక, ప్రతి రాష్ట్రమును, సమ్మేళనరాజ్యాంగమున కొనగబడిన యధికారముల మినహాయించి మిగిలిన రాజ్యాధికార పరిమితియందు తనకు తోచిన శాసనమును నిర్మించు యధికారము పొందియున్నది. ఆరాష్ట్రముయొక్క రాజ్యాధికారము సమ్మేళనరాజ్యాంగముపై ఆధారపడిలేదు. రాష్ట్రీయశాసనసభల

శాసనములు, కేంద్రశాసనసభల శాసనములకు విరుద్ధమైనచో, రాష్ట్రీయశాసనములు వీగిపోవుటకు మారు, సమ్మేళనశాసనముల ధిక్కరించి, సుప్రీముకోర్టువారి ముందు, తమ రిద్దరిలో ఎవ్వరి రాజ్యాంగవిధానము చట్టసమ్మతముగ నుండెనో తీర్పుకై వేచియుండును. అనేక మారులు, కేంద్రశాసనసభవారి శాసనములే వీగిపోవుట తటస్థించుచుండును.

కెనడా యంద మాత్రము రాష్ట్రీయప్రభుత్వములకు రాజ్యాంగవిధానపు చట్టముద్వారా యొసగబడిన యధికారములకు వ్యతిరేకమగు శాసనములను, కేంద్రప్రభుత్వము నిర్మించరాదు. అటులనిర్మింపబడిన శాసనములు, ప్రీవీకౌన్సిలువారిచే చట్టవిరుద్ధములని తీర్మానింపబడును. జర్మనీసమ్మేళనరాజ్యాంగమందు కెనడా సమ్మేళనరాజ్యాంగముకంటె హెచ్చుఅధికారము సమ్మేళనరాజ్యాంగమున కివ్వబడుచున్నది. అచ్చట, సమ్మేళనరాజ్యాంగపు శాసనమునకు విరుద్ధమగు ప్రతిరాష్ట్రీయరాజ్యాంగశాసనము రద్దుఅగునని, చట్టమే నిరూపించుచున్నది. కనుక సమ్మేళనరాజ్యాంగపు శాసనమునకు, రాష్ట్రీయరాజ్యాంగపు శాసనమునకు పోటీకల్గుచో, జర్మనీయందెల్లప్పుడు సమ్మేళనరాజ్యాంగపు శాసనమే నెగ్గుచుండును.

ఆస్ట్రేలియా యందును, జర్మనీయందును, ఇప్పటికంటెను హెచ్చుగా, సమ్మేళనరాజ్యాంగములు బలిష్ఠతజెంద

వలెనని ఆయా దేశముల రాజకీయనాయకుల నేకు లభిపా
యపడుచున్నారు. కాని కార్మికనాయకులు, రాష్ట్రీయరా
జ్యాంగముల స్వాతంత్ర్యమునే చాలవరకు బలపరచుచున్నా
రు. ఆస్ట్రేలియాయందు, న్యూఘిండలాండు రాష్ట్రము,
సమ్మేళనరాజ్యాంగము నెదిరించి, అపజయమందుటవలన,
సమ్మేళనరాజ్యాంగమునకు బలముకల్గినది. అటులనే 1930
నుండి 1932 వరకు ఆర్థిక, రాజకీయసంక్షోభము జర్జనీయుం
దు కల్లుటయు, సమ్మేళనరాజ్యాంగమునకు బలముకల్గుటయు
సభ్యరాష్ట్రములు బలహీనతబొందుటయు తటస్థించెను.

నిర్బంధమువలన, దండయాత్రవలన, ఒకరాజ్యము
మరొకరాజ్యమందు లీనమైపోవుటచేకాక, రాజులబాంధవ్య
ములవలన, వివిధరాజ్యములై క్యత బొందుట
వల్లను కాక, దేశభాంతికై, రాజ్యవిస్తీర్ణతకై,
సామగ్గాయకశ్రేయోభివృద్ధికై, వివిధరాజ్యము
లు, తనదా, దక్షిణాఫ్రికాలవలెనే, తమ “విశ్వ
త”ను “స్వయంనిర్ణయాధికారము”ను వీడి,
‘పుచ్చుకొను’ స్థితికి వచ్చి, ఏకరాజ్యవిర్మాణమును జేరిపో
వుట అపురూపమైన అనుభవముకాదు. అప్పటివరకు స్వతం
త్రరాజ్యమైన, స్కాట్లాండు, తనరాజు శ్రీ పరధమజేయ్యు
గారు, ఇంగ్లాండురాజ్యమునకు వారసుడై నప్పుడు, తనశాసన
సభయొక్క శాసనముద్వారానే క్రీ॥ శ॥ 1603 లో ఇంగ్లాం

విశ్వరాజ్యాం
గస్థాపనము-
ఇంగ్లాండు
ఇటలీ, జుగో
స్లావియా.

డు, స్కాట్లాండు సాముదాయక రాజ్యాంగమందు సంపూర్తిగా చేరిపోయెను. అటులనే క్రీ॥ శ॥ 1800, సంవత్సరమందు పార్లమెంటుల శాసనములద్వారా ఏర్పాటు, ఇంగ్లాండు, స్కాట్లాండు సాముదాయక రాజ్యమందు ఐక్యత బొందెను. అదేవిధముగ, న్యూజిలాండునందలి, వివిధరాజ్యములు, దేశముయొక్క ప్రధానరాజ్యమందు, తమశాసనములద్వారా, ఐక్యతబొంది, దేశమునకంత కొకే రాజ్యాంగమునేర్పరచుకొనెను. కొత్తగాయేర్పడిన ఐరిషుప్రీస్టీటు కూడ ఏర్పాటునందున్న 'అల్లరు' రాజ్యమును జేర్చుకొనకయే తనంతలా నె, ఒక రాజ్యాంగము నేర్పరచుకొన్నది. ఇటలీదేశమందును, క్రీ॥ శ॥ 1848 సంవత్సరమునకు పూర్వము, ఎనిమిదిరాజ్యములుండెను. అవన్నియు క్రమముగా క్రీ॥ శ॥ 1870 సంవత్సరమునకు, సార్వభౌమ రాజ్యాంగమందు జేరిపోయి, ఆ రాజ్యాంగమును ఇటలీదేశమునకంతకు వర్తించునట్లుచేసి, రోమునగరమును ముఖ్యపట్టణముగా నేర్పరచుకొనెను.

యుద్ధానంతరమేర్పడిన, జాగోస్లోవియా రాజ్యమునందు, సర్బులు, మోంటెనెగ్రోలు, స్లోవేనులు, అనుమూడు భావలకు జేరిన, మూడుజాతులు కలరు. వారెల్లరు, తమతమ భాషావ్రయుక్త రాజ్యాంగముల స్థాపించుకొనుటకు మారు, తమయిరుగుపొరుగు రాజ్యముల నిరంకుశతనుండి

స్వతంత్రముబొందుటకు, వారందఱు ఐక్యమొందిననే కాని
లాభములేదని తలంచి, తమతమ ప్రత్యేక వ్యక్తిత్వముల
నాపుదలచేసి, అందరి కొకేరాజ్యాంగము నేర్పరచుకొనిరి.
కావున, సమ్మేళనరాజ్యాంగమే వివిధజాతులకు చెందిన ప్రజ
లకు శరణ్యమనుటకు వీలులేదు.

ఆయా రాజ్యముల చరిత్రలననుసరించి వానినన్నిటి
సమ్మేళనమందు జేర్చిన, సాముదాయకలాభములు హెచ్చు
గునో, లేక ఐక్యరాజ్యమందు జేర్చిన ప్రజలందరి శ్రేయము
అభివృద్ధిబొందునో పరిచారింపుట గత్యము. సమ్మేళనమందు
జేరుటకు వివిధజాతులకు, వివిధభాషాయుక్తప్రజలకు, వివిధ
సాగరికతాస్థితిగతులందున్నవారికి లాభకరము. ఒకేజాతికి
జేరియుండి, దాదాపొక్కభాషనే కల్గియుండి, ఒకేసాంప్ర
దాయముల బొందియుండు ప్రజలు, ఒకేచారిత్రకానుభవ
సంపదను కల్గియుండుచో, ఐక్యరాజ్యాంగమందు చేరుట లాభ
కరము.

ఐక్యరాజ్యాంగమందు స్థానికవ్యవహారములను సక్ర
మముగా, సంతృప్తికరముగా నెరపుటకు ప్రధానప్రభుత్వపు
సంస్థలకు సులభసాధ్యముకాదు. కాన, ఏర్పాండునందును మన
దేశమునందువలెనే స్థానికస్వపరిపాలనాసంస్థల స్థాపించుట
లాభకరము. కాని వీనికి ప్రాచుర్యము, జర్మనీలందువలె, అమిత
ముగా సంకుచితపరుపబడిన యధికారములిచ్చుటవలన లాభ

మేమియునుండజాలదు. వీలున్నచో కెనడా, దక్షిణాఫ్రికా లందువలె విశాలమగు రాజ్యాధికారము, స్థానిక సంస్థలకిచ్చిన శ్రేయ మొనగూడును. రాజ్యాంగజీవితమందు కేంద్రప్రభుత్వము, రాష్ట్రీయప్రభుత్వములు, స్థానిక స్వపరిపాలనాసంస్థల మధ్య ప్రభుత్వాధికారపథజన మెట్లు చేయవలెనో, కాలావసరములబట్టియు, ప్రజలయిష్టాన్నియును బట్టియు నిర్ణయింప నగును. కాని సాధ్యమైనంతవరకు రాష్ట్రీయ, స్థానికప్రభుత్వ సంస్థలకే హెచ్చురాజ్యాధికార మొసంగి, తాను వానిపై పెత్తనముజేయుచు, రాజ్యాంగము సక్రమముగా, సంతృప్తి కరముగా పాగునట్లు జూచుచుండుటయే కేంద్రప్రభుత్వమునకు యుక్తము.

సమ్మేళనరాజ్యాంగములందు న్యాయస్థానములు ప్రత్యేకప్రాముఖ్యత బొందుచున్నవి. ఐక్యరాజ్యాంగములందు శాసనసభవారికే సంపూర్ణరాజ్యాధికారము చెందియుండుట వలన, వానిపై నాధారపడియున్న మంత్రాంగ వర్గముల చర్యలను ఆసభలే సమర్థించుకొనుచుండటచే, ఆసభలయొక్క శాసనముల ధిక్కరించుటకుగాని, వానిచే బలపరుపబడుచుండు ప్రభుత్వములు శాసనసమ్మతముగా చేయుకార్యముల సక్రమములని శాసించుటకుగాని, న్యాయస్థానముల కధికారములేదు.

న్యాయస్థానములయొక్క బాధ్యత.

ఐక్యరాజ్యాంగముయొక్క శాసనసభవారిశాసనములు పరమ
 ప్రామాణ్యములు. అయ్యవి “క్రమమైనవా, అక్రమమైనవా”
 అని విచారించుటకే న్యాయస్థానముల కర్తవ్యత లేదు. ఇట్టిపరిస్థి
 తులు ఇంగ్లాండునందును, దక్షిణాఫ్రికాయందునుకలవు. కాని
 సమ్మేళనరాజ్యాంగములుకల్గిన అమెరికాయందును, ఆస్ట్రేలి
 యాయందును, స్విట్జర్లాండునందును రాజ్యాంగవిధానపుచట్ట
 ము ననుసరించియే ఆయాసమ్మేళనరాజ్యాంగపుశాసనసభలు
 సభ్యరాష్ట్రీయశాసనసభలు, శాసనముల నిర్మించుచున్నవా?
 లేక వీనిశాసనములు ఆచట్టము నతిక్రమించుచున్నవా? యని
 విచారించి తీర్పులు చెప్పయధికారము సుప్రీముకోర్టులకు
 కలదు. రాజ్యాంగవిధానపుచట్టమునకు అమెరికా సమ్మేళన
 రాజ్యాంగపుశాసనము విరుద్ధమైనదని తొమ్మిదిమంది సుప్రీము
 కోర్టుజడ్జీలలో ఐదుగు రభిప్రాయపడినచో, ఆశాసనము రద్దు
 కావలసినదే ! ఇట్లే తదితర దేశములందును సుప్రీముకోర్టులకు
 శాసనసభలపై యాధిపత్య మొసంగబడుచున్నది. కాని
 సమ్మేళనరాజ్యాంగమున సభ్యరాష్ట్రముల శాసనసభలు
 నిర్మించుశాసనముల నెల్ల నీన్యాయస్థానములవారు ఎప్పటిక
 పూడు చట్టసమ్మతములా కావా యని విచారించుచుండుట
 లేదు. సుప్రీముకోర్టువారి సమక్షమునకు ఏవివాదమైన తీర్పు
 నకై వచ్చినచో, అందొక్కపార్టీ వారు తమవివాదమునకు సం

బంధించిన శాసనము చట్టవిరుద్ధమని వాదించినచో, ఆ శాసనము అక్రమమైనదగుచో చట్టవిరుద్ధమని తీర్మానించి, ఆ శాసనముపై ఆధారపడియున్న న్యాయమును తిరస్కరించుటయే కోర్టుచారిధర్మము.

తనదాయందు సమ్మేళనరాజ్యాంగమేర్పడినను, సమ్మేళనరాజ్యాంగపుశాసనములనన్నిటిని విమర్శించి, అవకాశము కల్గినప్పుడెల్ల తమకుతోచిన శాసనముల చట్టవిరుద్ధములని ప్రకటించుటకు ప్రీవీకౌన్సిలువారి కధికారము లేదు. ఏయధికారమువలన సభ్యరాష్ట్రములకొరకు రాజ్యాంగవిధానపుచట్టముచే ప్రత్యేకింపబడినచో నానికి భంగకరముగానుండు కేంద్రశాసనసభవారిశాసనములనే చట్టవిరుద్ధములని తీర్మానింపవీలగును. అటులనే దక్షిణాఫ్రికా రాజ్యాంగమందును, నీగ్రో ప్రజలకు ప్రసాదించిన హక్కులకు, రాష్ట్రీయశాసనసభల కొసంగినహక్కులకు భంగకరముగానుండు శాసనములను సమ్మేళనరాజ్యాంగపుపార్లమెంట్ అంగీకరించుచో నానిని అంగీకరింపకుండానుండుటకు గవర్నరుజనరలున కధికారముకలదు. ఆతని యనుమతిపొందినపిమ్మటకూడ రాజు దాని కనుమతించకపోవచ్చును. రాజుగారు దాని కనుమతించినపిమ్మటనే ఆ శాసనము అమలునకు వచ్చును. కాన అమలునకువచ్చిన శాసనములను చట్టవిరుద్ధమని ప్రకటించు అధికారము ఆదేశపు న్యాయస్థానములకు కొరవడియున్నది.

జర్మనీయుండు సమ్మేళనరాజ్యాంగ మేర్పరచబడినను. సుప్రీముకోర్టువారికి సమ్మేళనరాజ్యాంగపు చట్టమునకు విరుద్ధముగానుండు సమ్మేళనరాజ్యాంగపు శాసనములు అక్రమములని తీర్మానించు యధికారము లేదు. రాష్ట్రీయ శాసనములకును, సమ్మేళన శాసనములకును పరస్పర చైరుధ్యమేర్పడినచో సమ్మేళన శాసనములే ఆచరణయోగ్యములు. కనుక, సమ్మేళన శాసనములకు వ్యతిరేకముగానుండు రాష్ట్రీయ శాసనముల నన్నిటి చట్టవిరుద్ధములని తీర్మానించు యధికారము మాత్రము న్యాయస్థానములకు కలదు. ఆస్ట్రీయా యందును, సమ్మేళన రాజ్యాంగపు శాసనముల ధిక్కరించుటకు న్యాయస్థానములకు వాక్కు లేదు. ఆ శాసనములు చట్టసమ్మతములా కావా యని విచారించుటకే వానికి అధికారము లేదు. కనుక, ఈమూడు రాజ్యాంగములందును (దక్షిణాఫ్రికా, జర్మనీ, ఆస్ట్రీయా) సమ్మేళన రాజ్యాంగపు శాసనసభకు, శాసననిర్మాణమందు, ఇంగ్లాండుయొక్క పార్లమెంటునకువలెనే సంపూర్ణస్వాతంత్ర్యము కలదు. ఆయా సమయముల ననుసరించి, అవసరముల గమనించి, కేంద్ర శాసనసభ లీదేశములందు, అగత్యమగు శాసనము నిర్మించనగును. శాసనముల నిర్మించుపధానములందే, తగురక్షణమార్గములు (రెఫరెండము, ప్రత్యేకపు మెజారిటీలు వగైరాలు) నిరూపింపపడుచున్నవి.

పౌరసత్వపు హక్కుల రక్షించు భారము, సమ్మేళన రాజ్యాంగములందు, సుప్రీముకోర్టుపై పెట్టబడుచున్నది. అమెరికా,

కా, ఆస్ట్రేలియా, సమ్మేళనములందు, సుప్రీముకోర్టువారు, పౌరసత్వపు హక్కులు, రాజ్యాంగచువారెవరు? విధానపు చట్టమందు వివరింపబడువరకు, రక్షించు

టకై జాగ్రత్త పడుచుండవలయును. జర్మనీ, దక్షిణాఫ్రికా, కెనడాదేశములు దీర్ఘాధ్యత, రాజ్యాంగప్రధానాధికారియగు ప్రెసిడెంటు, శేక, గవర్నరుజనరలుపై పెట్టబడుచున్నది. పౌరసత్వపు హక్కుల రక్షించు భారము రాజ్యాంగప్రధానాధికారిపై నుంచబడినంత మాత్రమున, అట్టి హక్కుల రక్షణ, సుప్రీముకోర్టువారి ఛద్రితక్రిందనుండు నప్పటికంటె, తక్కువజాగ్రత్తగా జూడబడుననితలంపరాదు. ఇంగ్లాండునందు, 'హబీసు కార్పొసు' ఆక్టును, తాత్కాలికముగా అరికట్టవచ్చుచేకాని, రూపుమాపుట కేపార్లమెంటును సహించదు. అటులనే జర్మనీ, ఆస్ట్రీయా, దక్షిణాఫ్రికా, కెనడాదేశములందును, ప్రజలందరిచే ప్రేమింపబడు పౌరసత్వపు హక్కుల నపహరింప నేప్రభుత్వమును పూనుకొనసాహసింపదు. అధవా, ప్రభుత్వములట్టి యక్రమకార్యమునకు దొరకొన్నను, శాసనసభలు, వానిని ధిక్కరించును. తుదకు ప్రభుత్వము, శాసనసభలు, పౌరసత్వహక్కుల దిగ్గ్రమింగగోరుచో, ప్రజలు వారిని ఖదభ్రష్టతజేయుటతప్పదు. ఇట్టి అసా

ధారణము విషయమునగు పరిస్థితులు కలుగ కుండుటకే, జర్మనీ, ఆఫ్రికాయా దేశములందు సాధారణశాసనములచుండి రాజ్యాంగ విధానపు చట్టసవరణశాసనములవరకు, నియమబద్ధమై ప్రజలముందు 'రిఫరెండము'నకు పెట్టబడవలయునను యోర్పాటుకలదు. కనుక ప్రజలు, ప్రభుత్వము, ప్రజాప్రతినిధి సభవారు అంగీకరించిననే పౌరసత్వహక్కులలో మూర్పులు కలుగ జేయబడును. మానవమాతృలగు నల్లగో, పదిమందో జడ్జిలకు ఎక్కికాలానుసారమగు మూర్పులు రాజ్యాంగ విధానమందు, పౌరసత్వపు హక్కులందు కలుగ జేయవలెనో నిర్ణయించు అధికారమిచ్చుటవలన, ప్రజాక్షేమము సురక్షితమగునని చెప్పజాలము. సాధారణముగా నట్టి న్యాయమూర్తులు పూర్వాచార పచాయలు, సంకుచితాభిప్రాయములు, ఆచారబద్ధులు, వృద్ధులు నైయుండురు. కాలగతిననుసరించి, ప్రజాభిప్రాయము, ప్రజల యాచారములగణించి, తగునట్టి అభివృద్ధికారకమగు మూర్పుల జేయుటకు వారు తాహులైయుండరు. అట్టిటనరాని విధమున, కనుమూసి, కను తెరచునంతలో అపారమగు సంచలనము బొందుచున్న ఆధునిక సాంఘిక సాధమునకు తగినట్లు పునాదుల బలపరచి, లావణ్యము చేకూర్పుటకు, అల్పసంఖ్యాకులగు న్యాయమూర్తులైన వృద్ధులు తగరు. అట్టి సాధమునకు తగురీతి, ఎప్పటికప్పుడు, జీవనాభివృద్ధికల్పించు మూర్పుల కల్పించుటకై ప్రజలు, వారి ప్రతినిధిసభవా

రు, వారిమంత్రివర్గము, వారిప్రధానరాజ్యాధికారియుమాత్రమే తగినవాగు. అమెరికాయందు సుప్రీముకోర్టువారి కీహక్తునొసంగుటవలన, అమెరికా ప్రజలనేక యిబ్బందులకు లోనగుచున్నారు. స్విట్జర్లాండు, జర్మనీ, ఆస్ట్రియాల పద్ధతియే హెచ్చుసంతృప్తిని కల్గించునని తోచుచున్నది.

ఐక్యరాజ్యాంగమందు ప్రభుత్వపు మూడుఅంగములు తమతమ విధిక్రత్య నిర్వహణమందు స్వతంత్రతవహించుచు, పరస్పరముగా సహకారమొనర్చుకొనవచ్చునని మూడవప్రకరణమున జూచితిమి. ఆసూత్రముననుసరించియే, సమ్మేళన రాజ్యాంగమందును, ప్రభుత్వపు వివిధాంగములు తమ కార్యక్రమమును సాగింపవచ్చును. కాని కొందరు, ఆధునికయుగమందలి ప్రధానమును, ప్రథమసమ్మేళన రాజ్యాంగమునగు అమెరికాసంయుక్తరాష్ట్ర రాజ్యాంగమునం దీమూడుభాగములు పరస్పరముగా వేరుబడి, స్వతంత్రమునొందియున్నవే! అటులనే తదితర సమ్మేళనరాజ్యాంగములందును యేర్పరచుట శుభప్రదముకాదా? యని యోచింపవచ్చును. కాని, అమెరికాయందు దీనినర్థకమగు యేర్పాటును, రాజ్యాంగనిర్మాతలు బ్రటిషురాజ్యాంగమునుగురించి భ్రమజెంది యుండినవారై స్థాపించిరి కనుకను, ఈయేర్పాటువలన అమెరికారాజ్యాంగము అసంతృప్తికరమగు పర్యవసానములకల్గించుచున్నది గనుకను, దీనికి వ్యతిరేకమగు రాచకీయానుభవమున సక్రమమైనదని

తేల్చబడిన ఇంగ్లీషుయేర్పాటు లాభదాయకము గనుకను, అమెరికాయందువలె, ప్రభుత్వపు వివిధాంగములు పరస్పరముగా వేరువేరుచేయుట తగదు.

ఐక్యరాజ్యాంగములందు, శాసనసభయే ప్రధానమైన ప్రభుత్వాంగమై యున్నది. కొన్ని రాజ్యాంగములందు, “రెఫరెండము” ద్వారా, ముఖ్యమగు ప్రతిబిల్లును ప్రజల యామోదమునకు తేవలసియున్నను, ప్రజలే రాజ్యాంగవిధానపు చట్టములకు సవరణలను, సాధారణశాసనముల ప్రతిపాదించు యధికారము కల్గియుండినను, సాధారణముగా శాసనసభలే అవసరమగు శాసననిర్మాణకార్యక్రమమును నడపుచుండును. ఐక్యరాజ్యాంగముల శాసనసభలయొక్క శాసనములను చట్టవిరుద్ధమని తీర్మానించు యధికార మెవరికిని లేకున్నది.

అమెరికాయందుతప్ప ప్రజాప్రతినిధి సభలకు బాధ్యత వహించు మంత్రివర్గములు మిగతా ప్రజాస్వామిక దేశములందు, ముఖ్యముగా, ఐక్యరాజ్యాంగములందున ఏర్పడియుండుట వలన, ప్రజాప్రతినిధిసభలే, రాజ్యాంగసంస్థలన్నిటియందును ప్రాధాన్యమగు స్థానములంకరించుచున్నవి.

కాని, సమ్మేళనరాజ్యాంగముల దీపరిస్థితులు మారినవి. అచ్చట, శాసనసభయొక్క ప్రాముఖ్యత తగ్గుచున్నది. న్యాయస్థానములు, అందును సుప్రీముకోర్టు ప్రధానస్థాన

మాక్రమించుచున్నది. అమెరికా, ఆస్ట్రేలియా రాజ్యాంగము లందు, శాసనసభవారి శాసనము శీఘ్రచట్టసమ్మతములొ, ఏవిచట్టవిరుద్ధములొ నిర్ణయించుయధికారము సుప్రీముకోర్టు వారికి కల్గుటవలన, రాజ్యాంగమందు ఈసంస్థయే పరమాధి క్యత సంపాదించుకొనుచున్నది. సుప్రీముకోర్టువారి తీర్పుపై అప్పీలు లేదు. ఆతీర్పు రాజ్యాంగవిధానపు చట్టమునకు టిప్పణ ముగను, అనుబంధముగను పరిగణింపబడును. ఆతీర్పునకు విరుద్ధమగు శాసనములన్నియు రద్దుకాబడును

ఐనను జర్మనీయందును, ఆస్ట్రీయాయందును సమ్మేళనశాసనసభవారి శాసనములు, చట్టవిరుద్ధములా? కావా? యను విచారణచేయుటకు సుప్రీముకోర్టువారి కధికారము లేదు. కనుక, శాసనసభవారే ప్రధానస్థానమూ క్రమించ కల్గుచున్నారు. కెనడాయందుకూడ, ప్రీవీకౌన్సిలువారికి కొల దిగా మధ్యవర్తిత్వము, సమ్మేళనరాజ్యాంగము, సభ్యరాష్ట్రములమధ్య చేకూరినను, మొత్తముమీద, సమ్మేళనరాజ్యాంగపు శాసనసభయే ప్రధానస్థాన మాక్రమించుచున్నది.

వి ద వ ప్ర క రణ ము.

—(శాసనసభలు)—

I

ఈకాలపు శాసనసభలకును పురాతనకాలపు శాసన సభలకును చాలభేదముకలదు. ఇప్పటిసభలయందు ప్రజలు తమంతతామే స్వయముగా సమావేశమగుటలేదు; వానికి తమప్రతినిధులఁ బంపుచున్నారు. పురాతనకాలమందు, గ్రీసునందును, రోమునందును, పౌరులందరు స్వయముగా తమ సభలలో శాసననిర్మాణాది కృత్యములందు పాల్గొనుచుండిరి.

ఈకాలపుశాసనసభలు, ప్రతివత్సరము, అనేకనూతనశాసనముల నిర్మించుచునొ, అనేక ప్రాతశాసనముల తీసివేయుచునొ లేక, మార్పుచేయుచునొ శాసననిర్మాణకార్యమునందు శ్రద్ధజేయుచున్నవి. కాని ఆకాలపుసభలు శాసననిర్మాణమునకు బహుయరుదుగా పూనుకొనుచుండెను. ఇప్పుడు శాసన నిర్మాణముజేయుట ప్రతిశాసనసభయొక్కయు, దానిపై యాధారపడు మంత్రివర్గముయొక్కయు ధర్మమని తలంచబడుచుండ, ఆకాలమందు నూతనశాసనముల నిర్మాణమును సూచించువారు ప్రజానిద్రోహులేమోయను సందియము ప్రజలకు కలుచుండెను. కనుక, వ్యాభివృద్ధినే కోరునాయకులు శాసననిర్మాణకార్యక్రమమును తలపెట్టకుండిరి. ఏథె

న్సరాజ్యమందును, రోమన్ ప్రజాస్వామిక రాజ్యమందును, కార్యనిర్వాహకోద్యోగుల నెన్నుకొనుట, “పౌరసభ” యొక్క హక్కును, బాధ్యతయునై యుండెను. అటులనే యిప్పుడును, మంత్రాంగవర్గమువారు శాసనసభవారికి (అమెరికాయం దుగాక) బాధ్యులైయున్నారు. కాని ఆకాలపు శాసనసభలకు కార్యనిర్వాహకవర్గముపై ఇప్పుడు సాధ్యమగుచున్నంత, ప్రాపకముకాని, ఆధిపత్యముకాని లభ్యపడెడిదికాదు. కారణము, ఇప్పటి రైల్వే పోస్టు తంతివార్తా సదుపాయము లాకాలమున లేకుండుటయు, వార్తాపత్రికా ప్రచారమప్పుడు లభ్యపడకుండుటయు నైయుండెను.

గ్రీసునందు, ముఖ్యముగా, ఏథెన్సునగరరాజ్యాంగమందు, ‘పౌరసభ’ లో శాసనమును ప్రతిపాదించి, సభవారిచే నంగీకరింపజేసిన నాయకుని, ఒక సంవత్సరములో పల, రాజ్యవిద్రోహిగానిందించి, న్యాయస్థానమందు విచారణకుదెచ్చుటకు ప్రతిపౌరునకు హక్కుయుండెడిది. కొన్ని రాజ్యములందిట్టి శాసనసంస్కరణముల ప్రతిపాదించునాయకుని కంతమునకువుచ్చువేసి, అటునిటు ప్రజలు పట్టుకొనియుండెడువారు. ఆయనసంస్కరణ, పౌరసభవారిచే నంగీకరింపబడుచో, వుచ్చునుండి వెల్వడి, సురక్షితుడై, ప్రజలచే భూషింపబడెడువాడు. అదృష్టముచాలక, వారిసంస్కరణ వీగిపోవుచో, అటునిటునున్న ప్రజలు ఆయుచ్చును బిగలాగి, అప్పటి

కప్పుడే, వారిని చంపెడివారు. కనుకనే, శాసననిర్మాణము, గ్రీసునందు దుర్ఘటమైన కార్యమై యుండెను.

రోమునందును ఇటులనే శాసననిర్మాణకులన్న ప్రజలును, పెట్రీషియనులును భయపడుచుండిరి. ఎప్పుడు రాజ్యాంగమును తల్లకిందులుచేయు శాసనముల నేనాయకుడు ప్రతిపాదించి, నిర్మించునోయని వారు జాగ్రత్తపడుచుండిరి. కాననే, శ్రీగ్రాకసు (Gracchus) సోదరులిద్దరిని, శాసనముల నిర్మాణమునందు శ్రద్ధవహించిరను ద్వేషముతో, పెట్రీషియనులు కొందరు దుర్మార్గులగు పౌరులసాయముతో, పట్టపగటి వేళ చిత్రవధ కావించియుండిరి.

ఇప్పుడట్లుగాక, శాసననిర్మాణమందు శ్రద్ధగైకొని, జయనుందిన నాయకులెల్లయెడల పూజనీయులగుచున్నారు. సహగమనమును మాన్పించిన శ్రీ రాజారామమోహనుడు, విధవావివాహములు శాస్త్రసమ్మతమొనర్చిన శ్రీ విద్యాపాగరుడు, ప్రాథమికవిద్యాశాసనమును నిర్మింప ప్రయత్నించిన శ్రీ గోఖేలు, శారదాచట్టకారకుడగు శ్రీ హరబిలాసుశారదాగారు, హిందూదేవాదాయచట్టమునునిర్మించిన పానుగల్లురాజాగారు, మనదేశస్థుల యభివందనములకు పాత్రులగుచున్నారు.

దానిపేరుసూచించునటులనే శాసనసభ, శాసనముల నిర్మించుటకుగా యేర్పరుపబడుచున్నది. ఇంగ్లీషువారి రాజ్యాంగపు టాచారముల సరిగాగ్రహించని, శాసనసభా ధర్మములు. అమెరికా రాజ్యాంగనిర్మాతలు, పురాతనపు గ్రీసు, రోమను రాజ్యాంగములందలి శాసనసభలనుమాత్రము గమనించి, తమ సమ్మేళనరాజ్యాంగపు, రాష్ట్రీయశాసనసభలకు, శాసననిర్మాణమే ప్రధానమగు ధర్మముగానిర్ణయించిన జాలుననుకొనిరి. శిస్తుల సంగీకరించుచు, ప్రధమము నుండియు, శాసనముల నిర్మించుచుండట ఆచారమైయుండెను కనుక, అయ్యదికూడ శాసనసభయొక్క నాధారణధర్మములలో నొక్కటిగా పరిగణింపబడుచుండెను. ఇంగ్లాండునందట్లుగాక, శాసననిర్మాణమేకాక ప్రభుత్వమును అదుపుజ్జలందుంచి, మంత్రాంగవర్గమును విమర్శించుట, పెత్తనమందుంచుట, అసంతృప్తికరమగు మంత్రీవర్గమును పదభ్రష్టత నొందించుట, పార్లమెంటు తన ధర్మముగా పరిగణించుచున్నది. అమెరికాయందు, కార్యనిర్వాహకవర్గపు టధ్యక్షుడగు ప్రెసిడెంటు ప్రజలచే సరాసరియెన్నుకొనబడి, శాసనసభపై తనయాధికారమునకు, పదవికి ఆధారపడియుండడు. ఇంగ్లాండునందట్లుగాక, మంత్రీవర్గము, పార్లమెంటునందు, అధికసంఖ్యాకులకు జెందిన “మెజారిటీవార్టీ” సభ్యులవలన నిర్మింపబడి, మెజారిటీవార్టీవలన నిలబెట్టబడి, మెజారిటీవార్టీకి

లోబడి, పార్లమెంటునకంతకు బాధ్యత వహించుచున్నది. కనుక అమెరికాయందు “కాంగ్రెసు” శాసనముల నిర్మించుటతో తన ప్రధాన ధర్మనిర్వహణము జరిగినదని సంతృప్తిబోధించుచుండ, ఇంగ్లాండునందు, శాసనముల నిర్మించుటయే కాక, సక్రమముగా, సంతృప్తికరముగా మంత్రివర్గము నేర్పరచి, నిలబెట్టి మంత్రివర్గముచే ఎప్పటికప్పుడు జాతీయావసరముల సమగ్రముగా, సంతృప్తికరముగా దీర్చునట్లు చేయు బాధ్యత, పార్లమెంటుపై కలదు. క్రిందటిశతాబ్దముదంతట నేర్పరచబడిన, రాజ్యాంగవిధానచట్టములందు అమెరికా కాంగ్రెసును అనుకరించుటకుముందు ఇంగ్లీషువారి పార్లమెంటుపద్ధతిని అవలంబించబడినది. ఇందువలన ఈనాటి ప్రజాస్వామిక రాజ్యములందు, అమెరికా రాజ్యాంగముమినహా, ఇంగ్లీషుపద్ధతిననుసరించియే శాసనసభకు బాధ్యతవహించు మంత్రివర్గములే యేర్పరచబడినవి. అనగా, శాసనసభకు బాధ్యత వహించు ప్రభుత్వములే యేర్పరచబడినవి.

II

శాసనసభ తన ధర్మములందెద్దానినైన సంపూర్ణముగా నిర్వర్తించవలయునన్నచో ప్రజలయొక్కయు, వారియభిప్రాయములయొక్కయు ప్రతిబింబముగా నుపకరించవలయును. ప్రజలయందలి అన్ని సంఘములయొక్క ప్రతినిధులు, కొలదిగనో, గొప్పగనో, ఆసభయందు సభ్యత్వముపొందవలయును.

ప్రజాసామాన్యమంతట జాతీయఅవసరములగూర్చి యెట్టియభి
ప్రాయములు ప్రచారితమైయున్నవో, వానినెల్ల శాసనసభ
యందు ప్రకటితమొనర్చుట కవకాశము లుండవలయును.
ప్రజాభిప్రాయమును ధర్మసమ్మతముగా, గౌరవప్రదముగా,
అందు ప్రతిబింబించవలయును.

కనుకనే యుక్తవయస్సు వచ్చిన ప్రజలందరికి, శాసన
సభాసభ్యుల నెన్నుకొను 'వోటు' హక్కు అవసరము. స్త్రీలు
పురుషులను భేదము లేకుండా ఎల్లరకు 'వోటు' హక్కు అవస
రము. పురుషులకే రాజ్యాంగావసరములు కలవు. స్త్రీలకు
లేవని వాదించువారెవ్వరుకలరు? రాజ్యాంగపు మంచిచెడ్డల
వలన పురుషుల కెట్టి వాధక బాధకములు కల్గునో అట్టివే
స్త్రీలకును, సమానతీవ్రతతోడనే కల్గుట లేదా? సంఘనిర్మా
ణము, స్థాపనానందకపూర్వము, జనసమూహములు ఒకచోట
నుండి మరొకచోటకు తమతమ పశుగణములతో వలసవెళ్లు
చుండిన కాలమందు, వివిధసమూహములమధ్య కల్లుచుండు
యుద్ధములందు పురుషులే పాల్గొన నర్హులై యుండుటచే
రాజ్యాంగమును నిలబెట్టు భారము పురుషులపైననే కలదు
కనుక, స్త్రీలకట్టి రాజ్యాంగవిధానమునందు పెత్తనమిచ్చుట
భావ్యముకాదని వాదించుట కొంతవరకు సమంజసమైనకా
వచ్చునేమోకాని, క్రిందటి యుద్ధపు టనుభవము బొందినపి
మ్మట, ఈకాలమందు యుద్ధములు జరుగుచున్నప్పుడు, పురు

ఘట సహకారము, త్యాగము, సహాయము యుద్ధభూములం
దెం తగత్యమో, అంతగా స్త్రీలసహకారము దేశమందు,
వాణిజ్య, వ్యాపారాది, సాధారణసాంఘికజీవితమును నడపుట
కవసరమని ప్రజలు తెలుసుకొనగల్గిరి. ఇక కరవులు, కాటక
ములు వచ్చినగాని, మహామారి, మశూచికములు దాపరిం
చినగాని, ఆర్థికసంక్షోభము కల్గినగాని, రాచకీయనిష్టవము
తటస్థించినగాని పురుషులతో సమానముగా స్త్రీలును బాధ
లననుభవింప వలసియుందురు. స్త్రీలను రక్షించుభారము
పురుషులు వహించుచున్నారని కొందరు వాదించుచుగాని,
వారిమాట సహేతుకముగాదు. మనదేశమందే వివిధవృత్తు
లందు, ఘోరీలయందు పురుషులతోబాటు స్త్రీలును సమాన
ముగా జీవితపోషణ చేయుటకు కష్టించుచున్నారు. వ్యవసా
యక కూలీలయందును, స్త్రీలు పురుషులతోబాటు కూలి
నాలిచేసి ప్రాణముల నిలబెట్టుకొనుచున్నారు. ఇక పాశ్చాత్య
దేశములగూర్చి వేరుగ చెప్పవలెనా? అచ్చట స్త్రీలకు, ఆర్థిక
ప్రపంచమందును సమాన ప్రతిపత్తికల్గుచున్నది. ఇట్టి పరిస్థి
తులందైనను, ప్రాచ్యదేశస్థులు స్త్రీలకు వోటుహక్కు నివ్వ
నిరాకరించుచుండుట ఆశ్చర్యకరముగు విషయమే కాని, న్యాయ
పద్ధతిమాత్రము కాజాలదు. రాజ్యాంగ నిర్వహణాధికా
రము బొందుటకు తగిన విద్య, అనుభవము, కార్యకారితనము
స్త్రీలకు లేదని కొందరు ప్రేంచినాయకులు వాదించుచు

న్నారు కాని, ఇప్పటికే వోటుహక్కు బొందియున్న పురుషులలో నధికసంఖ్యాకులకు సంపాదితమైయున్న విద్య, అనుభవము, కార్యనిర్వహణశక్తి, స్త్రీలకు మాత్రము గోపించుచున్నదని చెప్ప సాహసింపలేకున్నారు. కారణమేమన నిర్బంధ ప్రారంభవిద్య నందరు బొందుచు, వార్తాపత్రికాపఠన మందరు గావించుచు, రాజ్యాంగవ్యవహారముల నెల్లరు గమనించుచున్నంతవరకు స్త్రీ పురుషభేదములు మాత్రము రాచకార్య నిర్వహణమునందు, స్త్రీలకు వోటుహక్కు యివ్వ రానంత విపరీత తారతమ్యత కల్గించుట దు సరము, ధర్మవిరుద్ధము. మనదేశమందును, స్త్రీలకు వోటుహక్కు ప్రసాదించ రాదను వారు అరుదగుచున్నారు. ఘోషాపద్ధతిని బొందిన, మహమ్మదీయులు ఈ హక్కు తమ స్త్రీలకు ప్రసాదించుటకు అనుమతించుటలేదు కాని, వారి స్త్రీలయందలి నాయకు రాండ్రు వారినాయకులు కొందరు వోటుహక్కు యెల్లరకు నొసగబడవలెననుచున్నారు. లోధియను కమిటీవారిసూచనలప్రకారము స్త్రీలును, పురుషులతోబాటు క్రమక్రమముగా సంపూర్ణ వోటుహక్కు పొందనగునని తేలుచున్నది.

స్త్రీపురుషులను భేదముల గమనించుట పాడిగాకున్నను, ఆస్తిగలవారు, ఆస్తిలేనివారను తారతమ్యత గమనించుట గత్యమని కొందరు వాదించుచుండిరి. ఆస్తిగలవారన్న, ఎంతయాస్తిపరులను ప్రశ్నబయలుదేరును. ఇంగ్లాండునందు,

కీ॥ శ॥ 1832 వరకు, 10 పాన్లు భూమిశిస్తు చెల్లించువారే వోటుహక్కు పొందకల్గిరి. పిమ్మట 1867 సం॥రమునందు 12 పాన్లు శిస్తుచెల్లించు వారందరికి వోటుహక్కు ప్రకాశించబడెను. తుదకు 1884 నందు, ఆస్తికల్గియుండుట, శిస్తులచెల్లించుట యచభేదముల గమనించుట మాని, యుక్త వయస్సులగు పురుషులందరికి, వోటుహక్కు యివ్వబడెను మన దేశమంగుకూడ, 1919 ఆప్తుప్రకారము, పదిరూపాయల లాండురిఁగ్గూర్చి చెల్లించువారు కొన్నిలునకు, ఏబదిరూపాయల భూమిశిస్తు చెల్లించువారు అస్సెంబ్లీకి, వోటుహక్కు బొందిరి. కాని యిప్పటి లోధియనుకమిటీసూచనలప్రకారము, మద్రాసులోకలుబోర్డు ఆప్తుప్రకారము, నామమాత్రపు శిస్తుచెల్లించువారు, భూములను మక్తాకు సేద్యముచేయువారుకూడ వోటుహక్కు బొందనగును. అనగా, సంవత్సరమునకు నాల్గణాలశిస్తు చెల్లించువారెల్లరు వోటుహక్కు బొందగల్గుదురు.

ఇట్లు నామమాత్రపు శిస్తుచెల్లించువారు (మన లోకలు బోర్డునందును, ఇంగ్లాండులో 1867 వరకును) వోటుహక్కుబొందుమండ, మిగిలిన నిర్ధనులగువారెల్లరు, వోటును బొందజాలకుండుట న్యాయమా ? వోటును సంపాదించుకొనగల్గినవారికిని, వోటును బొందజాలనివారికిని, విద్యయందుగాని, అనుభవమందు కాని, రాచకీయవిజ్ఞానమందు కాని,

కార్యనిర్వాహణత యందుకాని యేమిభేదము కన్గొనగలము? ఎందునుభేదించని ప్రజలయందు, నామమాత్రపుఆస్థికల్లి శిస్తు చెల్లింపగల్గు శక్తినిబట్టి కొందరిని వేరుజేసి, వారికే వోటుహక్కు నిచ్చుట న్యాయమా? మనదేశమునే దృష్టాంతముగ గైకొనుచో, విద్యావిహీనులు, వోటులేనివారియందెట్లుకలదో, వోటులందును కలదు. రాజకీయానుభవరహితులు, ఇరుపక్షములందును కొల్లలుగాగలరు. ఇరుపక్షములకును, రాజకీయాధికారము, దానివలనకల్గులాభ మేమాత్రమైన యుండుచో, అవసరమైయున్నది. రాజ్యాంగవ్యవహారములవలనకల్గుసాధక బాధకములవలన, వోటులనలెనే, వోటులేనివారును, లాభనష్టముల బొందవలసి యుండును. జాతీయగౌరవరక్షణార్థమై, ఇరుపక్షములును ధనప్రాణములధారవోయవలసి యున్నారు. జాతీయజీవనము సిరిసంపదలు, సుఖసంతోషప్రదముగా నుండవలయునన్న, బీదలు, ధనికులెల్లరు తమతమ శక్తికొలది, స్వార్థత్యాగము చేసి, రాజ్యాంగసేవ చేయవలసియున్నది. ఇట్టి పరిస్థితులందు, తుట్టతుదిదగు, ప్రాథమికమగు, రాజ్యాంగహక్కు, వోటుహక్కులు, ప్రజలలో ధనికులకు, శిస్తుచెల్లించువారికి మాత్రమొసంగి, మిగిలినవారికి నిరాకరించుట న్యాయమా? కనుకనే నెహ్రూగారిమిటివారు స్త్రీపురుషభేదము మాని, ధనికులు, నిర్ధనికులను భేదముల మాని యుక్తవయస్కులగు ప్రజలెల్లరకు వోటు హక్కు

ప్రసాధించుట ధర్మమని వాదించిరి. వోటర్ల జాబితాల తయారుచేయుటలోను, ఎన్నికలజరుపుటలోను, ఖర్చు, కష్టము హెచ్చగునని వారికి తెలియకపోలేదు. కాని ప్రజాస్వామికరాజ్యము ప్రజలయభివృద్ధికై జరుపబడవలయునన్న ఇంతమాత్రము ఖర్చునకు, కష్టమునకు తయారై యుండవలెనని వారు సంతృప్తికరమగు సమాధానమిచ్చిరి.

స్త్రీపురుష భేదములను, ధనికులు నిర్ధనికు లనుభేదముల గమనించకున్నను, చదువుకున్నవారు, చదువులేనివారనుభేదమైన కల్పించి, చదువుకున్నవారికే వోటుహక్కునిచ్చుట యుక్తమని కొందరు వాదించుచున్నారు. శ్రీజానుస్టూవర్టుమిల్లుగారు, చదువుకున్నవారందరి కొక్కొక్కరికి, ఒక్కొక్కవోటునిచ్చి, విద్యాధికులైన ప్రతివారికి మరొక్కవోటునిచ్చుట మంచిదనికూడ వాదించిరి. శ్రీ లార్డు బీకన్సు ఫీల్డుగారు, తమ రాజ్యాంగ సంస్కరణపుబిల్లునందు, ఇటులనే విద్యాధికులైనవారికి హెచ్చువోటులు బొందులర్హత నేర్పరచ బ్రయత్నించిరి. లోధియనుకమిటీవారును శ్రీ ఆనిబిసెంటమ్మగారి కామను వెల్తుకమిటీవారును, తదితరుల మధ్య, ఆస్థియున్నందులకే వోటుల పంచియిడినను, విద్యావంతులైనవారికిమాత్రము వోటుల నివ్వవలయునని సూచించిరి. కాని, ఏవిధముగ జూచినను, మనదేశమందు అల్పసంఖ్యాకులే చదువరులైయుండుటవలనను, వోటరులం దధికసం.

ఖ్యాతులు విద్యావిహీనులైయుండుటవలనను, విద్యావంతులకే ఓటులనిమ్మనుచో ఇప్పటికే వోటుహక్కుబొందినవారు, వోటులేనివారగుట తటస్థించును. అటులగాక, శిస్తు చెల్లించువారికే వోటులనిచ్చుచు, చదువుకొన్నవారికికూడ వోటుహక్కు నిష్పచునుచో, ఇప్పటికంటె మరికొందరికి వోటుహక్కురావచ్చును. ఈ విధమగు భేదముల ననేకము కల్పించుచు, ప్రజలలో కొందరికి వోటులేకుండా జేయుటకు బహులు, అందరికి వోటునిచ్చి, ఎల్లరుకు చదువుటకు న్రాయుటకు శక్తికల్గు సదుపాయముల కల్పించుట రాజ్యాంగములకు పాడిగదా !

రాజకీయాధికారములను చేజిక్కిపయోగకరముగా, ప్రజోపయోగకరముగా నుపయోగింపనలసియున్నది కనుక, వోటరులందరు చదువరులై రాచకీయానుభవముబొందినవారైయుండుట లాభకరము. కాని, చదువరులైనవారందరికి రాచకీయానుభవము కల్గుటలేదుగదా! వోటుబొంది, ఎన్నికలందు పాల్గొని, రాచకీయవ్యవహారముల గమనించుచున్ననే, రాచకీయానుభవము కలుగగలదు. కనుక, చదువరులు కాకున్నను, మనప్రజలు వోటుహక్కుబొంది, రాచకీయానుభవము పొందుట కవకాశము సంపాదించుకొందురు. నిర్బంధ ప్రారంభవిద్య, వయోజనవిద్యావిధానముల రాజ్యాంగమేర్పరచుచో కొలదికాలముననే ఎల్లరు చదువరులగుట సుకరము. అంతియేకాని, ఎల్లరు చదువరులైననే వోటుహక్కు ప్రసా

దించబడునని వాడించుట భావ్యముకాదు. మరియు చదువరు
 లైనవారికే వోటుహక్కు యివ్వబడునని యేర్పాటుచేయుచో
 ప్రభుత్వోద్యోగులకు, వారిపై యధికారము వహించుచుండు
 లకు ఎవ్వరికి వోటునివ్వవచ్చును, ఎవ్వరి కది యివ్వరా దను
 విచక్షణాధికారము కల్గును. ఇందువలన అనేక యిబ్బందులు
 కలుట అసాధారణముకాదు. అమెరికాలోని దక్షిణరాష్ట్ర
 ములందు విద్యావంతులైనవారికే వోటు నివ్వవలె నను నియ
 మముండుటవలన, తెల్లవారు, స్వీగ్రోహతివారిలో ననేకులకు,
 అన్యాయముగా వోటుహక్కు నివ్వనిరాకరింపకల్గుచున్నారు.
 రాచకీయానుభవ మంతగా లేని మనదేశముం దింకా నన్నియో
 యిబ్బందులుకల్గును. ఇట్టికష్టములుకలుగకుండుటకై అనుభవ
 రీత్యా, రాచకీయవిజ్ఞానము చదువరులుకానివారికికూడ కల్గు
 ననినమ్మి, బాలకురాష్ట్రములందును, ఇటలీ, స్పెయినుదేశ
 ములందును నిర్బంధప్రారంభవిద్యావిధానము యీనుధ్యనే
 యేర్పరచబడినను, వోటరులలో అనేకు లిప్పటికిని చదువు
 రానివారున్నను, ప్రజలెల్లరికి వోటుహక్కు ప్రసాదించ
 బడినది.

చదివినవారైనను, చదువనివారైనను ఎల్లరకు రా
 జ్యాంగవ్యవహారములవలన కల్గు అవసరములు అనుభవనీయ
 మగును. ప్రజలందరకు, తమప్రభుత్వ మెటులనకుపదగునో
 విచారించుట కవకాశ మగత్యము. వారెల్లరికి, తమకు రా
 జ్యాంగమువలన యెట్టిలాభములు కలుగవలయునో, దైవసం

ఘటనమువలన కల్లు కష్టము లెట్లునివారణ కావలయునో ఆలోచించుటకు, సూచించుటకు హక్కు అవసరము. ప్రజలకు తమవ్యక్తిగతజీవితమందు, సాంఘికవ్యవహారములందు కల్లుచుండు అనుభవమును రాజ్యాంగోపయోగముకై తమ ప్రతినిధులద్వారా అనుదినము ఎల్లవిషయములందును తెలియజేయకల్లు యవకాశ మవసరము. “రాజునకు ప్రజ శరీర మన్నట్లు” రాజ్యమునకు ప్రజలు శరీరము కనుక, ప్రజలయొద్దెల్లశాఖలు, సంఘములు, రాజ్యాంగమున కుపకరించవలయునన్న, వారెల్లరియనుభవముల, ఆలోచనల, రాజ్యాంగ విధానము సక్రమమగుమార్గమున తమప్రభుత్వమునకు తెలియునట్లు తమప్రభుత్వముపై యాధిక్యతవహించునట్లు చేయవలసియున్నది. కనుకనే ప్రజాస్వామిక మనుభవించుచున్న, సకలదేశములందును ప్రజలెల్లరికి వోటుహక్కు ప్రకాశించబడుచున్నది. వోటరులెల్లరు తమప్రతినిధులద్వారా తమతమ అనుభవమును, తమకష్టనిష్టాములను, తమకోరికలను ప్రభుత్వమునకు తెలియపరచి, తమకు సుముఖమగు ప్రభుత్వము నేర్పరచుకొను యవకాశము కల్గియుండుదు.

III

ప్రజలెల్లరు యుక్తవయస్కు లగుటతోడనే, వోటు హక్కు పొందినంతమాత్రమున వారిప్రతినిధు లెల్లెన్నుకొనబడుట యను ప్రశ్న మనల నెదుర్కొనును. పురాతన కాలమందు మనదేశపు పంచాయతులందును, గ్రీసుదేశమున ఎథె

స్సనగర రాజ్యమున 'కొన్నిలు' సభ్యుల యెన్నికలందును, లాటరీ పద్ధతిపై ప్రజాప్రతినిధు లెన్నుకొనబడుచుండెడివారు. అనగా, అభ్యర్థులుగా నుండదలచినవారి లేక పౌరులెల్లరిపే రులను కొన్ని కాగితములమీద వ్రాసి, వానినన్నిటి ముడిచి, ఒక బుట్టయందు వేసి, బాగా తిరగత్రిప్పి, పిమ్మట కండ్లకు గంతకట్టుకొనిన బాలకుని చేతనో, మరెవ్వనిచేతనైనగాని, ఎంతమంది సభ్యులగత్యమో అన్ని కాగితముల తీయించెడి వారు ఆ కాగితములపై ఎవ్వరెవ్వరి నామములు లిఖింపబడెనో వారిని సభ్యులుగా ప్రకటించెడివారు. ఇందువలన ఈ పౌరులు నన్ను బలవరచిరి గాన నావారు, వారు నన్నెదిరించి నాప్ర త్యర్థికి తమవోటుని విచ్చిరిగనుక వారు పెరవారు, విరోధులను విభేదములు కల్గుటకు తావుండెడిదికాదు. మరియు దైవాను గ్రహముపై ఎన్నికఫలితము లాధారపడియుండెను గనుక, ప్రతిపౌరునకు సభ్యత్వము బొందుటకు ఎప్పుడో యొకప్పుడు అవకాశము కల్గుటకు వీలుండెను. ఇందువలన పార్టీలేర్పడు టకు అవకాశము లేదాయెను. ప్రజలెల్లరు, ఒకకుటుంబీ కులమనియు సోదరసోదరీలమనియు భావించి ఐక్యభావముతో పంచాయితీపేరు ప్రతిష్ఠలు వృద్ధిబొంది గ్రామసాభాగ్యాభి వృద్ధి పొందుటకై కృషిచేయుటకు వీలుండెను. 'ఈలాటరీ' పద్ధతి ఇప్పటికి ముఖ్యమగు అన్ని యెన్నికలందును అన్ని దేశ ములందును విడనాడ బడినను ఇంగ్లాండు, నునదేశము, బ్రిటిషు అధినిదేశములందు శాసనసభలలో సభ్యుల బిల్లులు తీర్మాన

ములు ప్రవేశపెట్టటకుముందు, వేనిని ముందు ప్రవేశపెట్ట నగునో తీర్మానించుట కుపయోగింపబడుచున్నది.

లాటరీపద్ధతి మానినపిమ్మట, ప్రజలు, తమప్రతినిధులను, ఈయాధునికయుగమును ఇంగ్లాండునందు ప్రథమమున, పిమ్మట ఇతరదేశములందు, అధికసంఖ్యాకులగుప్రజలయభ్యర్థిని బలపరతునో, ఆతడు ఎన్నుకొనబడుపద్ధతి యములు లోనికివచ్చినది. దీనినే “మెజారిటీ” పైఎన్నిక జరుపుటందురు. ఈమార్గముద్వారా, ప్రతిఒక్కసభ్యనియోజకవర్గము నుండియు, అభ్యర్థులుగానిలబడినవారిలో నెవ్వరిని ఎన్నుకొనుటో స్థిరపరచుట సాధ్యపడుచున్నది. ప్రజలెల్లరికి, తమకు నచ్చిన యభ్యర్థుల నెన్నుకొనుట కధికారమేకాక యవకాశము కల్గుచున్నది. కనుక ఏయభ్యర్థికి, వానితరపున నిలబడువారికి, అదృష్టముపట్టిన, ఆయభ్యర్థి సభ్యుడుగా నెన్నుకొనబడుటయు, ఆతనికి నోటుచేసినవారు సఫలీకృతమనోరథులగుటయు సాధ్యమగుచుండును నోడిపోయిన అభ్యర్థులు, వారిని బలపరచిననోటరులు, తాము దురదృష్టవంతులమని విచారించి, సంతృప్తిపొందుచుండెడివారు. కాని, కాలక్రమేణ ప్రజలందెచ్చుమంది, ఏరెండో మూడో రాచకీయములకు లేక పార్టీలకు చెందియుండి, ప్రజలందధికసంఖ్యాకుల ప్రాపకము పొందుటకై పోటీపడుచున్నకొలది, కొన్నినియోజకవర్గములందు, దేశమందలికొన్ని ప్రాంత్యములందే, ఒకేపార్టీ

ఐదవ ప్రకరణము.

వారు, మెజారిటీ సంపాదించుకొని, తమయభ్యర్థులనే జయ ప్రదుల జేయించుకొను యర్హతబొందుచుండుట, ఇట్లాండ్రు సందేహక ప్రజాస్వామికము బొందిన అన్ని దేశములందును, తటస్థులచే ఈ 'మెజారిటీ' పరిపాలనయెడ క్రజలు, నాయకులు, రాచకీయజ్ఞులు సంశయాకులితమానసు లగుచున్నారు.

ప్రతినియోజకవర్గమునందును, మెజారిటీ వోటరులే తమ అభ్యర్థిని జయపదముగా జేయగల్గుటవలన, రాచకీయపుచ్చార్థిలు స్థిరతగా యేర్పడినపిమ్మట, అనేకనియోజకవర్గములం ననేకమారు లొకేపార్టీకి జేరిన అభ్యర్థులే ఎన్నుకొనబడుచుండుటచే, ఆనియోజకవర్గములందలి మైనారిటీ వోటరులకు, ప్రజాప్రతినిధిసభయందు ప్రాతినిధ్యత కలుగుట మస్తరమగుచున్నది. దేశమందంతట నిట్లు, మైనారిటీలకు ప్రాతినిధ్యత లేకపోవుటవలన, వారికధికమగు అన్యాయము కల్గుచున్నదని శ్రీధామసుహేరు, జాన్ స్టూఆర్టుమిల్లు గారలు, క్రిందటిశతాబ్దముందు వాదించిరి. అధికసంఖ్యాకులగు వోటరులే, ప్రజాస్వామికమును నడపు అధికారముబొందుట న్యాయముకాదనియు, "మెజారిటీపాలనాసూత్రము"ను కొంతవరకు అరికట్టుట అగత్యమనియు, "మైనారిటీ"యందుండు వారికికూడ, తమకిష్టముగు ప్రతినిధుల, ప్రజాప్రతినిధిసభకు పంపుకొను యవకాశము కల్పించుట మేలనియ, వాగును ఈకాలపు రాచకీయజ్ఞు లనేకులును వాదించుచున్నారు.

వీరు తమ వాదనలమునకై, ఇంగ్లాండుదిగాగల దేశములయొక్క ఎన్నిక ఫలితముల
జాపెట్టుచున్నారు.

సంవత్సరము.	కన్సర్వేటివులు.		లిబరలుపార్టీ		లేబరుపార్టీ.	
	సభ్యత్వములు.	లభించిన సభ్యత్వములు.	పొందిన వోటు.	లభించిన సభ్యత్వములు.	పొందిన వోటు.	లభించిన సభ్యత్వములు.
1895	481	279	1,800,000	202	1,775,000	...
1906	28	44%	...	...	...	...
1922	వేలునూ	...	100,547	34	217,462	...
	2	296	5,381,433	54	2,621,168	4,237
1924	...	382	7,450,990	34	3,008,097	490
					142	5,483
						088

ఆధునిక రాజ్యాంగ సంస్థలు.

పైన యుదహరింపబడిన లెఖలబట్టి, ఇంగ్లాండునందలి వివిధరాచకీయపక్షములు, తమకు దేశమందుగల పలుకు బడికి తగినట్లు, పార్లమెంటులో ప్రాతినిధ్యము పొందలేద నియు, ఒక్కొక్కయొన్ని కాయం దొక్కొక్కపార్టీ వారు, అత్య మితనుగు ప్రాముఖ్యతను పార్లమెంటునందు పొందుచుండు రనియు, ప్రజలయందు ఆప్రాముఖ్యతకు తగిన పలుకుబడి, ఆ పార్టీ నారికి లభ్యము కాకుండుట సత్యమనియు తెలియనగును. క్రీ॥శ॥ 1924 సంవత్సరమందు జిన్స్ లెఫ్ లెఖను, డెయిలీ మె యిల్ ప్రతికాధిపతులు నృష్టించి, లేబరు పార్టీ వారు రషియను ప్రభుత్వమునకు, బ్రిటిషు రాజ్యాంగమును లోపరచ బోవుచు న్నారని అసత్యప్రచారము జేసిరి. అంత, ప్రతినియోజకవర్గమందు ను, అధిక సంఖ్యాకులగునోటుదులు కన్న ర్వేటివు పార్టీ వారికి తమ నోటులనొనంగి, కన్న ర్వేటివు అభ్యర్థులను జయప్రదుల జేసిరి. మరి కొన్ని నియోజకవర్గములందు, లిబరలు, లేబరు పార్టీల అభ్యర్థులు కూడ నిలబడుట చే, అల్ప సంఖ్యా మగు నోట్లతోడనే, కన్న ర్వేటివులు జయమందిరి. ఈ విధముగా లిబరలు, లేబరు పార్టీలకు, మొత్తము మీద హెచ్చునోటులు, దేశమం దంతట వచ్చినను, ఎన్నిక ఫలితములందు మాత్రము వానికి 176 స్థానములు చేకూరగా కన్న ర్వేటివులకు 382 స్థానములు సంప్రాప్తి చెను. ఇదే విధముగా 1931 సంవత్సరమునందు ప శ్రీలిపు స్పోడను గారు పెట్టిన ఆర్థిక సంక్షోభ భయము చేత, ప్రజలెల్లరు

కంగారుపడిపోయి “జాతీయప్రభుత్వము”ను బలపరుప పత్రికలచేతను, కన్సర్వేటివుపార్టీచేతను, రాచకీయనాయకులచేతను ప్రోద్బలపరచబడుటచే కన్సర్వేటివు పార్టీవారిని ఎల్ల నియోజకవర్గములందును ప్రజలు బలపరచిరి. తన్నూలమున “జాతీయప్రభుత్వపు” అభ్యర్థులందరికి సంపాదితమైన వోటులలో మిగముంతు, శేబరుపార్టీ, లాయడుజార్జిగారి లిబరలు పార్టీలవారికి నచ్చినను, కన్సర్వేటివుపార్టీవారికి 472 స్థానములు, జాతీయశేబరుకు 13 స్థానములు, జాతీయలిబరలుపార్టీకి 35 స్థానములు, అనగా 520 స్థానములు జాతీయప్రభుత్వమునకును, శేబరుపార్టీకి 52 స్థానములు, లిబరలుపార్టీకి 37 స్థానములు, మిగతావారితో కలిసి, క్రత్యర్థికక్షిలన్నిటికి కలిసి 95 స్థానములుమాత్రములభ్యమయ్యెను. పైలెఖ్యులనుబట్టి, ఏకసభ్యనియోజకవర్గము లుండునంతవరకు, వానినుండి వచ్చుసభ్యులు, సాధారణమెజాటిటీసూత్రప్రకారము మెన్నుకొనబడువరకు, లక్షలకొలది వోటులకు, తమకు నచ్చినపార్టీవారి అభ్యర్థుల నెన్నుకొనుయవకాశము కలుగకపోగా అనేకమారులు తలవనితలంపుగా ప్రజాబాహుళ్యమునకు అయిష్టము, ఆశ్చర్యమే కల్గించునట్లు ఏయొక్కపార్టీవారో మితిమించినప్రాతినిధ్యమును సంపాదించుకొని బాధ్యతాయుతసూత్రప్రభావమును వమ్ముజేయుట కల్గుచుండునని తేలుచున్నది.

ఇట్టి విపరీతపర్యవసానముల కల్గించు ఏకసభ్యనియోజకవర్గములకు బదులు, సమిష్టిసభ్యనియోజకవర్గముల నేర్ప

రచి “ప్రప్రోవనల్” ప్రాతినిధ్యసూత్రములద్వారా సభ్యుల నెన్నుకొనుచో, అన్నివక్షములప్రతినిధులు, ప్రజాప్రతినిధి సభయందు తమతమ ప్రాపకమునకు తగినట్లు సభ్యత జెంద గలరని, అనేక రాచకీయజ్ఞులు తలంచుచున్నారు. సంఘము నందలి వివిధచుత్కలు, వివిధఅంతస్తులప్రజలు, వివిధభాషా ఆచారసాంప్రదాయములు కలవారు, వోటుహక్కు బొంది తమతమ ప్రాతినిధుల నెన్నుకొనుచున్నట్లుంటే టెట్లగత్యమో, అటులనేవివిధ రాచకీయ ప్రణాళికలందు అభిమానముకల్గి వివిధ రాచకీయపార్టీలకు జెందినవారికికూడ తమప్రాతినిధుల నెన్నుకొనుచున్నట్లు కలుటయేకాక, తమసంఖ్యలకు తగినట్లు, తమప్రాపకమునకు తగినట్లు సభ్యతగాఁదు టగత్యము. ఎన్నటికిని తామెల్లరు మైనారిటీయందే యుండి, తమఅభ్యర్థిని జయప్రదాని చేయజాలమను నిరాశబొందిన మైనారిటీ, ఎన్నికలయందు నమ్మకము కల్గియుండజాలదు. కొన్ని నియోజకములందు, పలుమారు ఒకేపార్టీకి చెందినవారెన్నుకొనబడుచు, మైనారటీపార్టీ వారి కవకాశమే కలుగకుండుచో “మెజారిటీ” వారి నిరంకుశత హెచ్చుటయు, మైనారిటీవారికి ఆత్మనిశ్వాసము తగ్గి, స్వరక్షణకై సన్నగిల్లుటయు లేటస్థించును.

కాని, ఇంగ్లీషురాచకీయజ్ఞులనేకులు, ‘ప్రప్రోవనల్’ ప్రాతినిధ్యమున్న విరోధులై యున్నారు శ్రీ బేజిహటు లాయడుజార్జి, రామ్సెమాక్కునాల్డు, మున్నగురాజకీయనాయ

కులు, శ్రీహరల్లులాస్కి మున్నగు రాచకీయజ్ఞులు, ఈపద్ధతి తిరస్కరించుచున్నారు. ఏకసభ్యనియోజకవర్గములుండుచో, సభ్యులు మెజారిటీవోటుపై, ఎన్నుకొనబడుచో, ఏరెండో, మూడో ముఖ్యమగు రాచకీయపార్టీలే, రాజకీయరంగమున ప్రాముఖ్యత బొందుననియు, బాధ్యతాయుత ప్రభుత్వము, రెండు మూడు బలిష్ఠమగు రాచకీయపార్టీలుండి, అందొక్కటి, ప్రజాప్రతినిధిసభయందు, మెజారిటీసభ్యుల కల్గియున్నచో, జయప్రదముగా, శుభప్రదముగా నడుపబడుననియు వారు తలంచుచున్నారు. అమెరికాయందును, ఇంగ్లాండునందును, ఏకసభ్యనియోజకవర్గములందు మెజారిటీసూత్రముప్రకారము ఎన్నికలఫలితములు నిర్ణయింపబడుటవలన, ప్రధానమైన రాచకీయపార్టీలు, రెండుగాను, మూడుగాను నుండుచున్నవి. అమెరికాయందు రిపబ్లికను, డెమోక్రాటికు పార్టీలే ప్రాముఖ్యత వహించియున్నవి. వ్యవసాయకులపార్టీ స్థాపించబడినను, వృద్ధిబొందజాలకున్నది. అటులనే, ఇంగ్లాండునందును, కన్సర్వేటివ్, లేబరుపార్టీలు ప్రాముఖ్యస్థానము వాక్రమించుటయు, లిబరలుపార్టీ ప్రధానస్థానము బొందుటయు జూడనగును. ఇటుల ప్రధానమగు రెండుపార్టీలు చిరకాలము ప్రాముఖ్యత వహించుటకు ప్రధానకారణము ఏకసభ్యనియోజకవర్గములు, మెజారిటీసూత్రమని చెప్పకతప్పదు. వివిధరాచకీయబృందములకు మారు, ప్రధానమగురాచకీయ

పార్టీలు రెండే యుండుటవలన, ఎప్పుడును ఏయొక్కపార్టీ
యో పెత్తనమందుండి, మంత్రివర్గమునేర్పరచుచు, రెండు
వత్సరములనుండి నాల్గు, లేక ఐదు వత్సరములవరకు, రా
జ్యాధికారమును నడపుచుండుటయు, అందువలన, ఏదేనొక
రాచకీయప్రణాళికను అమలుపరచుట కవకాశము కల్గుటయు
సాధ్యమగుచున్నది. సమిష్టినియోజకవర్గములేర్పడి, “ప్రపో
ర్షనల్” ప్రాతినిధ్యసూత్రము అమలుపరచబడుచో, ప్రాను, జర్మనీ
దేశములయందువలె అనేకములగు రాచకీయబృందములు
ప్రాముఖ్యతబొందుటయు, ప్రజాప్రతినిధిపథయందే యొక్కటి
లేక రెండు రాచకీయబృందములకును మెజారిటీ సంపా
ద్యము కాకుండుటయు, అందువలన రెండుమూడు వత్సరము
లవరకు పెత్తనమందుండు మంత్రివర్గము నేర్పరుపవీలు కాకుం
డుటయు అనుభవైక పేద్యము. ఇందువలన, ఆదేశమునందు,
ఏరాచకీయప్రణాళిక నైనను, శ్రద్ధతో, ఓపికతో, పట్టుదల
తో అమలునందు బెట్టుట కవకాశము కలుగుట లేదు. ఇట్టి
బృందములు ఈపద్ధతినే అవలంబించుచో ఇంగ్లాండు, అమెరి
కాలయందును కల్గునుగనుక ఆదేశముల రాచకీయజ్ఞాలు
‘ప్రపోర్షనల్’ ప్రాతినిధ్యమును నిరసించుచున్నారు.

కాని, వారు ఏకసభ్యనియోజకవర్గములవలన కల్గుచున్న
ఆపదను గమనించుట లేదు. యుద్ధానంతరము, శ్రీలాయకు
జార్జిగారికిని, క్రీ॥ శ॥ 1931 యందు శ్రీరామ్మనూకునాల్డు

గారికిని, అపారమగు, అనవసరమగు, మితిమించిన మెజారిటీని
 దెచ్చిపెట్టి సార్థకతగా, కార్యసానుకూల్యముగా ప్రభుత్వచర్య
 ల విమర్శించి, దేశసేవచేయలేనట్టి బలహీనపుస్థితికి, మైనా
 రిటీనిబెట్టినది ఏకసభ్యనియోజకవర్గముగదా? అప్పుడు శ్రీలా
 యడుజార్జిగారుగాని, ఇప్పుడు శ్రీరామ్మోహాక్షువాల్డుగారు
 గాని, అట్టి “మెజారిటీ”లు లేకుండానే రాజ్యపాలనముచేయ
 కల్గెడివారు. కాని మితిమించినమెజారిటీలు నారికి సంపాద్య
 ములైనంతమాత్రమున ఆప్రధానమంత్రులకు, తమకార్య
 నిర్వహణము కష్టతరమే యైనదికాని సులభసాధ్యముమా
 త్రము కాలేదు. బలిష్ఠముగు మైనారిటీపార్టీ పార్లమెంటునం
 దున్నచో, ప్రజాభిప్రాయము నారివైపునకు సుముఖ
 మగునేమో యనుభయము కల్పించి ప్రధానామాత్యుకు
 తన పార్టీవారిచే కొన్నిసంస్కరణముల నొప్పించగలడు.
 కాని, మైనారిటీ మరీబలహీనమైన మెజారిటీ పార్టీవారు
 నిర్భయముతో నిరంకుశముగా చేయరాని కార్యములజేసి,
 అవసరమగుకార్యముల నుదాసీనతతో లక్ష్యింపక ప్రజా
 బాహుళ్యపుక్షేమమును మరచుటయు, ప్రధానమంత్రియొక్క
 సలహాలను నిర్లక్ష్యపరచుటయు అనుభవనీయమై యున్నది.
 కనుకనే, ఇట్టి మెజారిటీపార్టీ వారినిరంకుశత నియోజకవర్గము
 లందేకాక ప్రజాప్రతినిధిసభయందు, సాగుచుండుటవలన
 దేశానిష్టము కల్గును.

“ప్రపార్షనల్” ప్రాతీనిధ్యసూత్రము ప్రకారము, వివిధ రాచకీయబృందములు బయలుదేరినను మంత్రివర్గములు బృందములనమ్మేళనములద్వారానే ఏర్పరచుటకు విలున్నను, ఇట్టి సమ్మేళనములపై యాధారపడుమంత్రివర్గములు దీర్ఘకాలము జీవించకున్నను, రాజ్యాంగమునకుమాత్రము భంగముకలుగదు; మెజారిటీవారి నిరంకుశత్వము వాగదు. ప్రజలస్వాతంత్ర్యము రక్షింపబడును. జర్మనీయందు క్రిందటి పన్నెండు వత్సరములం దీవిధబృందసమ్మేళనముల మంత్రివర్గము తేర్పడక, ఇంగ్లాండునందువలె, మెజారిటీపార్టీవారి మంత్రివర్గములు పెత్తనమునకు వచ్చినట్లైన, ఇప్పటికెప్పుడో, విప్లవము గల్గి, అటుబోల్షివిజయమొకాని లేక, ఇటునిరంకుశ రాజ్యపాలనమో యేర్పరచబడెడిదియే! తుద “కీప్రపార్షనల్” ప్రాతీనిధ్యపద్ధతి ద్వారాకూడ నాజీపార్టీవారు అపారమగు ప్రాముఖ్యత పొందగల్గుచుండ, ఇక ఏకసభ్యనియోజకవర్గములుండుచో, ఇంకెంత సులభముగా, త్వరితముగా, నాజీపార్టీవారిదివరకే మంత్రివర్గముల స్థాపించియుందురో?

క్రీ॥ శ॥ 1932 సంవత్సరం జూలైమాసమందు, జరిగిన “రైష్టాగ్” యెన్నికలందు, ప్రజానాయకులు ఎంతోహడా వడిపొందిరి. స్త్రీలు, పురుషులు “నాజీ” పార్టీతరపున అత్యమితముగా ప్రచారమొనర్చిరి. ధనికులు, భూస్వాములు, వార్తాపత్రికలు, విద్యావంతులందరు, హబ్బపట్టి ‘నాజీ’ పార్టీతర

వున, ఆపార్టీ వాయకులగు శ్రీఅడోల్ఫ్ హిట్లరుగారి పేరున వోటరులనుప్రబోధించిరి. ఎన్నికలనివాదములవలన పదిమంది చనిపోవుటయు, వందమంది గాయపడుటయు తటస్థించెను. క్రీ॥ శ॥ 1931 సంవత్సరమునదెట్లు ఇంగ్లాండునందు, “జాతీయ మంత్రివర్గపు” రాచకీయపక్షములు, ప్రజలనందరిని జాతిపేర దేశముపేర తమకే వోటులనివ్వమని ప్రబోధించిరో, అటుల నే నాజీపార్టీ వారును, తమకు, తమజాతిగౌరవసార్థకతకై, ఆర్థికమోక్షముకై, వోటరులెల్లరు తమవోటులనిమ్మని ఉత్సాహపరచిరి. ఇంగ్లాండునందు, కస్పర్వేటీవు పార్టీవారు 606 సభ్యులలో రమారమి 582 సభ్యులను పొందిరి. కాని నాజీపార్టీవారు అంత ఎక్కువమంది సభ్యులను సంపాదించలేదు. ఇందులకు కారణము ఇంగ్లాండునందు, ఏకసభ్యనియోజకవర్గము లేయుండి, మెజారిటీసూత్రమునకే ప్రాముఖ్యత యివ్వబడుటయు, జర్మనీయందు, సమిష్టిసభ్యనియోజకవర్గము లేర్పరచబడి “ప్రపోర్షనల్” ప్రాతినిధ్యపుటేర్పాటులుండుటయే! ఇంగ్లాండునందు మేర్పడిన నిరంకుశాధికారము పొందకల్గిన “జాతీయప్రభుత్వము” ఇంగ్లీషుప్రజలసాధారణరాచకీయమనోవృత్తులననుసరించి, బాధ్యతకల్గి ప్రవర్తించుటకు బ్రయత్నించుచున్నది కనుక, ఇంతవరకు ఏవిధముగ విపరీతపర్యవసానములు కలుగలేదు. కాని, బాధ్యతాయుతప్రభుత్వసంస్థలయందంతగా విశ్వాసములేక రిపబ్లికన్ల అంత అభిమానము.

జూపెట్టక సాధారణప్రజలు రాచకీయహక్కులన్న జాగ్రత్తపడని “నాజీపార్టీ” వారు ఇంగ్లీషువారిఎన్నికపద్ధతులప్రకారము, ఎన్నికలు జరిగించినట్లయినచో అత్యధికమగు మెజారిటీని సంపాదించుకొని రైష్ట్రాగ్ నందుజేరి ఆసభయొక్క ప్రజాప్రాతినిధ్యస్వరూపమునే మార్చివేసి, దానిని నేతిబీరనాయవతు, ఇటలీగో శ్రీముస్సోలీనీగారు ఆదేశపుపార్లమెంటును జేసినట్లు “రైష్ట్రాగ్”ను నామమాత్రావశిష్టమొనర్చి, ప్రజాస్వామికము సంతమొందించిరిపట్లకునే సంతముజేసి, నిరంకుశాధికారమును దెచ్చిపెట్టకుండురా? “ప్రొఫోర్మనల్” ప్రాతినిధ్యపద్ధతివలననే జర్మనీయం దీనాడు (2-8-32) నాజీపార్టీ వారు మంత్రివర్గమునేర్పరచలేకున్నారు ఆపద్ధతివలననే, ప్రజలచే తాత్కాలికముగా అనాదరణచేయబడుచున్న మిగతా పార్టీలు తమతమసభ్యత్వములను తమతరపునయున్నవోటరులసంఖ్యననుసరించి సంపాదించుకొనకల్గినారు.

ఈ “ప్రొఫోర్మనల్” ప్రాతినిధ్యమాత్రము అనులునందు బెర్లిన్లో, ఏయొక్క రాచకీయపార్టీకిని, సంపూర్ణమగు మెజారిటీలభ్యపడదని, జర్మనీదేశపు 1932 ఎన్నికలు ఋజువుచేయుచున్నవి. అచ్చట “నాజీ” పార్టీ వారికి 228 సోషలిస్టులకు 132 కమ్యూనిస్టులకు 87 మధ్యపార్టీకి 76 జాతీయవాదులకు 36 తదితరులకు 41 స్థానములు లభ్యమయ్యెను. మంత్రివర్గమునేర్పరచి, “రైష్ట్రాగ్” యొక్కయనుమతిపై రాజ్యాం

ము నడుపవలెనన్న మంత్రీవర్గమును 310 సభ్యులు బలపరచ
వలయును ఇంతబలము సంపాదించుకొనవలెనన్న, 'నాజీ'
పార్టీవారు మధ్యపార్టీవారు, జాతీయవాదులతో సమ్మేళన
మేర్పరచుకొనవలసియున్నది అనగా మూడుప్రధానముగు
పార్టీలు చేరినగాని, మంత్రీవర్గము నేర్పరచుటకు వీలులేదు.
"నాజీలు" కాక, జాతీయవాదులు (30) మంత్రీవర్గము నేర్పరు
కః దలంచుచో, తదితరబృందములు (41) మధ్యపార్టీ (76)
సోషలిస్టుల (132) సంపూర్ణసహకారమును బొందవలసి
యున్నది.

కనుక నాజీపార్టీవారి మంత్రీవర్గముకాని, జాతీయవా
దుల మంత్రీవర్గముకాని, తమనిమిషపార్టీ ప్రజాశాసకలననుసరించి
రాజ్యాంగము నడుపఁ ప్రయత్నించుటకు వీలులేదు. ఇందువలన
రాజ్యాంగపు ప్రధానధర్మములకు, సూత్రములకు మాత్రము
భంగముకలుగకుండును. పెత్తనమందున్న మంత్రీవర్గము ఏ
యొక్క రాచకీయపక్షమునకు సంపూర్ణముగా రాచకీయకా
ర్యప్రజాశాసకను అంగీకరించి, పార్టీకనుకూలముగా కార్యకలా
పమును సాగించుటకు సాధ్యముకాకపోవచ్చును. కాని, మం
త్రీవర్గమందుజేరు వివిధరాచకీయపక్షములకు సమ్మతముగా
కార్యక్రమమునుమాత్రము అమలుపరచవచ్చును. అట్టి మం
త్రీవర్గపుచర్యలు, ప్రతిపక్షీయునకుగూడ, అత్యంతముగ విరు
ద్ధములై యుండజాలవు గనుక, రాజ్యాంగపుమూలసూత్రము

లకుమాత్రము భంగముకల్గుట దుస్తరమగుచుండును. కాన
నే ఇంగ్లాండు, అమెరికా దేశములందు, మెజారిటీసూత్రపు
ప్రభావమువలన కల్గునిపరీతపరిస్థితులగాంచినవారు, బలహీ
నమగు తాత్కాలికమగు మంత్రివర్గమునకైన యోర్పి,
“ప్రొపోర్షనల్” ప్రాతినిధ్యసూత్రమునే బలపరచుచున్నారు.

‘ప్రొపోర్షనల్’ ప్రాతినిధ్యసూత్రము నవలంబించిన
దేశములందు, పార్టీలకు హెచ్చుప్రాముఖ్యత కల్గునని శ్రీబేజి
హోటలు మాన్సుగు ఇంగ్లీషురాచకీయజ్ఞులు వాదించియుండిరి.
కాని, ఆపద్ధతిని అవలంబించని, ఇంగ్లాండు, అమెరికాదేశము
లందె రాచకీయపక్షములు అత్యంతప్రాముఖ్యతవహించియుం
డుటయు, రాచకీయపక్షములకు చెందనిఅభ్యర్థులు జయప్ర
దులగుటకు దుస్సాధ్యమగుటయు తటస్థించుచున్నప్పుడు,
‘ప్రొపోర్షనల్’ ప్రాతినిధ్యపద్ధతి నవలంబించిన దేశములందు,
రాచకీయపక్షములు ప్రాముఖ్యతబొందుటలోనాశ్చర్యమేమి?
ఈకాలపు ప్రజాస్వామికరాజ్యాంగము జయప్రదముకావలె
నన్న ప్రజాప్రాతినిధినభ ప్రజలయభిప్రాయమును సంతృప్తి
కరముగా ప్రతిఫలింపజేయవలయునన్నను, మంత్రివర్గమును
అదుపుజ్జలందుంచవలయునన్నను, రాచకీయపార్టీ తేర్పరచ
బడి, సాప్తవముజెందుట గత్యమగుచున్నది. కాన, ‘ప్రొపోర్ష
నల్’ ప్రాతినిధ్యసూత్రము నంగీకరించుటవలన, సాధారణ

మెజారిటీపద్ధతిని బొందినప్పటికంటే, హెచ్చయిబ్బందేమియు కలుగజాలదు.

ఏకసభ్యనియోజకవర్గములందు, సాధారణమెజారిటీ సూత్రము ననుసరించి, ఎన్నికలజరుపుచో, ప్రతివోటరునకును తానెవ్వరికి వోటునిచ్చుచున్నాడో ఆతడు పిమ్మట ఎన్నుకొనబడెనో, లేదో తెలుసుకొనుట సులభమనియు, ప్రపోర్షనల్ ప్రాతినిధ్యసూత్రప్రకారము జరుగు ఎన్నికలం దనేకసభత్వములకై నిలబడు అభ్యర్థులందరిలో ఎవ్వరినెన్నుకొనవలెనో తెలియక తమకిష్టులగువారు ఎన్నుకొనబడెదరోలేదోయని సంశయబాధను వోటరులుబొందెదరని కొందరు వాదించుచున్నారు. ఏకసభ్యనియోజకవర్గములందు నిలబడినవారిలో తమకిష్టమైన అభ్యర్థికి తమవోట్లు నిచ్చుట వోటరులకు సులభసాధ్యమే! కాని, “ప్రపోర్షనల్” ప్రాతినిధ్యసూత్రప్రకారమైనను, సమిష్టినియోజకవర్గమందును (దానికి నల్లరుసభ్యత్వము లివ్వబడినవనుకొందము) నిలబడిన అభ్యర్థులలో ఎన్ని సభ్యత్వము లానియోజకవర్గమున కివ్వబడినవో, అన్ని అభ్యర్థులకు, వోటరులు తమవోట్లను వారివారి అవసరముల ననుసరించి యిచ్చుటకుమాత్రము విశేషకష్టమేమియు నుండదు. కాని ఇప్పుడు మాన రాష్ట్రమందువలె ఒకజిల్లాకునాల్గు సభ్యత్వములున్న ప్రతివోటరును, తన నాల్గువోట్లను, తన కిష్టులగు నల్లరు అభ్యర్థులకిచ్చుట ఆచారమైయున్నది. “ప్రపో

ర్షనల్" ప్రాతినిధ్యము దల్లుకాక, ప్రతివోటరును తనకత్యంత ప్రీతికరముగు అభ్యర్థి యెవ్వరో వారికి మొదటిరకపువోటు నిచ్చి ఆతనికంటె తక్కువహితుడగు రెండవ అభ్యర్థికి, రెండవరకపువోటునిచ్చి, మూడవరకమైనను ఆదరణపాత్రుడైన అభ్యర్థికి మూడవరకపువోటునిచ్చి, తుదివాడైనను, తనకంగీకృతమైన అభ్యర్థికి నాల్గవరకపువోటు నిచ్చుటకే అధికారము కలదు. అనగా, ఆతనియభిప్రాయముం దీ సల్గురు అభ్యర్థులు సమానులై యుండుట సుమారు ఒకరికంటెనొక్కగు అధికులుగా యుందురు. ఆతనికి అత్యుత్తమమైనవోటు ఒక్కటే యుండును కాని, వివిధరకములైన మూడువోటులు గూడ ప్రసాదించబడును.

అట్టివోటరునకు, అత్యంతప్రీతికరమై యున్న అభ్యర్థియే తప్పక జయప్రదుడు కావలెనని తలంపుకల్గి, ఇతరస్థానములగూర్చి అంతయాతురత లేనిచో, తన ప్రధానముగువోటును ఒక్కరికే యిచ్చి, మిగిలినవోటుల నుపయోగించకపోవచ్చును. అనగా, ప్రతివోటరునకు, ఈపద్ధతివలన తనకిష్టులగు అభ్యర్థులందు, వారివారి ఆధిక్యతల ననుసరించి నాల్గు అంతస్థులుగా నేర్పరచి వారివారి యోగ్యతల ననుసరించి వారికి తన వేరు వేరురకములగువోట్లను ప్రసాదించు యవకాశము కల్గుచున్నది. ఈవిధముగా తనవోట్లను ఎవ్వరెవ్వరి కెట్లెట్లు యివ్వవలయునో నిర్ణయించుకొనుట కేవోటరునకును కష్టము కాజాలదు.

వోటరుయొక్క అంగీకారము నూచించువిధము. నాల్గునభ్యర్థములకలవు.

అభ్యర్థుల పేర్లు	ఇప్పటివద్దతి.	“ప్రపోర్షనల్” ప్రాతినిధ్యపద్ధతి
రామయ్య	...	...
లక్ష్మయ్య	X	1
శరయ్య	X	2
వెంకయ్య	X	3
సూరయ్య	X	4
పేరయ్య	...	...

పై నుదహరించిన టేబులుప్రకారము, మనవోటరునకు, రామయ్య, పేరయ్య యిష్టులుకారు. ఇప్పుడు మన రాష్ట్రముం దమలునందున్న పద్ధతిప్రకారము, ఆతనివోటు యధికారము, నల్గురభ్యర్థులకు సమానముగా ప్రిసాదించబడును. కాని “ప్రపోర్షనల్” ప్రాతినిధ్యసూత్రముప్రకార మట్లుగాక, మనవోటరునకు అత్యంతప్రీతాన్యుడగు అభ్యర్థి, లక్ష్మయ్య. ఆతడొకవేళ జయమందనిచో, వీరయ్య జయమందుట యిష్టము. ఆతడు అషజయుడైన, మూడవవాడగు, వెంకయ్య అవసరము. అతడు గెలుపొందలేనిచో, అధమము సూరయ్యయైన జయప్రదుడగుట యిష్టము. ఈవిధముగా, ప్రతినియోజకమందును నిలబడుఅభ్యర్థులందు, ఎన్ని

స్థానములు ఖాళీగాయున్నవో, అందరి నేరి వారిలో, ప్రతి వోటరునకు ప్రప్రథములెవ్వరో, రెండవవా రెవ్వరో అని సూచించుట కష్టతరమైనపనిగాదు.

విద్యావిహీనులగు వోటరులకు, ఇట్టితారతమ్యముల గమనించుట దుర్ఘటమని కొందరు తలంచవచ్చును. గాని, ఇప్పుడెట్లు, ప్రతివోటరును, తనకిష్టులగు అభ్యర్థులనామము ల, పోలింగుఆఫీసరునకు తెల్పుచున్నాడో, అటులనే తనకు యిష్టులగు అభ్యర్థులను, వరుసవారీగా తెల్పుటకూడ కష్టమైనను సాధ్యమే? కాని, లోభియనుకమిటీవారు సూచించినట్లు, ఒక్కొక్క అభ్యర్థికి ఒక్కొక్కరంగుపోలింగుపెట్టె నమర్చియుంచి అట్టిపెట్టెలయందు, వోటరులు, తమయిష్టానుసారము, తమవోటింగుకాగితముల పేయవచ్చును. ఆపద్ధతి, “ప్రొపోర్షనల్” ప్రాతినిధ్యసూత్రమునకు జతజేర్చుటకుపీలులేదు. గనుక వోటరులందరు చదువను వ్రాయను నేర్చువరకు, మనదేశమందీ “ప్రొపోర్షనల్” ప్రాతినిధ్యపుపద్ధతిని ప్రచారమునకుదెచ్చుట లాభకరముకాజాలదు.

ఈ ‘ప్రొపోర్షనల్’ ప్రాతినిధ్యసూత్రానుసారము ఎన్ని కలజరుపుచో, చదువను వ్రాయనునేర్చిన వోటరులకు సాధారణముగా, హెచ్చుయిబ్బంది కలుగకపోయినను, కాలక్రమేణ వివిధరాచకీయపార్టీలు, తమతమ అభ్యర్థుల జాబితాలను తయారుచేసి, వోటరుల సమక్షమందు, ఎన్నికలసమయమున

పెట్టుటచే ఆయాజాబితాలలో నుదహరింపబడిన అభ్యర్థులందఱేకులనామములు తమకు తెలియకున్నను, తమతమ పార్టీలపక్షిష్టమునెల్పుటకై, వోటులు జాబితాలవారీగా తమవోటుల నివ్వవలసివచ్చుచున్నది. జర్మనీ, ఒకప్పుడు ఫ్రాన్సునందు కొన్ని అమెరికారాష్ట్రములందు, చెకోస్లావాకియా స్విట్జర్లాండు దేశములందు, ఒక్కొక్కపార్టీ తనజాబితాలయందు, ఆయానియోజకవర్గముల కొసంగబడు సభ్యత్వము తెన్నియున్నవో అందరే అభ్యర్థులనామములనే కాక, మరి కొందరి నామములగూడ జేర్చుచుండును. తన్నూలమున, వోటునకు, తనపార్టీ అభ్యర్థులందెవ్వరు ఎట్లెట్లు వచ్చిరో ఆవిధముగా తనసమ్మతిని తెల్పుట కవకాశ మొసంగబడుచున్నది.

ఈవిధముగా, ఎన్నికలు జరిగినపిమ్మట, పోలింగు ఆఫీసరులు పోలింగుచెట్టెలను, 'రిటర్నింగు ఆఫీసరు' వద్దపెట్టగా ఆతడు వోటులను లెక్కించప్రారంభించును. మొదటివోటులబొందిన అభ్యర్థులలో ఎవ్వరికి అత్యధికవోటులువచ్చెనో వారివోట్లు "సభ్యత్వమునకు వలయువోట్లు (Quota)" కు మించుచో వారిని సభ్యులుగా ప్రకటించును. అట్టిసభ్యులకు తమప్రథమవోటులనిచ్చినవోటులు తమ రెండవరకపువోటుల మరికొందరికీ యిచ్చియున్నారా? "సభ్యత్వమునకు వలయువోట్లను" సంపాదించుకొనలేని అభ్యర్థులమధ్య ఎవ్వ

రెవ్వరికట్టి రెండవరకపువోట్లు లివ్వబడెనో పంచియిడి, వారిలో నెవ్వరు “సభ్యత్వమునకు వలయువోట్లను” సంపాదించగలరో వారిని జయప్రదాలుగా నిర్ణయించవచ్చును. అప్పుటికిని, కొన్నిస్థానములు ఖాళీగాయుండుచో, సభ్యులుగా నిర్ణయింపబడినవారికాగితములపై, వోటరులమూడవరకపువోట్లు రెవ్వరికినవ్వబడెనో, కన్ట్రాస్ వాసిని మిగిలియున్న అభ్యర్థులకుకల్పి వారిలో తగినవారిని జయప్రదాలుగా ప్రకటింతురు.

నాల్గుసభ్యత్వము లున్నవనుకొందము. మొత్తము, ఎన్నికలందు పార్టీన్నివోటర్లు 16000 అనుకొందము. కాని ఒక్కొక్కసభ్యత్వమునకు 4000 వోట్లు అవసరమగును. నిలబడినవారిలో, ప్రథమసభ్యునికి 5000 వోట్లువచ్చినవి కనుక, ఆతడు సభ్యుడుగా ప్రకటింపబడును.

ఆతనికి ప్రథమవోట్లులనిచ్చిన ఐదు వేలమందిలో, రెండు వేలమంది, మూడు వేలు ప్రథమవోట్లుల బొందిన ఒక అభ్యర్థినిరొక రెండు వేలమంది రెండు వేలవడువందల ప్రథమవోట్లులబొందిన అభ్యర్థికి యిచ్చిరనుకొందము. అంతనీ రెండవ మూడవ అభ్యర్థులు ఒక్కొక్కరు నాల్గువేలకు మించిన వోట్లను బొందుదురుకాన, సభ్యులుగా పరిగణింపబడుదురు. నాల్గువస్థానమున కికనొక్క రగత్యము. మిగిలియున్న అభ్యర్థులలో, అధికవోట్లను (1500 ప్రథమరకపువోట్లు, 2000 రెండవరకపు వోట్లు) బొందినవానికి, జయమందినసభ్యులకు

వోట్లనిచ్చినవారి మూడవరకపువోట్లు ఆరువందలు వచ్చి
యుండుచో, నాల్గవ అభ్యర్థియు ఎన్నుకొనబడును. మిగిలిన
అభ్యర్థులెల్లరు, అపజయులుగా ప్రకటింపబడుదురు.

అనగా, ప్రథమసభ్యునకు 5000 మొదటిరకపువోట్లు.

రెండవసభ్యునకు 3000 ప్ర + 2000 (రెం)

మూడవసభ్యుడు 2000 ప్ర + 2000 (రెం)

నాల్గవసభ్యుడు 1500 ప్ర + 2000 (రెం)

600 (మూ)

ఈవిధముగా, ఒక్కొక్క అభ్యర్థికి లభ్యమగు వివిధ
రకపువోటుల లెక్కించి, జయప్రదులగువారినామముల, ఓట
ర్పించు ఆఫీసరులు ప్రకటింతురు ఈ లెక్కవేయుట, ఆయా
ఫీసరుల ధర్మముకనుక, వోటరులకు పానిమర్మముల తెలుసు
కొన నగత్యములేదు. కాని, ఈపద్ధతి జయప్రదముగా సాగ
వలెనన్న, నమ్మకస్థులగు, న్యాయపాలకులగు ఓటర్షింగు ఆఫీ
సరు లగత్యము. సాధారణమెహిటీసూత్రము అమలునందు
న్నప్పుడే, అనేక ఓటర్షింగు ఆఫీసరులు, మనదేశమందు, మర
న్యాయముల జరుపుచుండ 'ప్రపోర్షనల్' ప్రాతినిధ్యసూత్రము
నమలుపరచుటలో నింకెంతకష్టముకల్గింతురో? యూరపుఖు
డమందు మొత్తముమీద, సివిలు సర్వీసువారు, మనదేశమం
దుకంటె హెచ్చునమ్మకస్థులుగా నున్నారు. కాన, ఈపద్ధతి
వలన ఆదేశస్థులకంతగా అపదకలుగ జాలదు.

ఇంతవరకు, సమిష్టినియోజకవర్గములందు “ప్రప్రోవ్ నల్” ప్రాతినిధ్యసూత్రము నమలులో పెట్టుటవలన కల్గు సాధకబాధకములగూర్చి విచారించితిమి. మనదేశమునకీసూత్రము నిష్పట్లో లాభచాయకము గాదని తలంచితిమి. కాని, ఏకవర్గనియోజకవర్గములద్వారా సంభవించుయిబ్బందులు మాత్రములే కల్గుచుండ నూరకుండుట భావ్యముకాదు. ఆ యిబ్బందులతగ్గించి, మెజారిటీ ప్రజలకు, కొంతవరకైన తమ తమ ప్రాతినిధుల నెన్నుకొనుయోగ్యతకల్గించుటగత్యము. మెజారిటీవారి కిచ్చివనుచాయమును కల్గించుటకు, సమిష్టినియోజకవర్గము కొంతవరకు సహాయపడును. క్రీ॥ శ॥ 1929 నుండి, కొన్నియెన్నికలందు మనరాష్ట్రమున మనకు కలిగినయనుభవమునుబట్టి, రాచకీయపార్టీ లింకను బలిష్ఠపడలేదుగనుక, సమిష్టినియోజకవర్గములందు, వివిధరాచకీయపార్టీలకు వివిధసంఘములకు జేరిన అభ్యర్థులు జయప్రసూలగుటకు కొంతయవకాశము కలదని యాశీర్వాదించున్నది. కనుక ఏకవర్గనియోజకవర్గములకంటె సమిష్టినియోజకవర్గములే ఏర్పరుపదగును.

IV

స్త్రీపురుషభేదముల పాటింపక, ధనికులు బీదలను భేదముల జూపెట్టక, యుక్తవయస్కులగు ప్రజలెల్లరికి వోటు హక్కుయిచ్చుట కొప్పుకొని, మెజారిటీవారి నిరంకుశత్వమును

క్రించుటకై మైనారిటీవారికి తగుప్రాతినిధ్యముకల్పించుటకై,
 ముప్పినియోజకవర్గముల నేర్పరచి, వోటరులెల్లరు చదువరు
 లగుటతోడనే, 'ప్రపోర్షనల్' ప్రాతినిధ్యసూత్రము నమలు
 లో బెట్టుటకు తగువర్గాటులు చేసినపిమ్మట, ప్రజలందరియొ
 క్క అభిప్రాయములకు, కోరికలకు, అనుభవములకు, శాసన
 సభ సంతృప్తికరమగు ప్రతిబింబముకాజాలదా? పాశ్చాత్య
 దేశస్థులందనేకులు అట్టిపరిస్థితులందు, శాసనసభ ప్రజలయొ
 క్కస్వరూపమును సంతృప్తికరముగనే ప్రతిబింబించునని
 సమాధాన మిచ్చుచున్నారు. కాని, సమిష్టివాదులు, సాంఘిక
 వాదులుసూత్రము, ప్రస్తుతపు ఆర్థికస్థితిగతులందు, దుర్మార్గ
 మగు భాగ్యవిభజనపద్ధతి అమలునందున్నంతకాలము, అనే
 కులు బీదలై అల్పసంఖ్యాకులు ధనికులైనంతకాలము, నిజమ
 గు ప్రాతినిధ్యము, ప్రజాబాహుళ్యమునకు శాసనసభయందు
 లభ్యపడదని, తమప్రజల అనుభవచారిత్ర్యములవలన జూపె
 ట్టుచున్నారు. కాని, ఈవిపరీతపరిస్థితులకు, ప్రతీకారము,
 విప్లవమే నని వారు వాదించుచున్నారు ఇప్పటికప్పుడే, పదు
 నైదువత్సరములక్రితమే, బోల్షివిక్కులు, రషియాయందు,
 కార్మికులపెత్తనమును, రాజ్యాంగమందేర్పరచిరి. కాని, దీని
 కెదురుగా, ఇటలీయందు ధనికులు, భూస్వాములు, తమ
 నిరంకుశతనేర్పరచి, ప్రజాసామాన్యమునకు రాదగు, ప్రాతి
 నిధ్యమును దిగమ్రుంగుచున్నారు. కాన, యింతవరకు, సక్ర

మహద్ధతుల ప్రకారము, ఆర్థికదాస్యమందున్నప్రజల కెట్లు
తగుప్రాతినిధ్యము శాసనసభయందు సంపాదించుటో, పాశ్చా-
త్యరాజకీయజ్ఞులు సూచించలేదు.

మనదేశమునందు అనుభవసిద్ధమగు విపరీతపరిస్థితుల
బట్టి మన రాజకీయనాయకుల నేకులు, 1919 నందే, ప్రత్యేక
ప్రాతినిధ్యసూత్రమును నిర్వచించిరి. దేశీయు లాసూత్రమును
మొత్తముమీద నొప్పుకొనిరి. అనగా, వివిధసంఘములు,
తమ ప్రతినిధులను, తమసంఘాభిప్రాయముల దెల్పి, తమసం-
ఘావసరములదీర్చి తక్కుసంఘహక్కుల రక్షించుటకు తమ
సంఘీయుల జనసంఖ్యననుసరించి ప్రజాప్రతినిధిసభకు ఎన్ను-
కొనుటకు ప్రత్యేకసదుపాయములజేయు టగత్యమని మనదేశ-
పురాచారకీయనాయకులు నమ్మిరి. కాని, ఈప్రత్యేకప్రాతి-
నిధ్యపుహక్కును ఏవిధముగా ప్రకటించుట యను విషయ-
ముననే, క్రిందటి పదివత్సరములనుండి తీవ్రతరమగునివాద-
ములు హిందూమహమ్మదీయులు సిక్కుక్రైస్తవుల మధ్య
కల్గుచున్నవి. కాని, రాచకీయానుభవములేని ఆర్థికసంఘనలు
లేని సాంఘికాభివృద్ధి బొందనివారికి, వారి జనసంఖ్యకు తగి-
నట్లు ప్రత్యేకప్రాతినిధ్యము కల్పించవలయునని అంగీకరించి-
నట్లే! అనాధలగు హరిజనులకుకూడ యీప్రత్యేకప్రాతినిధ్య-
పుహక్కు ప్రసాదించుటకు, హిందూమహాసభతరపున శ్రీ
డాక్టరు మూంజీగార్హుకున్నారు. కనుక, ఎన్నికలందుధనికు

లతో, జమీందారులతో పైకులములవారితో పోటీపడుచో
తమ అభ్యర్థులు జయమందరేమోయనుభయము, హరిజనుల
కగత్యములేదు. అటులనే, క్రైస్తవులకుగాని, మహమ్మదీ
యులకుగాని, తదితర అల్పసంఖ్యాకులగు ప్రజలకుగాని కల్ల
నవసరములేదు. ఈ ప్రత్యేక ప్రాతినిధ్యము, పాశ్చాత్య దేశ
ములందు అంగీకరింపబడుచో, సోషలిస్టులు, లేబరు పార్టీ వా
రు, అన్ని యెడల మెజారిటీలబొంది, మంత్రివర్గముల నేర్పర
చనగును. మంత్రివర్గము నేర్పరచువారు, ప్రత్యర్థి కక్షీయం
దుండువా రధికముగా, కార్మిక ప్రాతినిధులై యుండుట సాధ్య
మగును. కనుక, ప్రత్యేక ప్రాతినిధ్య సూత్రము దీనులకు,
అల్పసంఖ్యాకులకు, బీదలకు, అనాధలకు, లక్షలకొలది
ధనవ్యయము కల్గించు ఎన్నికలతో కూడుకొనిన యీ నాటిరా
చకీయ జీవితమందు, సులభమగుటకు తగురక్షణ కల్గించును.
ఇటుల, ఆర్థికముగ, సాంఘికముగనుండు విభేదములకుకూడ
శాసనసభలయందు ప్రాతినిధ్యము కల్గించుట, ప్రాతినిధ్య సూ
త్రములకే విరుద్ధమనుట పొరపాటు. రాచకీయ పక్షముల
కెల్లు తగు ప్రాతినిధ్యము బొందుట కవకాశముల నిచ్చుచుంటి
మో, అటులనే, ఈ కాలపు ప్రాతినిధ్యపు పద్ధతులందు తదిత
రులతో పోటీపడి తమకు రాదగు ప్రాతినిధ్య ప్రాముఖ్యత
బొందలేని అవిటివారికి, ప్రత్యేక ప్రాతినిధ్యమను యాతను
కొంత కాలమువర కొనంగుటలో విపరీతమేమియు నుండజా

లదు అయినను యీసూత్రము నాచరణయందిడుటవలన
యెట్టిపర్యవసానములు కల్గునో విచారించినకాని, ఎంతకాల
మెట్టి అల్పసంఖ్యాకులను, అవాధలగు స్వయంసహాయశక్తి
లేనిప్రజలకు, ఈప్రత్యేకప్రాతినిధ్య అవకాశము కల్పిం
నగునో తెల్పుటకు వీలులేదు.

క్రిందటి పదివత్సరములనుండి, ప్రత్యేకసాంఘికప్రా
తినిధ్యము వివిధసంఘములకు ప్రపాదించబడినది. ప్రజలయొ
దధికసంఖ్యాకులగు, బ్రాహ్మణేతరులకు, వారి అసహాయస్థి
తిని గమనించి, ప్రత్యేకసాంఘికప్రాతినిధ్య మేర్పరచబడెను.
మన రాజధానియందు ప్రతిజిల్లాకును, ఒక్కసభ్యత్వమైన
బ్రాహ్మణేతరులకు చెందవలెనని, మెస్టరుకమిటీవారు స్థిరీక
రించినను, మొత్తముమీద, ఈసూత్రపు యూత బొందకయే
బ్రాహ్మణేతరులు మద్రాసు కొన్నియనందు, అధికసంఖ్యాక
ములగు సభ్యత్వముల సంపాదించుకొనగల్గిరి. అటులనే, బొం
బాయిరాష్ట్రమందును, బ్రాహ్మణేతరులు తమసంఘమునకు
తగిన ప్రాతినిధ్యము, ఏప్రత్యేకప్రాతినిధ్యసహాయము కోరక
యే పొందగల్గిరి. బోధియనుకమిటీవా రీవిషయము గమ
నించి, మద్రాసుబ్రాహ్మణేతరులకు ప్రత్యేకప్రాతినిధ్య మ
గత్యములేదని సూచించి, సైమనుకమిషనువా రేమో
బొంబాయిబ్రాహ్మణేతరులకు ఇంకా కొంతకాలమువరకు
ఈప్రత్యేకహక్కు యుంచుట మేల్కూర్పదను నెపముపై,

తామును ఆహాక్కును నిల్పుటే మంచిదనిరి. ధనికులు, ప్రా
పకముకలపారైనను, అల్పసంఖ్యాకు లనుకారణముపై, అను
వపరులును, రాజనీతికోవిదు లనునెపముపై, సాధారణయె
న్నికలందు అవస్థలుపడ లేరనునాకుపై, మాంటాగ్యూ ఛెల్ మున్సి
ఫిల్డర్లకమిటీ, జమీందారులకు ప్రత్యేకముగా నిర్ణయింపబడిన
స్థానములకంటె, ప్రజాబాహుళ్యమున కొసంగబడినస్థానము
లందే, హెచ్చుస్థానములు సంపాదించుకొనగల్గిరనుకారణ
ముపై, సైమనుకమిషనువారు, జమీందారులకు ప్రత్యేక
ప్రాతినిధ్యమిచ్చుట, అనగత్యమని సూచించిరి. కాని లోధి
యనుకమిటీవారు, బ్రిటిషువారి రాజ్యరక్షణకై, జమీందా
రుల మంచిచేసుకొనుటకై, వారికికూడ ప్రత్యేకప్రాతినిధ్య
ముంచుట మంచిదని సూచించినారు.

ఇక వర్తకులు, ప్లాంటరులుకూడ, తమకు ప్రత్యేక
ప్రాతినిధ్యము కావలెననికోరి, 1920 నుండియు ఆహాక్కును
పోండియున్నారు. ఇప్పటివరకు, ఎల్లరాచకీయపక్షములవా
రును, ఈ యిరుబృందములకు, ప్రత్యేకప్రాతినిధ్యమును
హెచ్చించుటకుకూడ సమ్మతించుచున్నారని చెప్పనగును.
కాని, ఇట్టిబలవంతములు, ధనవంతములు అగు సంఘములకు
ప్రత్యేకప్రాతినిధ్యమిచ్చుటవలన, తదితరప్రజలకు నిస్సారత
కల్పించుటయగును గనుకను, తమ్ముతాము రక్షించుకొనశక్తి
కల్గియుండుటేకాక, తదితరుల లొంగదీసికొనగల్గుశక్తి కల్గిన

యిట్టివారు సంఘకంటకులగుటకు అవకాశము కలదుగాన.
అట్టి ప్రత్యేకప్రాతినిధ్యము ప్రజాస్వామికప్రధానసూత్రము
లకే విరుద్ధమగును. ఈ కారణములచేతనే జమీందారుల
ప్రత్యేకప్రాతినిధ్య మొసంగుటవలన, రాజ్యాంగ శా
భంగకరమగును. బీదలగువారు సాంఘికముగ దీనులగు
రికి వోటుహక్కు నిరాకరించుచో ఎట్టివిపరీతపర్యవసా
నములు కల్గునో, అట్టి అన్యాయపుపరిస్థితులు, భూస్వాములు,
వర్తకులు, స్లాంటరులకు ప్రత్యేకప్రాతినిధ్య మిచ్చినను సం
భవించుట తధ్యము. కాన, ప్రత్యేకప్రాతినిధ్యము నెవ్వరికై
న యిచ్చుట తప్పనిసరి యగుచో, అద్దానిని, తమ్ముతాము
రాచకీయముగ రక్షించుకొనలేనివారికే, మితముగా, తా
త్కాలికావసరము కల్గినంతవరకు, ప్రసాదించుట యుక్తము.

సీక్కులు, క్రైస్తవులు, యూరపియనులు, మహమ్మదీయులు, హిందువులు, ఏదేరాష్ట్రములం దత్యంతమగు, మైనారిటీలందుందువో, ఆప్రదేశములందు ప్రత్యేకప్రాతినిధ్య తను తమ యసహాయతనుబట్టి కోరుచుండుట భావ్యమని, మనదేశపు లిబరలుపక్షపురాచకీయజ్ఞు లెల్లరు తలంచుచు న్నారు. గాంధీమహాత్ముమూత్రము ఏసంఘీయులకుగూడ ప్రత్యేకప్రాతినిధ్యమే కూడదనియు, ఎల్లసంఘములవారు ప్రజాసామాన్యపు న్యాయపరిశీలనాశక్తి, ధర్మనిరతి, బాధ్యతాయుతనడవడిపై నమ్మకము కల్గియున్ననే ప్రజాస్వామి

కము జయప్రదమగుచు కాన, ఎవ్వరును ప్రత్యేకప్రాతినిధ్యముకొరె, తదితరులజూచిన తమకుకల్లు అపనమ్మకము, భయము ప్రకటించరాదనియు వాదించుచున్నారు. ప్రత్యేకప్రాతినిధ్యముకొరువారును అట్టి ప్రత్యేకసౌకర్యము కొందరికికల్గింపకుట ప్రజాస్వామికమందు స్వాభావికమైనకార్యము కాకున్నను, ప్రజలెల్లరు పరస్పరప్రేమవిశ్వాసములతో ఒకరితోనొకరు వ్యవహరించుకొనిన, ప్రజాస్వామికము జయప్రదముగాగలదని యొప్పుకొన్నను, వివిధసంఘములవారు రాచకీయరంగమున తమ్ముతాము రక్షించుకొని సంఘజీవితమునకు, తమ ఆత్మగౌరవమునకు, జనసంఖ్యకు, తగినట్లు సేవజేయగల్గుశక్తి బొందువరకు ప్రత్యేకప్రాతినిధ్యము అగత్యమని మాత్రము వాదించుచున్నారు. కులభేదములచే చీల్చబడుచు కులాభిమానములచే అంగవిహీనముబొందుచున్న హిందూసంఘమునందే బ్రాహ్మణేతరులు అధికసంఖ్యాకులైనను, బ్రాహ్మణులప్రతిష్టజూచి భయమందుచుండ వివిధమతస్థులు పరస్పరముగా ఆచారఆశయములందు అత్యంతముగా భేదించుచున్నంతకాలము, అల్పసంఖ్యాకులగు మతస్థులకు, ప్రజాస్వామికమందు సాధారణమిజారిటీలపెత్తనముక్రింద తగురక్షణకల్గునని వీరు విశ్వసించుటలేదు. హిందువులందు మహమ్మదీయులకంటె హెచ్చు విద్యావ్యాపక మున్నదనియు, రాచకీయవిజ్ఞానము కలదనియు ఆత్మవిశ్వాసము, స్వరక్షణశక్తి కలవనియు

మహమ్మదీయ నాయకులు జూ పెట్టుచున్నారు. మరియు బెంగాలు
పంజాబు రాష్ట్రములందు హిందూజమిందారులు, ధనికులు,
న్యాయపాఠశాలలన్న, మహమ్మదీయ పాటకపుజనమునకు హేచ్చు
భయభక్తులు కలవుగాన, వారు తమ మతస్తులకే తమనోట
లనిచ్చుటకు మారు హిందువులకొనంగుమరనియు, అందు
వలన మహమ్మదీయమతస్తులకు తగినంత ప్రాముఖ్యత శాసన
సభలయందు కల్గుట మస్తరమనియు మహమ్మదీయ నాయ
కులు వాదించుచున్నారు. అసహాయులైయుండి, రాచకీయ
ముగ అవిటివారైయున్న మైనారిటీ మతస్తులకు, చేయూతను
ప్రత్యేక ప్రాతినిధ్యముద్వారా యిచ్చుట మెజారిటీ మతస్తులధ
ర్మమనియు, ప్రజాస్వామికముయొక్క అవసరమనియు, వారు
ప్రచార మొనర్చుచున్నారు.

కాని, ప్రజాస్వామికము అందలి ప్రజలెల్లరు తామందరు
సోదరప్రాయులమని తలంచి, తమ పరస్పరభేదముల తగ్గించు
కొని, పరస్పర సామరస్యమును వృద్ధిపరచుకొని, పరస్పరముగా
గౌరవవిశ్వాసముల బొంది, ఒకరితో నొక గోపికపట్టియుండి
అల్పకారణములచే కోపగించుకొనకుండిననే జయప్రదమగు
నుకదా! వివిధమతస్తులు ఒకరినొకరు ద్వేషించుకొనుచు,
పరస్పరముగా అవిశ్వాసముతోనుండి ప్రత్యేక ప్రాతినిధ్య
మునుకోరుచో, సంఘైక్యత, సంఘభ్రాతృత్వము వృద్ధిబొం

దునా? ప్రజాస్వామికమునకు జీవనప్రాయముగు ప్రజలయందు ప్రజ్వలించవలసిన ఓ స్వరగౌరవాదరములు, ప్రేమవిశ్వాసములు, ప్రత్యేకప్రాతినిధ్యమును ప్రసాదించుటవలన వృద్ధిబొందుటకుమారు, సన్నగిల్లవా? స్వరక్షణశక్తిని పొందనివారు ఇతరసంఘములతోబాటు పోటీపడుచు, స్వసంస్థాధరణకార్యమునందు నిమగ్నులగుట మేలుకాని, తమయిటి తనమున కెల్లప్పుటికి ప్రత్యేకప్రాతినిధ్యమును యూతను చేబూనుచో, స్వరక్షణశక్తినంపాదన దూరమగుటయు, శాశ్వతపు అవిటితన మేర్పడుటయు అనుభవసిద్ధముగదా?

నిర్ధనికులై, సంఘబలంపేతులుకాజాలక, అసహాయస్థితియందున్న కార్మికులు, ప్రత్యేకప్రాతినిధ్యము గోరుచో, కొంతవరకైన సవ్యముగా నుండనోపునేమోకాని, ధనికులు, బీదలచే నిండి నిబిడికృతమై, సంఘబాహుళ్యమునందు, ముఖ్యాంగములగు వివిధమతస్థులకు ప్రత్యేకప్రాతినిధ్యము గోరుట న్యాయమా? అవిద్యయందు ముగ్ధి తేలుచు, గృహములందె స్వరక్షణశక్తి బొందజాలక, ఆస్తిపాస్థులనుపొందువాక్కుల నింకను సంపాదించుకొనలేక, పురుషులపైననే, తమజీవితాధారమునకై, కాచుకొనియున్న స్త్రీలు, ఎల్లవిధముల పురుషులకంటె యసహాయులై యున్నారు గనుక, తాము పురుషులతోబాటు, సమానరాచకీయానుభవము,

విజ్ఞానము, స్వరక్షణశక్తి నొందువరకు, తమకు ప్రత్యేకప్రాతినిధ్యము నొసంగవలయునని కోగుట కొంతవరకు ధర్మముగా నుండునేమో? ప్రజాస్వామికమునందు, వివిధరకముల ప్రజలచే నిండియుండు సంఘబాహుళ్యపుప్రతిబింబ మనలోపు స్త్రీజనసామాన్యమునకు ప్రత్యేకప్రాతినిధ్యము కోరుట సబబుగాదని స్త్రీలే గమనించుటచే, వారినాయకులు, భారతీయమహిళా సంఘముతరపున, 'స్త్రీలకు ప్రత్యేకప్రాతినిధ్యము అగత్యము లేదు' అని లోధియనుకమిటీముందు ఘోషణ వాదముగా సాక్ష్యమిచ్చిరి. ఇట్టిపరిస్థితులందు, సంగఘాంగములగు వివిధమతస్థులకు, జాతీయులకు ప్రత్యేకప్రాతినిధ్యమొసంగుట న్యాయమా? అవసరమగుచో, పౌరసత్వపు హక్కులందు, వివిధమతస్థులయొక్కయు, జాతీయులయొక్కయు ప్రత్యేకస్వాతంత్ర్యములను, బాలకనురావ్త్రములు, జర్మనీదేశముల రాజ్యాంగవిధానపుచట్టములందు జేర్చివేర్చి, పేర్కొని, అట్టిస్వాతంత్ర్యముల సముద్ధరణజేయుట రాజ్యాంగపు ధర్మమని నిర్ణయింపవచ్చును.

నీరాజ్యాంగవిధానమైనను, ఆయాదేశప్రజల యభిప్రాయములు, కోరికలు, అవసరములు ననుసరించియే తనరూపురేఖల బొందుచుండును. సాధారణముగా, సూత్రానుసారము రాజ్యాంగవిధానము సర్వాంగసాష్టవము కల్గి,

సర్వాంగసౌందర్యము బొందుట వాంఛనీయమైనను, అసలే బిడ్డలు లేక గొడ్డాలైయుండుటకుమారు, తల్లి, కురూపియైన బిడ్డనైన యెల్లువాంఛించునో, అటులనే, సంపూర్ణసలక్షణ సమన్వితమగు రాజ్యాంగము ప్రపథమముననే సాధ్యముకాక పోయినచో, తాత్కాలికముగా సాధ్యముకాదగు రాజ్యాంగవిధానమును అంగీకరించుట ఆపద్ధర్మమందురు. కనుకనే, గాంధీమహాత్ముడు, ప్రత్యేకప్రాతినిధ్యమును తీవ్రముగా నిరసించినను, భారతదేశపువాత్సంత్ర్యసంపాదనార్థమై, మహమ్మదీయుల ప్రత్యేకప్రాతినిధ్యమే, పరమప్రామాణ్యముగా తలంచి పోరుపెట్టుచున్నందువలన, వారి సహకారమునకై ప్రత్యేకప్రాతినిధ్యము ఆయొక్కమతస్థులకుమాత్రము ప్రసాదించుట కొప్పుకొనెను. కాని, ఒక్కమతస్థులకట్టి ప్రత్యేక పుహాక్కును ప్రసాదించుటకు, మహాత్ముడొప్పుకొనినంతనే, రాజ్యాంగవిధానపుధర్మసూత్రములనే అవలంబింపగోరువారి కోటగోడలు విచ్ఛిన్నమగుచున్నవి. ఒక్కమతస్థుల కట్టిప్రత్యేకాధికార మొసంగి, మిగిలినవారికివ్యక్తుండుటెట్లు? క్రైస్తవులు, యూరపీయనులు, సిక్కులు, తాము మైనారిటీయందేరాష్ట్రములందున్నారో, ఆప్రదేశములకుగాను హిందువులు, ప్రత్యేకప్రాతినిధ్యమును గోరజొచ్చిరి. మహాత్ముడీ విపరీత విజ్ఞాపనలకు సన్నతింపకపోవుటచే న్వకపోలకల్పితమగు కోరిక

లకు నొనైన మైనాటిసంఘములు, తాము త్రవ్విన గోతు
లందు తామే పడిపోయి మైనాటి యొడంబడికను జేసికొని,
వందకు దాదాపు డెబ్బదిసభ్యత్వములు, ప్రతిశాసనసభయం
దు, తమకే చొదవలయుననియు, ఆసాకర్యముకల్గుటకై పర
స్పరముగా సహాయము చేసికొందుమనియు తీర్మానించుకొ
నిరి. దేశపుటవసరముల మరచి, ధర్మాధర్మముల విచక్షణజే
యక, స్వసంఘోద్ధరణయే జాతీయోద్ధరణకంటెను ప్రీతికర
మైనదనియు, ప్రాధాన్యమైనదనియు, మైనాటిసంఘములు
తలంచువరకు, ప్రజాస్వామికమును మనదేశమున ఏర్పరుచుట
దుస్సాధ్యమగుటయే కాక, ప్రజాస్వామిక మేర్పడినపిమ్మట
కూడ, సుస్థిరముగా నుండుటదు స్తరము.

ఇప్పటి ఆపద్ధర్మము ననుసరించి, రాజ్యాంగవిధానము
నకు మూలాధారమగు ధర్మసూత్రము గమనించి, ఎట్టిప్రాతి
నిధ్యవిభజనపద్ధతి సంఘసామరస్యమునకు, ధర్మస్థాపనకు,
ప్రజాస్వామిక షేమమునకు దోహదము కల్పించును? వివిధ
మైనాటిసంఘములకు, వానియొక్క జనసంఖ్యల ననుసరించి
ఎన్నిసభ్యత్వములు, వివిధశాసన సభలయందు రాదగునో
లెక్కించి, ఆసభ్యత్వములందు, మూడవవంతువరకు ప్రత్యేక
ప్రాతినిధ్యముద్వారా, ఆయాసంఘములకు, కొంతకాలము
వరకు (అనగా, సంఘములెల్లరు సమానరాజకీయవిజ్ఞానము

బొంది, ఆర్థికస్వాతంత్ర్యత కల్గి, ఆత్మవిశ్వాసము సంపాదించు వరకు) అభయ ప్రధానము కల్పించనగును. ఈసూత్రమును స్త్రీలయెడ, నిమ్నజాతులవిషయమందు బ్రిటిషుప్రభుత్వము అంగీకరించుచున్నది. అంతియేకాని, వివిధరాష్ట్రములందు, అమితమగు మైనారిటీయందు, జనసంఖ్యనుబట్టి వివిధమత స్తులుండగా, వారిజనసంఖ్య ననుసరించి రాదగు స్థానముల కంటె, హెచ్చుస్థానములు కావలెనని; ఆసంఘముల నాయకులు కోరుటకాని, వానిని మెజారిటీసంఘనాయకులొసంగుట కాని భావ్యముకాదు. అట్లొసంగుచో, ఎంత“ఆధిక్యసభ్యత” (Weightage Representation) ఏ యే సంఘముల కేయే కారణములకై యివ్వవలెనో, ఎవ్వరైన నిర్ణయించుటెట్లు? అట్టి “యాధిక్యసభ్యత” నిచ్చుటచే, ప్రజాస్వామికము, బాధ్యతాయుత మంత్రీవర్గమును, అధికసంఖ్యాకులగు ప్రజాప్రతినిధులనలన యేర్పరుపవలసిన బాధ్యత నేవిధముగా నిర్వహింపకల్గును? అశేషప్రజలచే యెన్నుకొనబడిన ప్రతినిధులలో అధికసంఖ్యాకులు మంత్రీవర్గము నేర్పరచుటకుచూరు, అల్పసంఖ్యాకులగు ప్రజలచే యెన్నుకొనబడిన ప్రతినిధులు మంత్రీవర్గము నేర్పరచుట తటస్థించునుగదా! అట్టివిషమ పరిస్థితులు, అల్పసంఖ్యాకుల రాజ్యాంగమందు కల్గిన నెవ్వరును ఆశ్చర్యపడరుకాని, ప్రజాస్వామికమందు ఏయొక్క

ఎన్నికయందొ అట్టివిపరీతపరిస్థితులు, ఎల్లరు ఆశ్చర్యపడుచుండ, కొంతకాలమువరకు జరుగుటకై, అట్టిరాజ్యాంగపు టేర్పాటులను, రాజ్యాంగవిధానపుచట్టమునందే, చేర్చుటయొక్క తయు, అవినీతికరమును, అభాగ్యమును కాదా ?

ప్రత్యేక ప్రాతినిధ్యసూత్రమును, తాత్కాలికావసరములకై, అంగీకరించినను, అద్దానిని, ప్రత్యేక సాంఘిక నియోజకవర్గములందా, లేక, సమిష్టినియోజకవర్గములందా అమలునందు పెట్టుట? ఇప్పటివరకు అమలునందున్నవి, ప్రత్యేక సాంఘిక నియోజకవర్గములే- మహమ్మదీయులు, క్రైస్తవులు, సిక్కులు, తమతమ ప్రత్యేకసాంఘిక నియోజకవర్గములద్వారానే, తమప్రతినిధుల నెన్నుకొనుచున్నారు. అనగా, వోటులందరు మహమ్మదీయులే. ఎన్నుకొనబడు సభ్యుడును మహమ్మదీయుడై యుండును. అటులనే తదితర సంఘములుకూడ, తమనియోజకవర్గముల బొందియున్నవి. ఈనియోజకవర్గములద్వారా యెన్నుకొనబడు సభ్యులు, శాసనసభలయందు తాముచేయు కార్యములకు, ఉపన్యాసములకు, నడచు నడతకు, వివిధమతస్థులు, కులస్థులతో జేరిన సంఘమునకంతకు బాధ్యులై యుండుటకు మారుగా, తమ తమ ప్రత్యేకసంఘములకు మాత్రమే బాధ్యులై యుండవలెను. కనుక, ప్రత్యేకసాంఘికనియోజకవర్గపు ప్రతిని

ధులు, బహుజనసంఘమునకు ద్రోహముచేసినను, పదభ్రష్టులగుట దుర్ఘటము; తమప్రత్యేకమతస్థుల స్వలాభమునకై, ప్రజాసామాన్యపుక్షేమమును సంకుచితకరచుట వారికిసాధ్యమగును; వారిఆలోచనలు, ఆచరణలు, వారివారి మతస్థుల ప్రత్యేకావసరముల ననుసరించియే యుండును. ఇందువలన, ప్రత్యేకసాంఘిక ప్రాతినిధ్యతద్వారా వచ్చు సభ్యులచే, శాసనసభలు నింపబడుటయు, జనసామాన్యపు ప్రాతినిధులు, అందుహెచ్చుగా లేకుండుటయు, “ఎవరికివారే, యమునా తీరే” అనుప్రాతినిధులు మెజారిటీయందుండుటయు, తన్నూలమున, ప్రజాసామాన్యపు అవసరముల గమనించువారు తగినంత మంది లేకుండుటయు అనుభవసిద్ధమగుచున్నది. ఇట్టిపరిస్థితులందు, ఏ శాసనసభయైన, ప్రజలెల్లరిలాభమునకై, ఉమ్మడిఅవసరముల దీర్చుటకై, జాతీయాభివృద్ధి కల్పించుటకై అవసరమున్న, న్యక్తులయొక్కయు, ప్రత్యేకపు సంఘములయొక్కయు సౌకర్యముల కొంతవరకైన తగ్గించుటకు, ఎటులసాధ్యమగును? ఏ శాసనసభయైనను, దేశమందలి ప్రజలయొక్క సర్వసాధారణమగు అభిప్రాయముల వెలిపుచ్చుచూ, ప్రజాక్షేమార్థమై అగత్యమగు కార్యముల జేయించ నుత్సాహపడుచుండవలయును. ప్రతిసభ్యుడను, తాను ప్రజాసామాన్యపు టభిప్రాయముల కోరికల

ప్రకటింపగలనని చెప్పగల్గు స్థితియందున్న నే, ఆతని యుప
న్యాసములయెడ, శాసనసభయు, దానిద్వారా, ప్రజలును
గౌరవాదరముల జూపెట్టట సాధ్యము. అటులగాక, ఇప్పు
వలె, ప్రత్యేకసాంఘిక ప్రతినిధులు, శాసనసభయందు
వరకు “నేను హిందువుడను నాహిందువు లిట్లుతలం
చున్నారు. నేను మహమ్మదీయుడ. నావారిట్లు భావించు
చున్నారు” అని పల్కునంతవరకు, శాసనసభ రాండుటేబు
లుగా పరిణమించి, కార్యసాధన కుపయోగపడక, వివిధసం
ఘప్రతినిధుల ప్రదర్శనరంగమై, ప్రజాసామాన్యపు టభిప్రాయముల ప్రకటింప నసమర్థత బొంది, వివిధసంఘములనుధ్య
నామరస్యత కల్గించుటకు మారు, నిముఖత కల్గించుట కుప
యోగపడును. కనుకనే, మనదేశమందు, ఈప్రత్యేకసాం
ఘిక ప్రాతినిధ్యసూత్ర మమలుజరుచుబడుచుండిన క్రిందటి
పన్నెండువత్సరములం దదివరకు కని వినియెరుంగనంతగా,
మతవైషమ్యములు బలసి, వివిధమతస్థుల కలహములు,
కొట్లాటలధికమగుచున్నవి. వివిధమతనాయకులును ఈసం
ఘవైపరీత్యములకు ప్రత్యేకసాంఘిక ప్రాతినిధ్యము కారణ
మని యొప్పుకొనక తప్పుటలేదు.

ఈప్రత్యేకసాంఘిక ప్రాతినిధ్యముద్వారా కల్లు దురన్యాయముల గమనించియే, నెహ్రూగారిమిటీవారు, ఏకగ్రీవ

ముగా, “సమిష్టినియోజకవర్గములందు ప్రత్యేకప్రతినిధ్యము” నకు తావు కల్పించుటకు, అంగీకరించిరి. (Reservation seats in joint Electorates) ఈపద్ధతిప్రకారము, ప్రతి నియోజకవర్గమునకును, మూడు, నాలుగు, లేక, ఐదుగురు సభ్యుల నెన్నుకొనువాక్కు ప్రసాదించబడును; ఆసభ్యులలో, ఒక్కరో, ఇద్దరో, తప్పక, ఆనియోజకవర్గమందలి, మైనారిటీ మతస్థులు, లేక, సంఘీయులకు చెందవలెనని నిర్ణయించబడును. మద్రాసు రాజధానియందు, మహమ్మదీయులకు, నిమ్నజాతులకు క్రైస్తవులకు, ఇట్టిప్రత్యేకప్రతినిధ్య మివ్వబడును. అప్పుడు, హిందూఅభ్యర్థులతోబాటు, అల్పసంఖ్యాకులకుజెందిన అభ్యర్థులును, ఒకేనియోజకవర్గమునందు నిలబడెదరు. ప్రత్యేకింపబడిన ప్రతిసభ్యత్వమునకు, (మహమ్మదీయుల స్థానమునకొందము) ఇద్దరోముగ్గురో అభ్యర్థులు సామాన్యముగా నిలబడెదరు. వారందరికి, అన్నిమతస్థులు, కులస్థులు తమవోటుల నివ్వవలెను. అభ్యర్థులలో (మహమ్మదీయులు) ఎవ్వరు సర్వమతస్థులకును, సర్వజాతీయులకును అనుకూలురో, యిష్టులో, వారు ఆమైనారిటీసంఘమునకుగాను ఎన్నుకొనబడెదరు. ఈవిధముగా, సభ్యులెల్లరు (మైనారిటీ మైనారిటీసంఘముల ప్రతినిధులు) ఎన్నుకొనబడుటవలన, హిందూమతస్థుడగు సభ్యునకెంతవాక్కు అవకాశ

ము, ప్రజలందరి యభిప్రాయముల ప్రకటించుటకు, ప్రజలత
రవున మాట్లాడుటకుగలదో, అంతసావకాశము, మహమ్మ
యుడగు సభ్యునకుచుకల్గును. శాసనసభయందలి సభ్యు
ప్రత్యేకమెజారిటీ మైనారిటీసంఘముల ప్రతినిధులుగా
లంగుటకుమారుఁ ప్రజాసామాన్యపు సభ్యులుగా ప్రవర్తిం
చుటకు అవసరముకల్గుటయే కాక వీలునుకల్గును. మహమ్మ
దీయుడైన సభ్యుడు హిందువుల న్యాయసమ్మతములగు కో
ర్కెల బలపరచుటకు వీలుకలదు. ఏలనన, తానుతిరిగి ఎన్ని
కలయాదు అభ్యర్థిగా నిలబడినప్పుడు, సర్వమతములయెడ
న్యాయభావము కల్గియున్నందులకు, ఎల్లరు సంతసించి, తన
కేతమనోటుల నిచ్చెదరను అభయముకలదు.

III

మనప్రజల నేవిధముగనైనను, ప్రజాస్వామికమునకు
తగకుండునట్లు చేయుటకే బ్రతిషువారు ప్రయత్నించుచున్న
ట్లున్నది ! ప్రత్యేకసాంఘికనియోజకవర్గములు తమకువల
దని స్త్రీలును నిమ్నజాతులును మొర్రపెట్టుకొన్నను,
వారికట్టి 'సాంఘికనియోజకవర్గములనే' ప్రభుత్వము నిర్ణయిం
చుట మనదౌర్భాగ్యము ! జమీందారులకొసంగిన ప్రాతిని
ధ్యతయందుకూడ 'సంఘప్రాతినిధ్యత' మరువకుండుట
అభాగ్యము.

మనము,

సాంఘిక సమస్య పరిష్కార మార్గము

రాండుతుబిలు కాన్ఫరెన్సు మైనారిటీల ఒడంబడికకును ప్రభుత్వ తీర్మానమునకును

గల తారతమ్యము

(మరా:-ప్ర. ప, అస.గా ప్రభుత్వపరిష్కారము; మై. ఓ. అస.గా మైనారిటీల యొడంబడికయని గుర్తింపదగును)

రాష్ట్రములు.	హిందువులు			అఖిలభారతము	అధిమైనారిటీ	అధిమైనారిటీ	అధిమైనారిటీ	అధిమైనారిటీ	అధిమైనారిటీ
	మైనారిటీ	మైనారిటీ	మైనారిటీ						
మై. ఓ.	100	38	13	51	35	3	1	10	—
ప్ర. ప.	108	44	4	48	34	1	—	7	9
మై. ఓ.	200	88	35	73	102	2	3	20	—
ప్ర. ప.	250	70	10	80	119	2	4	11	—

అనాం:-

బెంగాలు:-

బీహారు డి బరిస్సా:—

మై. ఓ. ప.

బొంబాయి:—

మై. ఓ. ప.

మదరాసు:—

మై. ఓ. ప.

పంజాబు:—

మై. ఓ. ప.

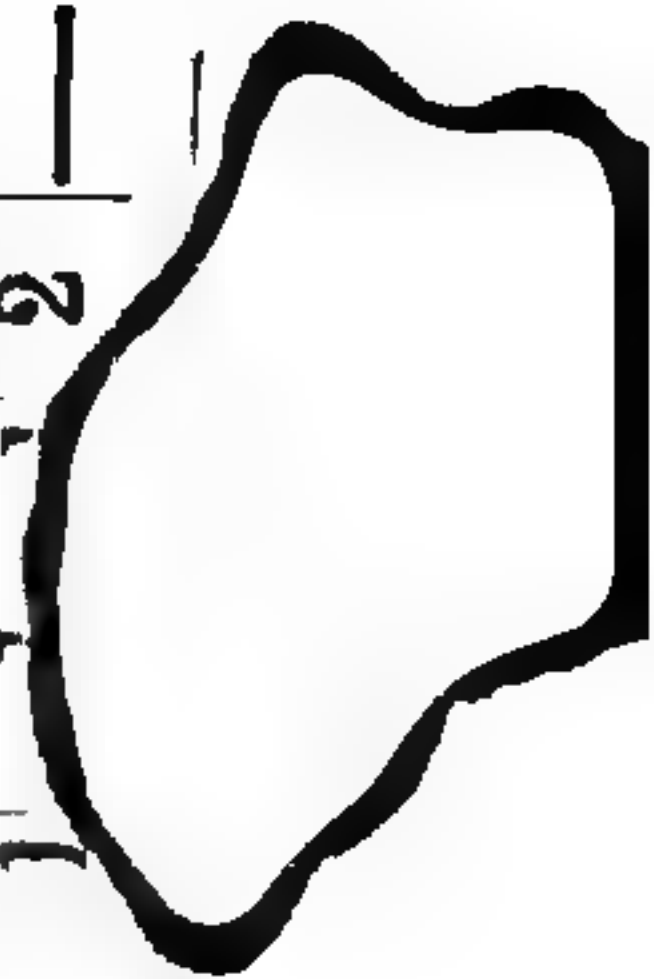
సంయుక్త రాష్ట్రములు:—

మై. ఓ. ప.

సెంట్రలు పరగణాలు:—

మై. ఓ. ప.

100	51	14	65	25	1	1	5	3	—
175	99	7	106	42	2	1	2	8	—
200	88	28	116	66	2	3	13	—	—
200	87	10	97	63	3	2	4	—	—
200	102	40	142	30	14	4	8	2	—
215	134	18	152	29	9	2	3	1	—
100	14	10	24	51	1	5	1.5	2	20
175	—	—	43	86	2	1	1	—	32
100	44	20	64	30	1	2	3	—	—
228	132	12	144	66	2	1	2	—	—
100	58	20	78	15	1	2	2	2	—
112	77	10	87	14	1	1	2	2	—

ఇట్టిపద్ధతిప్రకారము ఎన్నుకొనబడిన ఆమెనారిటీ సంఘముల ప్రతినిధులవలన, ఆయాసంఘములకేమి ప్రత్యేక భములు కలుగనగునని కొందరు ప్రశ్నించవచ్చును. ప్రజాసరిక్షేచుమును వృద్ధిపరచుటకై శాసనసభ యేర్పరచబడిగనుక, ప్రతినభ్యుడును, ప్రజలయందలి యేభాగమునకును యెట్టిలన్యాయము జరుగకుండ, ప్రభుత్వపుచర్యలవలన ఎల్లరకు శ్రేయమొనగూడునట్లు జాగ్రత్తపడవలెను. ఇంతకుమించి ప్రత్యేకముగా మైనారిటీసంఘములకు వలయులాభమెల్ల తమతమఆచారవ్యవహారములు, సాంఘికమత సాంప్రదాయముల రక్షణపరచుకొనుటకు తగుహక్కుమాత్రమే ! అట్టిహక్కును తదితరమతస్థులు, జాతీయులు, సంకుచితపరచకుండ, భంగపరుపకుండ జాగ్రత్తపడుట ఆయమతములకు, జాతులకుజెందిన సభ్యులొనర్చవలసిన కృత్యము. న్యాయరీత్యా, సభ్యుల మతములతో జాతులతో నిమిత్తములేకుండగనే, అన్నిమతస్థుల జాతులయెడ ధర్మమునెరపుటయే ప్రతినభ్యుని విధికృత్యమైనను, ఏయేమతస్థులకు సంబంధించినవిషయములు చర్చింపబడునో, ఆమతస్థులగు సభ్యులట్టిచర్యలయందు పాల్గొని తమమతస్వాతంత్ర్యముల గూర్చి పట్టుదల వహించుటలో నష్టములేకపోగా, లాభముచేకూరును.

ఎన్నికలజరిపించుటలో వోటరు పోలింగుస్టేషనులకు రాగా, వారిచేత వోట్లను యిప్పించుటకు కేసు విధానము లుకలవు. పురాతనకాలమందు (గ్రీసునందును, రోమునందును) పౌరులెల్లరు తమ యామోద వ్యతిరేకముల దేవులకు తగు సమయములందు చేతులెత్తుచుండిరి. అటులనే ఇంగ్లాండునందును పదునెనిమిదవశతాబ్దమందు ఎన్నికలుజరుపబడుచుండెను. కాని, అట్లు బహిరంగప్రదేశములందు, వోటరులు బహిరంగముగా తమవోటులనిచ్చు సమయములందు వారిపై దౌర్జన్యముచేయువారు హెచ్చుచుండుటయు, వోటరులెవ్వరెవ్వరికి వోటులనిచ్చిరో తెలుసుకొనిన అభ్యర్థులు, వారిస్నేహితులు, వోటరుల హింసించబూనుకొనుచుండుటయు గలుగుటచే ఆబహిరంగముగు ఎన్నికపద్ధతిమాని, రహస్యపు “బాలెట్టుపెట్టె” పద్ధతిని ఇంగ్లాండునందు మొదలెట్టిరి. ఇప్పటి కాపద్ధతియే ప్రపంచమందంతట ప్రచారమునకు వచ్చెను. ఈపద్ధతిప్రకారము ప్రతివోటరును తన బాలెట్టు కాగితముపై తనకిష్టులగు అభ్యర్థులకు వారిపేరులకుముందుండుగళ్లలో (X) టిక్కుమార్కుబెట్టి ఆకాగితమును మడచి బాలెట్టుపెట్టెయందు పడవేయును. ఆవోటరు ఎవ్వరికి తన వోటునిచ్చెనో మరితరులకు తెలియుటకికవీలులేదు. ఇందువలన భూస్వాములు తమ కౌలుదారులపైగాని, రైతులు యజమానులు, తమ కూలివారిపైగాని, దౌర్జన్యముచేయు.

టకువీలులేదు. ఎవ్వరేమైనయందురేమో యనిగాని దౌర్జన్యముచేసెదరేమోయని కాని భయములేకుండ, వోటరులకునచ్చిన అభ్యర్థులకీ పద్ధతిప్రకారము తన వోటులనివ్వవచ్చును. కాని మనదేశమందు వోటరులలో నధికసంఖ్యాకులు, విద్యావిహీనులగుటచే “రహస్యపుబాలెట్టుపెట్టె” పద్ధతి అంతగా నుపయోగపడుటలేదు. చనువనువ్రాయును నేర్వని, వోటరులు మొత్తముమీద బహిరంగముగనే, తమ వోటులను, వివిధఅభ్యర్థులకిచ్చుట జరుగుచున్నది. కనుక, ఎన్నికలకుముందుగానే విద్యావిహీనులగు వోటరులనుండి, వాగ్దానముల కొందరు అభ్యర్థులుబొంది ఎన్నికలసమయము లందు తమకే వోటులనిచ్చిరో లేదో విచారించుట కవకాశముబొందుచున్నారు. తన్మూలమున వోటరులస్వాతంత్ర్యము మృగ్యమగుటయు, అభ్యర్థులపెత్తనము హెచ్చగుటయు తటస్థించుచున్నది. కాని శ్రీ జానుస్టూఅర్టుమిల్లుగారీ “బహిరంగపుఎన్నికల”పద్ధతినే బలపరచుచుండెడివారు. బహిరంగముగా తనకునచ్చిన అభ్యర్థులెవ్వరో చెప్పజాలని వోటరులు వోటుబొందుట కర్హులుకారనియు, “రహస్యపుబాలెట్టుపెట్టె” పద్ధతిప్రకారము, వోటరులు, అభ్యర్థులమోసముచేయకల్గెదరనియు, లంచముల వివిధఅభ్యర్థులనుండియు గైకొనజూతురనియు తలంచెను. కాని, మన గ్రామములందెట్లు ప్రజలు ముఠాదారుల యాధిక్యతకు భయపడుచున్నారో, భూస్వా

ములను, ధనాధిక్యులను, జమీందారులను గాంచి, పనినారు, రైతులు ఎట్లు వెరగొందుచున్నారో తలంచుకొన్నయెడల “రహస్యపు బాలెట్టుపెట్టె” పద్ధతి యెంతలాభమో కన్పొనకుండును. ఆర్థిక నాంఘిక స్వాతంత్ర్యముబాదని ప్రజలున్నవరకు, వారి రాచకీయ స్వాతంత్ర్యమును, వోటుహక్కు ద్వారా ప్రకటించుటకైన, ఈ “రహస్యపు బాలెట్టుపెట్టె” పద్ధతి యగత్యము.

V.

ప్రజలతరపున నిలబడదగు అభ్యర్థులెట్టివారై యుండవలెను? వోటుహక్కుపొందినవారెల్లరు అభ్యర్థులుగా నుండుటయే నుంచిదనుయభిప్రాయము, ప్రజాస్వామిక దేశములందెల్లెడ ప్రచారితమైయున్నది. జర్మనీయుందుచూత్రము, ఇరువదివత్సరముల వయస్సుమించినవారెల్లరును, తదితముఖ్య రాజ్యాంగములందు, ఇరువదిరెండువత్సరములవయస్సు వచ్చి యనారెల్లరును, సంవత్సరమున రెండో లేక మూడో మాసములకాలము తమతమ గ్రామములు లేక పట్టణములందు నివసించుచుండినచో, వోటుహక్కు పొందగల్గుదున్నారు. ప్రాన్సునందుతెప్ప మిగతాన్నిప్రజాస్వామిక రాజ్యాంగములందును స్త్రీలకు, పురుషులకు సమానమగు వోటుహక్కుకలదు. వోటుహక్కుపొంద లేనివారెల్ల కుష్టులు, పిచ్చివారు, ఘోరకృత్యములకు శిక్షలననుభవించుచున్నవారును మాత్ర

మే. కొన్ని దేశములందు (అమెరికా, ఇంగ్లాండులందు) ప్రభుత్వపు అనాధశరణాలయములందు పోషణబొందువారికి వోటు హక్కుయివ్వబడుట లేదుగాని, జర్మనీయందివ్వబడుచున్నది. కొన్ని రాజ్యాంగములందు, దివాలాతీసినవారికి వోటుయిచ్చుట లేదుగాని జర్మనీ బాల్కనురాజ్యములం దివ్వబడుచున్నది. ఇంగ్లాండు, అమెరికా దేశములందు సివిలుసర్వీసు యుద్యోగులగు, రక్షణదళముల యుద్యోగులకు వోటుహక్కు యివ్వబడుచున్నది. జర్మనీయందు, అట్టియుద్యోగులు తమవోటును పోస్టుద్వారా పంపుకొను అవకాశముకూడ కలుగజేయబడుచున్నది. క్రిమిక్రిమముగా, వోటుహక్కు బొందజాలనివారి తరగతులు తగ్గింపబడుటయు, వోటుహక్కు బొందగల్గువారి సంఖ్య హెచ్చుచుండుటయు, అన్ని దేశములందును జూడవగును.

ఎట్టివారు వోటుహక్కుబొందజాలరో, వారు అభ్యర్థులుగానుండుటకు పీలులేదు. వోటుహక్కుబొందినను, ప్రభుత్వోద్యోగులైనవారు, ఇంగ్లాండు, అమెరికా, ఫ్రాన్సుదేశములందు, అభ్యర్థులుగా నిలబడరాదు; జర్మనీయం దట్లుగాక, రక్షణదళములందున్నవారుకూడ, అభ్యర్థులుగా నిలబడవచ్చును. కాని, ప్రభుత్వోద్యోగులు అభ్యర్థులుగా నిలబడుట లాభదాయకముకాదు; పైగా ప్రజాస్వాతంత్ర్యములకు భంగకరమని, ఇంగ్లాండుదేశపుచరిత్రయే చెప్పుచున్నది. క్రీ॥ శ॥

1760 వరకు, పార్లమెంటునందు, ప్రభుత్వోద్యోగులుకూడ సభ్యులుగానుండిరి. వారెల్లప్పుడు రాజయొక్క యిష్టాసారమే వోటుచేయుచు, ఉపన్యసించుచు, ప్రజాప్రతినిధిరించుచు, ప్రజాప్రాతినిధ్యమును బలహీనతనొందిచుండిరి. కనుకనే అప్పటినుండి, ప్రభుత్వోద్యోగులెవ్వరును, పార్లమెంటునందు సభ్యులుగా నుండరాదను ఆచారముఆదేశమున అమలుజోనికివచ్చెను. ఆసదాచారమే, తదితరదేశములందును అవలంబింపబడినది. మనదేశమున, “నామినేటు సభ్యులు” అందునను, ప్రభుత్వోద్యోగులగు సభ్యులు, అట్టి శాసనసభలయందునుండుటవలన, వారెల్లప్పుడు ప్రభుత్వమునే బలపరచుచు, ప్రజాప్రాతినిధులమూట చెల్లవీయక క్రిందటి పన్నెండువత్సరములందెంత ఎష్టునూ కష్టము కల్పించిరో అందరికి తెలిసియే యున్నది. కనుకనే, సైమనుకవిగావనువారుగు రౌండుటేబిలు సభవారును, ప్రభుత్వముచే నియమితులైన వారుకాని, ప్రభుత్వోద్యోగులు కాని, శాసనసభాసభ్యులై యుండరాదని నూచించిరి. ప్రజాప్రాతినిధిసభాసభ్యులు, మొగమోటుమిలేక, తప్పొనర్చిన, అక్రమముగా ప్రవర్తించు ప్రతియుద్యోగుని, వానిచర్యల విమర్శించుటకు స్వాతంత్ర్యమునుభవించవలయునన్న, ప్రభుత్వోద్యోగులెవ్వరు శాసనసభయందు సభ్యులైయుండరాదు.

VI

ఎన్నికలు, శాసనసభాసభ్యత్వముల కన్నిటికి, ఎప్పుడుగుచో, ఒకనెల, రెండునెలలకు ముందే ప్రకటించు ప్రభుత్వధర్మము. అమెరికాయందు, ఫ్రాన్సునందును, ఎన్నికలు ఆరుమాసములకు జరగుననగానె, రాచకీయపక్షములు తగుశ్రయత్నముల జేయుటకు వీలు కల్గుచున్నది. జర్మనీ, ఇంగ్లాండునందల్లుగాక, పెరిడెంటుయొక్కయు లేక రాజయొక్కయు అనుమతిపై, శాసనసభ నంత మొందించుటకు, మంత్రివర్గమున కధికార మున్నదిగనుక, పెత్తనమందున్న మంత్రివర్గము, తనకధికారియగు శాసనసభవారు, తనకననుకూలమై, తనపెత్తనమును సాగనివ్వకున్నప్పుడు, ప్రజాభిప్రాయము తనకే సముఖమైయున్నదని తోచినప్పుడు, అకస్మాత్తుగా “జనరలు ఎలెక్షను” దెచ్చిపెట్టవచ్చును. మరియు శాసనసభయందు (ఇంగ్లాండులో పార్లమెంటు; రైష్టాగ్ జర్మనీయందు) తనకున్న ప్రాప్తకము చాలినంతగా లేకుండుచో, తానుచేయుచున్న పెత్తనము, అమలుజరుపుచున్న కార్యక్రమము ప్రజామోదము బడయుచుండుచో, తిరిగి ఎన్నికలు బెట్టినయెడల, హెచ్చుప్రాప్తకము శాసనసభయందుకల్గునను సమ్మకము మంత్రివర్గమునకు కల్గుచో, ఎవ్వరికి తెలియకుండగనే, ప్రతిపక్షమువారు, ఎన్నికలకు తయారుకాని, సమయమందు, ప్రజలు ఎన్నికలందెల్లు ప్రవర్తించ

నగునో దీర్ఘముగా విచారించుకొనలేని యదనున, “జనరలు
ఎలెక్షను”ను మాంత్రివర్గము దెచ్చిపెట్టపచ్చును. ఇట్లు, ఇంగ్లం
డునందలి, మాంత్రివర్గములు అనేకమూరులు ప్రవర్తించెను.
ఇందువలన, రాచకీయకక్షలు, ఎన్నికల నడపుటకు త
ధనము జేకూర్చుకొనలేకయు, ప్రచారముచేయుటకు స
యులు లేకయు బాధనొందులు తటస్థించెను. ప్రజలకు,
ఏపక్షమున కెట్లు వోటుచేయనగునో విచారించుకొను యవ
కాశము కలుగదామెను. వార్తాపత్రికలకు, ప్రజలకు తగు
సలహాల నిచ్చుటకు వీలు కలుగదామెను. తగినంత ప్రచా
రము ప్రజలయందు కల్గించుటకు అధ్యక్షులకు వీలు లేద
య్యెను. మొత్తమమీద, ప్రజాభిప్రాయమును సక్రమ
ముగా, సంతృప్తికరముగా, తెలియపరచగల్గు, ప్రజాప్రతి
నిధులు అకస్మాత్తుగావచ్చు ఎన్నికలందు, యెన్నుకొనబడ
జాలరు. కనుక, “జనరలు ఎలెక్షనులు” యెప్పుడువచ్చునో
ప్రజలకు, ఒకటిరెండు నెలలకు ముందుగానే తెలియజేయుట
భావ్యము.

యెన్నికలనడపు “పోలింగ్ ఆఫీసరు”లు, బాధ్యతల
పారై, న్యాయవర్తనలైనవారుగా నుండవలెను. ఒక జిల్లా
వారిని మరొకజిల్లాకు వేయుట, కొంతభిన్నము కారణమై
నను, ఎన్నికలు సక్రమముగా జరుగుట కుపయోగమేమో
విచారించుట భావ్యము. మనదేశమందు అమెరికాయందు

వలెనే, స్థానిక స్వపరిపాలనా సంస్థలయొక్క ఎన్నికలలో

1931 సంవత్సరమువర కెన్నిపర్యాయములు బోర్డుల ప్రెసి

డెంట్లు, మ్యునిసిపలు కౌన్సిళ్ళ చైరుమనులు వివిధ అభ్య

ర్థులకు సుముఖులగు పోలింగు ఆఫీసరుల నేర్పరిచిరో మనకు

పాఠము యున్నది. తర్వాత కౌన్సిలు అస్సెంబ్లీ యెన్నికలం

ల పోలింగు ఆఫీసరులుకూడ వివిధ అభ్యర్థులపరమై విద్యా

రహితులగు వోటరుల వోటులను 'బాల్టెట్టు' కాగితముపై

ప్రాయునప్పుడెన్నో చోటులందెన్నో మారులు అక్రమము

లగు పనులు చేయుచున్నారు. ఇట్టి అపకృత్యముల నాపుడల

చేయుటకు స్థానికముగానుండు రాచకీయ పార్టీల ప్రతినిధు

లకు తప్పొప్పులగూర్చి రిపోర్టు చేయుటకు అవకాశము కల్పిం

చుటయు, తప్పొప్పుల పోలింగు ఆఫీసరుల కనినశిక్షలకు పాజ్జే

యుటయు అగత్యము. రిటర్నింగు ఆఫీసరులవిషయమునకూడ

నిదే విధముగా జాగ్రత్తపడు అగత్యము

పాళ్ళాత్యదేశములం దెల్లెడల రాచకీయ పార్టీలకు జెం

దినఅభ్యర్థులుతప్ప తదితర అభ్యర్థులు జయప్రదులగుట దుస్సా

ధ్యమగుచున్నది మనదేశమందును కొలదికాలముననె రాచ

కీయపార్టీలు బలిష్ఠత నొందనున్నవి. ప్రజామోదము పొంద

గోరి ప్రజాసేవ చేయ నిచ్చగించు వ్యక్తులు స్వయముగా అభ్య

ర్థులుగా నిలబడుట చాలయరుదగునుగనుక వోటరులందరు

తమకగత్యమగు అభ్యర్థులకై రాచకీయ పార్టీలపై ఆధారప

డవలసియున్నది. (రాచకీయపార్టీల కార్యక్రమము బాధ్యత
 లగురించి వేరొకచో విచారితము.) తమతరపున సమర్థులును
 సత్కార్యాచరణులునగు ప్రతినిధుల పంపుకొనవలయునన్న
 తగు యోగ్యతకల్గిన అభ్యర్థులు నిలబడుటవసరము. ప్రజానా
 యకులందు కొందరినేరి అభ్యర్థులుగా నిలబెట్టి శక్తిపొంద
 రాచకీయపార్టీలు తమ యీ బాధ్యత సంతృప్తికరముగా నిర్వ
 ర్తించునట్లు జేయుట రాజ్యాంగముయొక్క ధర్మము. ఇంగ్లండు
 ప్రాన్సు, జర్మనీదేశములం దీవిషయమున చాల యశ్రద్ధజూప
 బడుచున్నది. 'ప్రపోర్షనల్' ప్రాతినిధ్యపు పద్ధతి నవలంబించు
 జర్మనీ రాజ్యాంగమం దొక్కొక్క నియోజకవర్గమందు పది
 థిరువది ముప్పది అభ్యర్థుల నిలబెట్టుటే కాక దేశమందంతట
 తమతమ పార్టీలకు సంపాదితమైన స్థానములకు తగు సభ్యుల
 నిర్ణయించు అధికారము రాచకీయ పార్టీలకు కల్గుచున్నను
 ఆయభ్యర్థుల నెట్లు నియమించవలెనో నిర్ణయించుటకు శాసన
 ముగాని ప్రభుత్వపు నియమముగాని శేకుండుట విచారకరము.
 అమెరికాయందెట్లుగాక కొన్ని రాష్ట్రములందు ఏయే నియమ
 ముల ననుసరించి రాచకీయ పార్టీల నేర్పరచనగునో ఎట్లెట్లు
 ఆపార్టీలు తమ అభ్యర్థుల నిశ్చయించుట తగునో నిర్ణయిం
 చుచు శాసనములు నిర్మింపబడినవి. అటులనే ప్రతి ప్రజా
 స్వామిక రాజ్యాంగమందును రాచకీయపార్టీలు తమబాధ్యత
 లను అందు ముఖ్యముగా అభ్యర్థుల నిర్ణయించు బాధ్యతను

సక్రమముగా నిర్వహించునట్లు చేయుటకు తగు చర్యలను తీసుకొనవలసియున్నది.

ఎన్నిక సమయములందు ప్రచారార్థమై వివిధ అభ్యర్థులు ఖర్చుపెట్టదగు ధనపు మొత్తమును జాగ్రత్తతో నిర్ణయించు టగత్యము. ఆ మొత్తము మితి మించియుండరాదు. మన దేశమందట్టి నిర్ణయము లేకుండుట పొరపాటు. సైమన్ కమిషన్ నువారు మన దేశపు పరిస్థితుల ననుసరించి ఆ మొత్తమును నిర్ణయించనలెనని సూచించిరి. యూరపుఖండపు అమెరికా ప్రజాస్వామికములందు ఈ మొత్తముల పరిమాణము నిర్ణయింపబడుచున్నది.

ఈ యెన్నికలందు ఖర్చు చేయదగు ధనమును అభ్యర్థులు వారి రాచకీయపాట్ల వయోవిధముల ఖర్చుపెట్టనగునో ఏయే విధముల ననుసరింపరాదో ఎల్లెక్కో కొనసమందు నిర్ణయింపవలసియున్నది. జీనిచ్చో వోటరులకు, వారి ముతాదారులకు, లంచము లిడుటకు, జైక వోటరులకు భోజనసదుపాయములు కల్పించుటకు, విందులుచేయుటకు నిషేధస్తుత్రుల వారికి అందుబాటులో పెట్టుటకు, వారిని మోటారు కారులందు పోలింగుస్థానములకు తెచ్చుటకు, తిరిగి పంపుటకు ఉపయోగింపబడుట సాధ్యమగును. రాజ్యాంగాధికారమునో నొకహంశముగ వోటును ప్రజలు అమ్ముట అన్యాయమేకాక స్వవిశ్వాసనకరమగును. కనుక ప్రజలకు అభ్యర్థులనుండి యేలాటి

వ్యక్తిగతముగ లాభములు ఎన్నికల సమయములకు కలుగ
కుండ జేయుట రాజ్యాంగపు ధర్మము. నునదేశముందు అభ్య
నులగు నిర్ణయములగు ప్రజల నెన్నిరీతుల అభ్యర్థులు లంచము
లుబెట్టి అస్వతంత్రుల జేయుచున్నారో అనుభవైక కీద్య
కదా ? ఎన్నికలైనపిమ్మట జయప్రశుభము అభ్యర్థి తన స
త్వమును పలుకుబడి నుపయోగించి వివిధవోటులకు కొన్ని
సదుపాయముల కల్పించుట అంత సంతృప్తికరము కాకపోయి
నను మహారథము కాదు కాని ఎన్నికలందు మాత్రము
దుర్మడతలవ్యాధి నోటులయొక్క దుర్వ్యవహారమును వరి
ముగానైనగాని, ఎంతవరకైనను, గొతుచిర సరమును నుప
యోగించు కార్యముల నన్నిటి బహిష్కరించుట రాజ్యాంగ
క్షేమమున కవసరము. ఈరక్షణసాధనము అన్ని రాజ్యాంగ
ములును అవలంబించుచునే యున్నవి.

ఎన్నికలందు ధనములకుజెందిన రాచకీసుపక్షములు
అభ్యర్థులనుండికాని, అభి నూనులనుండికాని కావలసినంత
ధనమును సంపాదించి అవసరముగ ఖర్చులను నిర్విచారముగా
నడపుటకు శక్తికల్గియుండును. కాని బీదజనులచే ననుపబడుచు
కార్మికులకై స్థాపించబడిన లేబరుపార్టీవా రేదేశమందైనను,
తమ యభ్యర్థుల సమర్థించుటకు యెన్నికలయందు తగుప్రచా
రముచేయుటకు ధనాభావముచే యిబ్బందులుపడుచుండుట
గమనార్హము రాజ్యాంగమందన్ని రాచకీయపక్షములు, అన్ని

జనసమూహములు, తమ సక్రమాందోళనము, ఈ కాలపు పద్ధతుల ననుసరించి జరుపవలయునన్న, లక్షలకొలది ధనమును, పతివత్సరము తమ రాచకీయ ప్రణాళిక ప్రచారమగుటకు తమ యుక్తములగు ప్రజలు సంఖ్య హెచ్చుటకు ఖర్చిడవలసి వచ్చినది. కాన లేబరు పార్టీవారికి తగు ధనముచే కూర్చుకొనుటకు తగు సావకాశమును రాజ్యాంగము కల్పించుట ధర్మము. కాననే, ఇంగ్లాండునందు క్రీ. శ. 1927 ఆర్టుప్రకారము కార్మికుల సంఘములగు 'ట్రేడు యూనియను'లకు తమ రాచకీయ పార్టీనిధికి శాశ్వతచందా దారులుగా చేరదలచుకొన్నవారి నుండి వారవారము వారిజీతభత్యములనుండి పార్టీ వారు నిర్ణయించుచందాను వసూలుచేసుకొనువాక్కు ప్రసాదించబడినది. ఇంకనొక పూర్వము ప్రభుత్వసమ్మతిప్రకారము ట్రేడ్ యూనియనులు తమ సభ్యులందరిపై రాచకీయచందాను వేసి, వసూలుచేసుకొను యధికారము కల్పిండుటయు, లేబరు పార్టీకి చందా చెల్లింప నిష్టములేని ట్రేడు యూనియను కార్మికులు ప్రత్యేకముగా తమ పేరు లీచందా దారుల జాబితానుండి తగ్గించుకొనవలసియుండుటయు జరుగుచుండెను. ఇట్టి సదుపాయమును తదితర దేశములు కూడ బీదలగు లేబరు పక్షములకు కల్పించుట, స్వరక్షణకు శాంతిభద్రతకు అవసరము.

ఎన్నికలు జరుగు సమయమందు అన్ని పక్షములవారికి తమతమ అభ్యర్థుల గూర్చియు, కార్యప్రణాళికలగురించియు,

ప్రజలెల్లరకు సక్రమముగా సంపూర్తిగా తెల్పుటకు సర్వ
స్వాతంత్ర్యము అవసరము. వివిధరాచకీయపార్టీల కక్షదారుల
మధ్య వివాదములు కలుగకుండా వా రొకరొకరిపై ద్వారజ్య
ముచూపకుండా అన్నిరాచకీయపార్టీలయందు సమానాదరణ
జూపుట రాజ్యాంగాధికారమును నడపుప్రభుత్వముయొక్క
ధర్మమైయున్నది. యుద్ధానంతరము ఇటలీయందు, ఫ్రాన్సు
నందు క్రీ॥ శ॥ 1932 లో జర్మనీయందు జరిగిన ప్రెసిడెంటు
ఎన్నికలు, 'రెష్టాగ్' ఎన్నికలందు వోటరులు తమలోతాము
తీవ్రముగా కొల్లాడుకొని, కొందరిచంపి, అనేకుల గాయప
రచి, మరెందరికో ధననష్టము, స్వాతంత్ర్యభంగ మొనర్చు
కొనుచుండిరి అట్టి గురలవాటులు, ప్రజలయందు ప్రబల
కుండా తగుశ్రద్ధతీసుకొనుట, రాజ్యాంగపు విధ్యుక్తధర్మము.
ఏమేరాచకీయపార్టీల కక్షదారులపలన హెచ్చులకార్యములు
జరుగునో, ఆపార్టీలపై తగు అపరాధముల వేయుట లాభక
రము. కాని, జర్మనుదేశపు శ్రీ పెపెనుగారిమంత్రివర్గము
జూపినటుల ఏప్రభుత్వమును, ఏయొక్కరాచకీయపుపక్షమం
దుగాని ప్రత్యేక అభిమానము కన్పరచి, ఆపక్షపు అకృత్య
ములఁ గప్పిపెట్టుట రాజ్యాంగపుక్షేమమునకు భంగకరమ
గును. సక్రమముగా తమతమ అభ్యర్థులు, వారి ప్రచారకులు
ప్రవర్తించుకొనుబాధ్యత, ఆయా రాచకీయపార్టీలపై పెట్ట
వలెను. ఇన్నిజేసినను, ప్రజలు నీతిపరులై వివిధరాచకీయపా

రీతిలప్రచారమును సక్రమముగా సాగనిచ్చుటయు, ప్రతిపక్షుల
యొడ సహనతజూపుటయు నేర్చుకొననిదే రాజ్యాంగపుట్టే
సము భద్రపడజాలదు.

VII.

అభ్యర్థులు జయప్రదూలై, సభ్యత్వ మొందుటకై ఎంత
యాతురతకల్గియుండురో అటులనే ప్రజలును తమకు సమ
ర్థులును, యోగ్యులును, సిగ్గుణులునగు అభ్యర్థులు కావలయు
నని ఆశించి అట్టి అభ్యర్థులు నిలబడుటకై తగుక్రద్ద తీసుకొన
వలసియున్నది. తమకు సేవచేయుటకై తమతరపున రాజ్య
పాలన మొనర్చుటకై, తమగువనరములదీర్చుటకై అభ్యర్థులు
బయలుదేరుచున్నారని ప్రజలు గ్రహించవలసియున్నది. అట్టి
వాంఛనీయులగు యభ్యర్థులను, రాచకీసుపార్టీలవారు నిల
బెట్టుటకు ప్రజలు తగు చర్యగైకొనవలెను. పార్టీలును, సమ
ర్థులగుపౌరులు, స్వార్థత్యాగులగుపౌరులు, అభ్యర్థులుగా నిల
బడుట గుత్తాహపనుటకై తగు సావకాశముల కల్పించవలసి
యున్నది. సమర్థులగు అభ్యర్థులు కొంత స్వతంత్రాభిప్రాయ
ప్రకటనాధికారమును కోరుచుండును. పార్టీ నియమముల నతి
కఠినతరముగాచేయుచో యోగ్యులగువారు అభ్యర్థులుగా
నిలబడ నిచ్చగించరు. పార్టీనిరంకుశత హెచ్చుగుచో శక్తిమంతు
లగువారు అభ్యర్థులు కాజూడరు. ఇట్టి యిబ్బందులు అమె
రికాయందు కలుటవలననే వాస్తవముగా శక్తిమంతులు, యో

గ్నులు, స్వాతంత్ర్యోచ్చలవారలు అధికులు రాచకీయజీవి
తమునందు జొచ్చుట లేదు.

ప్రజాసేవ చేయుట కష్టతర మైనకార్యము. పార్టీ
యాధిపత్యమునకు లొంగి, ప్రజల అలవాటులు, అభిప్రాయ
ములను విచారించి, రాజ్యాంగవ్యవహారనిర్వహణము
గూర్చి చదివి, ఆలోచించి, జానసంభాసభ్యులుగా నెట్లవారు
అనేకవిధములగు త్యాగములు జేసి కష్టములకు లోనగు
చున్నారు. ఇక నట్టివారు లేరు పార్టీకి చెందినవారగుచో,
బీదకుటుంబీకులైనచో దివాలాతీయులకెంతో కాలముపట్టదు.
బీదలు, నిర్ధనులు, కార్మికులు, తమ శ్రేయస్సుపార్టీ, లేక సోష
లిస్టుపార్టీ, లేక కమ్యూనిస్టుపార్టీ తరపున తమ సంఘములకు జెం
దిన కార్మికులనే ప్రతినిధులుగా పాపకోరుచో వారికి జీవన
భృతి కల్పించుట తప్పనిసరియగును. కనుకనే ఇంగ్లాండునందు
1912 సంవత్సరమునకు శ్రేయస్సుపార్టీ వారు తమ యూనియనుల
ద్వారా తమ 'పార్లమెంటు' సభ్యులకు గౌరవభృతిని చెల్లించు
చుండిరి. కాని శ్రీ ఆస్కీత్తుగారు ప్రధానమంత్రిగా యున్న
ప్పుడు ప్రజాప్రతినిధులకు జీవనభృతికల్పించుట రాజ్యాంగ
ధర్మమని గ్రహించి, ఒక్కొక్కపార్లమెంటు సభ్యునకు సంవత్స
రమునకు నాల్గువందలపానులు (రూ 5200) గౌరవభృతి నేర్ప
వచ్చెను. తుద కీగౌరవభృతికూడ గౌరవప్రదముగా కార్మిక
నాయకులుకూడ జీవించుటకు చాల దనుసత్యమును, తిండిచా

లక పార్లమెంటునందే స్పృహతప్పిపడిపోయిన తేబరుపార్టీ సభ్యులొక్కరు ఋజువు చేసిరి. అమెరికా, ఫ్రాన్సు, జర్మనీ, ఆస్ట్రీయా, కెనడా, ఐరిష్ ప్రెస్టేటు, వక్షిణాఫ్రికా, బాల్కనురాష్ట్రములందును గౌరవభృతిని శాసనసభాసభ్యులకు చెల్లించుటకలదు. మనదేశమందుమాత్రము సభాసభావేతములందు దినభృతికి చాలని భత్యము చెల్లింపబడుచున్నది ఈ పద్ధతివలన బీదలగుసభ్యులకు అన్యాయమెంతే కల్గుచున్నది. ఇకముందు తేబరుప్రతినిధులు, నిమ్నజాతుల ప్రతినిధులు గౌరవభృతి తేనిదే ఎటులపనిచేయుదురు? న్యాయరీత్యా ప్రతికొన్నింటిమెంబరునకు భత్యమునకుతోడు నెలకు రు 250 లు గౌరవభృతిగా చెల్లించుటగత్యము.

VIII.

శాసనసభలు గావింపవలసినధర్మములలో ప్రజలకు రాచకీయవిజ్ఞానమును వృద్ధిజేసి, వారికి ప్రభుత్వముయొక్క చర్యల తెలియజెప్పి, ఎప్పటికప్పుడు ప్రభుత్వమువలన కల్గుచుండు మంచిచెడ్డల తెల్పుచుండుట యొక్కటియైయున్నది. ప్రభుత్వమందున్న మంత్రివర్గము, ఏయేరాచకీయకార్యక్రమము ననుసరించుచున్నదో, ఏయేవృద్ధికారకమగు కార్యముల జేసి, ఆర్థిక, సాంఘిక, రాచకీయపునర్నిర్మాణ కార్యప్రణాళికను అనుభవమందు బెట్టినదో ప్రజలకు తెలియజెప్పి, మంత్రివర్గముయొక్కచర్యల సమర్థించుచు మెజారిటీయందున్నపార్టీ

వారు ప్రజలయందు ప్రచారముచేయుటకు శాసనసభ యువ
యోగపడును. దేశమునం దెచ్చటనైనను మంత్రివర్గపక్ష
మానులు తమచర్యల సమర్థించుకొనుచు సభల జేయి
వచ్చుచుకాని, తమప్రత్యర్థులు తమ సమర్థనలకు స-
ధానమివ్వగల్గు యవకాశముల కల్పించుట కష్టపాధ్యము.
శాసనసభయం దట్లుగాక, మంత్రివర్గపుపక్షము ఎల్లప్పుడు
ప్రత్యర్థిపక్షమునకెదురుగా ఆసీనులైయుండుటచే ఒకరుచెప్పిన
విషయముల మరొకరు కాదనుటకు అవకాశముకలదు ఇటు
లనే ప్రభుత్వమందున్న మంత్రివర్గముద్వాగా ఏయేకష్టములు
ప్రజలకు కల్గుచున్నవో విషరముగా తెల్పి, ఏయేనష్టదాయక
మగుకార్యనిధానమును పొరపాటునగాని, బుద్ధిపూర్వకముగా
గాని మంత్రివర్గ మవలంబించినదో జూపెట్టి, తమపక్షపుకార్య
క్రమమును అనలంబించినచో, తామే మంత్రివర్గము నేర్పర-
చినచో, ఎట్లెట్లుప్రజాక్షేమాభివృద్ధికారకముగా ప్రవ రించె-
డివారో మైనారిటీయందున్న ప్రతికక్షి వారు జూపెట్టుటకు
శాసనసభ యవకాశ మొసంగును. వారి వాదమునకు తగు
సమాధానమొసంగి, ప్రభుత్వపుచర్యలగూర్చి పూర్తివివర
ములదెల్పి ప్రజలకు సంతృప్తికల్పించుటకు మంత్రివర్గపుమెజా-
రిటీకి యదనుకల్గును.

ప్రశ్నలద్వారా, తగు సమాధానముల బొందుచు,
ఎప్పటికప్పుడు ప్రభుత్వపుచర్యలగురించి ప్రజలకు తగుసంజా-

యిషీ తెల్పుటకు శాసనసభ యుపకరించును. ప్రజలయందు పాఠశాలము కాదగు భావములగురించి తీర్మానము నొకటి బ్రవేశపెట్టి, దానిపై కల్గుచర్యలద్వారా శాసనసభయొక్క ప్రభిప్రాయముల ప్రజలకు తెలియజేయనగును. ప్రజలయందు కొందరిచే అత్యంతముగా వాంఛితమగుచుండు సంఘ సంస్కరణముల సంబంధించిన బిల్లులను వాచనపథమునఁ బ్రవేశపెట్టి, తగుచర్యలను వానిపై జరిపి, ప్రజాభిప్రాయమును సుముఖముగానో, విముఖముగానో, ఆయా సంస్కరణలపై కల్గింప వీలగును. ఈవిధముగా అచుఢినము శాసనసభయందు జరుగు చర్యలను, పినుటను, వానిగూర్చిచదువుటకు, ప్రజలకు సంపూర్ణస్వాతంత్ర్యముండదగును. కనుక శాసనసభయందు వివిధరాచకీయ కక్షలు తమతమరాచకీయ ప్రణాళికలగురించి చర్చించుచు తమతమ యభిప్రాయముల వెల్లడిచేయుచు, వివిధప్రాంతములందలి, వివిధజనసంఘములందలి యాశయముల ప్రకటించుచు, శాసనసభాసభ్యులు తమధర్మమును నెరపుచుండ దేశమందలి ప్రజలెల్లరకావృత్తాంతములు పత్రికలద్వారా శాసనసభాసభ్యులచేతను, వారి పార్టీలచేతను ప్రకటింపబడు కరపత్రములద్వారా తెలియపర్చుచుండును. అనగా, దేశీయలెల్లరు ప్రేక్షకులైయుండ శాసనసభయను రంగమందు ప్రజాప్రతినిధులు తమధర్మమును నెరవేర్చుచుందురు. కనుక ప్రభుత్వచర్యల గురించియు

మంత్రీవర్గపు కార్యక్రమము, భూతకాలపు వర్తనము, వర్తమానకాలపు రాజ్యాంగధోరణి, భవిష్యత్తునకుగల కార్యప్రణాళికలగురించియు, ప్రత్యర్థులయొక్క ఆశయములగురియు, తెలుసుకొనుటకు ప్రజలకు సాధ్యమగుచున్నది.

కాని, మంత్రీవర్గము నేర్పరచశక్తి కల్గిన కాసనసభలయొక్క చర్యలగురించియే ప్రజలు సాధారణముగా శ్రద్ధవహించుచుందురు. ఎప్పుడే చర్య పర్యవసానముగా ఏమంత్రీవర్గము పదభ్రష్టతబొందునో, ఏచర్యలద్వారా మంత్రీవర్గము బలిష్ఠతనొందునో లేక, బలహీనతబొందునో తెలుసుకొనుటకు ప్రజలాతురతబడుచుందురు. అమెరికాదేశమందలి, కాంగ్రెసుయొక్క చర్యలను ఇంగ్లాండాదిగాగలదేశముల రాజ్యాంగములందలి సెనేటుసభ వారి చర్యలను ప్రజాసామాన్యమంతగా శ్రద్ధతో గమనించుట లేదు. ఇందులకు కారణము ఆ కాసనసభలందు జరుగుచర్యలయొక్క పర్యవసానముగా ప్రాతమంత్రీవర్గము పోవుటకాని, బలహీనతబొందుటకాని, క్రొత్తమంత్రీవర్గమువచ్చునట్లు కన్నుపటగాని, లేక వచ్చుటగాని, సాధ్యముకాదు. అమెరికాయందలి ప్రెసిడెంటు ప్రజలచేతనే యెన్నుకొనబడి మంత్రీవర్గమును తనంతతానే సెనేటుసభ వారిసహకారముతో నేర్పరచుకొనుచున్నాడు. ఇంగ్లాండు, ఫ్రాన్సు, జర్మనీ ఆదిగాగలదేశములందు, సెనేటుకు మంత్రీవర్గముల స్పష్టించుటకుగాని, పదభ్రష్టతనొందించుటకుగాని

అధికారము లేదా యెను. తుదకు ప్రజాప్రతినిధి సభావృత్తాంతములగురించికూడ ప్రజలు తగినంత శ్రద్ధచేయుట లేదని చెప్పబడినది. రాచకీయపార్టీలు బలిష్ఠతజెంది తమతమ రాజ్యాంగ కార్యక్రమ ప్రణాళికలతయారు చేసుకొనుచు తమ సభ్యులెట్లు ఏయే చర్చలయందు పాల్గొనిన వలయునో తీర్మానించుకొనుట ఇంగ్లాండునందు చాలామగుచున్నది కనుక ప్రజలకు కామన్సుస్థితియొక్క చర్చలయెడ నానాటికి శ్రద్ధ తగ్గుచున్నది. కాని, వివిధరాచకీయబృందములుగల్గి బృందములసంయోగముచే నిల్పబడు మంత్రీవర్గములబొందు ప్రాస్తుజర్మనీదేశములందుమాత్రము ప్రజాప్రతినిధి సభయొక్క చర్చలు ప్రజలదృష్టి నాకర్షింపజాలుచున్నవి. ఇందులకు కారణము వివిధబృందములెప్పుడే ఏషయములపై ఎల్లెల్ల ప్రవర్తించి వోటుచేయునో, ఎప్పుడే మంత్రీవర్గము పడిపోయి కొత్త మంత్రీవర్గము ఏర్పచబడునో యనుయాతురత ప్రజలకు కలుగుచుండుటచే శాసనసభావృత్తాంతములకు తరముల జాగ్రత్తగా జరుపుచుందురు. పందొమ్మిదవ శతాబ్దముందు ప్రధానరాచకీయజ్ఞులెల్లరుతమ ముఖ్యోపన్యాసముల ఇంగ్లాండుదేశముందున పార్లమెంటుసమ్మతిమున యిచ్చెడివారు. ఈ శతాబ్దారంభము గుచున్నప్పటినుండి రాచకీయనాయకులు తమ ఉపన్యాసములందెక్కువభాగమును ప్రజల సమక్షముందు బహిరంగసభలయందొసంగుచున్నారు. కనుక, పూర్వము ప్రజలకుండిన

గౌరవము పార్లమెంటుచర్యలయందు యిప్పుడు కల్లుట లేదు. ఇతర దేశములందును యిట్లే జరుగుచున్నది.

వార్తాపత్రికలుకూడ వెనుకటివలె ఏదేశమందు శాసనసభావృత్తాంతముల ప్రాముఖ్యతగా సంపూర్తిగా పరిచయమైనవి. సాధారణప్రజలకు రుదించు ఘోరపత్రికలు, కృత్యములు, సముద్రపుటాపదలు, ఆటలుపాటలగురించి ఈకాలపువార్తాపత్రికలు హెచ్చుశ్రద్ధజేయుచు శాసనసభలందు జరుగు చర్చలగుడ్డి క్లుప్తముగా వార్తల దెబ్బచుండుట విచారకరము. ఇంగ్లాండుదిగాగల దేశములందు, శ్రీ లార్డు నార్తుక్లిప్ లార్డుబీవరుబూక్సు మున్నగు పత్రికాధిపతులు ఇంగ్లాండునందు, శ్రీవాట్స్సుగారు అమెరికాయందు తమపత్రికలద్వారా రాజ్యాంగవిధానపు కార్యక్రమమును మార్చగల్గునంతవరకు రాచకీయమందు శ్రద్ధవహించుచు, శాసనసభావృత్తాంతముల ప్రచురించుచునేయుండిరి.

ఇంగ్లాండునందు 1760 ప్రాంతమున పార్లమెంటునందొసంగబడిన యుపన్యాసముల ప్రకటించినందులకు శ్రీ లుక్సుగారిపత్రికలపై ప్రభుత్వము నిరంకుశవిధానమున ముపబ్రయత్నించెను. కాని, పత్రికాస్వాతంత్ర్యమునుకోరు నాయకులే జయమందుటయు, పార్లమెంటుసభా వృత్తాంతముల ప్రకటించు స్వాతంత్ర్యము పత్రికలకు ఆచరణానుగతముగా సంప్రాప్తించుటయు జరిగెను. ఇప్పటికన్ని ప్రజాస్వామిక రా

జ్యములందును శాసనసభలవృత్తాంతముల సంపూర్ణముగా
 కలిపించువాక్కు పత్రికలకుకల్గినది. మనదేశమందు 1932
 ప్రత్యేకారంభమున ఇండియాగవర్నమెంటువారు ఈహ
 -ను తగ్గింపజూచిరి. కాని ఆపనిచాగ లేదు. ఈవాక్కు పత్రి
 కలకు, ప్రజలకు ఉన్న నే శాసనసభలు ప్రజలయెడ తమధర్మ
 మునెరపగలవు. మంత్రివర్గములకు, ప్రతికక్షలకు ఈవాక్కు
 ఉపయోగకరము.

ఈలోటులదీర్చుటకు శాసనసభాసభ్యులు వారిరాచ
 కీయపార్టీలు వివిధనియోజకవర్గములందు సభలజేసియు, కరప
 త్రముల ప్రచారముజేసియు, తమతమ చర్యలగూర్చిప్రజలకు
 తెలుప బ్రయత్నించుచున్నారుకాని, ప్రతిపక్షుల సమ్ముఖము
 దిట్టి ప్రచారముచేయలేకున్నారు. అందువలన, ప్రజలకు,
 శాసనసభలచర్యలగూర్చి చదువుటవలన కల్గు యుక్తాయుక్త
 విచక్షణజ్ఞానము బొందుటకవకాశములేకున్నది.

అమెరికాయందలి ముఖ్యమగుపట్టణములందు “పౌర
 సభలు” యేర్పరచబడుచున్నవి. వానియందు, ఇరుపక్షముల
 వారు ప్రజలనలజడిపరచుచున్న రాచకీయసమస్యలను సక్ర
 మముగా అన్నివైపులనుండియు చర్చించుచుందురు. ఈ“పౌర
 సభలు” బహిరంగముగా జరుపబడును కనుక ప్రజలెల్లరు
 వానిచర్చలందు పాల్గొనుటకు ఆచర్చలందొసంగబడుయవ
 స్యాసముల వినుటకు అవకాశముకల్గును. ఇట్టి “పౌరులసభ

లను" ప్రతిదేశమందును ప్రతిపట్టణమందు నేర్పరచి ఎల్లప్పుడు ప్రజలయందాందోళనకల్పించుచుండు సమస్యచర్చిచుటద్వారా ప్రజలకు రాచకీయవిజ్ఞానము కల్పించుట కాక వారికి యుక్తాయుక్తచక్షుణ్ణానముకల్పించి ఇట్టిసభ మాతృకలగు శాసనసభలపై, ప్రజలకు శ్రద్ధకల్పించనగు.

ప్రజలు రాజకీయవ్యవహారములను గురించి తగుభోగట్టాతెలుసుకొననిదే, ఏరాచకీయపార్టీ వారెంతవరకు తమఃస్థి కృత్యమును నెరవేర్చిరో, ఏమంతివర్గమెట్లు ఏయేవిషయములందు ప్రవర్తించినదో గ్రహింపజాలరు. రాచకీయసమాచారములనెరుంగనిప్రజలు, ఎన్నికలందు సక్రమముగా ఎటుల తనువోటుహాక్కునుపయోగించకలరు? కనుక ప్రజలకు రాచకీయవిజ్ఞానమును కల్పించి, ప్రభుత్వపుచర్యలగురించి తెలియజెప్పుటకు, శాసనసభ యుపయోగపడవలెను. ఇందులకు వివిధరాచకీయపార్టీలు తోడ్పడుటవసరము. వార్తాపత్రికలు శాసనసభలచర్యలను సంపూర్ణముగా ప్రకటించవలెను. "పౌరసభల" ద్వారా, అన్నిమెడల ప్రజలకు మంచిచెడ్డలు తెలియునట్లు వివిధరాచకీయపార్టీలుప్రయత్నించవలెను.

IX

శాసనసభలకు బాధ్యతవహించు మంత్రీవర్గములబొందిన ప్రజాస్వామిక రాజ్యాంగములన్నిటియందును, ప్రజానా

నాయకులను తయారుచేసి, ప్రజలకువారి శాసనసభానాయకులను
 ఎంపిక పరిచయము కల్పించుటకు శాసనసభలుపయోగ
 పడతాయి. తమనాయకులను ఎవరు కానగునో, ఏనాయకులెం
 డనారో, ఎవరెట్టివారో, కన్గొనుటకు ప్రజాసామాన్యము
 ద్వారాగా పార్టీలపై యాధారపడియుండుటకు మారు శాసనసభ
 లపై యాధారపడుట లాభకరము. పార్టీ నాయకులకు స్వతంత్ర
 పేక్ష లేక, ప్రత్యేకవ్యక్తిత్వము లేక; తమ మాటలకు లొంగువా రే
 ప్రేమియలగుదురు. శాసనసభ కట్టుగాక. ఎవ్వరున క్షో ఎవ్వరున
 మయామి కులముగ చమత్కారముగ, ప్రజానురంజకముగా,
 ప్రశ్నలు వేయుటకు, సమాధానము చెప్పుటకు నాదప్రతివాద
 ముల జేయుటకు ప్రజల హక్కుల కై శ్రద్ధపహించుటకు సమర్థుల
 ఉత్సాహపరుల వాఙ్మూలగుదురు కనుక అట్టి స్వతంత్రతేచ్చ
 కల్గి స్వతంత్రవాదులై ప్రజాక్షేమాభిలాషులైన సమర్థులగు
 నాయకుల సూచించుటకు, తయారు చేయుటకు, శాసనసభ
 లే సమర్థత కల్గియున్నవి. కొన్ని సత్సరములకొలది శాసనసభల
 యందు సభ్యులుగానుండి సభవారి మెప్పునుబొందకల్గిన నాయ
 కులు వారివారి రాచకీయ పార్టీలయందును ప్రాముఖ్యత సం
 పాదించుకొనగలరు. అట్టి ప్రాముఖ్యతనుండియే ప్రతిపార్టీయు
 తన నాయకుల నేరుకొనును. మెహిటీయందుండు పార్టీ మం
 త్రివర్గమునందు అట్టి ప్రాముఖ్యతలో కొందరికి స్థానములనొసం
 గుచుండును కనుక మంత్రిలగువారు, ప్రజాసామాన్యము

నకు అందుముఖ్యముగా శాసనసభలకు చాలా కాలమునుండి
తెలిసినవారై యుందురు. జర్మనీ, ఫ్రాన్సు, ఇంగ్లాండు, ఆస్ట్రీ
లియా, కెనడా, దక్షిణాఫ్రికా లండిట్లు శాసనసభలు ప్ర
నాయకుల పక్షనాయకుల మంత్రిత్వము బొందనర్హులగు
రిని తయారుచేయుచున్నవి.

శాసనసభలయొక్క నాయకులు, వక్తలు, జయప్రద
మగు మంత్రులగుట నాధ్యమాయని విచారించనగత్యములే
దు. మంత్రులు తమకు యేర్పరచబడిన డిపార్టుమెంటులను
సివిలు సర్విసు వారివలె నడపుట కాక ఆ డిపార్టుమెంటుల ద్వారా,
ఏ యేఫలితముల నెట్లెట్లు ఎంతవరకు ప్రజలకు కల్పించవల
యునో, ఎప్పటికప్పుడు తెల్పుచూ సివిలు సర్విసు యుద్యోగు
లాయాఫలితముల కల్పించుటకు శ్రద్ధచేయునట్లు చూచుచున్న
చాలును. ప్రజలయభిప్రాయములు తమపార్టీ ద్వారా శాసన
సభ ద్వారా ఎల్లుప్రకటింపబడెనో ఆయభిప్రాయములు సఫల
తబొందుటకై వివిధ డిపార్టుమెంటులు కృషిచేయుటకు శాసన
సభా నాయకులు పయోగపడుదురని, బాధ్యతాయుత ప్రభు
త్వములచర్యలు తెల్పుచున్నవి. ఏ యే డిపార్టుమెంటుల నెట్టి
నియమములననుసరించి నడుపవలెనో నిర్ణయించుట పీరిషని
కాదు. ఆపనికి సివిలు సర్విసు వారుకలరు.

ఇంగ్లాండునందును, జర్మనీయందును, అప్పుడప్పుడు
పార్లమెంటునందుగాక వ్యాపారములందు విశ్వవిద్యాలయము

అందు పేరుబొందిన నాయకులమంత్రులుగా నియమించుట జరిగెనుగాని ఆప్రయత్నములన్నియు అపజయమునే కూర్చె. ఇందులకు కారణము మంత్రులుగా నుండవగువారు తమ స్వాధీనపరచబడిన డిపార్టుమెంటుల సివిలునర్విసు యుద్వోసలవలె నడపుటకాక ప్రజాభిప్రాయముననుసరించి తగులాభముల నాడిపార్టుమెంటులద్వారా కల్పించవలెను. అందులకు పార్టుమెంటునాయకులె సమర్థులు. ఆమంత్రులు తమకుశాసనసభవారొసంగునందేశముననుసరించి డిపార్టుమెంటును నడపించుటయే కాక అనుభవరీత్యా తమకు తోచినమార్పులను పార్టీయొక్కయు, శాసనసభయొక్కయు, కార్యక్రమణాళికల యందు మార్పులచేయింపగల్గు శక్తికలవారై యుండవలెను. ఇందులకు శాసనసభానాయకులే తగినవారు.

శాసనసభలద్వారా తప్ప తమ్ము ఇకముందు ఎవ్వరు పాలింపబోవుచున్నారో ప్రజలు తెలుసుకొనుట దుర్లభము. మంత్రీవర్గమందున్న పార్టీతమకిష్టముకానిచో ప్రత్యర్థిపక్షీయుల నాయకులెవ్వరో ప్రజలకెరుకపడుటకు శాసనసభలుకయోగపడును. కానిచో ఇటలీయందు ముస్సోలీనీగారుపోయినపిమ్మట మరలనెవ్వరు నాయకులన్న, ఇటాలియనులెట్లు సమాధానవిరహితులగుచున్నారో అటులనే ఎల్లదేశములవారును, ఏమితోచక యుందురు. అమెరికాయందువలె ఎల్లరకు తెలియనివ్యక్తులు ప్రెసిడెంటుపదవికి అభ్యర్థులగునట్లు, ఇంగ్లం

దునందు మంత్రులపదవికి ఆసపడుటపొసగదు. ఇంగ్లండాది
గాగలదేశములందు మంత్రీవర్గమునందు జేరదగునా రెవ్వరో
శాసనసభ లే తేల్చుచుండును.

ప్రజలయవసరముల దీర్చుటకు ప్రజాభిప్రాయమునను
సరించి తమకుతోచినరీతి కొంతకాలము ఒకపక్షమును మరి
కొంతకాలము మరొకపక్షమును మంత్రీవర్గము నేర్పరచుట
కధికారిగా జేయుట శాసనసభవారి ధర్మమైయున్నదిగదా !
పెత్తనమందున్న మంత్రీవర్గము అసంతృప్తికరముగా నుండు
చో, దానిపిమ్మటవచ్చుమంత్రీవర్గము సంతృప్తికరముగా నుం
డవలెనన్న దానిని నిర్మించురాచకీయపార్టీ వారియొక్కకార్య
ప్రణాళికను పరీక్షించి దానినాయకుల బాగుగా నెరుంగుట,
శాసనసభయొక్కధర్మము. వివిధపక్షముల ప్రవర్తనమును
వాని నాయకుల శక్తియుక్తులను జాగ్రత్తమై శాసనసభ పరీ
క్షించుచుండును. ఈయత్యవసరముగు పరీక్షను ప్రజలు తమం
తతామే చేయజాలరు. వారికికావలయునదెల్ల పెత్తనమందు
న్న మంత్రీవర్గము సంతృప్తికరముగా, శోభాయమానముగా
రాజ్యముచేయుటయే ! వారి యామోదమునకై వివిధరాచ
కీయపక్షములు తమనాయకులను జూపెట్టుటకు తమరాజ్యాం
గప్రణాళికల ప్రకటించుటకు శాసనసభలు, ప్రదర్శనశాలలు.
ఆపక్షములు తమసభ్యులకు వారివారి సత్తాలను జూపెట్టి
ప్రజాసేవచేయుటయందు అనుభవము బొందుటకు శాసన

సభలు గొప్పరాచకార్యపువిద్యాలయములు. వివిధమంత్రీవర్గములకువలయు సభ్యులతయారుచేసి జాతీయావసరములదీర్చుటకు నాయకుల సదా సమకూర్చుటకు శాసనసభలు నాయకాగారములు.

X

అమెరికాయందు తప్ప, మిగతా బాధ్యతాయతమంత్రీవర్గముల బొందియున్న ప్రజాస్వామిక రాజ్యాంగములందు శాసనసభ లే, ప్రభుత్వకార్యనిర్వహణమునకు, అవసరమగు ధనమును, ప్రతివత్సరము, ప్రజలనుండి రాబట్టుటకు, శిస్తుల వేయుచుండును. మన దేశమందు, ఆదిమకాలమందె, పండిన పంటలో ఆరవభాగమును రైతులనుండి, రాజు రాబట్టుకొనవచ్చునని ధర్మశాస్త్రములందు నిర్ణయింపబడెను. అటులనే, శాశ్వతముగా, చె నా దేశమందును, ప్రభునకు ప్రజలు చెల్లింపదగు శిస్తులను, శ్రీకన్యావన్ గారికి పూర్వమే సిద్ధాంతీకరింపబడెను. ఇందువలన, ప్రభుత్వముజేయుచుండిన రాజులీదేశములందు ప్రతివత్సరము, శిస్తుల వేయుటకై ప్రజల పిలువనంపి, వారియంగీకారమును బొందనవసరములేకుండెను. కానన, వివిధరాజులు, అనేకమూరులు, ఆదేశములందు రాజ్యాధికారమును, నిరంకుశముగా, నడపగల్గిరి.

ఇంగ్లాండునందిట్లుకాక, ప్రథమమునుండియు, భూస్వాముల సమ్మతిపై ననె, రాజు శిస్తులవేయుట కధికారము బొందియుండెను. నిరంకుశముగా శిస్తులవేయుబూనిన శ్రీజాను

ప్రభువు “ఓటనాజమో” అను ప్రజాస్వత్వపు పట్టమును ప్రసాదించవలసివచ్చెను; శ్రీప్రథమచార్లెసుగాడు ఉరిదీయబడిరి. తుదకు 1688 సంవత్సరమందు అంగీకరింపబడిన, ప్రజాస్వాతంత్ర్యముల చట్టముప్రకారము, ప్రజలే తమప్రతినిధిసభిద్వారా ఏయేశిస్తుల చెల్లింపనమ్మతింతురో, ఆశిస్తులనే ప్రభుత్వము వసూలుచేయదగుననిరి. ప్రభుత్వమునకు నలయు ధనమును, శిస్తులద్వారా, ప్రజలు చెల్లించు టెట్లో, నాల్గు, ఐదు, పదివత్సరముల కొకమారుగాక, ప్రతివత్సరమును కామన్సు సభవారు నిర్ణయించవలెనని నిర్దేశితీకరించిరి. ప్రభుత్వము దేశమందూ శాంతి నెలకొల్పి, విదేశములయొక్క- దౌర్జన్యము లేకుండజేయుట కగత్యమగు, రక్షణదళముల నేనిధముగా పరిపాలింపదగునో నిర్ణయించు శాసనమును, ప్రతివత్సరము కామన్సుసభవారు అంగీకరించవలసివచ్చెను. ఇందువలన, ప్రజాప్రతినిధిసభవారి యుచు మితిపై, ప్రభుత్వము, రక్షణదళముల సౌష్టవకు, దినఖర్చులకు ఆధారపడవలసివచ్చెను. ఏమితివర్గము, కామన్సుసభవారికయిష్టమో, అద్దానిని, రాజు నూర్చువరకు, తిరిగి కామన్సుసభవారి కిష్టమగు మరొక మంత్రివర్గము నేర్పరచువరకు, బడ్జెట్టుశాసనము, రక్షణదళములశాసనమును, ఆసభవారంగీకరింప నిరాకరింతురు. కనుక, ఆసభవారిపై యాధారపడి, ఆదానికి సమ్మతమగు మంత్రివర్గమే ప్రభుత్వమును

నడపుట ఆచారముయ్యెను. ఇవిధముగ బాధ్యతాయత ప్రభుత్వము, ఇంగ్లాండునందేర్పడెను.

అమెరికా సంయుక్తరాష్ట్రములుకూడ, ఇంగ్లాండు యొక్క ఆధిపత్యమునుండి విడివడి, స్వాతంత్ర్యయుద్ధముచేసి, తుదకు, స్వాతంత్ర్యముబొంది, నూతనరాజ్యాంగము నేర్పరచుటకు ప్రధానకారణము, అమెరికను ప్రజల యంగీకారము లేకనే, బ్రిటిషు వారి పార్లమెంటు వారిపై శిస్తుల వేయుటయే! ఇంగ్లాండునందు ప్రజల కిష్టములేని శిస్తుల ప్రభువెల్లువేయుటకు విలులేదో, అటులనే తమకిష్టములేని శిస్తులను తమపై వేయుటకు, బ్రిటిషు పార్లమెంటున కధికారము లేదని అమెరికనులు నొందించిరి. బ్రిటిషుప్రజల యనుమతిగొనుటకై, రాజు ఇంగ్లాండునందు, పార్లమెంటునెట్లు సమావేశపరచెనో, అటులనే, తమసమాధానము బొందుటకై, తమకు, పార్లమెంటునందు ప్రాతినిధ్య మివ్వవలసినదని అమెరికనులు కోరిరి. తుదకు అమెరికాసంయుక్తరాష్ట్రసమ్మేళన రాజ్యాంగ మేర్పడినపిమ్మట, ప్రభుత్వమును నడపు ప్రెసిడెంటుగారికి, అవసరమగు ధనమును ఇచ్చు శక్తి “కాంగ్రెసు” వారికొసంగబడినది. కాన ప్రజాస్వామిక రాజ్యాంగము లన్నిటి యందును, ప్రభుత్వావాయమునకు, ప్రభుత్వమాలిన్నియు శాసనసభలపై యాధారపడియుండును. కాని బాధ్యతాయతమంత్రీవర్గముల కల్గిన రాజ్యాంగములందు, ప్రభుత్వము,

తా నెట్లు ప్రజలదనమును ఖర్చిచుచున్నదో, ప్రజల ప్రతినిధులకు, ఎల్లప్పుడు సమాధానము చెప్పుచుండవలయును. అమెరికాయంగు తప్ప తదితర రాజ్యాంగములందు, ప్రభుత్వపు అనుదినచర్యలగురించి పరీక్షించి, పిచారించుటకు, తప్పుల విమర్శించుటకు, అవసరమగు మార్పుల సూచించుటకు, శాసనసభలకు అధికారము కల్గుచున్నది. ధనమిచ్చువారు, దానిని ఖర్చిచువారిపై పెత్తనముజేయుట భావ్యకదా! ఇతరుల ధనమును ప్రభుత్వము హెచ్చించుట కధికారమిచ్చు శాసనసభలు ఆధనము నెట్లు ప్రభుత్వ ముపయోగించుచున్నదో, జాగ్రత్తగా పిచారించుచుండుట వానిధర్మమైయున్నది.

ప్రతిమౌత్రివర్గమును, తనకు అవసరమగు ధనము, ఏయేకార్య నిర్వాహణమునకై, ఎంతెంత గావలయునో సూచించుచు, బడ్జెట్టును తయారుచేసి, శాసనసభలయొక్క ఆమోదమునకై ప్రచురించవలసియున్నది. శాసనసభలకట్టి బడ్జెట్టుల నవిస్తరముగా పిచారించి, తగుమార్పుల కల్పించుట కధికారము కలదు. పైగా అట్లు బడ్జెట్టును భద్రముగా విమర్శించుట, శాసనసభల ధర్మమునై యున్నది.

ప్రభుత్వము, బడ్జెట్టుద్వారా, శాసనసభవారు తన ఖర్చులకై యొసంగిన ధనము నెట్లు ఖర్చిచుచున్నదో శాసనసభలకు చూపెట్టుటవసరము. ప్రభుత్వపు వ్యయలెక్కుల

పరీక్షించుటకు, “పబ్లికు అక్కౌంటు కమిటీ”ని ప్రతిజ్ఞానననభయ నిర్మించుచున్నది. ఈ కమిటీవారు, ప్రభుత్వము తన కొసంగబడిన ధనమును సక్రమముగా, సవ్యముగా ఖర్చిచుచుండెనా లేదాయని పరీక్షించి తమనివేదికను జానననభలకు సమర్పించవలసియున్నది.

ప్రభుత్వము ఎప్పటికప్పుడు ఖర్చిచుచుండు ధనమును ఏయే గ్రాంటులనుండి ఏయే పనులకు బాక్కనమునుండి తీసుకొనుచున్నదో విచారించి, బడ్జెట్టు ఆర్డు ననుసరించియే ప్రభుత్వము సమిష్టిధనము నుపయోగించునట్లు చేయుటకు “ఆడిటరుజనరలు” అను యుద్యోగి నేర్పరచవలయును. సమిష్టిధనమునుండి ఎప్పటికప్పుడు ప్రభుత్వపు వివిధడిపార్టుమెంటులు కోరు ధనమును బడ్జెట్టు ఆర్డు ననుసరించియే చెల్లింపబడునట్లు జాచుట యీ యుద్యోగునిధర్మము. ఈ యుద్యోగి ప్రతివత్సరము క్రిందటివత్సరపు ప్రభుత్వపు ఖర్చులనుగురించి, తనకు తోచిన విమర్శనలజేర్చి ఒకనివేదికను జానననభవారి ముందుచర్చనీయార్థమై పెట్టవలెను. కనుక ఈతడు ఒకమారు తనపదవి బొందినపిమ్మట తనయుద్యోగ కాలాంతమువరకు ప్రభుత్వమునుండి స్వతంత్రత బొందియుండి యుండవలెను. కానిచో ప్రభుత్వచర్యల విమర్శింపజాలడుగదా ?

ఈవిధముగ తాను ప్రజలతరపున ప్రభుత్వమున కొసంగిన ధనమును ప్రభుత్వము సక్రమముగా ఖర్చిచునట్లు.

చూచుట కధికారము పొందుటవలన, ప్రభుత్వమెల్లప్పుడు
తనకు బాధ్యతకల్గియుండునట్లు చేయుట శాసనసభలకు.
సాధ్యమగుచున్నది. ఈసనములందు ప్రభుత్వము అన్నిదేశ.
ములందును, ప్రజల ఆర్థిక సాంఘికాభివృద్ధి కొరకై కూడ,
అపారమగు ధనమును వెచ్చించుచున్నది. ప్రజల జీవితము
నందనేక సమయములం దనేక వ్యవహారములలో, ప్రభు
త్వపు జోక్యము కల్గుచున్నది గాన, ఆప్రభుత్వమును నడపు
శాసనసభ ప్రజల జీవితమందత్యంత ప్రాధాన్యత వహించు
చున్నది. రాచకీయపక్షపు లేక బృందముల ఏమంత్రివర్గము
నిలువవలెనో అను విషయము, ఆయా రాచకీయపక్షముల
యొక్క బట్టెలు కార్యప్రణాళికలపై ఆధారపడియుండును.
ఇంగ్లండునందు హెచ్చుశిస్తుల చెల్లింపనిష్పపడనిచో ప్రజలు
కన్నర్యేటివు పార్టీవారిని బలపరచి, కన్నర్యేటివు మంత్ర
వర్గమును తెచ్చుకొందురు. కాని ప్రభుత్వపు కార్యభారము
హెచ్చుచేసి బీదనాదలకు హెచ్చుప్రభుత్వసహాయము కల్గిం
చుటకుగా హెచ్చుశిస్తుల వేయుటకు ప్రజలెట్టిష్పపడుచో,
లేబరుపార్టీ జయమందుటయు లేబరుమంత్రివర్గము ఏర్పరుప
బడుటయు జరుగును. కనుక శాసనసభలయందెప్పుడెప్పు
డిట్టియభిప్రాయములు, ప్రభుత్వపుధర్మముల గురించి ప్రచుర
మైయుండునో ఆయభిప్రాయముల కనుకూలమగు మంత్రివర్గ
ములే స్థాపించబడుచుండును.

ప్రభుత్వముల నడపునది మంత్రీవర్గములు. మంత్రీ
 వర్గములకు, ప్రభుత్వాధికారముల నడపుటకు ధనమగత్యము.
 ధనమును శిస్తులద్వారా ఇవ్వగల్గునది శాసనసభలు. కనుక
 ధనాధిపత్యముబొందిన శాసనసభలకు, ధనాభావముకల్గిన
 మంత్రీవర్గము లొంగియుండుట సహజమే ! ఈశతాబ్దారంభ
 మునుండియు ప్రభుత్వపు నాధారణఖర్చులకే గాక, బీదనాద
 లు, అనాధలు, అబలులు, మున్నగువారి రక్షణార్థమై వారి
 జీవితము శుభప్రదముగా నొనర్చుటకై ధనికులపై శిస్తుల
 నేసి వసూలై సధనమును ఖర్చిచుట మేలను భావము ప్రచా
 రితమైనది. ఏకొలదిమందియో కోటిశ్వరులై యుండ, ప్రజ
 లెల్లరు నిర్ధలైయుండుట డేనుకరము గాదుగాన, ధనికుల
 నుండి కొంతధనమును శిస్తులరూపకముగా గైకొని, బీద
 లపై ఖర్చిచుట ప్రభుత్వధర్మమని తలపబడుచున్నది. బీదలు
 శిస్తుల చెల్లింపజాలరుగాన అసలే తినుటకు లేనివారిమీద
 శిస్తులువేయుట కూడదు గనుక శిస్తులభారము ధనికులపై
 ననే మోపుట శుభమని ఎల్లరియభిప్రాయము. కనుకనే ధని
 కులపై బడు ఆదాయపుపన్నులు హెచ్చగుట, బీదలపైబడు
 డిస్క, కాఫీ, పంచదార, పొగాకు శిస్తులు తగ్గుచుండుట
 జూచుచున్నాము. ఎంతవరకు శాసనసభలు ప్రజలయందీనివ
 యమున సంత్సృష్టికల్గించుచున్నానో అంతవరకు ప్రజాస్వామి
 కము సురక్షితమవును.

ఆటవ ప్రకరణము.

సె నేటు సభ.

ఇప్పటి కమలులొనున్న ముఖ్యమగు ప్రజాస్వామిక రాజ్యాంగములందు, అన్నిటియందు రెండుసభలు శాసననిర్మాణాది కార్య నిర్వహణమునకై ఏర్పరుపబడియున్నవి. అందొక్క సభను “ప్రజాప్రతినిధి సభ”యనియు మరొకటి “సె నేటు”సభయనియు సాధారణముగా వ్యవహరించుచున్నారు. ప్రజాప్రతినిధి సభయందు వోటరులైన వారందరియొక్క ప్రతినిధులు సభ్యులై బొందియుందురు. సె నేటుసభయందు ప్రజలయొక్క పెద్దలై ప్రాతినిధ్యత బొందుట సాధారణమై యున్నది. ఆస్ట్రేలియా, అమెరికాదేశములందు వోటరులై ల్లరు రెండుసభలయొక్క సభ్యుల నెఱుకొను హక్కు కల్గి యున్నను వోటరులెందెవరైనను ప్రజాప్రతినిధి సభాసభ్యత్వమున కభ్యర్థులుగా నిలబడనగుచు గాని సె నేటుసభకు ధనికులైనవారుగాని, అనుభవజ్ఞులైనవారుగాని, చాచాపు నడివయస్కులైనవారే అభ్యర్థులుగా నిలబడ నర్హులు. కనుక ఒకటి ప్రజల సభయనియు, మరొకటి పెద్దల సభయనియు చెప్పనొప్పును.

ఇన్ని దేశములందును రెండు శాసనసభలు ఒకే కార్య నిర్వహణమునకై యవసరమాయని అనేకులు

క్రిందటిశతాబ్దారంభమునుండియు ప్రశ్నించు చున్నారు. ఆదిమకాలపుగ్రీకు దేశమందొక్క శాసనసభయే చాలియుండ, రోమను రాజ్యమందు సెనెటుసభగూడ యేర్పరుపబడియుండెను. కాని రోమనురాజ్యమందు రాజ్యాధికారముక్రమముగా సెనెటు సభనుండి ప్రజాప్రతినిధి సభవారికి చెందుటవలన రెండు శాసనసభలు తప్పనాయెను. అటులనే ఫ్రాన్సు, ఇంగ్లాండుదేశములందును ప్రప్రథమమునుండియు మూడు శాసనసభలు చిద్రూపము బొందుచుండెను. కొంతకాలమునకు రెండుసభలే స్థిరపడెను. ఫ్రాన్సునందు విప్లవము జరుగువరకు, ఇంగ్లాండునందు 1688 రాజ్యాంగ సంస్కరణములు అంగీకరింపబడువరకు, సెనెటుసభవారికే రాజ్యాంగమందు ఆధిక్యత సంపాదితమై యుండెను. అమెరికాదేశమందు రాజ్యాంగనిర్మాతలు సమ్మేళన రాజ్యాంగపు ప్రత్యేకసమస్యల పరిష్కారార్థమై (సభ్యరాష్ట్రముల హక్కుల సురక్షితపరచుటకై) రెండు శాసనసభల సమ్మేళనరాజ్యాంగమం దేర్పరచిరి. ఇంగ్లీషువారి రాజ్యాంగవిధానమున కలవాటుజెందిన ఆరాజ్యాంగవిధాన నిర్మాతలు తమ సభ్యరాష్ట్రములందును రెండు శాసనసభలుండట మేలనితలంచిరి. ఇంగ్లీషువారి రాజ్యాధికారము అమెరికాపై సాగుచున్న దినములందే అనేక రాష్ట్రములందు రెండు సభలుండెను. కనుక సెనెటుసభ నేర్పరచుట రాజ్యాంగనిర్మాతలకు సహజకృత్యముగనే తోచెను.

అప్పటినుండి అమలులోనికి వచ్చిన ప్రజాస్వామిక రాజ్యాంగములందు రెండు శాసనసభల నేర్పరచుట రాజ్యాంగరక్షణమునకై లాభకరమును యభిప్రాయముతో విధిదేశమునాయకులు రెండు శాసనసభలను ఏర్పరచుచుండిరి.

శాసనసభలయొక్క ప్రధానధర్మముగు శాసననిర్మాణముగూర్చియే రాజ్యాంగ నిర్మాతలు శ్రద్ధవహించి, శాసననిర్మాణము జాగ్రత్తగా, శ్రద్ధగా, నెమ్మదిగా, శుభప్రదముగా జరుగుటకై ప్రజాప్రతినిధిసభ చాలదనుభ్రమచే సెనెటుసభ యగత్యమును యభిప్రాయము బొందుచుండిరి. శాసన నిర్మాణమున్న, ఆదిమకాలమునుండియు వచ్చుచున్న భయము, రాజ్యాంగనిర్మాతల వదలకుండుటచే త్వరపడి ఎప్పుడెట్టి శాసనముల ప్రజాప్రతినిధి సభవారు నిర్మింతురో యను సందియముతో సెనెటుసభను నిర్మించు టగత్యమని వారు తలంచుచుండిరి. ఆధునిక కాలమందు ప్రజల సాంఘికార్థిక నైతికమత రాచకీయ కట్టుబాటులు, అవసరములు, దినదినమునకు మారుచుండుటయు పెరుగుచుండుటయు; ఆకట్టుబాటుల అవసరముల ననుసరించియే ప్రభుత్వము తన వ్యవహారముల నడపుచు ప్రజల కన్నివిధముల చేయూతనిచ్చుచుండవలెనన్న, ప్రభుత్వపు నియమములు, శాసనములు ఎల్లప్పుడు పునర్విమర్శింపబడుచు పునర్నిర్మాణము బొందుచు దినదిన ప్రవర్ధమానమగుచుండుటయు, అగత్యమని రాజ్యాంగ నిర్మాతలం

దధిక సంఖ్యాకులు గమనించరైరి. ప్రజలయందు ప్రజ్వలించు మందు సంస్కరణాభిలాషలు అతి త్వరితముగ శాసనరూపము లాల్పకుండుటకే రెండవసభను నిర్మించుట తగునను యభి ప్రాయమునకు వారు లోనగుచుండిరి. ఇతిర దేశములందు రెండుసభలగత్యమని తలంపబడుచుండ తమకు నూత్రము అననము కానాయని కొందరు వాదించుచుండిరి. ఎటుల నైన నేమి ఇప్పటికి అధిక సంఖ్యాకమైన రాజ్యాంగములందు రెండు శాసనసభ తేర్పరచబడియున్నవి.

ఆధునిక రాజ్యాంగావసరములబట్టి, ఎంతవరకు సెనేటు సభ (పెద్దలసభ) అవసరమో ఆలోచించుదము. శాసననిర్మాణమునకే ఈసభ యగత్యమా? ఇప్పటి కధికారమందున్న ధనికులు, భూస్వాములపక్షియులు, మితవాదులు, ప్రజలన్న భయమునందువారు సెనేటుసభ యగత్యమని వాదింతురు. ప్రజలు రాచకీయానుభవములేనివారుగనుక స్వార్థపరులగు లేక అవిచారులగు లేక అనుభవరహితులగు ప్రజానాయకుల బోధలకు తలలొగ్గి, త్వరపడి వేలంవెర్రిగా అనగత్యమగు, అపాయకరమగు, అన్యాయము వృద్ధిగావించు శాసనములను, తమ ప్రజాప్రతినిధిసభద్వారా నిర్మింతురని వీరు వా కొనుచున్నారు. నిర్ధనికులు అధిక సంఖ్యాకులుగనుకను, కార్మికులు రాచకీయవిజ్ఞానరహితులు కానను తృటిమాత్రమున భూలోకము స్వర్గప్రాయముగ జేయుట సాధ్యమనినమ్మి అల్పసంఖ్యా

కులగు ధనికులు, భూస్వాములు, నామకులు, యజమానులు
విద్యాధికులహక్కుల నిర్మాణమున మొనర్చి, ఆస్తిపాస్తుల హక్కు
భుక్తముల పంచుకొనగోరి, స్వాపరాధమును శాసననిర్మా
ముద్వారా కల్పించుకొనగోరెదరుకాన, వారి అవిచారతన
ఆపి, సంకుచితదృక్పథమును చంపి, శాంతమును, ఓర్పును,
న్యాయమును ప్రచారితమొనర్చుటకు సెనేటుసభ యవసర
మని వారు తలంచుచున్నారు.

మితవాదులగు రాజ్యాంగవేత్తలు రాజ్యాంగవ్యవహారములు రానురాను క్లిష్టతమమగుటచే వానిని జాగ్రత్తగ
విమర్శించి, మంచిచెడ్డలవాలోచించి యుక్తమగు కార్యనిధా
నము నిర్ణయించి, దాని ననుసరించి పెట్టుటకు తగు మంత్రవర్గ
మును నిర్మించి, దానిని పెత్తనమందు కొంతకాలమువరకు
నుంచి, ఆమంత్రవర్గపు కార్యముల జాగరూకతతో విమర్శిం
చుచు, మంత్రుల అదుపుఆజ్ఞలందుంచి, ప్రజాభిప్రాయమును
పాటించునట్లు చేయుటకే ప్రజాప్రతినిధిసభవారి కాలమంతయు
వ్యయమగుచున్నది కనుక, శాసననిర్మాణమునకు తగిన సావ
ధానము కల్గుటలేదని చెప్పుచున్నారు. రాచకీయపక్షములు
బలిష్ఠతబొంది, ప్రజాప్రతినిధిసభయందు పక్షములకార్యప్రణా
ళికల ననుసరించి దీర్ఘమగుచర్చల జరుపకుండనే ప్రజాప్రతి
నిధులకు స్వతంత్రముగా ఆయాబిల్లుల విచారించుట కవకా
శము కల్పించకుండనే బిల్లుల సభవారిచే నంగీకరింపజేయుట

సులభమగుచున్నదందురు. మరియు, మంత్రివర్గమువారికి జెందిన మెజారిటీపార్టీవారు తమ మంత్రివర్గమువారు ప్రవేశపెట్టుచున్న బిల్లులను, దీర్ఘవిమర్శనలకు లోనుగా జేయకుండనే మైనారిటీ పార్టీ వారికిగూడ నట్టిబిల్లులను తగినట్లు విమర్శించుట కవకాశము కల్పించకుండనే శాసనసభవారిచే సంగీకరింపబడునట్లు చేయుచుందురు. మంత్రివర్గమువారికి గత్యమగు, శాసనసభవారి అనుమతిబొందనగు వ్యవహారముల చర్చించుటకే, సభవారి వ్యవధి నెంతో, మంత్రివర్గమువారు స్వీకరించుటచే బిల్లుల చర్చించుటకుగల వ్యవధితగ్గుచుండుటయు, ఆవ్యవధియందే, ఏయే బిల్లులచర్చించుట కెంతకాలము సభవారు ఉపయోగించనగునో, మంత్రివర్గమువారే నిర్ణయించుచుండుట ప్రజాప్రతినిధి సభకు బాధ్యత వహించు మంత్రివర్గముల బొందిన, బ్రిటీషు ప్రజాస్వామిక రాజ్యములు, ఫ్రాన్సు, జర్మనీదేశములందును ఆచారమైయున్నది. కనుక అవ్యవధిగా అసంతృప్తికరముగా, అసంపూర్తిగా చర్చింపబడిన బిల్లులు సెనెటు సభవారిచేపునర్వీమర్చింపబడక పూర్వమే శాసనములుగా ప్రకటింపబడుటయు క్రమముగాదని ఈమితవాదులు తలంచుచున్నారు. వీరివాదము పూర్తిగా దుర్బలమైనదనిగాని స్వలాభప్రేరితమైనదనిగాని చెప్పుటకు సాధ్యపడదు.

ప్రజాస్వత్వవాదు లేకొందరు ప్రజాప్రతినిధిసభయొక్క అసమర్థత గురించి చాలావిచారపడుచున్నారు. అమెరికాయం

దలి అనేక రాష్ట్రీయశాసనసభలవలె స్థానికముగాప్రాధాన్య
తవహించియుండు ధనికులు కర్మాగారాధిపతులు జమీందా
రుల మాటలకులోనై, వారి ప్రతిభకుదాసులై శాసనసభా
సభ్యులు అల్పసంఖ్యాకులకు, కొందరువ్యక్తులకు, ఏకంపెనీకో,
ఏవాణిజ్యాధికారులకో ప్రత్యేకలాభముల కల్పింపబూనుకొని,
ప్రజాసామాన్యపు లాభనష్టములలెక్కింపక ప్రజాస్వత్వము
లవమ్ముజేసి అనర్థదాయకమగు శాసనముల ప్రజాప్రతినిధి
సభలు అంగీకరించునేమో యను భయముచేవారు పీడింప
బడుచున్నారు. అనుభవమందనేక శాసనసభలిట్లు దుర్మార్గ
ముగ ప్రవర్తించియుండుటచే, వీరిభయసంభ్రమములు భ్రమ
ప్రమాదములనిచెప్పటకు వీలులేదు.

ముందుగా, ధనికులు, భూస్వాములు, తదితర స్వ సం
ఘస్వత్వములకై యాతురతజెందుచారికి ఎట్టినమాధానము
సాధ్యమో నిచారంతము. ప్రజాస్వామికరాజ్యాంగము,
వివిధదేశములందేర్పరచబడినపిమ్మట ఎచ్చటను, ప్రజాప్రతి
నిధిసభ అల్పసంఖ్యాకులగు మూఢనికులు, భూస్వాములు,
కర్మాగారాధిపతులయొక్క న్యాయమగునట్టిగాని, ఆచారము
చే బలపరుపబడినను అన్యాయమగునట్టిగాని హక్కులను,
అకస్మాత్తుగాగాని, త్వరితముగాగాని, పూర్తిగాగాని, భంగ
పరుపజాలినదనిచెప్పజాలము. జనబాహుల్యము, బీదలకే
జెందియున్నను, అన్నిదేశములందును, హెచ్చుగా ధనికుల,

వారి అనుయాయుల ప్రాపకము నిలబడియుండుటయు, మంత్రి
వర్గములు వారి కేలోబడియుండి ప్రజాప్రతినిధిసభలయందలి
అధిక సంఖ్యాకులగు సభ్యులు వారిపై ఆధారపడియుండుటయు
అనుభవసిద్ధమైయున్నది. లేబరు మంత్రివర్గముల ననుభవించిన
ఆస్ట్రేలియా, ఇంగ్లండు, జర్మనీ దేశములయందును, ఆమంత్రి
వర్గములు పతనమైందిన పిమ్మట పెత్తనమునకొచ్చిన ధనికుల
మంత్రివర్గములే హెచ్చుకాలము రాజాధికారముబొందియుం
డుటయు, లేబరు మంత్రివర్గములు పాటకపుజనులకు సుముఖ
మౌళికాధారముల నెరవేర్చుటకు శాసనముల నిర్మించుటకు
కల్గినయవకాశములకంటె ధనికుల మంత్రివర్గములకే హెచ్చు
యవకాశములు కలుగుచుండుటయు చరిత్రప్రసిద్ధము. లేబరు
పార్టీవారు, మెజారిటీయందుండినకాలమున ఏదేశపు ప్రజా
ప్రతినిధిసభయందైనను, అయిత్తమగునట్టిగాని, అధర్మమై
నట్టిగాని, ధనికుల హతనమును అతిత్వరితముగా కల్గించునట్టి
గాని, బిల్లులుకాని, కార్యప్రణాళికలుగాని, అంగీకరింపబడి
యుండలేదు.

మరియు, ప్రజాసామాన్యమునకంతకు వోటుహక్కు
వచ్చి ఏబదివత్సరములైనను ఇంగ్లండునందలి పార్లమెంటులో
మెజారిటీని ఈనాటికి లేబరుపార్టీ సంపాదించలేకున్నది. ఆస్ట్రే
లియానందలి సమ్మేళనరాజ్యాంగమందును, రాష్ట్రీయప్రభు
త్వములందును, లేబరుపార్టీ సుగమముగాగాని, సంపూర్ణము.

గాగాని, ఆధిక్యతపొంద లేకున్నది. జగ్జనీ ఫ్రాన్సుదేశములం
డింకను లేబరుపక్షములు తమంతతామే 'మంత్రవర్గములనేర్ప
రచుయోగ్యత పొందజాలకున్నవి. వార్తాపత్రికాబలము
పార్టీనిధులబలము ధనాధ్యులగు అభ్యర్థులబలము పార్టీప్రచార
బలము ధనాధికులపక్షములగు కన్సర్వేటివు లిబరలుపార్టీల
కున్నట్లు లేబరుపార్టీ వారికేదేశమందును కలుగుటలేదు. పేరు
నకు అల్పసంఖ్యాకులైనను ధనికులప్రాపకము అత్యధికమని
అనుభవమే నిరూపించుచున్నది. బీడలైయున్న ప్రజలందు
(అందుముఖ్యముగా స్త్రీలలో) ధనికులన్నను, వారితరము
లన్నను, వారిమాటలన్నను, వేషములన్నను, అత్యంతమగు
భ్రాంతివ్యామోహతకలదు. ప్రతికార్థికుడును స్వతంత్రుడు
కాగోరుచుండును. ప్రతికార్థికునిభార్యయు, ధనికురాండ్రవేష
భాషలననుకరింపఁ బ్రయత్నింపుచుండును ప్రతికార్థికుటుం
బమును ధనికులుకాగోరుచు, ధనికులవాక్కుల హెచ్చుజేయ
నిచ్చగించుచు, ఎప్పటికైన ధనికులమనిపించుకొనగోరుచుం
డును. మధ్యతరగతివారు కార్థికులతక్కువగా జూచుచు,
ధనికుల వేషముల ననుకరింపుచు, తామును ధనికులమనే
భ్రమయందుమాన్గితేలుచు, తాము పడిమొల్చినవారముకా
మని గర్వించుచు, ఎల్లప్పుడు భూస్వాములు తదితర పురాతన
కుటుంబీకులమనుకొనువారితో సంబంధబాంధవ్యములు నేర్ప
రచకొనగోరుచుందురు. కనుక ప్రతिसంఘమందును, అధోగతి.

యందున్న బీదలు, కార్మికులు, తమతమస్వత్వముల వృద్ధిపరచుకొనగోరి ధనికులు భూస్వాములకు కల్లుప్రత్యేకహక్కులు అవకాశములు అక్రమముగా సంక్రమించుచున్నవని తెలుసుకొనకున్నారు. ధనికులు అదృష్టజాతకులనియు వారితోనేదే నొకవిధముగా సంబంధము, బాంధవ్యము, సాహచర్యము, నెరపుట గౌరవప్రదమనియు, బీదలందెక్కువమౌది తలంచుచున్నారు. ధనికులుపోషకులుగానున్న సంఘములందు భూస్వాములు సభ్యులుగానున్న సంస్థలందు ధనికులు భూస్వాములు తదితరులతో కలసిమెలసి సంచరించుచుండు వ్యవహారములందు ఏదో యొకవిధముగా చేరుటే గొప్పతనమను పిచ్చిభ్రమకు ప్రజాసామాన్యమింకను ఎల్లదేశములందును నోనైయున్నది. ప్రస్తుతపు వాంఛకార్థిక రాచకీయపుటేర్పాటులు కాకులనుకొట్టి గద్దలకు పేయునట్లు తమ్మువీరసపరచి అల్పసంఖ్యాకులగు భూస్వాముల, కర్మాగారాధిపతుల, ధనికుల జలపరచుచున్నను రహస్యమును బీదలుగ్రహింపజాలకున్నారు. ఇట్టిపరిస్థితులందు వోటరులందింకను అధికసంఖ్యాకులు వివిధదేశములందు లిబరలు కన్సర్వేటివు పక్షీయులకే వోటులనిచ్చుచున్నారన్న ధనికులకు భూస్వాములకు చెందినమూర్తివర్గములు బలిష్టతబొంది పెత్తనమునకువచ్చుచున్నవన్న ఆశ్చర్యమేమి? ఈవిధముగ తమప్రతిభ అప్రతిహతముగ సాగుచున్నప్పుడు ప్రజాప్రతినిధిసభవారు తమ్ముమించి తమస్వత్వము

లభంగపరచుటకు ధైర్యపడునని వాదించుట ధనికులకు తగునా? ప్రజలందెవ్వరికైన ఇప్పటి ప్రజాప్రతినిధిసభలపై అసంతృప్తికల్గుటకు కారణమున్నచో వారుప్రజాసామాన్యము కాని, ధనాధికులు కర్మాగారాధిపతులు భూస్వాములుమాత్రము కాదు.

మితవాదులు జూపెట్టుఅధ్యంతరములు సెనెటు సభ యొక్క యగత్యతను నిరూపించజాలవు. ప్రజాప్రతినిధిసభ వారు ప్రజలయందు ప్రజ్వరిల్లుచుండు తాత్కాలికోద్రేకాభిప్రాయములకు ప్రాధాన్యతనిచ్చి అనవసరమగునట్టివే కాక, అనర్థదాయకపు బిల్లులనంగీకరించి శాసనములుగా నిర్మించు నేమోయనిగదా వీరిభయము. ఇప్పటికములులోనున్న ప్రజాస్వామిక రాజ్యాంగములన్నిటియందును, ప్రజలకగత్యమగు శాసనములు తగినంతత్వోతముగా నిర్మితములగుట లేదనియు, శాసనసముదాయము ప్రజాభిప్రాయమునకేగాక ప్రజావసరములకెంతో వెనుకబడియున్నదనియు అనుభవైక వేద్యము. శాసనసముదాయమిట్లు ప్రజావసరములకు వెనుకబడియుండుటవలన ఆశాసనములకు భాష్యముల సిద్ధాంతీకరించి తమ సమ్ముఖమునకు తేబడిన కేసులందు తీర్పుజెప్పటలో కాలానుగుణమగు ధర్మశాస్త్రములనిర్వచించుటకు న్యాయమూర్తుల కవకాశముకల్గుటయు, తన్మూలమున ప్రజలయొక్క హక్కు బాధ్యతలు వారికిబాధ్యులగు ప్రజాప్రతినిధిసభవారిచే నిర్ణ

యింపబడక నిరంకుశులగు న్యాయమూర్తుల యభిప్రాయములపై యాధారపడియుండు దుస్థితితటస్థించుచుండును. ఇంగ్లండునందా స్త్రీలయొక్క ఆస్తిపాస్తివాక్కులు, వైవాహిక విడబంధనపు టేర్పాటులు, తండ్రి లేని బిడ్డలగుతి, ఆదిగాగల విషయములందిప్పటికిని పార్లమెంటు ప్రజలందరిచే కోరబడు శాసనముల నిర్మించకపోవటచే, ఆదేశస్థులకనేక యిబ్బందులు కలుగుచున్నవి. ఫ్రాన్సునందు ప్రజాసామన్యమంతయు, స్త్రీలకు వోటుహక్కు ప్రసాదించుటకు సుముఖమైయుండ, శాసనసభలు ఆవాక్కును నిరాకరించుచున్నవి. అమెరికాయం దిట్లే ప్రజలనేక నూతనవ్యవహారముల పరిష్కార మొనర్చుటకు శాసనములనిర్మింప ఎంతో కాలమునుండి అవసరపడుచుండ, ఆదేశపు రాజ్యాంగ విధానపు చట్టమునకు విరుద్ధమును నెపముపై శాసనసభలూ శాసనముల నిర్మింపఁ బూనుకొనకున్నవి. ఇందువలన ఈవిషయములందు, న్యాయమూర్తులకెంతో నిరంకుశాధికారము సంప్రాప్తమగుచున్నది.

ఈపరిస్థితులందు ప్రజాప్రతినిధిసభ తగ్గరపడి అనవసరమగు శాసనములనిర్మించునని వాదించుట న్యాయముకాదు. ఏతే ప్రజాప్రతినిధిసభవారు అంగీకరించిన అనేక అనవసరమగు, అన్యాయకరమగు బిల్లులను సెనేటుసభవారు నిరాకరించియున్నదృష్టాంతముల నీ మితవాదులుజూపెట్టుచున్నారు. కాని, సెనేటుసభవారెట్లులైన నట్టిబిల్లుల తిరస్కరింతురను

నమ్మకముండుటవలననే అనేక ప్రజాప్రతినిధులు వానికి సుముఖముగా తమవోటులనిచ్చురని కూడ జాపెట్టరాధ్యమ గును. తాముచేయదగు కార్యమును మరొకరు సరిజూడనగు నని తలంచునంతవరకు తమచే నంగీకరింపబడిన బిల్లుల నిగా రించుటకు, అట్టికార్యమునకు బాధ్యతవహించుటకు మరొక సభవారు కలరను తలంపుకల్లువరకు ప్రజాప్రతినిధిసభ బాధ్య తకల్లి ప్రవర్తించుట మస్తరముగదా? తాము ఆయాబిల్లుల నంగీకరించి వానిని బలపరచు ప్రజలనమ్మికను జూరగొని, ఆబిల్లుల నిరాకరించు సెనేటుసభపై నిందమోపుటకు నీలు స్నంతవరకు ప్రజాప్రతినిధిసభవారు బాధ్యతకల్లి తమ విధిని నిర్వర్తించుకున్న ఆశ్చర్యమేమి?

బాధ్యతలేకుండా ప్రవర్తించుట కిట్టిసదుపాయమున్న ను ఈకాలపు శాసనసభలయందలిప్రజాప్రతినిధిసభలు సాధ్య మైనంతవరకు బాధ్యతకల్లియేప్రజలయొక్కనిజాభిప్రాయముల కన్గొనియే ప్రజలక్షేమాభివృద్ధి కారకమగునట్టి బిల్లులనే అం గీకరించుచున్నవని చెప్పకతప్పదు. అందులో నాశ్చర్యమే మియులేదు. ప్రజాప్రతినిధిసభవారు తమనడతకు తాము బిల్లులయెడజాపువైఖరికి తమచే నిల్పబడు ప్రభుత్వపుచర్య లకు అప్రభుత్వముచే ప్రతిపాదించబడు బిల్లులకుగాను ప్రజా సామాన్యమునకు బాధ్యతవహించవలసియున్నది. మెజారిటీ యందున్న పక్షమున తన మంత్రివర్గముద్వారా ప్రజాసా

మాన్యమునకు అంగీకృతముగు బిల్లులనే ప్రవేశపెట్టించుటకు బ్రయత్నించుచుండును. అందేబిల్లుపైకాని చివాదముకల్గి 'జనరలుఎన్నికలు' వచ్చుచో ప్రజలు తమ పరమైయుండుటకే వారాశించుచుందురు. కనుక, బాధ్యతరహితముగా అనవసరముగు ప్రజలచే వాంఛింపబడని ప్రజానాయకులచే నిర్బంధబడుబిల్లులను ఆ మెజారిటీపార్టీ వారు ప్రజాప్రతినిధిసభయందు ప్రవేశపెట్టించుటకొప్పుకొనరు. మంత్రీవర్గమును ప్రభుత్వకార్యనిర్వహణమందు తగిన అనుభవమును బొందుచుండును కనుక ప్రభుత్వవ్యవహారములకు తగినట్లుగా ప్రజాభిప్రాయానుసారముగానుండునట్టి బిల్లులనే తయారుచేయుటకు సంసిద్ధముగును. ఈ మెజారిటీపార్టీ వారి నెదిరించుచు మంత్రీవర్గపు చర్యల విమర్శించుచు చేయబడుచున్న, చేయబడనున్న, డుష్కార్యముల ప్రజలకయిష్టముగు బిల్లుల జాగ్రత్తగా సహేతుకముగా చర్చించుటకు మైనారిటీపార్టీ మెల్లప్పుడు కాచుకొనియుండును, కనుక, ప్రజాభీష్టమున కెదురైన ప్రతిబిల్లును ఎదిరించి దానిపై ప్రజలకుండు వైమనస్యతను వృద్ధిపరచి బహిరంగముగా ప్రజాభిప్రాయమును ప్రకటింపజేసి తప్పుదారులబడిన మంత్రీవర్గమును దానికాధారముగు మెజారిటీపార్టీని ప్రజాసంఘమధ్యమందు అప్రతిష్టపాలగునట్లుచేయుటకు మైనారిటీపార్టీ అనిశమువేచియుండును. ఇట్టిస్థితిగతులందు మెజారిటీయందుఁటిమిగదా యను గర్వముతో ఏపా-

రీయ, తన మంత్రీవర్గముద్వా గా ప్రజాసామాన్యమునకు కంటగింపుకల్పించు బిల్లుల ప్రజాప్రతినిధిసభయందు ప్రవేశ పెట్టించుటకు సాహసించజాలదు. కనుకనే, సర్వసాధారణముగా ప్రజాప్రతినిధిసభవారు బాధ్యతనుమరచి ప్రజల కగత్యమగు బిల్లుల నంగీకరించుట తటస్థించదని చెప్పుటకు సాధ్యమగుచున్నది.

రెండుసభలనుకల్గిన రాజ్యాంగములందును ఒక్కొక్కప్పుడు అనవసరమగునట్టిచేకాక, అపకారముకల్గించునట్టి శాసనములుకూడ నిర్ద్విపబడుట కాననగును. మనుష్యులచే జేరిన శాసనసభలు, మనుష్యులవలెనే, అప్పుడప్పుడు, పొర పాటులొనర్చుచుండుట సహజమే. కాని, ఒక్కసభ వారొనర్చినపొరపాటునే, రెండవసభవారును జేసిరన్న ప్రజాప్రతినిధిసభయొక్కటియే తప్పిదమొనర్చుననియు, ఆతప్పుల దిద్దుటకు “పెద్దలసభ” యవసరమను వారినాదము బలహీనతబొందుటలేదా?

మరియు, సెనేటుసభవారు ప్రజలకు ప్రజాప్రతినిధిసభవారివలెనే అంతగా బాధ్యతబొందియుండరు. ప్రజలును మంత్రాంగవర్గమునేర్పరచి ప్రభుత్వమును పొగించుట కధికారముబొందియున్న ప్రజాప్రతినిధిసభపై హెచ్చుశ్రద్ధజేయుచుందురుగాని, మంత్రాంగవర్గమువారిచే ప్రతిపాదింపబడు

బిల్లుల పునర్విమర్శనమాత్రముచేయగల్గిన సెనేటుసభవారి
 చర్యల సంతగా గమనించుచుండరు. ఇందువలన ప్రజాభిప్రాయముననుసరించి ప్రజాభీష్టము నెరవేర్చుటకు ప్రజాప్రతినిధి
 సభనారాతురతపడునట్లు సెనేటుసభవారు ప్రయత్నించరు.
 కనుక, ప్రజాశయముల తిరస్కరించి తమకునచ్చిన యేలల్ప
 సంఖ్యాకులకు లాభకరమగు బిల్లులనో బలపరచుటకు సెనే
 టుసభవారు నావాసించకలరు. కాని, ప్రజాప్రతినిధిసభవా
 రట్లు చేయజాలరు. అట్లుకాక, ప్రజాప్రతినిధిసభవారుకూడ
 ఎప్పుడైనవకొలదిమందిధనికులకో, భూస్వాములకో, కర్మాగారా
 ధిపతులకో ప్రత్యేకలాభముల కల్పించుబిల్లుల నంగీకరిం
 చినచో వానిని సత్వరముగను, సంతోషముగను, సెనేటు
 సభవారామోదించుట దుస్సాధ్యము. కనుకనే అమెరికా
 దేశపుసభ్యరాష్ట్రముల శాసనసభలు ప్రజాసామాన్యమునకు
 నష్టదాయకమగు శాసనముల నెన్నిటినో అంగీకరించి తమ
 యధికారములవమ్ముజేసుకొనెను. ఇందాశ్చర్యమేమియులేదు.
 సెనేటుసభవారు ధనికులాదిగాగల అల్పసంఖ్యాకుల కెల్లప్పు
 డునుముఖమైయుందురు. ప్రజాసామాన్యపు అధికారములు
 హెచ్చగుచో ఈసభవారు బాగ్రీతగా విముఖతజూపెదరు
 గాని, ప్రజాప్రతినిధిసభవారే తమధర్మముమరచి అల్పసం
 ఖ్యాకులకు లాభములు కల్పింపబూనుకొనుచో ఈ సెనేటుసభ
 వారుతృప్తపడుట వింతమేమికలదు ?

సె నెటుసభయందు, వృద్ధులును, పూర్వాచారపరా
యణులును, మితవాదులును, “పోయినకాలమే పుణ్యకా
లము. వర్తమానమే కష్టకాలము, రాచున్నకాలము కష్ట
తరముగాదా” యని సంశయించు నిరాశులును, ధనికులును,
కర్మాగారాధిపతులును, భూస్వాములును, జనసామాన్యపు
హక్కులందు అవిశ్వాసము జూపువారును సభ్యులుగా
నుండుట జూడనగును. ఈసభవారికి శాసనముల మార్పుట
గాని, నూతన శాసనముల నిర్మించుటగాని, అంతగా మన
స్కరించదు. ఈకాలపు భాగ్యవిభజనపద్ధతి, అనగా కోట్ల
కొలది ప్రజలకు చిల్లిగవ్వలు, కొలదిమండికి కోటానకోట్లు
ధనము లభ్యపడు పద్ధతి, ఈసభవారికి, సత్యకాలపుటేర్పా
టుగా దోచును. ఇప్పటి సాంఘికపుటలవాటులుగాని, ఆర్థిక
కట్టుబాటులు గాని, రాచకీయపు వ్యవహారములు గాని,
మూర్ఖబొందరా దనుపట్టుదల వీరికి కలదు. కనుక, ప్రజా
సామాన్యమునకు హెచ్చుహక్కుల ప్రసాదించుటకు గాని,
ప్రజలకు ఆర్థికవ్యవహారములందు పెత్తనముకల్గుటకుగాని,
రాచకీయమునం దత్యంతప్రాముఖ్యత సంపాదితమగుటకాని,
సాంఘికముగా ఆత్మగౌరవము హెచ్చగుటగాని, ధనికుల,
భూస్వాముల గౌరవాధిక్యతలకు లోటుకల్గించునను భయ
మీసభవారికి అన్ని దేశములందును కలదని చెప్పవచ్చును.
ఇట్టిసభవారు, ప్రజావసరముల గుర్తించి, తగునట్టి శాసన

ముల నిర్మించుటెట్లు? ప్రజల కగత్యమగు బిల్లుల ప్రజాప్రతి నిధిసభవారు అంగీకరించినను, ఈసభవారు వానిని నిరోధించి, ప్రజాశయముల భంగపరుపరా? ఈకాలపు ప్రజాస్వామికములందు, ప్రజావసరముల కెంతగానో శాసనసముదాయములు వెనుకబడియుండుటకు, ఈసె నెటుసభవారు ముఖ్యకారకులని చెప్పకతప్పదు.

ప్రతిరాజ్యాంగమందును, ప్రజలెల్లర అధమము మూడుతరగతులుగా తమరాచకీయాభిప్రాయములందు విభజింపనగును. మార్పుల సంతగా గోరక ధనికులప్రభావము నట్లేయుంచి, ఇప్పటివివరీతపు భాగ్య విభజనపద్ధతిని చెక్కుచెదరకుండ నుంచదలచువారొక పక్షీయులు. వీరినే కన్న శ్వేతివ్రలని, కాపిటలిష్టులని, కుడిపక్షమువారని పిల్చుట కలదు. ఈకాలపు భాగ్యవిభజన పద్ధతిని మార్చి, ప్రజాసామాన్యమున కంతకు సమాన ఆర్థికజీవిత హక్కుల ప్రసాదించి, సాధ్యమైనంతవరకు ప్రజలచే సృష్టించబడుచున్న భాగ్యమును ప్రజలందరిమధ్య సమానముగా, (వారివారి అవసరముల గమనించుచునె) పంచియిడుచు, ప్రజాసామాన్యపుజీవితము కలకలమనునటుల ఆదర్శప్రాయమగునటుల, భాగ్యవంతముగ, సరస్వతి కాలవాలముగ నుండునటుల జేయగోరువారు మరొకపక్షీయులు. వీరినే లేబరుపార్టీ యనియు, సోషలిష్టులనియు పిల్చుట కలదు. ఈ యిరుపక్ష

ములమధ్యను నిలబడి ఈకాలపు ఆర్థిక రాచకీయపు తేర్పాటుల, ధర్మసూత్రముల ననుసరించి కొంతవరకు మార్పు తగత్యమని యంగీకరించుచు, దేశపు భాగ్యమును ప్రజలందరి మధ్య పంచుట లాభకరముగాదని వాదించుచు, వాణిజ్య వ్యాపారాభివృద్ధికొరకై అల్పసంఖ్యాకులగు ధనికులు, భూస్వాములు, కర్మాగారాధిపతులు నాయకత్వము నహించి యుండుట లాభకరమున, అవసరమును నని పట్టపట్టువారు మధ్యపక్షమగువారు. వీరినె సెంట్రలు పార్టీయనియు, లిబరలు పార్టీయనియు రాజీకలు పార్టీయనియు పిల్చుచుండుట కలదు.

సెనెటు సభయందు లేబరు పక్షమున కేదేశముందును సభ్యత కల్గుట లేదు. అమెరికాయందు లేబరు పక్షము రాచకీయజీవితముందు లేదనియే చెప్పవలెను. ఆస్ట్రేలియా, జర్మనీ ఫ్రాన్సు దేశములందు, లేబరు పార్టీవారికి సెనెటు సభలలో చాల కొద్దిగా సభ్యత కల్గుచున్నది. కాని మొత్తముమీద అన్ని దేశములయొక్క సెనెటు సభలందును, కన్సర్వేటివు పక్షీయలే మెజారిటీయందు గలరు. కనుక ప్రజాప్రతినిధి సభయందు, కన్సర్వేటివు పక్షీయలే మెజారిటీ యందుండి, మంత్రివర్గము నేర్పరచి, బిల్లులను ప్రవేశపెట్టుచో, వానినంత శ్రద్ధగా విచారింపకయే సంపూర్ణ సముఖతతో సెనెటు సభ వారంగీకరించుచున్నారు. ఇందువలన కన్సర్వేటివు పక్షము వాగు రాజ్యాధికారమందున్నప్పుడు, సెనెటు సభవారు సక్రమ

ప్రజా ప్రాధాన్యము,
శాంతిని

ముగా వ్యవహరించుట లేదు. బిల్లులు ప్రజాప్రతినిధిసభ వారిచే యంగీకరింపబడినట్లే తుదకు శాసనరూపముదాల్చును. కాని లిబరలుపార్టీకాని, లేబరుపార్టీగాని పెత్తనమున కొచ్చినచో, వెంటనేసెనెటుసభవారు నిద్రనుండి మేల్కొన్న కుంభకర్ణునివలె శరపరంపరలుగా ప్రజాప్రతినిధిసభవారి బిల్లుల నన్నిటి అణందర్భముగా, అన్యాయముగా, అక్రమముగా విమర్శించబూనుకొని ఎన్నిటి నిరాకరింతుమా యను యాతురత బొందుచుందురు. కనుక ఈసభవారు శాసన నిర్మాణకార్యమునందు, ప్రజాప్రతినిధి సభవారికి చేదోడై తమయనుభవము కార్యచతురత నుపయోగించి ప్రజలకు వలయు శాసనముల నిర్మించుటకు తోడ్పడుటకుమారు, తమ కయిష్టమగు మంత్రివర్గమువారి శాసననిర్మాణకార్యక్రమ విధానమును విధ్వంసమొనర్చుటకే బూనుకొనుచుందురు. కాననే అనేక రాజకీయజ్ఞులు సెనెటుసభవారి కనుకూలమగు పార్టీ రాజ్యాధికారమందున్న కాలమం దనవసరమగున నియు వ్యతిరేకమగు పార్టీ మంత్రివర్గమేర్పరచిన ప్రతిష్టంభన జేయునుగాన, నష్టదాయకమనియు వాదించుచున్నారు.

ఐనను ప్రజాప్రతినిధిసభవారికి ఈకాలముబట్టి అగత్యమగుచుండు శాసనముల నిర్మించుటకు తగుపాటి వ్యవధి కల్గుటలేదనిమాత్రము ఎల్లరంగీకరింపకతప్పదు. నానాటికి ప్రభుత్వపు కార్యవిధానముక్లిష్టతరమగుచున్నది. ప్రభుత్వముచే

నడుపబడు వాణిజ్యములు హెచ్చుచుండుటయు, దానిచే ఖరీ
క్షీంపబడు అదుపాజ్ఞలం దుంచబడువాణిజ్యవ్యాపారముల
ప్రాముఖ్యత హెచ్చుటయు, ప్రభుత్వమునుండి రక్షణగోరు
ప్రజాసమూహములు వృద్ధిబొందుచుండుటయు, దానిద్వారా
తమతమ జీవితములు శుభప్రదముగాజరుగుట కవసరమగు
శాసనముల సృష్టించవలసియుండుటయు తటస్థించుచున్నది.
ఇట్టి ప్రభుత్వమును సాగించు మంత్రివర్గముయొక్క యాధి
పత్యమును కడుంగడు జాగరూకతతో, పరీక్షించుచు, ప్రజా
భిప్రాయము ననుసరించియే రాజ్యాంగము నడుపబడునట్లు
చేయుధర్మము, ప్రజాప్రతినిధిసభవారిపై యున్నది. ఈధర్మ
మును సంతృప్తికరముగా, శక్తివంచన లేకుండ నడపుటకే,
ఆసభవారి శక్తియుక్తులన్నియు, వ్యవధిఅంతయు నుపయోగప
రుపబడుచున్నవి. ఇకనీప్రభుత్వవ్యవహారములకే సంబంధించిన
శాసననిర్మాణకార్యమును నిర్వర్తించుచు, ప్రజలయొక్క
సాంఘికార్థిక రాచకీయజీవితమునకును, రాజ్యాంగపుటేర్పాటు
నకును తగుసంబంధము నేర్పరచుట కగత్యమగు శాసన
నిర్మాణ మొనర్చుటకు తగువ్యవధి, సావకాశము, ప్రజాప్రతి
నిధిసభకు కల్గుట దుస్సరమగుచున్నది. కనుక, ఈకార్యనిర్వ
హణమందు, ప్రజాప్రతినిధిసభకు తగుపాటెసహాయముచేయు
టకు సెనేటుసభయుపయోగమేమో విచారించుట అప్రస్తు
తముకాదు. వర్తక వాణిజ్యవ్యవహారములకు సంబంధించినంత

వరకు, సెనేటుసభవారికి శాసననిర్మాణాధికారమొసంగుట వలన ఎట్టియాపదలుసంభవించునో, అమెరికావారి రాష్ట్రీయ శాసనసభల వృత్తాంతములు చెప్పుచున్నవి. ధనికుల, వ్యాపారుల, భూస్వాముల పరమగు సెనేటుసభవారు ఆయల్పసంఖ్యాకుల కగత్యమగు శాసననిర్మాణకార్యమును, నిష్పక్షపాతముగా, ప్రజలకు లాభకరముగా, దేశాభ్యుదయకారకముగా జేయజాలరుగదా! తదితరవిషయములం దగత్యమగు శాసనముల నిర్మించుటలో నిష్పక్షపాతముగా, ధర్మాధర్మముల విచారించి, యుక్తాయుక్తములగమనించి, వార్తలతత్వమును మించి, ప్రజావసరములనే లెక్కించి, తనధర్మము నిర్వర్తించుటకు, సెనేటుసభవారు, తగియుండురని చెప్పజాలము. ప్రజాప్రతినిధిసభవారు ప్రజాసామాన్యపు దృక్పథమునుండియు, సెనేటుసభవారు ధనికులదృక్పథమునుండియు ప్రతివిషయమును విచారించుచుండురు గనుక ఈసభలచుద్యమ ఎల్లప్పుడు సంఘర్షణ కలుగకతప్పదు. సంఘర్షణకాలమందు రెండుసభలను తామెవ్వరిపై ఆధారపడియుండురో వారి ప్రత్యేకావసరములనే గమనించుచుండును. ప్రజాస్వామ్యమునందు ప్రజాప్రతినిధిసభకే, ప్రజలయభిప్రాయములతెల్పుటకును ప్రజాశయములచొప్పున శాసనముల జేయుటకును హక్కుయుండవలెనుగాని, ధనికులకె, భూస్వాములకే చెందియుండు సెనేటుసభవారికట్టి హక్కుయుండుట భావ్యముగాదు.

మరి యిట్టిస్థితియందు శాసననిర్మాణము సక్రమముగా జరుగుటెట్లు యని కొందరికి సందేహముకలుగవచ్చును. ఏ శా

సనమైనను ప్రజలకగత్యమగునా? కాదాయని రిఫరెండము.

నిర్ణయించుటకు ప్రజాప్రతినిధిసభకంటె హెచ్చుహక్కు సెనేటుసభవారికుండజాలదుగదా ! ఆసభకంటెను హెచ్చుశ్రద్ధతో ఏయే శాసనమగత్యమో చెప్పకల్గిన హక్కు ప్రజలకేగలదు. కనుకనే, ప్రజాస్వారికరాజ్యాంగవాదులు సెనేటుసభను బలపరచుటకుమారు ప్రజాప్రతినిధిసభవారు అంగీకరించు బిల్లులపై ప్రజలయొక్క ఆమోదమునుబొందుటయే మేలని చాదించుచున్నారు. శ్రద్ధతో, ప్రతిబిల్లును తగురీతి చర్చించి ప్రజావసరముల గమనించి తమకుండు రాచకీయానుభవము ననుసరించి ప్రజాప్రతినిధిసభవారంగీకరించిన పిమ్మట అయ్యది తమకు ఇష్టమో, కాదో, తెల్పుటకు, ప్రజలసమక్షముందు బెట్టుటకంటె కర్తవ్యమెద్దియు జేదని వారివాదము. ఈవిధానమునే “రిఫరెండము” అని పిలురు. గాని, ప్రతిబిల్లును “రిఫరెండమునకు” బెట్టుట వలన అనేకయిబ్బందులుకల్గునని గమనించవలసి యున్నది. ప్రజలకు, తమకు నివేదింపబడినబిల్లుల పరీక్షించి మంచిచెడ్డలతేల్చగల్గిన శక్తిలేకున్నది. వారిరాచకీయపక్షములు, సంఘములు, స్నేహితులెంతగా వారికి సలహానిచ్చినను, వ్యాపారములగూర్చియు, వాణిజ్యవ్యవహారములగురించియు, వివిధనే

రముల నిరూపించుటకు తదితరవిషయముల గూర్చి తయారు కాబడుబిల్లుల విచారించుశక్తి కేకున్నది. కనుక, వాదప్రతి వాదములకు తీవ్రముగా తావిచ్చు ఏకొన్ని బిల్లులగూర్చియో తప్ప, ప్రజలకు సాధారణబిల్లులగూర్చి శ్రద్ధకలుగుట దుస్తరము. కాన వారి యామోదమునకు ప్రతిబిల్లును సమర్థించుటవలన ఇప్పటికన్నను హెచ్చుబాధ, శాసననిర్మాణము నందెదుర్కొనవలసివచ్చును. ఇప్పటికే ఏనంస్కరణనైనను, ప్రజలయందు ప్రచారితమొనర్చి ప్రజాప్రతినిధి సభయందు చర్చింపజేసి వివిధరాచకీయకక్షలవారిదృష్టికిఁదెచ్చి, తుద కాసభవారిచే యామోదింపజేయుసరికి అనేకవత్సరములు పట్టుచున్నది. ఇక యీశ్రమకుతోడు “రిఫరెండమును” గూడ తెచ్చిపెట్టుచో, ఇంకెన్నో వత్సరములు ఏనంస్కరణ కైనను శాసనము నిర్మించుటకు పట్టును.

ఈరహస్యమును గమనించియే, ‘రిఫరెండము’ పద్ధతి నవలంబించినరాజ్యాంగములన్నిటియందును, వోటర్లందరిలోఁగూడ వదవ వంతుమందికాని, మరేవంతుమందికాని, ప్రజాప్రతినిధి సభవారిచే అంగీకరింపబడిన బిల్లును ‘రిఫరెండము’ నకు తేవలయునను నియమము చేర్పించుట కలదు. జర్మనీయందు మంత్రీవర్గమువారిచే ప్రోద్బల పరచబడినప్రెసిడెంటుగారు, శాసనసభలచే నంగీకరింప బడిన బిల్లును రిఫరెండమునకు తీసుకొనిరావచ్చును. కాని, మంత్రీవర్గమువారిచే కోరబడినబిల్లులపై నిట్టిచర్యతీసుకొనుట చాల అరుదుగా జరుగును. చెకో

స్తావా కియా దేశమందు రెండుసభలచే అంగీకరింపబడినబిల్లుపై
 'రిఫరెండము' కావలెనని మంత్రివర్గమువారు కోరుచో "రిఫ
 రెండము" నకట్టిబిల్లు తేబడవలెను. వోటింగునకు వచ్చిన
 వారిలో మెజారిటీవారు, అటో యిటో తీర్మానించగలరు.
 "రైట్" శాసనసభలవారిచే అంగీకరింపబడినబిల్లును, శాసన
 ముగా ప్రకటింపరాదని, ప్రజాప్రతినిధిసభవారిలో మూడవ
 వంతుమంది వారుకోరుచో, రెండుమాసములవరకు, ఆబిల్లు
 ను ఆపుదలచేయవలెను. అంత, వోటరులలో ఇరువదవవంతు
 మంది "రిఫరెండము" కోరుచో, ఆబిల్లు "రిఫరెండము" నకు
 తేబడును. ఆరెండుమాసముల వ్యవధియందే, రెండుశాసన
 సభలును ఆబిల్లు అత్యంతావసరమని తీర్మానించినచో, 'వెం
 టనే, శాసనముగా ప్రకటింపబడును. ఇందువలన చీటికి
 మాటికి ప్రతిబిల్లును "రిఫరెండము"నకుఁ దెచ్చుటకు వీలులే
 కున్నది. కాని, మైనారిటీయందున్నపార్టీ, "రిఫరెండమున"
 కేబిల్లునైనను తెప్పించుటకు శక్తికల్గియున్నది. ఒకవేళ "రిఫ
 రెండము"లో వివాదగ్రస్తమగు బిల్లు అంగీకరింపబడుచో,
 "రిఫరెండము"ను కోరినపక్షము అప్రతిష్టపాలగును గనుక,
 మైనారిటీపక్షముకూడ మాటిమాటికి "రిఫరెండము" కావలె
 నని ఆందోళనజేయుటకు బూనుకొనదు.

ప్రజలకగత్యమగు, ప్రజలచే వాంఛితమగు బిల్లులనే,
 ప్రజాప్రతినిధిసభవారు నిర్మించినను వారట్టిబిల్లును సక్రమ

ముగా సంతృప్తికరముగా నుండునట్లు నిర్మించుటకుగాను, తగు సావకాశము కల్గియుండుట లేదు గనుక, సెనెటుసభవారగత్యముకాదా? అట్టిపరిస్థితులందు సెనెటుసభవారు పార్టీ వద్దతులనవలంబించక బిల్లులందంతగర్భితమగు సూత్రములభంగపరుపక బిల్లుల అంగుఁజకారముల సక్రమముగా దిద్దుటకు పూనుకొనుచో, ఉపయోగపడగలదు. కాని అట్టిసభ “శాసననిర్మాణస్థాయిసంఘము”లయొక్క ధర్మములనే నిర్వర్తించవలయును. కనుక ప్రత్యేకముగా సవసరమేయుండదు. మరియు ‘శాసననిర్మాణస్థాయిసంఘ’మందు ప్రజాప్రతినిధిసభయందలి వివిధ పార్టీలప్రతినిధులు వారివారిబలగముల ననుసరించి ప్రతినిధ్యతబొందియుండ సెనెటుసభయందు కన్న ర్వేటిపుసక్షీకులే అధిక సంఖ్యాకులై యుందురు కాన స్థాయిసంఘమే హెచ్చుసంతృప్తికరమైనది.

ఇట్టి స్థాయిసంఘమువారు, తమకుని నేదించబడినబిల్లులను సమగ్రముగా విచారించి అవసరమగుమార్పుల సూచించుచు, తిరిగి ప్రజాప్రతినిధిసభకు పంపుచుందురు. తమచే నిర్మితమగు తమపెద్దలచేకూడిన స్థాయిసంఘమువారే సూచించిన సూచనలు ప్రజాప్రతినిధిసభవారికి రుచ్యములగును, కాని ఆసూచనలనె, సెనెటుసభవారుచేయుచో, ప్రజాప్రతినిధిసభవారు వానియందు సుముఖులైయుండుట దుస్తరము. స్థాయిసంఘములసూచనల పునర్విమర్శనజేసి ప్రజాప్రతినిధి

సభ వారు ఆయాబిల్లుల పునర్నిర్మాణమొనర్చుట కవకాశ, ముకలదు.

ప్రజలయందే ఆసభయందుజర్చింపబడబోవు, చర్చింప బడుచున్న బిల్లులను ప్రచార మొనర్చుటకుగా రాచకీయపక్షములు ప్రతిపట్టణమందును స్థాపించదగు 'రాచకీయగోష్ఠి' లందు ప్రజానాయకులచేతను వక్తలచేతను చర్చింపజేయ నగును. వార్తాపత్రికలందును ఆయాబిల్లులగుణావగుణముల విచారింపనగును. వివిధప్రాంతములందు, ప్రజాభిప్రాయము కన్గొనుటకై వివిధరాచకీయపక్షములు తగుప్రచారమొనర్చిన పిమ్మట, సూక్ష్మముగా 'రిఫరెండము' నెత్తవచ్చును. ఈవిధముగా ప్రతిబిల్లును సలక్షణముగా నుండునట్లు జేయుటకు, సెనెటుసభయొక్క సహాయములేకనే స్థాయిసంఘములద్వారా, గోష్ఠులసహాయముతో రాచకీయపార్టీల ఆందోళనవలన స్థానిక 'రిఫరెండము'ల ద్వారా, ప్రజానాయకులు తగు ప్రయత్నములు చేయనగును. అత్యవసరమైనప్పుడు 'రిఫరెండము' ను అంకుశము నుపయోగించి అనవసరమగు బిల్లుల నురు మాడుటకవకాశముకలదు.

ప్రజల కగత్యమగు బిల్లులను, ప్రజాప్రతినిధిసభవారు తమ పై నున్న కార్యభారమును భరింపజాలక ప్రవేశపెట్టుట లేదు గనుక వానిని "సెనెటుసభ" వారు బయలుదేరదీయుదురని కొందరందురు కాని, కదాచితుగాతప్ప ప్రభుత్వమే తన

కార్యసాఫల్యతకై ప్రజాప్రతినిధి సభయొక్క కార్యక్రమ విధానమున కడ్డంకి లేకుండుటకై ఏబిల్లునైన ఎప్పుడైనసె నెటు సభయందె ప్రవేశపెట్టినేమో కాని, ఇంతవరకే ముఖ్యమగు బిల్లును ప్రజాప్రతినిధిసభ వారికి యిష్టమైనప్పుడుగాని, ఆసభ వారద్దానియందశ్రద్ధజూపెట్టినప్పుడుగాని, సె నెటుసభవారు ప్రవేశపెట్టిన దృష్టాంతము లేదేశమందును కానజాలము. ఇప్పటివరకు నూతనశాసన నిర్మాణమునకు సహజముగా నెదిరించునది సె నెటుసభవారై యున్నారు. కనుకనే ప్రజాస్వత్వవాదులు అమెరికాయందలి రాష్ట్రముల శాసనసభలు ధనికులు, భూస్వాములు, దుష్ట ఆచారముల ప్రోద్బలపరచు వారితోజేరి, సంస్కారము నుద్ధరించుట కగత్యమగు శాసనముల జేయుటలేదని నిరూపించుచున్నారు. ప్రజలకగత్యమగు బిల్లులు తప్పకప్రవేశపెట్ట వలయునన్న ప్రజాప్రతినిధి సభతోపాటు ప్రజాసామాన్యమునకును శాసననిర్మాణాధికారముండు టగత్యమని వారు వాదించుచున్నారు. ఇట్టి తత్వవేత్తలు సంస్కరణవాదుల ప్రభావమువలననే అమెరికాయందనేక రాష్ట్రములందును జర్మనీ, ఫిన్ లాండు, ఆస్ట్రీయా, తదితర బాల్కనురాష్ట్రములందును, ప్రజలే శాసననిర్మాణమునకు బూనుకొనువాక్కు నిల్వబడినది. ఈవాక్కునే “ఇనిషియేటివు” అందురు. ప్రజలీహక్కు నుపయోగించినను ఉపయోగింపకున్నను, వారి కిట్టిహక్కు యుండునంతకాలము

ప్రజాప్రతినిధిసభ తన శాసన నిర్మాణ ధర్మమును సకాలమున సక్రమముగా నిర్వహింపబూనుకొనుటకు సంసిద్ధముండజాలదు. ఎప్పుడు “ఇనిషియేటివు”ను ప్రజలు పయోగించి అవసరమగు బిల్లుశాసనమును నిర్మించుకొందురో అప్పుడు ప్రజాప్రతినిధి సభయందు మెజారిటీలోయన్న ఛార్జీవారు అప్రతిష్టపాలై, పదభ్రష్టులగుట తథ్యము. గనుక “ఇనిషియేటివు” అధికారము ప్రజల కుండుటవలన లాభమేకల్గును.

ఐనను, ఈహక్కును “రిఫరెండము” నెట్లు అరుదుగా అతిజాగ్రత్తగా నుపయోగించవలెనో అటులనే సాధారణ కార్య నిర్వహణమునకైమాత్ర ముపయోగించుట యుత్తమము. కానిచో, అనగత్యమగు బిల్లుల ననేకము “ఇనిషియేటివు”నకు పెట్టుటయు తద్వారా ప్రజలకు, తమకు “ఇనిషియేటివు” ద్వారాకల్గు శాసననిర్మాణాధికారముయెడ, అసహ్యత, అభావముకల్గుట తటస్థించును. కనుకనే ఏబిల్లునైనను, “ఇనిషియేటివు”గా ప్రవేశపెట్టవలయునన్న, సాధారణముగా వోటులందు పదవవంతుమంది అంగీకరింపవలెనను నియమము జర్మనీలో ఏర్పరుపబడెను.

సాధారణముగా “ఇనిషియేటివు” ద్వారా బయలుదేర దీయబడుబిల్లులు స్త్రీడరులచేతనే తయారు కాబడుచుండును. గనుక, అంతగా లోపభూయిష్టముకావు. ఐనను, అట్టి బిల్లులు సక్రమముగా శాసనస్వరూపముబొందుట కార్యతజేంద

వలయునన్న ప్రజాప్రతినిధిసభ వారిచేగాని, వారి స్థాయిసంఘము వారిచేగాని, తగునట్లు పరిష్కరింపబడుట యుత్తమము. ఈ నియమమును జర్మను అమెరికారాష్ట్రముల రాజ్యాంగము లంగీకరించుచున్నవి.

ఇవిధముగా సకాలమున ప్రజాప్రతినిధిసభవారు బిల్లులుప్రవేశ పెట్లునట్లుచేయుటకు “ఇనిషియేటివు” ఆసభ వారిచే నిర్మంపబడుబిల్లులు ప్రజాంగీకారము బొందునా, లేదా, యని పరీక్షించుటకు “రిఫరెండము” అను రెండు విధానముల నేర్పరచినపిమ్మట సభయందు ప్రవేశపెట్టబడిన బిల్లుల తగురీతి సంస్కరించి సవరించుటకు స్థాయిసంఘముల స్థాపించి ఆయాబిల్లులు ప్రజలయందు గోష్టులు, పత్రికా పక్ష ప్రచారములద్వారా ప్రచారమొనర్చిన తరువాత శాసననిర్మాణకార్యవిధానము సంతృప్తికరముగా జరుపబడకుండునా? ఇన్ని సదుపాయముల నేర్పరచినపిమ్మటకూడ సెనెటు సభ యగత్యమా ?

“రిఫరెండము” ను, “ఇనిషియేటివు” ను, చాలాకాలమునుండి స్విడ్రండు ఉపయోగించుచున్నది. క్రిందటి ముప్పదిసంవత్సరములందు, అనేక అమెరికనురాష్ట్రములుకూడ, ఈవిధానముల నంగీకరించినవి. “రిఫరెండము” ప్రజాప్రతినిధి సభవారికి చేయూతగానుండుటమారు సెనెటువారికే సహాయమొనర్చుచు, అనేక అవసరమగు, లాభకరమగు

బిల్లులు నిరాకరింపబడుట కుపయోగించెను. ప్రజాసామాన్యము, రాచకీయ అజ్ఞానచుందుమున్ని తేలుచు, మంచిచెడ్డల నెరుంగక, తమ కగత్యముగు బిల్లులసూర్చి తగినంతజ్ఞానము బొందకుండుటయే యందులకు కారణము. ఇటులనే “ఇనిషియేటివు” ద్వారా అనేక బిల్లులు బయలుదేరదీయబడినను, ప్రజలయొక్క “రిఫరెండము” ద్వారా నిరాకరింపబడెను. ప్రజలయం దెంతో ప్రచారమొనర్చి పార్టీలచే సంస్కరణావసరముల గుర్తింపజేసి, ప్రజాప్రతినిధులచే, ప్రవేశపెట్టబడబోవు బిల్లుల నంగీకరింపజేసి, తుదకు బిల్లుల ప్రవేశపెట్టి సభవారిచే సమ్మతింపజేయువరకే ఎన్నోవత్సరముల తరబడి సంస్కరణవాదులు కష్టనష్టములబొందవలసి వచ్చుచున్నది. దీనికితోడు, “రిఫరెండము”నందు ప్రజలందరిచే, ఆయా బిల్లుల నంగీకరింపజేయుట కెంతో బాధపడవలసి వచ్చుట వలన, శాసననిర్మాణము ఆపబడుటయు సంస్కరణములు అసాధ్యమగుటయు, అభివృద్ధి స్తంభించిపోవుటయు, తటస్థించును. ఇట్టి పరిస్థితులందు, శాసననిర్మాణకార్యమును మరింత కష్టతమమొనర్చుటకు ‘సెనెటుసభ’ యవసరమా?

శాసననిర్మాణమునకై, సెనెటుసభ ప్రత్యేకముగా యవసరముకాకున్నను, సమ్మేళన, రాజ్యాంగములందు సభ్యరాష్ట్రములయొక్క ప్రత్యేకతను సురక్షితపరచుటకై సెనెటుసభ యొకటుండుట మేలనియు, అందు వివిరాధప్రతిముల

మధ్యగల ధనధాన్య జనసంఖ్య భూవిస్తీర్ణత భేదముల గమనించక అన్నిటికి సమానమగు సభ్యతనిచ్చుట శ్రేయమనియు రాజకీయజ్ఞుల నేకులు వాదించుచున్నారు, కాని అమెరికాయందలి సెనెటులో ప్రతిరాష్ట్రమునకు యిద్దరు సభ్యులున్నను వారు, ఆయా రాష్ట్రములందలి వోటరులందరిచే యెన్నుకొనబడుచున్నారు గనుక, సెనెటు సభ్యులు ప్రజాప్రతినిధి సభాసభ్యులవలెనే ప్రజాభిప్రాయమున భేదమేమంతగా జాప్యకయే ప్రకటింపకల్గుచున్నారు. సెనెటు సభ్యుల శ్రమాత్రము ప్రత్యేకించి, రాష్ట్రీయస్వత్వములగురించి శ్రద్ధశేయుచుండుట లేదు. ఇటులనే ఆస్ట్రేలియాయందును, సెనెటు సభ్యులు ప్రజాప్రతినిధి సభాసభ్యులవలెనే, ప్రజలందరిచేతనే యెన్నుకొనబడుచున్నారు. రాగాపోగా, సెనెటు సభ్యులకు, ప్రజాప్రతినిధి సభాసభ్యులకుగల భేద మెల్ల మొదటివారు రాష్ట్ర మొక్కొక్కటి ఒక్కనియోజకవర్గముగాగా అందలివోటర్లచే యెన్నుకొనబడుచుండ రెండవవారు జిల్లాలవారీగా నున్న నియోజకవర్గములనుండి వచ్చుచున్నారు. ఇటుల శాసన నిర్మాణమందు ప్రజాభిప్రాయ ప్రకటనమందు సెనెటు సభ్యులు ఈరెండు సమ్మేళనరాజ్యాంగములందు, ప్రజాప్రతినిధి సభాసభ్యులతో భేదించకున్నను సమ్మేళనమందు జేరిన సభ్య రాష్ట్రములకు జెందదగు హక్కుల సురక్షితపరచుటకై కొన్ని హక్కులబొంది, కొన్ని బాధ్యతల నిర్వర్తించపలసియున్నది.

జర్మనీయందలి సభ్యరాష్ట్రములు పరస్పరముగా సమానసభ్యత్వము సెనెటుసభయందు పొందక ప్రషియా, బవేరియా రాష్ట్రములు చాలతక్కువగాను, తదితరరాష్ట్రములు వాని జనసంఖ్యనుపట్టి హెచ్చుగాను సభ్యత నివ్వబడియున్నవి. ఈసభ్యులు ఎన్నుకొనబడుటకుమారు సభ్యరాష్ట్రీయప్రభుత్వముల ప్రతినిధులై యున్నారు. ఈసభవారు సమ్మేళనరాజ్యాంగపుప్రత్యేకనిధులు కొలదిగా నిర్వర్తింపుచున్నారు. ఇంతయైనను అమెరికాయందుతప్ప తదితరసమ్మేళనరాజ్యాంగములందు, సెనెటుసభ లేకుండగనే రాజ్యాంగవ్యవహారములను ప్రజాప్రతినిధిసభవారు సంతృప్తికరముగా చక్కబెట్టి అవసరమగు శాసననిర్మాణముఁ జేయగలరని చెప్పుటకు తగు యాధారము కలదు.

రెండవశాసనసభ ప్రజాప్రతినిధిసభవారికి సహాయముచేయుటకే అగత్యమగుచో అయ్యది “వస్తునిర్మాతకుల” దైయున్న మేలు. అట్టిసభనేర్పరచుటవలన ఇప్పటిపెద్దల సభలవలన కల్గునష్టములు కలుగవు. పైగా అనేకలాభములు చేకూరవచ్చును.

ఈవిధముగ రాజ్యాంగసూత్రముల సనుసరించియు, రాజ్యాంగానుచరణపుఫలితముల బట్టియు జూచిన, నిరర్థకముగా నుండు సెనెటుసభ, వివిధరాజ్యాంగ ఇంగ్లాండు. ములందు ఏర్పరచబడినది. ఈసభవారు ప్రజా

ప్రతినిధిసభతోబాటు సమానగౌరవప్రతిపత్తుల సంపాదించుకొని, రాజ్యాంగమున ప్రాధాన్యత బొందజాలకున్నారు. ఇంతగానుండునందు వంశపారంపర్యాయత, సభ్యత్వపు హక్కుగల్గిన ప్రభువులచే జీవితాంతమువరకు న్యాయమూర్తులుగానుండు ప్రభువులచే, ప్రభువులసభ నిండియున్నది. కాని కామన్సు సభవారిముంద, ఎందులకు కొరగాకున్నది. క్రీ॥ శ॥ 1911 ఆక్టుప్రకారము కామన్సుసభవారిచే తమ ప్రతికూలమును లెక్కగొనక, రెండుమూడు ఏమార్పులులేకుండ అంగీకరింపబడినవిల్లు శాసనమగును కనుక ప్రభువులసభకు తక్కువస్థానమే లభ్యమగుచున్నది. కవులు, గాయకులు, శాస్త్రజ్ఞులు, కళాభిజ్ఞులు, రాచకార్యధురంధరులు, వాణిజ్యశిఖామణులును జీవితాంతపు ప్రభువులుగా నొనర్చి ఈసభయందు సభ్యులుగా జేసి ఈప్రభువుల సభకిప్పటికంటె గౌరవము, ఆధిక్యత, అనుభవజ్ఞానము సంపాదితమగునట్లు చేయవలెనని కీ॥ శే॥ శ్రీలార్డు బ్రైసుగారు తమ కమిటీనివేదికయందు సూచించిరి. కాని ఇప్పటివరకు ప్రభువుల సభను సంస్కరించుట సాధ్యపడుటలేదు. ఐనను లేబరు ప్రభుత్వము, మైనారిటీపార్టీపై యాధారపడియుండి, హెచ్చుకాలము పెత్తనమందుండుటకు వీలులేకుండుటచే, వారిచే నంగీకరింపబడి కామన్సుసభవారిచే ఆమోదింపబడినవిల్లులను ప్రభువులసభవారు తిరస్కరించి తాత్కాలికముగా, లేబరుశాసననిర్మాణమును మట్టుపెట్టకల్గిరి.

జర్మను రైషులైక్ అను పెద్దల సభయందు వివిధసభ్యు
రాష్ట్రప్రభుత్వముల ప్రతినిధులే, సభ్యత్వముబాదియుందురు.
గనుక, రైష్టాగ్ నందలిసభ్యులకున్న ధైర్యము
జర్మనీ. పట్టుదల వారికుండజాలవు. ప్రజాప్రతినిధు
లముందు ప్రభుత్వవియోమకులెల్లు ప్రజాభీప్రాయముగురించి
తర్కించగలరు? కనుకనే ఈరెండుశాసనసభలమధ్య భేదా
భిప్రాయముకల్గుచో, “రైష్ రాత్” వారు ‘రైష్టాగ్’
వారిచే వివాదగ్రస్థమైనబిల్లు అంగీకరింపబడిన పదునైదుదిన
ములలో తమఅధ్యంతరమును ప్రభుత్వమునకు తెలియపరచ
వలయును. రిఫబ్లిక్ ప్రెసిడెంటుగారు, అట్టిఅధ్యంతరము బయ
లుదేరిన మూడుమాసములలో ఆబిల్లును ‘రిఫరెండము’నకు
తేవచ్చును. అతడట్లు ‘రిఫరెండము’ కోరనిచో ఆబిల్లు శాస
నము కాజాలదు. కాని, మూడింట రెండువంతులుగా రైష్
టాగ్ వారట్టిబిల్లు అత్యవసరమనియు, రైష్ రాత్ వారి అధ్యం
తర మనవసరమనియు తీర్మానించుచో, మూడుమాసములు
లోగా ప్రెసిడెంటుగా రట్టిబిల్లును శాసనముగానైన ప్రకటిం
చవలెను. లేదా, “రిఫరెండము”న కద్దానిని తేవలయును..
‘శాసననిర్మాణమును రైష్టాగ్ వారు చేయుదురు.’ అను,
చట్టపుప్రకటనయే, ‘రైష్ రాత్’ యొక్క నిర్బలత, నిస్సారత
తెల్పుచున్నది.

కెనడా దేశమందు సమ్మేళనరాజ్యమున సెనేటు సభ కలదు. అందు ఒక్కొక్కరాష్ట్రమునకు 24 సభ్యులుచొప్పున మొత్తము 72 సభ్యులు ప్రధమమునకలరు.

కెనడా.

కాని, అందలి సభ్యుల నెల్లర తాత్కాలికముగా పెత్తనమంగున్న మంత్రివర్గమువారు అవసరముకల్గినప్పుడెల్ల జీవితాంతమువరకు ముప్పదివత్సరముల వయస్సు మించినవారిని ఆస్తిషరదులగు వారిని సెనేటుసభ్యులుగా నియమించనగును. అవసరమగునప్పుడెల్ల ఆర్గురు కొత్తసభ్యుల నియమించుటకు ప్రభుత్వమునకు హక్కుకలదు. మొత్తముమీద డెబ్బదియెనిమిదిసభ్యులకు మించకుండ నుండవలయును. కనుక మంత్రివర్గమువారిచే ప్రతిపాదింపబడు బిల్లులను ప్రజాప్రతినిధిసభ వారంగీకరించినపిమ్మట చర్చించి సాధారణమార్పుల సూచించుటకే సెనేటుసభవారికి ధైర్యముండునుగాని, ప్రజాప్రతినిధిసభవారిచే తిరిగి బలరుపపబడు బిల్లు నెదిరించుటకు ధైర్యముకలుగజాలదు. కనుక ఇంగ్లాండునందు ప్రభువులసభ తాత్కాలికముగా, మంత్రివర్గపుశాసననిర్మాణకార్యక్రమము నాపుటకు శక్తికల్గియుండ జర్మనీయందు నల్లే రైష్టాగ్ వారి బిల్లులు శాసనములు గాకుండ జేయుటకై తాము అభ్యంతరములబెట్టిగాని, “రిఫరెండము” కోరిగాని, అడ్డుకులుబెట్టుటకు “రైష్టలెల్” నకవకాశముండ కెనడాయందు మంత్రివర్గముచే ప్రవేశపెట్టబడి ప్రజాప్రతినిధిసభవారిచే నామోదింపబడిన బిల్లుల నిరాకరించుటకు,

సె నెటుసభ వారి కేమాత్రము శక్తిజాలకున్నది. ఇట్టిసభవలన
యిక లాభమేమి కలదు? తుదకీసభకు ప్రజాప్రతినిధిసభ
యొక్క స్థాయి సంఘమునకుండు స్వాతంత్ర్యమైన లేదుగదా?

ఫ్రెంచిరాజ్యాంగమునందలి సె నెటుసభ, కెనడా
రాజ్యాంగపు సె నెటుకంటె, బాధ్యతకల్గియున్నది. జర్మను
దేశపు రైమ్ రాత్ వలె, రాష్ట్రీయప్రభుత్వములచే నియమం

పబడిన సభ్యులచేకాక, ప్రజలందు కొందరిచేఎన్ను
ఫ్రాన్సు. కొనబడిన సె నెటరులచే, ఫ్రెంచిసె నెటు అలంకరిం

పబడుచున్నది. ప్రజాప్రతినిధిసభ్యులును, జిల్లా, తాలూకాబో
ర్డులసభ్యులును, మ్యునిసిపాలిటీలు (కమ్యూనులు) తరుచుగా
ఎన్నుకొనిన డెలిగేటులును, సె నెటరుల నెన్నుకొనుట కధికా

రముబొందియున్నారు. ప్రతిజిల్లాయు ఒక్కనియోజకవర్గముగా
నేర్పరచబడినది. అండలి వోటరులెల్లరు ఎన్నికలందు పా
ల్గొని, సె నెటరుల నెన్నుకొందురు. ఈవిధముగా ప్రజాప్రతి

నిధులచే సె నెటరులెన్నుకొనబడుచున్నారుగనుక కొంతవర
కైనను, ప్రజాభిప్రాయమును తెలుసుకొనుటకు ప్రజలలో
చనల గ్రహించుటకు సె నెటరులకు సాధ్యమగుచున్నది.

ప్రతిసె నెటరును తొమ్మిదినతస్సరములవరకు సభ్యత్వము బొం
దియుండును. ప్రజాప్రతినిధిసభాసభ్యుడు నాల్గువత్సరముల
వరకె సభ్యత్వముబొందును. కాన సె నెటరునకు హెచ్చు

తాసనసభాసభ్యత్వానుభవము కల్గుటకు సాధ్యముకాగలదు.

ఇందువలన, సె నెటుసభవారు, అనేక మారులు ధైర్యముతో ప్రజాప్రతినిధిసభవారి నెదిరించుట కుద్యుక్తులై యుందురు. ఈ రెండుసభలమధ్యను అభిప్రాయభేదము కల్గుచో, వివాద గ్రస్తమగు బిల్లునుగురించి, తీర్మానమునకు వచ్చుటకై, ఈ సభానాయకులు కలసి, ఏదేనొక రాజీకి రాప్రయత్నించ వచ్చును. రాజీ నాధ్యముకానిచో రెండుసభలును కలసి, ఏకసభగా (నేషనల్ అస్సెంబ్లీ) సమావేశమై, ఆబిల్లును చర్చించి, ఏదేనొక తీర్మానమునకు రాబ్రయత్నించవచ్చును. ప్రజాప్రతినిధిసభయందు 584 సభ్యులును, సె నెటుసభ 300 సభ్యులే యుండుటవలన, ఈ రెండుసభలమధ్య కల్లు వివాదమును చులకనగా ప్రజాప్రతినిధిసభవారికి సుముఖముగా నుండునటుల తీర్మానించ నాధ్యమాని తలంచ రాదు. ఈ రెండు సభలయందును రాచకీయపార్టీ లున్నవి. కనుక మితవాదులు, కన్సర్వేటివుపక్షములవారు సె నెటుసభ దెక్కువ ప్రాముఖ్యత వహించి యుండుటచే, ఆపార్టీ వారు, ప్రజాప్రతినిధిసభయం దే యే బిల్లుల నెదిరించుచు న్నారో, ఆబిల్లులను రెండుసభలయందున్న తమబలగములనన్నిటిజేర్చి 'నేషనల్ అస్సెంబ్లీ' యొక్క దట్టిబిల్లులను చులకనగా నోడించనగును. కాన, ప్రాచునందు సె నెటుసభవారు ప్రజాప్రతినిధిసభవారి శాసననిర్మాణకార్యక్రమమును, వీలుగానున్న ధనికులకు సుముఖముగా జరుగునట్లుచేయును.

లేదా, జయప్రదముగా ప్రతిష్ఠంభనముచేయకల్గును. అనుభవమందును, రాచకీయపరిజ్ఞానమందును, సె నెటుసభ వారు ప్రజాప్రతినిధిసభ వారికంటె ఆధిక్యతకల్గియున్నను, ప్రజాభిప్రాయము ననుసరించి శాసననిర్మాణముచేయవలసిన బాధ్యతను, ప్రజాప్రతినిధిసభ వారు నెరవేర్చకల్గినట్లు సె నెటుసభ వారు నిర్వహింపజాలరు గనుక, ఇంతబలవంతమైన సె నెటుసభను నిర్మించుట ప్రజాభ్యుదయకారకముగా నేదు. స్త్రీలకు వోటుహక్కు ప్రసాదించుటకు, ఫ్రెంచిప్రజలెల్లరు సుముఖులైయున్నను సె నెటుసభ వారు కాలడ్డముబెట్టి, అవసరమగు శాసననిర్మాణమును నిరోధించుచున్నారు.

ఐర్లాండునందలి, ఐరిషుప్రీస్టీసేటువారి సె నెటుసభ అత్యున్నతమగు పద్ధతులననుసరించి నిర్దింపబడుచున్నది. ఈసభ యందు (సె నెషు ఐరీను) అరువదిమంది సభ్యులు ఐర్లాండు. కలరు. ఈసభ్యులు, ముప్పది ఐదు వత్సరముల వయస్సుబొందియుండవలెను. వారుపన్నెండువత్సరములవరకు సభ్యులైయుందురు. వార్షికో నాల్గవవంతుమంది, మూడు వత్సరముల కొకమారు తమస్థానముల ఖాళీచేయవలెను. ఆస్థానములకు తగుసభ్యులను, అభ్యర్థులజాబితాయందుదహరింపబడినవారినుండి, ప్రజలెన్నుకొనవలెను. ఈజాబితాయందు, మూడువత్సరములకొకమారు ఎన్నుకొనబడదగుసభ్యులకు మూడువంతులమంది అభ్యర్థులను, ప్రజాప్రతినిధిసభ

వారు (డెయిల్ ఐరీను) 'ప్రిప్రోగ్నెస్' పద్ధతిప్రకారము ఎన్నుకొన వలెను. ఈజాబితాలయందు సెనెటు సభయందు సభ్యులయి యుండువారు తిరిగి అభ్యర్థులుగా నుండగోరుచో, వారినామముల నుదహరించవలయును. ఈజాబితాలయందు వివిధమతసాంఘిక ఆర్థిక సంఘముల పెద్దల, రాజకీయవిజ్ఞానుల, అనుభవపరుల నామముల జేర్చవలసియున్నది. ఈవిధముగా ప్రజాప్రతినిధిసభవారి కంగీకారమగు పెద్దలే, అభ్యర్థులుగా నియమింపబడుచున్నారు కనుక ప్రజలచే తుదకెన్నుకొనబడు సెనెటరులు ప్రజాప్రతినిధిసభకు వ్యతిరేకములుగాక, ప్రజాభీష్టములయెడ విముఖతజూపెట్టనివారై యుండవచ్చును. తుదకీసభవారైనను, ప్రజాప్రతినిధిసభవారివలె ప్రజేచ్ఛల నెరవేర్పతగు కుతూహలపడుట దుస్సాధ్యము కనుకను, శాసననిర్మాణము త్వరితగతి అడ్డంకులంతగ లేకుండగనే జరుగు టగత్యము కానను ఐరిషురాజ్యాంగచట్టము క్రొత్తపద్ధతుల నవలంబించుచున్నది. ప్రజాప్రతినిధిసభవారిచే నంగీకరింపబడిన బిల్లు సెనేటుసభవారిచే చర్చింపబడుటకై పంపబడినపిమ్మట 270 దినములలోగా, రెండుపక్షములకు సమ్మతమగునట్లు మార్పుజేందినను, లేక, అట్టిరాజీషద్ధతి సాధ్యపడకున్నను, రెండుసభలచే నంగీకరింపబడినట్లే పరిగణింపబడునను నియమము కలదు. ఈతోమ్మిదిమాసముల వ్యవధియందు ప్రజాప్రతినిధి

సభవారే తిరిగి తమబిల్లును సెనేటుసభవారిసలహాల ననుసరించి పునర్విమర్శనమొనర్చుట కంగీకరించి, బిల్లును కొంతవరకు మార్పుటకుపూనుకొననగును. ఈవ్యవధియందే మంత్రివర్గము మారుచో, సెనేటుసభవారి అభ్యంతరములనన్నిటి బలపరచుటకుగూడ సాధ్యమగును. అవసరమైనచో, రెండుసభలును సమ్మేళనమై వివాదగ్రస్తమగు బిల్లును సమగ్రముగా చర్చింపవచ్చును. కాని దానిపై సమ్మేళనసభవారు వోటుచేయుటకూడదు. ఇవిధముగా బిల్లులు అంతఆలస్యమునకు గురికాకుండనే శాసనములగుటకును ప్రతిబిల్లును అగత్యమైనచో, పునర్విమర్శనకు లొనగుటకు అవకాశము కల్పించబడినది. సెనేటుసభయే అగత్యమగుచో, శాసననిర్మాణము త్వరితగతి జరుగుటకు, ఈ రాజ్యాంగపు సెనేటుసభపద్ధతియే అత్యంత సుగమమని తోచుచున్నది.

అమెరికా సమ్మేళనరాజ్యాంగపు సెనేటుసభయందు, సభ్యరాష్ట్రములన్నిటికి ఒక్కొక్కరాష్ట్రమునకు ఇద్దరు సభ్యులచొప్పున 96 మంది సభ్యులుకలరు. ప్రతిరాష్ట్రమునందును, ఒకే ఏయోజకవర్గము కలదు.

రాష్ట్రమందలి వోటరులెల్లరు, సెనేటుసభ్యుల నెన్నుకొనుటకు అర్హులు. సెనేటరులు, ఆరువత్సరములవరకు సభ్యత్వముబొందియుందురు. రెండువత్సరములకొకమారు, మూడవ వంతువరకు, తిరిగి సభ్యులు యెన్నుకొనబడవలయును. ప్రతి

బిల్లును, సెనెటుసభవారిచే అంగీకరింపబడిననే, శాసనముగా ప్రెసిడెంటుగారిచే ప్రకటింపబడుట కర్తవ్యమందును. ఒక సభవా రొప్పుకొన్నను, మరొకసభవా రంగీకరింపనిచో, ఆ బిల్లు, శాసనముగా నిర్ద్రింపబడజాలదు. శాసననిర్మాణముం దిట్లు సెనెటుసభవారికి ప్రజాప్రతినిధిసభవారితో బాటు సమా నాధికారము లభించుటవలన శాసననిర్మాణము అమెరికా యందు, చాల మందగతిబొందుచున్నది. అసలే రాజ్యాంగ విధానపుచట్టము, కాంగ్రెసుయొక్క శాసననిర్మాణాధికార మును సంకుచితపరచుచున్నది. దీనికితోడు, ఈ రెండు సభలకు, పరస్పరశాసననిర్మాణప్రయత్నములకు ప్రతిష్టంభ నముచేయకల్గునాక్కుయునచో, శాసననిర్మాణము జరు గుట కష్టతమమగునుగదా !

ఆస్ట్రేలియా యందలి సమ్మేళనరాజ్యాంగమందు సెనె టుసభ కలదు. ప్రతినభ్యరాష్ట్రమునకు ఆరురు సభ్యులు

కలరు. వీరెల్లరు, రాష్ట్రముంతయు నొకే నియో ఆస్ట్రేలియా.

జకవర్గముకాగా అందలి వోటరులందరిచే, ప్రపో ర్షనల్ ప్రాతినిధ్యసూత్రానుసారము ఎన్నుకొనబడుచున్నారు. ప్రథమసెనెటుసభ్యులను రెండుతరగతులుగ విభజించి, ఒక్క తరగతివారు మూడువత్సరముల పిమ్మట, రెండవతరగతి వారు ఆరువత్సరములపిమ్మట, తమస్థానముల ఖాళీచేయుట యు, ఆ స్థానములకు తిరిగి యెన్నికలుజరుగుటయు, అవసర

ము. అప్పటినుండి సె నెటుసభ్యులు, ఆరువత్సరములపాటు సభ్యత్వము బొందుదురు. కాని అమెరికా, ఐర్లండు, ఫ్రాన్సుదేశములందువలె ఎల్లప్పుడు, సె నెటుసభ నిర్మితమైయుండునని చెప్పటకు వీలులేదు. గవర్నరుజనరలుగారు చట్టబద్ధముగా అవసరముకల్గునెడ, ఈసభనంత మొందించనగును.

ప్రజాప్రతినిధిసభవారిచే అంగీకరింపబడిన బిల్లును సె నెటుసభవారు నిరాకరించుచో, లేక అంగీకరింపనిచో, మూడుమాసములపిమ్మట, తిరిగి ఆబిల్లును, ప్రజాప్రతినిధిసభవా రంగీకరించుచో, అప్పటికిని సె నెటుసభవా రద్దాని నిరాకరించుచో, గవర్నరుజనరలుగారు, ఈ రెండుసభల నంత మొందించనగును. కాని ప్రజాప్రతినిధిసభవారు, సహజముగా అంత మొదవ్యవధి ఆరుమాసములకు తక్కువగా నున్నప్పుడుమాత్రం మాసభలను గవర్నరుజనరలుగారు అంత మొందించరాదు. నూతనముగా నిర్మింపబడుసభలు సమావేశమొందినపిమ్మట, ప్రజాప్రతినిధిసభవారు వెనుకటి సె నెటుసభవారిచే సూచింపబడిన సవరణలనంగీకరించిగాని, అంగీకరింపక యేగాని, తిరిగి యావివాదగ్రస్తమగు బిల్లును బలపరచుచో, అప్పటికిని నూతనముగా యేర్పడిన సె నెటుసభవారద్దాని నిరాకరింపుచో, గవర్నరుజనరలుగారు ఇరు సభాసమ్మేళన మొనర్చునగును. ఆ సమ్మేళనసభవారు, ఆ బిల్లును పూర్తిగా విచారించి, తుదకు దానిపై "వోటు" నెత్తవచ్చు

ను. ఆ సభయందలి సభ్యులతో మెజారిటీవా రేమే భాగముల నంగీకరింతురో, వానినన్నిటి జేచ్చినచో యేర్పడుబిల్లును, మెజారిటీవా రంగీకరించినచో, అప్పుడు బిల్లు శాసనముగా పరిగణింపబడును. ఆస్ట్రేలియా యందు, ప్రజాప్రతినిధిసభలో కార్మికులకును, సెనెటునందు ధనికులకును, భూస్వాములకును హెచ్చుపాముఖ్యత చేకూరుచుండును. రెండుసభలును, ఒకేవోటరుబృందములచే యెన్నుకొనబడుచున్నను, సెనెటుసభకు అధ్యక్షులుగా నిలబడువారు ధనికులైయుండనిచో, ఎన్నికల ఖర్చుల భరింపజాలరుగదా! అప్పటికి లేబరుపక్షముకూడను, తదితర దేశముల సెనెటుసభలందుకంటె, ఆస్ట్రేలియా సెనెటుసభయందెక్కువ సభ్యులబొందకల్గుచున్నది. సహజముగనే, ఈ రెండుసభలమధ్య అనేకమారులు సంఘర్షణకల్గుచుండును. కొలదికాలమే పెత్తనముందుండు మంత్రివర్గమువారు తలపెట్టిన శాసననిర్మాణమును వ్యతిరేకపక్షము సెనెటుయందు ప్రాముఖ్యత బొందియుండుచో, సులభముగా నరికట్టుట సాధ్యము. కనుక శాసననిర్మాణము, ఆదేశమందత్యంతకష్టసాధ్యమగుచున్నది. రెండుసభలును, ఒకేవోటరు సముదాయమునకు బాధ్యతవహించుచుండుటయు, అందును, ప్రజాప్రతినిధిసభాసభ్యులు చిన్నచిన్న నియోజకవర్గములతరపునను సెనెటరులు రాష్ట్రములతరపున యెన్నుకొనబడుచుండుటచే, సెనెటరులు ప్రజాప్రతినిధిసభవారి నెదిరించుట

కేమాత్రము సందియమొందరు. మరియు, వారికి తామును ప్రజాభిప్రాయమును ప్రకటించగలమును ఆత్మవిశ్వాసముగలదు. ఇట్టి పరిస్థితులం దీరెందునభలమధ్య సంఘర్షణ తఱచుగా కలుటయు దాశ్చర్యమేమి ?

దక్షిణాఫ్రికాదేశపు సెనెటునకు ఆదేశపు రాజ్యాంగమంత ప్రాముఖ్యతనివ్వదలచినట్లు లేదు. ఎనిమిదిమంది సెనె

దక్షిణా
ఫ్రికా.

టరులను గవర్నరుజనరలుగారు మంత్రివర్గము

వారి సలహాపై నియమించవలెను. ప్రతిసభ్య

రాష్ట్రమునకు, ఎనిమిదిమంది సభ్యుల నెన్నుకొను

యధికార మొసంగబడెను. ప్రతిసభ్యుడును పదివత్సరముల

వరకు సభ్యత్వము బొందియుండును. ఆతడు ముప్పదివత్సరము

లకు మించియుండవలెను. కొంతవరకు ఆస్తిపరుడై యుండవ

లెను. ప్రతిసభ్యరాష్ట్రమునందలి శాసనసభలు, ఒకచో

సమావేశమై తమరాష్ట్రముతరపున, ఎనిమిదిమంది సెనెటు

సభ్యుల నెన్నుకొనవలెను. నాల్గురాష్ట్రములు కలవుగనుక

సమ్మేళన సెనెటుసభయందు, నలుబది సభ్యులుండురు. ఈ

సభవారు బడ్జెట్టుబిల్లులకు సవరణలు ప్రతిపాదించరాదు.

ప్రజాప్రతినిధిసభవారు, అంగీకరించిన బిల్లును, ఈ సభవా

రంగీకరింపజాలనిచో, లేక, ప్రజాప్రతినిధిసభవారికి అసమ్మ

తికల్గించు సవరణల ప్రతిపాదించుచో, ఆబిల్లు తిరిగి ప్రజాప్ర

తినిధిసభవారిచే అంగీకరింపబడినను, సెనెటుసభవారద్దాని

నిరాకరించినయెడల గవర్నరుజనరలు రెండుసభల సమ్మేళన సమావేశమున సమకూర్చవలెను. ఆ సమ్మేళనసభవారా బిల్లును సమగ్రముగా చర్చించి, దానిపై వోటు తీసుకొనవచ్చును. ఈ సమ్మేళనసభవారిచే నంగీకరింపబడినబిల్లును శాసనముగా గవర్నరుజనరలుగారు ప్రకటించవలెను. ప్రజాప్రతినిధిసభయందు 111 సభ్యులును, సెనెటుయందు 40 సభ్యులును కలరుగనుక, సమ్మేళనసభయందు ప్రజాప్రతినిధిసభలోని అధికసంఖ్యాకులచే రెండుమారులంగీకరింపబడిన బిల్లులు సాధారణముగా తిరిగి అంగీకరింపబడుట దుర్ఘటముకాదు. కనుక ప్రజాప్రతినిధిసభవారే శాసననిర్మాణముపై పట్టుదలకల్గియుందురో ఆకార్యమునందు వారు జయముబొందుట సుసాధ్యమగును.

నార్వేదేశపు సెనెటుసభ (లాంగ్ దింగ్, ప్రజాప్రతినిధిసభను ఒదెల్ దింగ్)యే హెచ్చుసంతృప్తికరముగా నిర్మింపబడినదని అనేక రాచకీయజ్ఞులు తలంచుచున్నారు. ప్రజాప్రతినిధిసభయందు నూటయేబదిసభ్యులు కలరు. ఆసభవారే తమ

ప్రథమసమావేశమునందే తమలో నాల్గవవంతు నార్వే.

మందిని సెనెటరులుగ ఎన్నుకొనవలెను. ఆనాల్గవవంతుమందిసభ్యులప్పటినుండి ప్రజాప్రతినిధిసభయందు సభ్యత్వముమాని సెనెటుసభగా జేరుదురు. ప్రతిబిల్లును ముందుగా ఒదెల్ దింగ్ (ప్రజాప్రతినిధిసభ) యందు ప్రతిపాదించబడి

దానిచే అంగీకరింపబడినపిమ్మట లాంగ్ దింగ్ నకు పంపించబడును. 'లాంగ్ దింగ్' సభ వా రాబిల్లును అంగీకరించినచో రాజు ఆబిల్లును శాసనముగా ప్రకటించవలెను. అటులకాక, "లాంగ్ దింగ్" వారు ఆబిల్లును నిరాకరించినగాని, సవరణజేసినగాని తిరిగి "ఒదెల్ దింగ్" వారు దానిని చర్చించవలెను. తమకు సవరింపబడిన బిల్లు సంతృప్తికరముగానిచో దానిని వదలివేయవచ్చును. లేదా తిరిగి తగుసవరణలతోగాని సంపూర్ణముగా వెనుకటి స్వరూపముననే ఆబిల్లును బలపరచి "లాంగ్ దింగ్" వారికి పంపించబడగా అప్పటికాసభ వారద్దానిని నిరాకరింపుచో రెండు సభలసమ్మేళన సమావేశమునందు (స్టార్ దింగ్) ఆబిల్లు చర్చింపబడును. అంత నా "స్టార్ దింగ్" నం దాబిల్లు పూర్తిగా చర్చింపబడినపిమ్మట మూడింట రెండు వంతులుసభ్యు లద్దాని నంగీకరించుచో రాజుగా రాబిల్లును శాసనముగా ప్రకటించవలెను. ఈ నా ర్వేపద్ధతివలన శాసన నిర్మాణము త్వరితగతి జరుగుటకును, ప్రతిబిల్లును సమగ్రముగా, సంతృప్తికరముగా చర్చింపబడుటకును, ప్రజాభిప్రాయము నెరింగి, దానియెడ సుముఖతజెంది దానిని ప్రకటించుట కుత్సాహులైయుండు ప్రతినిధులే రెండుసభలయందుండుటచే ప్రజాభిప్రాయానుసారము తగినంతత్వరితముగా బిల్లులు తయారుకాబడి శాసనములుగా ప్రకటించబడుట సాధ్యమగుచున్నది.

కాని, ఈ నా ర్వేవారి సెనేటుసభ పేరునకు గొప్ప సభగా పరిగణింపబడుచున్నను వాస్తవముగా స్థాయిసంఘమువలెనే కార్యనిర్వహణ మొనర్చుచున్నది. సాధారణముగా స్థాయిసంఘసభ్యులు ప్రజాప్రతినిధిసభాసభ్యులైయుండి ఆసభ యొడ తమధర్మముల నిర్వర్తింపవలసియుండుటవలన తగు వ్యవధికల్గియుండరు కాన, బిల్లులను సంతృప్తికరముగా విచారింపజాలకపోవచ్చును. కాని వారు ప్రత్యేకముగా సెనేటు సభాసభ్యులైయుండి తమ వ్యవధినంతను మంత్రివర్గమును ఏర్పరచి దాని ననువు నాజ్ఞలందుంచుటకుబదులు, శాసననిర్మాణమందే హెచ్చుబాగ్రత వహించుటచే శాసననిర్మాణమును చేయుటలో ప్రజాప్రతినిధిసభవారికి అపారముగు సహకారము చేసి రాజ్యాంగమున కమోఘముగుసేన జేయగల్గుదురు. కనుకనే సెనేటుసభ యనునదియొక్కటి అవసరమని తలంచుచో ప్రజాప్రతినిధిసభవారితో సహకారమొనర్చుటకు సంసిద్ధపడునట్టి ఈ నా ర్వేవారి “లాంగ్ డింగ్” సభయే ఆదర్శప్రాయమై యున్నది.

శాసననిర్మాణమునందుతప్ప మంత్రివర్గము నేర్పరచుటయందుకాని, స్థానభ్రష్టత జేయుటలోకాని, బడ్జెట్టు నంగీకరించుటలోను, ప్రజలపై శిస్తుల వేయుటలోను, ప్రజలధనమును ఖర్చిడుటలోను, సెనేటుసభవారి కేమాత్రము

బడ్జెట్టు.

స్వతంత్రాధికారము ఒక్క అమెరికాదేశమందు

తప్ప మరియే యితరప్రజాస్వామిక రాజ్యాంగమందును ప్రసా-
దించబడుటలేదు. బాధ్యతాయుతమగు మంత్రివర్గము ప్రజాభి-
ప్రాయము ననుసరించియే నిర్మింపబడి తన కార్యనిర్వహణమొన-
ర్చవలయునన్నప్రజలకే సరాసరి ప్రాతినిధ్యత వహించునట్టిసభ
వారిచే నిర్మింపబడవలయునని ఇంగ్లీషువారు ఇప్పటి కెప్పుడో
కన్గొనిరి. వారి రాజ్యాంగవిధానపుపద్ధతులనే అవలంబించినతది
తర రాజ్యములప్రజలును ప్రజాప్రతినిధిసభవారికే మంత్రాంగ
సభపై సంపూర్ణమగు ఆధిపత్యమునొసంగిరి. ప్రజలపై ఎట్లెట్లు
ఏయేశిస్తులు ఎంతెంతవరకు పేయనగునో ప్రభుత్వధనము
ఎట్లు ఏయేకార్యములకై ఖర్చిడనగునో నిర్ణయించు నధికా-
రము ప్రజలపై యాధారపడియుండి ప్రజలకు సరాసరిబాధ్యు-
లగు ప్రజాప్రతినిధిసభవారికే చెందియుండవలె నను సూత్ర-
మునుకూడ బ్రిటిషువారినుండియే తదితరులు గ్రహించిరి.
కనుక, ప్రజల కిష్టమగు మంత్రివర్గమును నిరాకరించుటకు
అల్పసంఖ్యాకులకు జేందిన సెనేటుసభవారి కధికారముకల్గుట
న్యాయముకాదు. అటులనే ప్రజలందరియొక్కధనమును అల్ప-
సంఖ్యాకులగువారి ప్రతినిధులగు “సెనేటుసభవారు” ఏవిధ-
ముగ ఖర్చిడనగునో తీర్మానించుటయు సభ్యతకాదు. ఐతే
ఈకాలపు ప్రజాస్వామిక రాజ్యాంగములందు ప్రభుత్వాదా-
యమం దెచ్చుభాగము అల్పసంఖ్యాకులగు ధనికులు, భూస్వా-
ములు, కర్మాగారాధిపతులనుండియే రాబట్టుబడుచున్నది

గదా! అట్టి ప్రభుత్వాదాయమును రాబట్టుటలో సెనేటువారికి ప్రజాప్రతినిధిసభవారికంటె హెచ్చుజోక్యము, అధికారమివ్వబడుట సబబుకాదాయని కొందరు వాదించవచ్చును. కాని, సెనేటుసభయందు ప్రజలందరికి ప్రాతినిధ్యత లేకుండుటయు (ఆస్ట్రేలియా, అమెరికాయందుతప్ప) ప్రజాప్రతినిధిసభయందు ప్రజలెల్లరు ప్రాతినిధ్యతబొందియుండుటవలన సెనేటువారికి శిస్తులవేయటకు ప్రభుత్వధనమును ఖర్చిడుటకు అధికారముండరాదు. మరియు ప్రభుత్వము ప్రజలందరితోనూభివృద్ధికై యేర్పరచబడినది. శిస్తులను ఎవ్వరు చెల్లింపగలరో వారినుండి రాబట్టుట న్యాయము. ధనికులు, భూస్వాములు, కర్మాగారాధిపతులు ప్రభుత్వము సాగుచున్నంతకాలమే తమ ఆస్తుల భద్రముగా బొంది, తమ వ్యవహారముల సాగించుకొనగలరు. కనుక వారు తమ సంవత్సరాదాయమునుండి తమశక్తికొలది శిస్తుల చెల్లించవలయును. వాస్తవముగా ఈశతాబ్దారంభమువరకు ప్రతిదేశమందును (ఇప్పటికి, అనేక దేశములందు) బీదసాదలే ప్రభుత్వాదాయము దెక్కువభాగము చెల్లించుచుండిరి. క్రమముగా ప్రజాసామాన్యపు పలుకుబడి వివిధ రాజ్యాంగములందు హెచ్చుచున్నకొలది శిస్తులభారము ధనికులదిగాగలవారిపై హెచ్చుగా మోపబడుచున్నది. శిస్తులభారము నిర్ణయించి, అద్దాని వివిధతరగతులవారిమధ్య యెటుల పంచి యిడుట న్యాయమో విచారించుట కధికారము సెనేటు

సభవారికుండరాదను సడభిచాయము ప్రపంచముండంతట
అంగీకరింపబడుచున్నది. ఇక, ప్రభుత్వాదాయమును హెచ్చు
గా బీదవారిపై ఖర్చిపెట్ట న్యాయమా? ఆవిషయములైనను
తీర్మానించు సభికారము సెనేటుసభవారి కుండట న్యాయము
కాదాయని లార్డుహ్యూస్ సెసిలువగైరాలు వాదించుచున్నారు.
కాని, ఈ కాలపు వాంఛి కార్థికపుటేర్పాటులవలన హెచ్చు
లాభము అన్ని దేశములందును ధనికులీ బొందుచున్నారు.
కొలదిమందిధనికులు, అధిక సాఖ్యాకులు బీదలు, ఐ యుండటచే
సంఘమున న్యాయములెన్నో కల్గుచున్నవనియు, ప్రజాసామా
న్యము కుమవ తిండి, కట్ల బట్ట, పండ నిల్లు లేక అలగుట జెందు
టచే సంఘాకోగ్యము క్షీణించుచున్నదనియు, సాధ్యమగునంత
వరకు శాంతియుతమగు మార్గములవ్వారా దేశపు సంవత్సరా
దాయము హెచ్చుగా బీదసాదల తే, మా భివృద్ధినిమిత్తమై ఖర్చి
పెట్ట దేశీయులెల్లరికి, మాసవకోటికంతకు శ్రేయముని ఎల్ల
రొప్పుకొనుచున్నారు. అట్టియెడ ప్రభుత్వాదాయము ప్రజల
మేలునకై ఎటుల ఖర్చిపెట్టవలెనో తీర్మానించుటకు ప్రజాప్రతి
నిధిసభవారికేగదా అధికారముండవలయును? అల్పసంఖ్యా
కుల “సెనేటుసభ”కే అధికారమిచ్చుట న్యాయమా?

ప్రభుత్వనిర్వహణ మెట్లు జరుపబడుచున్నదో విచా
రించుటకు, ప్రభుత్వ వ్యవహారములగురించి తగు ప్రశ్నలనడిగి
మంత్రివర్గమువారినుండి సమాధానముల గైకొని అందలి

తప్పుపప్పుల గమనించి ప్రజలకు ప్రభుత్వపు మంచిచెడ్డల ప్రకటించుటకు సెనెటుసభ వారెల్లెడ నుపయోగపడుచున్నారు. ఈ నిషయమునందు ప్రజాప్రతినిధిసభ వారికివలెనే ఈసభకు సంపూర్ణమగు సమానాధికార మొసంగుట లాభకరము. వ్యవధి అంతగాలేని ప్రజాప్రతినిధిసభ వారికి ఈసభ వారీవ్యవహారమందు చేయూతగా నుండవచ్చును. ఎప్పటికప్పుడు ప్రతి ప్రభుత్వపు శాఖయందు ఎల్లెడల యెల్లెట్లు రాజ్యాంగ వ్యవహారములు నడుపబడుచున్నవో ప్రజలకు తెల్పుట చాలయగత్యము. ప్రభుత్వమందున్న మంత్రివర్గమునకు తన సకార్యముల ప్రకటించుకొనుటకు ప్రతికక్షులకు ప్రభుత్వపు అకార్యముల వెల్లడించుటకు ప్రజాప్రతినిధిసభ వారితోబాటి సభవారును సహాయపడవచ్చును. ప్రభుత్వపుచర్యల ననుదినము పరీక్షించుటయు మంత్రివర్గమువారికి ప్రజాక్షేమకరములగు మార్గముల సూచించుటయు, ప్రభుత్వముయొక్క తప్పుపప్పుల సూదిగుచ్చినట్లు లెక్కించుటయు ప్రజోపయోగకరము. కనుక ఈ ధర్మమును రెండుసభలును నిర్వర్తించవలయును. ఇందులకై ప్రతిసభయు ప్రశ్నల పేయవచ్చును. తీర్మానముల ప్రతిపాదించవచ్చును. ప్రభుత్వముయొక్క ప్రకటనల కోరవచ్చును.

ప్రశ్నలద్వారా కన్గొనబడిన తప్పుల జాగ్రత్తగా విచారించుటకు గాని, ప్రభుత్వ ప్రకటనలవలన బయల్పడిన

ప్రభుత్వపు అకార్యముల పరీక్షించి తప్పునన్నివారి కన్ఱొని తప్పుల నివారించు మార్గముల సూచించుటకు విచారణసంఘముల నిర్మించుటకు రెండుసభలవారికి సమానాధికారము కల్గుట శ్రేయము. మరియు ప్రజాప్రతినిధిసభవారికంటె ఇట్టి విచారణలను సెనెటుసభవారే హెచ్చుశ్రద్ధతో సమర్థతతో చేయగలరు.

ప్రజలకు రాచకీయ విజ్ఞానమును కల్పించుటలోను, మంత్రవర్గపుచర్యల ప్రకటించుటలోను ప్రజాభిప్రాయము స్థిరపడుటకై తగు సహాయము చేయుటలోను నివిధరాజ్యాంగనాంఘికేతర సంస్కరణలు ప్రజలయందు ప్రచారితమగుటలోను ప్రజాప్రతినిధి సభవారితోబాటు సెనెటుసభవారును ప్రజాసేవ చేయనగును. మరియు ప్రజలకు రాచకీయనాయకులెవ్వరెవ్వ రెట్టెట్టివారో తెలియజేయుటకు ప్రజాప్రతినిధులు ప్రజాసేవ చేయుటయందు ప్రజాభీష్టముల తెల్పుటయందు ప్రజలకు ముందు దారిజూపెట్టుటందు నాయకత్వము తమయందు పెంపొందింపజేయుటకు ఈ రెండుసభలును తగుయవకాశము కల్పించుట కుపయోగపడుట శ్రేయము. కనుకనే అమెరికాయందు తప్ప తదితర ప్రజాస్వామికదేశములందు మంత్రులలో కొందరు సెనెటుసభయందుకూడ సభ్యులైయుండనగును. స్విట్జర్లాండు, జర్మనీ, నార్వేదేశములందు ప్రతిమంత్రీయు అవసరమగు నప్పుడెల్ల సెనెటుసభయొక్క

చర్యలలో పాల్గొనవచ్చును. అమెరికాయందు తప్ప మిగత దేశములందలి సెనెటుసభ్యులలో కొందరు మంత్రివర్గముందు జేర్చుకొనబడుచున్నారు. సెనెటుసభ యే యందుట తటస్థించి నచో అందు అనుభవజ్ఞులు రాచకీయవిజ్ఞాను లనేకులుండుట సాధ్యము. కనుక వారిలో కొందరు మంత్రివర్గముందు జేర్చుకొనబడుట ప్రజాక్షేమకరమగును మరియు ఆస్ట్రేలియా ఇంగ్లాండు, ఫ్రాన్సు, ఆదిగాగల దేశములందు శాసననిర్మాణమునందు సెనెటుసభకు చాల యధికార మివ్వబడుచున్నది గనుక మంత్రివర్గముతో నాసభవారు సాధ్యమైనంతవరకు సహకార మొనర్చునట్లు ప్రోద్బలపరుపకల్గు సభ్యులుకొందరు మంత్రివర్గమునందు జేర్చబడుట లాభకరము.

ప్రభుత్వపు కార్యనిర్వాహక భారము హెచ్చగుచున్న కొలది వర్తక వాణిజ్యములు బీదవాదల రక్షణ ప్రయత్నములకు సంబంధించిన శాసనముల ననేకమా ప్రతిపత్సరము శాసనసభలు నిర్మించవలసి వచ్చుచున్నది. ఆ శాసనములందే ప్రతినివయము గురించియు నివరముల తెల్పుచు ప్రతినియమమునకు సంబంధించిన మాంశముల వివరించుటకు శాసనసభలకు వ్యవధియుండదు. పైగా కాలానుగుణముగా పరిస్థితుల ననుసరించి అనేక క్రొత్తనియమము లగత్యమగుచుండును కాన వాని నిర్మించుటకు శాసనసభవారే పూనుకొనుటకు బదులు అట్టి శాసనముల నమలులో పెట్టవలసిన మం

త్రివర్గముపై ఆకార్యభారము మోపుట తగును. కనుకనే ప్రాన్సనం దెక్కువగాను, ఇంగ్లాండునం దిప్పుడిప్పుడును, తదితర దేశములందును ఆయా శాసనములందు జేర్చబడినసూత్రములననుసరించి ఆశాసనముల ఆశయములు నెరవేరుటకై తగు నట్టిరూల్సు రెగ్యులేషనుల ప్రకటించుటకు మాత్రీవర్గమున కధికార మివ్వబడుచున్నది. కాని అట్టిప్రకటన అమలులోనికి వచ్చుటకు ముందు రెండు శాసనసభలముందద్దాని నియమితమగు కాలమువరకు నివేదించి యుచపలసియున్నది. ఆవ్యవధిలోగానే రెండు శాసనసభలలో నేదైనను అవసరమగు అధ్యంతరముల నిరూపించి తగుమార్పుల జేయుచనగును. ఈ ధర్మనిర్వహణమునకు సెనెటుసభవారు ప్రత్యేకముగా తగియుందురు. ఆసభవారికి తగినంతవ్యవధి, అనుభవము, వ్యవహార కుశలత యుండును. కనుక వారిట్టి “స్టాండింగు ఆర్డరు”లను పరీక్షించుచుండుట భావ్యము.

అనేక దేశములందు (అమెరికా, ఫ్రాన్సు, జర్మనీ, ఇంగ్లాండునందు ముఖ్యముగా) రాజవిద్రోహులగు రాచకీయ నాయకులను, ప్రజాప్రతినిధిసభవారు నిందితుల జేయుటయు వారిని విచారించుటకు సెనెటుసభవారు న్యాయమూర్తులై న్యాయాన్యాయముల తేల్చుటయు ఆచారమై యున్నది. ఇంగ్లాండునందిట్టి ‘రాజవిద్రోహవిచారణల’నుప్రభువులసభవారు చేయుచుండుట చాలా కాలమునుండి లేదు కాని ప్రాన్సనం

దింకనువాడుకలోనే యున్నది. మొత్తముమీద యీ హక్కు సెనెటుసభవారినుండి తగ్గించుటయే ఆచారమగుచున్నది.

ఫ్రాన్సునందు ప్రజాప్రతినిధిసభ నంతమొందించుటకు రిపబ్లికు ప్రెసిడెంటుగారు సెనెటుసభవారి యనుమతిబొందవలెను. కాని చాలాకాలమునుండి ప్రెసిడెంటుగారు తన యీ యధికారము నుపయోగించుట లేదుగాన సెనెటువారికి ప్రజాప్రతినిధిసభవారిపైగల యధికార మదృశ్యమగుచున్నది. అమెరికాయం దింకను సెనెటుసభ కార్యనిర్వహణమందే ప్రెసిడెంటుగారితో కలసి కొన్ని యధికారముల నడుపకల్గుచున్నది. సుప్రీముకోర్టు జడ్జీలు తన మంత్రులు ఫెడరలు డిజర్వబోర్డు వ్యవసాయబోర్డుల సభ్యులు ఆదిగాగల ప్రధానప్రభుత్వోద్యోగుల నియమించుటలో ప్రెసిడెంటీసభవారి సహకారము పొందవలసి యున్నది. ఇందువలన ప్రతిరాష్ట్రపు ప్రధాన సెనెటరునకు చాల పెత్తనము ప్రాముఖ్యత సంపాదితమగుచున్నది. ఇతరదేశములపై యుద్ధము ప్రకటించుటకు గాని, యుద్ధమాపి సంధి చేసుకొనుటకు గాని, ప్రెసిడెంటుగారితో సెనెటుసభవా రంగీకరింపవలెను. శిస్తులపేసి ప్రభుత్వధనము ఖర్చిడుటలోకూడ సెనెటుసభవారికి ప్రజాప్రతినిధిసభవారితోబాటు సమానమగు హక్కుకలదు.

ఈ ప్రకరణమందు ప్రజాస్వామిక మగు రాజ్యాంగములందు రెండు శాసనసభ లగత్యమా యను ప్రశ్నకు

సమాధాన మివ్వ బ్రయత్నించితిమి. ఏక శాసనసభ యే యు
గీకరింపబడుచో ఏయే విధముల ఇప్పటికంటె హెచ్చు
జాగ్రత్తగా సమర్థతతో శాసననిర్మాణము జేయవలగునో
జూచితిమి. రెండు శాసనసభలనే కల్గియున్న దేశములందు
సెనెటుసభ యెట్లు నిర్మింపబడుచున్నదో దానికి శాసనని
ర్మాణము దేయే యధికారములు కలవో రెండు శాసనసభల
మధ్య శాసననిర్మాణమందు సంఘర్షణ కల్గుచో ఎటుల శాస
ననిర్మాణకార్యము జరుగుచున్నదో విచారించితిమి. బడ్జెట్టు
విషయము దెట్లు సెనెటుసభకు జోక్యము తగ్గింపబడినదో
ప్రభుత్వవ్యవహారముల విమర్శించుటయందు ప్రజలకు ప్రభు
త్వచర్యలగురించి భద్రత కొల్పుటయం దెట్లు సెనెటుసభ
వారు ప్రజాప్రతినిధి సభవారికి సహకార మొనర్పవలెనో
సూచించితిమి. ఈవిధముగ రెండవ శాసనసభ తప్పనిసరియ
గుచో వస్తునిర్మాతల సభనే యేర్పరచుట మంచిది.

ఇంగ్లాండునందలి రాజకీయజ్ఞులు ప్రభువుల సభను సం
స్కరించవలెనని చాలాకాలమునుండి ప్రయత్నముల జేయు
చు ఆశాభంగులగుచున్నారు. ఇప్పటికున్న ప్రభువులందరికి
కొందరు సభ్యుల నెన్నుకొను హక్కు నొసంగి జీవితాంతము
వరకు సభ్యులుగా నుండుటకై రాచకీయజ్ఞు లాదిగాగలవారిని
కొందరి నిరూపించి ఆసభ యిప్పటికంటె హెచ్చు యువ
యోగకారిగా నుండునట్లు చేయ కొందరు తలపెట్టుచున్నారు.

ఈ దినములందుమాత్ర మాసభ నిరుపయోగమై యున్నదన్న సత్యదూరము కాదు. ప్రాన్సునందలి సెనెటుసభయందనుభవజ్ఞులు, వయోవృద్ధులు, సుప్రసిద్ధులనేకులుండుటచేతను, కమిటీలద్వారా వారు ప్రభుత్వచర్యలపరీక్షించగల్గుశక్తియుండుటవలనను ఆ సెనెటు చాలాప్రాముఖ్యతవహించుచున్నది. అమెరికాసభ అన్నిటికంటెనుబలిష్టమైయున్నది. కెనడాసభయు దక్షిణాఫ్రికాసభయు అంత ప్రాముఖ్యత బొందకున్నను స్థాయిసంఘములవలన కల్గు ప్రయోజనముల కల్గించుచున్నవి. జర్మను సెనెటునందు రాష్ట్రీయప్రభుత్వముల ప్రతినిధులుండుటచే వివిధరాష్ట్రీయుల కెల్లాటి శాసనముల గత్యమో తెల్పుటకుమాత్ర ముపయోగ పడుచున్నది. ఐర్లండు సెనెటుసభయు వా ర్వేసభయు ప్రజాప్రతినిధిసభపై ఆధారపడియుండి స్థాయిసంఘపు ప్రయోజనముల కల్గించుచు, ప్రజలకు వలయు శాసననిర్మాణకార్యము సాగునట్లు తోడ్పడుచున్నవి. ఆస్ట్రేలియానుందలి సభమాత్రము ప్రజాప్రతినిధి సభకెదురై ప్రతిష్టంభనమును సాగింపకల్గియున్నది.

ఇటుల రెండు శాసనసభలున్నను మరియేయితరసహాయము లేకనే శాసననిర్మాణము సుగమముగా జరుగుట సాధ్యముకాకున్నది. ఆస్ట్రేలియానుందు ఈ రెండు సభలమధ్య భేదభావము కల్గిన జనరలుఎన్నికలు రెండుసభలకగత్యమగుచున్నవి. జర్మనీయందు “రిఫరెండము” కావలసి

వచ్చుచున్నది. ఇంగ్లాండునందు రెండుమ్మాడు పత్తరములు,
 ఐర్లాండునందు తొమ్మిది మాసముల కాలము చట్టనిర్మాణ
 మాగవలసియున్నది. ఈవిధముగ సెనెటుసభ యుండుటవలన
 శాసననిర్మాణము మందగతి బొందుచున్నది. సంస్కరణములు
 శాసన రూపము దాల్చుట దుర్ఘటమగుచున్నది. ఎన్నటికో
 శాసననిర్మాణాద్యశ్యకత తెలుసుకొని ఈ రాజ్యములు ఏకస
 భాస్థాపన మొనర్చునది! అదృష్టవశాత్తు మనరాష్ట్రములం
 దైన ఏకసభాస్థాపనము జరుగవచ్చునని తోచుచున్నది.

ఏడవ ప్రకరణము.

శాసనసభ్యుడు.

ఈ కాలమున ప్రాముఖ్యతవహించిన ప్రజాస్వామిక రాజ్యాంగములందు, రెండు శాసనసభలు కలవు. కాని వానిలో ప్రజాప్రతినిధిసభలకే, మంత్రివర్గముల ప్రజలు పార్టీలు. నేర్పరచుటలోను, శాసననిర్మాణ మొనర్చుటలోను, బడ్జెటుల నామోదించుటలోను, ప్రాధాన్యత సంపాదితమగుచున్నది. కాని రెండు శాసనసభాసభ్యులకును, కొంతవరకు సమానమగు హక్కు-బాధ్యతలు కలవు. ముందుగా వానిని విచారించినపిమ్మట, ప్రముఖుడగు ప్రజాప్రతినిధిసభాసభ్యుని హక్కు-బాధ్యతల ప్రత్యేకముగా వివరింపఁ బ్రయత్నింతము.

శాసనసభాసభ్యులెల్లరకు, తమతమ సభలందు, ప్రజాభిప్రాయమును వెలిపుచ్చుటకును, తమయభిప్రాయములనే తెల్పుటకును, ప్రభుత్వవ్యవహారముల తమకు తోచినరీతి విమర్శించుటకును, సంపూర్ణమగు హక్కుయందు టగత్యము. మాననప్రమునకై, ఏప్రభుత్వోద్యోగియైన వ్యాజ్యము తెచ్చునేమోయను భయముండుచో, ఏ శాసనసభాసభ్యుడైనను, ప్రభుత్వపుచర్యలను నిర్భీతమై విమర్శింపజాలడు. ప్రభుత్వవ్యవహారముల తీవ్రముగా విమర్శించినందులకై

శిక్షాపాత్రులగుచో, ఆతిథి మూగవాడగును. కాన శాసన సభలం దొసంగబడిన యుపన్యాసములందు వెలిపుచ్చబడిన విషయములం దెద్దానికైనను, ఏసభ్యుడును శిక్షాపాత్రుడు కాగూడదు.

ప్రభుత్వవ్యవహారముల నిర్వహించు నుద్యోగులలో నెవ్వరివలన నైనగాని, శాసనసభాసభ్యుడు ప్రభుత్వపు అవకార్యముల గురించి తగుసమాచారము తెలుసుకొని అతడా తప్పిదముల శాసనసభయందు ప్రకటించి, ప్రభుత్వమును నిరసించుటకు హక్కుకల్గియుండవలెను. తన కాభోగట్టా యిచ్చినవారెవ్వరో చెప్పవలసిన యావశ్యకత ఆయనకు ప్రభుత్వ మెప్పుడుకాని కల్గింపరాదు. కోర్టులందు ఆయనను తనభోగట్టాకు మూలపురుషుడగువానిపేరు తెలుపమని, సభ్యుని నిర్బంధింపరాదు. అట్లుకానిచో ఎప్పటికిని శాసన సభాసభ్యులకు, ప్రభుత్వోద్యోగులద్వారా ఏవిధమగు మంచిచెడ్డలు తెలియరావు.

శాసనసభలు సమావేశమై యుండునంతకాలము, ఏ శాసనసభాసభ్యుడును, అప్పటికప్పుడొనర్చిన హత్యానేరము రాజవిద్రోహకార్యము, మరియే యితర ఘోరకృత్యమునకు గాక, అదివరకెప్పుడో యొనర్చిన తప్పిదమునకై నిర్బంధింపబడరాదు. ఇట్టి స్వాతంత్ర్యము సభ్యునకు లేనిచో, తన కయిష్టులగు, తనతప్పిదముల బయల్పెట్టువారిని, ప్రభుత్వము

నిర్బంధితులజేసి శాసనసభను పూర్తిగా లొంగదీసుకొనఁ బ్రయత్నించును. మరియు, శాసనసభయందుండగా, ఏసభ్యునిగాని నిర్బంధితునిచేయుట ధర్మవిరుద్ధము. శాసనసభ యొక్క ఆవరణయందు సభవారికే సంపూర్ణాధికారము చెందవలయును. పైనవివరింపబడిన ఘోరకృత్యావరాధములకై ఏసభ్యుడైనను తనకు కావలయుచో, ప్రభుత్వము శాసనసభాధ్యక్షునికి తగు విన్నపము పంపుకొనవలయును. ఆవిన్నపమాలించి, తమసభ్యుని ప్రభుత్వమునకు వదలివేయుటకు శాసనసభవారంగీకరించిననే ఆసభ్యుని నిర్బంధించుటకు ప్రభుత్వమునకు హక్కు కలుగగలదు. ఈహక్కులను అప్పుడప్పుడు ప్రాచీనప్రభుత్వము గౌరవింపక, కమ్యూనిష్టు, డెమోక్రటీల నిర్బంధించుచుండుట విచారకరము. మనదేశముందును, బెంగాలుప్రభుత్వము, శాసనసభాసభ్యులను విచారణలేకయే నిర్బంధితుల జేయుచుండుటయు, పౌరసత్వపుహక్కులకు విరుద్ధము. శాసనసభాసభ్యుల హక్కులకు భంగకరము.

శాసనసభయందు చేయబడు యుపన్యాసముల కేరును శిక్షాపాత్రులు కాగూడదు. ఆయుపన్యాసములను వార్తాపత్రికలద్వారా కరపత్రికలద్వారా ప్రకటించుటకు సర్వస్వాతంత్ర్య మగత్యము. సాధారణముగా శాసనసభయొక్క సమావేశములకు కొలదిమందియే ప్రేక్షకులు వచ్చెదరు. దేశీయలెల్లరకు సభవారి కార్యక్రమముగురించి వివరములు

తెలియవలెనన్న, సభయొక్క వృత్తాంతముల సర్వస్వతంత్రముగా పత్రికలువ గైరాలద్వారా ప్రకటితమగు టగత్యము. ఈహక్కును బొందుటకై ఇంగ్లాండునందు 1760 ప్రాంతమున గొప్ప యలజడి జరుగవలసినచ్చెను. ఈహక్కు నుపయోగించుకొని, ప్రతినభ్యుదయము తాను సభయందొసంగు ఉపన్యాసముల తనవోటరులకు ఎరుకపరచుకొననగును. ప్రభుత్వపు శుభాశుభ కార్యముల ప్రజలకు తెల్పి, ప్రజాభిప్రాయమును తగురీతి సృష్టించవచ్చును.

ప్రభుత్వము ఏ యే సమయములం దే యేశాఖలలో ఎల్లెట్లు పేర్త సముజ్జేయుచున్నదో అవసరము కల్గినప్పుడెల్ల కన్గొనుటకు ప్రతిశాసనసభ్యునకు తగుయివకాశములు అవసరము. శాసనసభయందు తగుప్రశ్నలు జేసి, సంతృప్తికరమగు సమాధానముల ప్రభుత్వమునుండి పొందు యధికారము, ఆయనకుండవలయును. ప్రభుత్వము సంతృప్తికరమగు సమాధానమివ్వకుండినచో, ఆవిషయము ముఖ్యమైనదై అధికసంఖ్యాకులగు సభ్యుల కట్టి సమాధాననిరాకరణమువలన, ప్రభుత్వముపై అసూయకల్గునెడల వెన్వంటనే, “అడ్జరన్ మోటు” తీర్మానమును ప్రతిపాదించుట కాసభ్యునకుగాని, మరియేయితరసభ్యునకుగాని హక్కుకలదు. అధికసంఖ్యాకులచే నాతీర్మానము సకాలమున ఆమోదింపబడుచో, ప్రభుత్వమునందున్న ముత్రివర్గము పదభిష్టత నొం

దుటకూడ తటస్థించును. కనుక సర్వసాధారణముగా సభ్యుల ప్రశ్నలకు తగుసమాధానముల నొసంగుటయే ప్రభుత్వమునకు డ్యేమకరము.

సాధారణముగా నిట్టిప్రశ్నలకు, సభాసమావేశమునకు పూర్వము, కొన్నిదినములకు ముందుగా (15 దినములు) సభాధ్యక్షునికి పంపుట ఆచారమైయున్నది. అధ్యక్షులు ఆప్రశ్నలను మంత్రాంగసభవారికి పంపి, తగుసమాధానములను కోరును. సభసమావేశమైనపిమ్మటకూడను అత్యవసరమగు విషయములగురించి కొన్నిప్రశ్నల పంపనగును. వీలున్నచో, ప్రభుత్వము తగుసమాధానముల తయారుచేయవచ్చును. సభ సమావేశమైయుండ, ప్రశ్నలకు మంత్రులు సమాధానమిచ్చుచుండ, ఇవ్వబడిన సమాధానమునకు సంబంధించిన, “అనుబంధప్రశ్నలను” సభ్యులు పెట్టవచ్చును. సాధ్యమగుచో అప్పటి కప్పుడే ఆయామంత్రులు సమాధానమివ్వవచ్చును. కానిచో వ్యవధి కోరనగును. చురుకుతనము కల్గి సమయస్ఫూర్తిజ్ఞానముకల్గిన సభ్యులీ “అనుబంధప్రశ్నల” తగురీతి లేపుటద్వారాయే మంత్రివర్గమునుండి తెల్వి తేటలతో ప్రజలకు సుముఖమగు సమాధానముల బొందుటయు, తమస్వపక్షములవాదమునకు బలముకల్పించుటయు సాధ్యము. ఇట్లు ప్రభుత్వమొసంగు సమాధానములవలన బయల్పడిన అసంతృప్తికరమగు ప్రభుత్వచర్యల విమర్శించుటకై

“అష్టరన్ మెంటు” తీర్మానమును ఏసభ్యుడైనను నియమిత మందు మరికొందరు సభ్యుల సమ్మతిపై ప్రతిపాదించనగును. అధ్యక్షునికట్టి తీర్మానము సమ్మతియగుచో, శాసనసభవారు దానిని చర్చించనగును. సుసమయములందట్టి తీర్మానములు సభవారిచే ఆమోదితమగుటయు, అంతప్రభుత్వపుకార్యవిధానము తగుకీతి మార్చవలసినయగత్యత యేర్పడుటయు సాధ్యము.

ఫ్రాన్సునందొట్లు “అష్టరన్ మెంటు” తీర్మానమును తగినంతవ్యవధిగా ప్రతిపాదించుటయేకాక, ప్రశ్నల కొరంగ బడిససమాధానము అసంతృప్తికరముగా నున్నయెడల, వెనువెంటనే “ఇంటరుపెల్లేషను” అను తీర్మానముద్వారా, ప్రభుత్వమునకు తగుసమాధానము సంపాదించుకొను వ్యవధి కల్పించకయే, ప్రభుత్వచర్యల ప్రజాప్రతినిధిసభయందు చర్చించి, అయ్యది సభవారిచే నంగీకృతమగుచో, మంత్రి వర్గములపతనమును దెచ్చిపెట్టుట అనుభవసిద్ధము. ఈపద్ధతి తదితర గాజ్యాంగములం దనుకరింపబడుట లేదు. ఇయ్యది మంత్రాంగవర్గముల సుస్థిరతకు చాలా భంగకరము గనుక కోరదగినదికాదు.

పెత్తిననుందున్న మంత్రివర్గముయొక్క పతన మభిలషించకయే, శాసనసభయొక్క యభిప్రాయ ప్రకటనమును, ఏసంస్కరణనుగురించిగాని సభ్యులు కోరుచో, ఆసంస్కరణ

మునుగురించి, ఒకతీర్మానమును ఏసభ్యుడైనను ప్రతిపాదించ
వగును. ఆతీర్మానమునందు కోరబడిన సంస్కరణమును ప్ర
భుత్వకార్యక్రమమందు జేర్చవలెననిగాని, శాసనరూపముగా
పెట్టవలెననిగాని, మంత్రాంగవర్గమునకు సలహాలనివ్వవ
చ్చును. దీనిని సభ్యులెల్లరు, తమతమ పార్టీల ననుసరించి
గాని, స్వతంత్రముగాగాని, చర్చించి ఇష్టమున్న అంగీకరింప
వచ్చును. ఇట్టి తీర్మానముల చర్చించుటద్వారా, ఆయాసం
స్కరణముల ప్రజలయందు ప్రచారితమగునట్లు చేయు
టసాధ్యము. ప్రభుత్వమునకు తానెట్టి సంస్కరణము ప్రతిపా
దింపకపూర్వమే, శాసనసభవారి యభిప్రాయమును అట్టి
తీర్మానములద్వారా తెలుసుకొనుటకు పీలగును.

సభ్యులు, తమపార్టీల ప్రోద్బలముచేగాని, తమవ్యక్తి
స్వాతంత్ర్యముతోడనేగాని, బిల్లులను శాసనసభలందు ప్రవేశ
పెట్టవచ్చును. శాసనసభకు కలవ్యవధియుం దెవ్వరెవ్వరి
బిల్లులు చర్చకువచ్చునో నాని పైతగుచర్య జరిపించి, తద్వారా
దేశమందు తగుయలజడి ప్రచారము చేయింపవచ్చును.
శాసనసభయం దేసంస్కరణకు సంబంధించిన బిల్లునను ప్ర
వేశపెట్టబడుచో వార్తాపత్రికలు దానిని చర్చించును; ఆవివ
యుమునందు శ్రద్ధవహించు ప్రభుసంఘములు తగుయలజ
డిగావించును. ఇవ్వధముగా ప్రజలయందు తగినంతచర్య ఆ
సంస్కరణపై జరుగుటయు, అందువలన ఆసంస్కరణయెడ

శ్రద్ధవహించువా రెక్కుపగుటయు తథ్యము. మంత్రీవర్గము
న కట్టిబిల్లులతో ఎద్దియైన అంగీకృతమగుచో, అయ్యది ప్రభు
త్వపుబిల్లుగా పరిగణింపబడవచ్చును. లేక మంత్రీవర్గమున
కట్టి బిల్లుపై అంతశ్రద్ధ లేకున్నను, విముఖత్వము లేనిచో, తా
నేమి యధ్యంతరపెట్టక, దానిని శాసనముగా సభవారిచే
అంగీకరింపజేయవచ్చును. అటులగాక అట్టిబిల్లులపై తనకు
వ్యతిరేకాభిప్రాయము కల్గుచో, మంత్రీవర్గము దీనిని తీర్మానము
గా నిరోధించి ఓడించవచ్చును. ఎట్లైనను, శాసనసభ
వారి చర్యలు మాత్రమే మట్టి బిల్లులను ప్రజలయందు ప్రచారమునకు దెచ్చును. ఆబిల్లుల సమర్థించు సభ్యులు ప్రాము
ఖ్యతకు వచ్చుటయు కద్దు.

పైన పేర్కొనబడిన అవకాశములే కాక, ప్రజాప్రతి
నిధిసభాసభ్యుడగు నానడు (శాసనసభ్యుడనియే చెప్పబడు
ను) మరొకొన్ని యవకాశముల గల్గియున్నాడు.

ప్రజాప్రతి
నిధిసభ.

“అడ్డరకమెంటు” తీర్మానమును ప్రతిపాదించి,

మంత్రీవర్గమునెడ సభవారికి విశ్వాసములేదని
నిరూపించుటకు, సభ్యునకు అవకాశముకలదు. అట్టితీర్మాన
మును ప్రభుత్వము తీవ్రముగా నెదిరించి అయ్యది యంగీక
రింపబడుచో, తాను రాజీనామానిత్తునని మంత్రీవర్గపు ప్రతి
నిధి పలుకుచో, అప్పటికిని ఆతీర్మానము సభవారిచే నంగీక
రింపబడుచో, మంత్రీవర్గము పదభ్రష్టత జెందును. ఇటులనే

ఫ్రాన్సునందును “ఇంటరు పెల్లేషను”ను ప్రభుత్వమున కెదురుగా సభవారంగీకరించుచో, మంత్రివర్గము మారవలసివచ్చును.

ప్రతిసంవత్సరము, ప్రజాప్రతినిధిసభ వారి సమావేశారంభమందును, అంతమందును, ప్రభుత్వముయొక్క చర్యలను సంపూర్ణముగా విచుర్చించి, మంత్రివర్గమందు “విశ్వాసరాహిత్యతీర్మానము”ను ప్రతిపాదించుటకు సభ్యునకు హక్కు కలదు. సాధారణముగా ప్రతికక్షి పార్టీకి జేరిన సభ్యుడే పార్టీ వారి యనుమతిపైననే యిట్టి తీర్మానమును చర్చకు తెచ్చును. ఈ యవకాశము నుపయోగించుకొని, ప్రభుత్వమువలన ప్రజలకు కల్గుచుండు యిబ్బందులనన్నిటి ప్రకటించి మంత్రివర్గమువారి కార్యప్రణాళిక అనుభవమందు అదృశ్యమైనట్లు నిరూపించుచు, ప్రతికక్షి వారి రాజకీయప్రణాళిక యెటుల దేశపుటవసరముల దీర్చేడిదో వర్ణించుచు, మంత్రివర్గపు మార్పుకోరుచు సభ్యులు పన్యసించనగును. మంత్రివర్గమును బలపరచువారు మంత్రులొనర్చిన సుకార్యముల వర్ణించి, ప్రభుత్వమువలన కల్గుచున్న లాభముల వివరించి ప్రతికక్షుల బలహీనత, కార్యక్రమ వికలాంగముల నిరసించుటకును అవకాశము కల్గును. తుదకా తీర్మానము సభవారిచే అంగీకరింపబడినదా మంత్రివర్గము మారవలసినదే! ఫ్రాన్సునందుమాత్రము తఱచు, మంత్రివర్గమువారే “విశ్వాసతీర్మానము”ను ప్రతిపాదించుటయు జరుగుచుండును.

ప్రజాప్రతినిధిసభవారికి శాసననిర్మాణకార్యమునకు తగినంత వ్యవధియుండదు. బాధ్యతాయుతమంత్రీవర్గమున్న రాజ్యములందు, శాసననిర్మాణము మంత్రాంగముయొక్క ప్రధానధర్మములలో నొక్కటైయున్నది. కనుక, మంత్రాంగ సభవారిచే ప్రతిపాదించబడు బిల్లుల చర్చించుటకు, సభవారు ముంగు వ్యవధికల్పించుటవసరము. ఆబిల్లులను చర్చించునప్పుడును, ప్రతికక్షులు క్రతిష్టంభనము నవలంబించి, ఎప్పటికి పూర్తిగాని చర్యలజేయుచు, బిల్లులయభివృద్ధి నాపకు-చుటకై ప్రతిబిల్లును ఎన్నిదినములలో చర్చింపబడవలయునో, ఏయేభాగములేయే గడవులలోకల వోటునకు పెట్టబడనలె నో నిర్ణయించు యధికారము మంత్రీవర్గమునకు సభ్యులిచ్చుటయే యుత్తమము. అప్పుడే కొన్ని బిల్లులైనను, ప్రతికక్షి వారి విమర్శనలకు మించి, శాసనరూపము దాల్చుగలవు. ఇట్లు మంత్రీవర్గమువారిచే నియమింపబడిన వ్యవధియందే, సభ్యులాయాబిల్లుల చర్చించుటకుఁ బ్రయత్నించవలయును.

కాని, ఈ పద్ధతివలన సభయందే బిల్లులనన్నిటి సమగ్రముగా చర్చించుటకు తగుయవకాళము కలుగనిమాట నిజము. శాసననిర్మాణమునకెంత కుతూహలత సభ్యులు పడుదురో, అంతయాతురత వానిని సక్రమముగా సవ్యముగా నిర్మించుటలోను జూపెట్టవలసియున్నది. కనుక బిల్లులందంత ర్గతమైయున్న ప్రధానసూత్రములమాత్రము సభవారు రెండ

వచర్యయందు సమగ్రముగా విచారించి, తదితరనివాదముల చచ్చించుటకు ఆబిల్లులను స్థాయిసంఘములకుగాని, ప్రత్యేక సంఘములకుగాని పంపించవచ్చును. ఆసంఘములందు సభ వారి వివిధరాజకీయక్షీలు వారివారి బలముననుసరించి ప్రాతినిధ్యత నొందవచ్చును. అట్టిసంఘములందు సభ్యత్వముబొందినవారెల్లరు, ఆయాబిల్లుల సమగ్రముగా చచ్చించి తగు మార్పులసూచించి తిరిగి వానిని సభవారికి వివేదించవచ్చును. ఆసంఘపుచర్చలందుకూడ అధికసంఖ్యాకులకు జెందిన మంత్రివర్గమువారు తమకంగీకృతమగు సవరణలనే జేస్తునట్లు జాగ్రత్తపడును. తిరిగి సభవారు మూడవసారి స్థాయిసంఘములచే సవరింపబడిన బిల్లులచచ్చించి, తమకంగీకృతమగుచో శాసనములుగా నిర్ణయించనగును. ఇటుల మంత్రివర్గమువారి పెత్తనముక్రిందనే, శాసననిర్మాణముజేయుటలో సభ్యులు హెచ్చుగా సహకారమునర్చుటకు వీలుకలదు.

ప్రాస్తునం దిట్లు మంత్రివర్గమువారిపెత్తనము సాగుట లేదు. మంత్రివర్గమువారిబిల్లును స్థాయిసంఘమువారు తమ యిష్టమునచ్చినట్లు మార్పుజేసిందించి, తుదకు మంత్రివర్గము వారికే యిష్టములేనిరీతి చేయవచ్చును. “మెజారిటీ” నెట్లో రాచకీయబృందములసమ్మేళనద్వారా సభయందు బొందినను స్థాయిసంఘమందలిబృందములు స్వతంత్రించి ప్రవర్తించును గనుక, మంత్రివర్గమువారికి తమ కిష్టమగురీతినే శాసననిర్మా

నాము చేయించుకొనుశక్తి కల్గుట లేదు. ఇటులనే అమెరికాయం దును ప్రెసిడెంటుగారు కోరినట్లుగాక కాంగ్రెసువారు అనేక మూరులు స్వతంత్రించి శాసనములజేయుట కలదు. ఈపద్ధతి యెంతయు అనర్థదాయకము.

బడ్జెటును తయారుచేయుటకు సంపూర్ణ స్వాతంత్ర్యము మంత్రివర్గమునకేయుండుట మేలు. ధనము సంపాదించవలసిన బాధ్యత మంత్రివర్గముపై యుండుటచే ఏయే కార్యములకై ఎంతెంతధనము ఖర్చిడవలెనో తీర్మానించుయధికారము మంత్రివర్గమునకు చెందవలెను. అటులగాక, ప్రతినభ్యుదాను తనకుతోచినకార్యమునకై, తననియోజకవర్గమునకు లాభము కల్గించు వ్యవహారమునకై ప్రజలందరిధనమగు ప్రభుత్వపుటా దాయమును ఖర్చిడుట కుత్సాహపడుచుండును. ప్రతినభ్యుద్ధిష్టే చేయుచో ప్రభుత్వపుఖర్చులు మితిమించిపోవుటయు, ఆదాయము చాలకపోవుటయు, తుదకు దివాలా కల్గుటయు తధ్యమ. అట్టిదుస్థితి కలుగకుండుటకై శాసనసభాసభ్యులకు వ్యక్తిగతముగ ఖర్చుల నధికముగావించుప్రతిపాదనలు జేయు శక్తి విరమించుటమేలు. అంత వివిధడిపార్టుమెంటులపై మంత్రి వర్గమువారు ఎంత ప్రభుత్వధనమును ఖర్చిడ తలపెట్టినారో ఆధనము నేయేశిస్తులద్వారా రాబట్టతలంచినారో తెలియ జేయుదురు. సభ్యుల కట్టియేర్పాటులు అనంత ప్రకల్పించుచో తగు యలజడిజేయనగును. ప్రభుత్వము తలపెట్టు ఖర్చులతో

శ్రీ వేమన గ్రంథాలయము

శ్రీ లక్ష్మణ

కొంత తగ్గించవలెనని ప్రతిపాదన (Cut) పెట్టి ఆవ్యవహారమునకై హెచ్చుఖర్చు అగత్యమనియు, ప్రభుత్వము సూచించు ఖర్చు చాలదుగనుక, వృధాయగుననియు, కనుక, తలపెట్టిన దానికంటె తక్కువే ఖర్చిడుట మంచిదని వాదించనగును.

ప్రభుత్వము ఉపపాదించు శిస్తులు భారమైనవని తలంచుచో ఆశిస్తులను తగ్గించమనియు సభ్యు లాందోళనచేయనగును.

ప్రభుత్వము క్రొత్తసాంఘికావసరములపై ఖర్చిడుట మంచిదని తలంచినచో సభ్యులు ప్రత్యేకముగా నొకతీర్మానమును అంగీకరించి తన్నూలమున ప్రభుత్వమునకు బడ్జెట్టు తయారుచేయకముందే తగు సలహాల నివ్వవచ్చును. ప్రభుత్వము వృధాగాగాని, పొరపాటునగాని, ఏడిపాట్లుమెంట్టుపైన గాని అధికముగా ఖర్చిడుచున్నచో అపొరపాటును విమర్శించుచు ఆ గ్రాంట్ను కొంతవరకు తగ్గించమని సవరణ ప్రతిపాదించనగును. బడ్జెట్టునందు జేర్చబడిన గ్రాంట్లు చాలక సంవత్సరాంతముకాకముందే తిరిగి “అనుబంధగ్రాంట్లు”లకై మంత్రివర్గము ప్రజాప్రతినిధిసభవారి శరణుజొచ్చుచో మన సభ్యులు ప్రతిగ్రాంట్ను జాగ్రత్తగా పరీక్షించి అవసరమగు విమర్శనలజేసి ప్రభుత్వమును సక్రమమార్గములందుంచనగును.

ఈధర్మములను శాసనసభవారు శ్రద్ధమై సంతృప్తికరముగా నిర్వర్తించుటకుగాను “ఫైనాన్సుస్థాయిసంఘ” మొకటి యేర్పరచబడుచున్నది. దానియందు ప్రజాప్రతినిధిసభయొక్క

ప్రతినిధులు రాచకీయపక్షములవారీగా సభ్యులుగానుందురు. బడ్జెట్టుబిల్లు నీసంఘమునకు నివేదించబడును. ఈసంఘమూ బిల్లును సమగ్రముగా విమర్శించి తగు సవరణలజేసి తిరిగి సభకు నివేదించును. ఇంగ్లాండునందు వేరే యొకసంఘము స్థాపించబడుటకుమారు కామన్సుసభవారే కామన్సుసంఘముగా సమావేశమై, ఈప్రత్యేకపరీక్షచేయుదురు. ఫ్రాన్సునందును, అమెరికాయందు నీస్థాయిసంఘములు సర్వస్వతంత్రతబొంది మంత్రీవర్గమువారి సంతకాలక్ష్యపెట్టక తమకు తోచిన రీతిఆదాయపుమార్గములఖర్చులవిధానములమూర్ఛుచుందురు.

అమెరికాయందుతప్ప తదితరదేశములన్నిటియందును ప్రజాప్రతినిధిసభవారికే, బడ్జెట్టు తయారుచేయుటకు ప్రధానమగు హక్కుగలదు సెనేటుసభవారిదేశములందు బడ్జెట్టుబిల్లును నిరాకరించుటకుగాని, ప్రజాప్రతినిధిసభవారికికరింపజాలని సవరణలజేయుటకుగాని వీలులేదు బడ్జెట్టుబిల్లును శ్రద్ధగా విమర్శించి, తప్పుప్పులవివరించి, ప్రజలకు న్యాయాన్యాయముల తెల్పుటయే సెనేటుసభయొక్కధర్మము. అమెరికాదేశములో మాత్రము ప్రజాప్రతినిధిసభతో సమానమగు హక్కు సెనేటుసభకును బడ్జెట్టును నిర్ణయించుయధికారము కలదు.

ఈవిధముగా, బాధ్యతాయుతమంత్రీవర్గములున్న దేశములందు శాసనసభాసభ్యునకు, బిల్లులప్రవేశపేట్టి శాసన.

మ.లనిర్మించు యవకాశము సన్నగిల్లుచున్నది. బడ్జెట్టుపై నాతనికుండు పెత్తనము చాల తక్కువగాయున్నది. ప్రభుత్వపుచర్యల విమర్శించుటకైనను శాసనసభలకు తగువ్యవధి లేకుండుటచే ప్రతినభ్యునకు తగినంతయవకాశము కల్గుట లేదు. ప్రభుత్వపుబిల్లులను చర్చించుటకుగూడ శాసనసభాసభ్యునకు తగినంతయవకాశము చిక్కుటలేదు రాచకీ యపార్టీలు శాసనసభలను స్థిరపడియుండుటచే వివిధబిల్లులను, బడ్జెట్టును, తీర్మానములను, అడ్జరక్టుమోటు తీర్మానముల చర్చించుటకుగాను ధ్యపడు అవకాశములనుసామూహ్యమగు యుపయోగమునకుపెట్టుటకై పార్టీ నాయకులు తమయచరులతో ఏకొండరినో నియమించుచుందురు. కాన, హెచ్చుమంది సభ్యులకు అరుదుగామాత్రమే ఉపన్యసించుటకు అవకాశము కల్గుచుండును. ఇట్టిపరిస్థితులందు, శాసనసభాసభ్యులు తమ సభాకార్యక్రమమందు అశ్రద్ధబూని, తమస్వలాభమును, తమనియోజకవర్గపులాభమును, తమపక్షముల శ్రేయమునేకోరుచు, తమధర్మమును నిర్వర్తింపలేకున్నారు. ఈదుస్థితిపోగొట్టుటకై ప్రతినభ్యునకు ప్రభుత్వవ్యవహారములగురించి తగినంత అనుభవజ్ఞానము కల్గుటకై ప్రభుత్వచర్యలను ఎప్పటికప్పుడు విమర్శించి వ్యవహారముచెడుమార్గములబట్టకముందే మంత్రివర్గమునకు జాగ్రత్తగాల్పుచుండుటకు దగు అవకాశములను స్థాయిసంఘములస్థాపిం

చుటద్వారా కల్పించవలయును. ప్రతిడిపాద్మమెంటు వ్యవహారములనిచారించుటకు బజ్జెట్టులెక్కిలపరీక్షించుటకు పరిధివాణిజ్యవ్యాపారసాంఘికవ్యవహారములకు సంబంధించినప్రభుత్వకార్యముల గమనించుచుండుటకు స్థాయిసంఘములనిర్మించి వానియందు విఃధరాచకీయపార్టీలకు వాని బలముననుసరించి, సభ్యతకల్పించవలెను. ఈవిధముగనే ప్రైవేట్, లిమిటెడ్ కా శాసనసభలయందు స్థాయిసంఘములుకలవు. కాని, మంత్రవర్గముయొక్క బాధ్యతకు భంగము కలుగకుండా వారితో నిహకారము చేయుటకును సహాయనిరాకరణము జేయకుండుటకును, ఈస్థాయిసంఘములు వ్యవహరించుచుండవలెను కొన్నిసంఘములకు సభవారికి తమతీర్మానములనివేదనజేయు యధికారమివ్వవలెను. మరికొన్నిటికి మంత్రులకు సలహాలనిచ్చు యధికారమున్నచాలును. ఈసంఘములంగు పరిచేయు సభ్యుల కాయాడిపాద్మమెంటుల వ్యవహారములెట్లు జరుగుచుండునో తెలియును. ప్రభుత్వమెట్లు జరుగుచున్నదో వానిసభ్యులు తెలుసుకొనగలరు. మంత్రులతోడను, ప్రభుత్వోద్యోగులతోడను సభ్యులకు ముఖాముఖి పరిచయముకల్గును.

II

రాచకీయ పార్టీలుండుటవలననే, శాసనసభలు సంతృప్తికరముగా తమకున్నవ్యవధిలో తమ కార్యనిర్వహణము

చేయకల్గుచున్నవి. పార్టీలే లేనిచో సభ్యులెల్లరు “ఎవరికి వారే యమునాతీరే” యనునట్లు అనేక దారులబట్టి వివిధ బృందములనేర్పరచుకొని తమలోతాము కొట్లాడుకొనుచు భీభత్సము చేయుదురు. ఇంగ్లాండునందు కొన్నిశతాబ్దములపర్యంతము రెండేపక్షములుండెడివి. కాని క్రిందటి యిరువది యైదువత్సరములనుండి మూడుపార్టీలు (కన్సర్వేటివు లిబరలు లేబరు) ప్రాముఖ్యతబొందుచున్నది. అందు కన్సర్వేటివు, లేబరుపార్టీలు అత్యంతముఖ్యతబొందినవి. ఆదేశపు రాచకీయనాయకులలో శ్రీపద్మండుబర్క్ గారుతప్ప తదితరులెల్లరు పార్టీలప్రాపకముజూచి భయసంభ్రమముల బొందుచుండిరి. కాని, కామన్సుసభయందు కార్యనిర్వహణమొనర్చుటకై పార్టీపద్ధతిని ఎల్లరు నుపయోగించుకొనుచుండిరి. అమెరికాయందును ప్రథమప్రెసిడెంటుగారగు జార్జి వాషింగ్టను గారు పార్టీపద్ధతికూడదని అమెరికనుప్రజలకు భద్రతగొల్పినను ఆయన వానప్రస్థమునకు వెళ్ళిన ఆరువత్సరములలోనే రాచకీయపార్టీలు ప్రెసిడెంటుఎన్నికలందు ప్రజ్వలించ మొదలిడెను. అప్పటినుండియిప్పటివరకు అమెరికాదేశపు శాసనసభలందు రెండుపార్టీలు (రిపబ్లికను డెమోక్రాటుకు) ప్రధానస్థానమాక్రమించి యున్నవి.

ఫ్రాన్సు, జర్మనీ, బాల్కనురాష్ట్రములు, ఐర్లండు దేశములందు రాచకీయపార్టీలు రెండో మూడో ప్రధాన

మగు స్థానములంకరించుటకు మారు అనేక రాచకీయపుబృందములు బయలుదేరినవి. ఇందువలన ఇంగ్లాండు, అమెరికా దేశములందు పెత్తనమందుండు ప్రభుత్వము ఏదేనొక్కక్షమునకే చెడియుండ ఆదేశములందలి ప్రతిమంత్రీవర్గము రెండు, మూడు, వాల్సురాచకీయ బృందములనమ్మేళనము ద్వారా నిర్మింపబడుచున్నది. కనుక, ఇంగ్లాండుదేశపుమంత్రీవర్గము రెండు మొదలుకొని ఐదువత్సరములవరకు పెత్తనమందుండుచుండ ఫ్రాన్సు, జర్మనీ దేశములందు ఆరుమాసముల నుండి పదునెనిమిది మాసములకంటె హెచ్చుకాలము మనుచుండుటలేదు.

ఆస్ట్రేలియా, కెనడా, దక్షిణాఫ్రికాదేశములందును, ఇంగ్లాండునందువలెనే, రెండేముఖ్యమగురాచకీయపక్షములు ప్రాముఖ్యతవహించి యుండుటచే, మంత్రీవర్గములు కొంతవరకు నిలకడజెందియున్నవి.

కనుక, ఇంగ్లాండు, ఆస్ట్రేలియా, కెనడా, దక్షిణాఫ్రికాదేశములందలి, వర్జినియాపరినిధిసభాసభ్యులకు, హెచ్చుస్వాతంత్ర్యము కల్గుటలేదు. అచ్చటి రాచకీయపార్టీలే, ప్రాముఖ్యతబొంది, రాచకీయాధికారము కల్గి, వ్యక్తులగు సభ్యుల స్వాతంత్ర్యము నరికట్టుచున్నవి. ఫ్రాన్సునందట్లుగాక, బృందములనేకముండుటయు, మంత్రీవర్గములు బృందముల నమ్మేళనములపై యాధారపడియుండుటచే, సభ్యులు వ్యక్తిగత

ముగా చాలాస్వతంత్రించి వ్యవహరించగలరు. బృందముల కట్టడియే తక్కువ. ఇక, బృందసమ్మేళనముల అదుపుఆజ్ఞలు కఠినము కాజాలవన్న ఆశ్చర్యమేమి? ప్రాతినిధ్యమును, ఒక బృందమునుండి మరొకబృందమునకు మరలుట దుస్సాధ్యము కాదు. బృందసమ్మేళనములు త్వరత్వరగా మారుచుండుట ఆశ్చర్యముకాదు. సభ్యులు బృందములపై నాధారపడియున్నను, వ్యక్తిగతస్వాతంత్ర్యమును హెచ్చుగా బొందగల్గుచున్నారు. ఈపరిస్థితులు, ఫ్రాన్సునం దెచ్చుగా ప్రజ్వలించియున్నను, కొంతవరకు జర్మనీయందును గాననగును. కమ్యూనిస్టులు, సోషలిస్టులు, నాజీపార్టీవారలు జర్మనీయొక్క “రైష్ టాగ్”నందు కొంత సంఘైక్యత, కలయిక కల్పించుచున్నారు.

ఫ్రాన్సునందలి స్థాయిసంఘములకు, మంత్రవర్గములకుమించి, వ్యవహరించుటకు శక్తికలదు గనుక, వానిసభ్యులు అనేకస్వాతంత్ర్యాధికారముల బొంది, మంత్రులవేధించి, వారిద్వారా అనేకలాభములను, ప్రత్యేకముగా తమకు, తమనియోజకవర్గములకు కల్పించుకొన జూచుచున్నారు.

ఇటుల పార్టీబలముతగ్గి, సభ్యులవ్యక్తిగతప్రాపకము హెచ్చుకొలది, సభ్యులు, దేశలాభముకై పోరాడుట కట్టిబెట్టి, సంకుచితాభిప్రాయులై, స్థానికలాభములగోరి, జాతీయసమస్యల సంతశ్రద్ధగా విచారించకుందురు. మరియు, వివిధబృంద సమ్మేళనముల జేరుటవలననే, వివిధలాభములు, అనుభవము

లుకల్లునను ఆతురతచే, మంత్రాంగసథల అచిర కాలజీవుల జేసి, ప్రభుత్వమును నిర్బలత జేయుచుండుటయు జూడనగును.

రాజ్యాంగమందుండు రాచకీయపక్షము లన్నియు, రాజ్యాంగవిధానమునే యుపయోగించి, సక్రమమగుమార్గములద్వారా, తమరాచకీయప్రచారమును జేయగోరువరకు, శాసనసభలందు కార్యక్రమము సంతృప్తిగా జరుగును. జర్మనీ, ఫ్రాన్సునందువలె కమ్యూనిస్టులు, సోషలిస్టులు, తమచే నిర్ణీతమగునియమములు సంతృప్తికొందినగాని, మంత్రివర్గములందు జేరమనుపట్టుదల జూపుట రాజ్యాంగక్షేమమునకు భంగకరము. జర్మనీయందు ముఖ్యముగా, కమ్యూనిస్టులు, నాజీలు, ఇప్పటి పంజాప్వామిక బాధ్యతాయుతరాజ్యాంగవిధానమందు నమ్మికకల్గియుండక, నిరంకుశ రాజ్యాంగముగోరుచు, ప్రజాప్రతినిధిసభయందు, తదితరరాచకీయపార్టీలతో సంపూర్తిగా సహకారమొనర్పనంతవరకు, రాజ్యాంగాభివృద్ధి కాజాలదు.

శాసనసభాసభ్యుడు, ప్రజాసేవార్థమై, తనధర్మవిర్వహణార్థమై, రాచకీయబృందమునందు చేరవలసియుండుటే కాక, ప్రజాప్రతినిధిసభయందలి ముఖ్యములగు రాచకీయబృందసమ్మేళనములు రెండు లేక, మూడింటిలో నేదోయొక్కదానియందు చేరియుండుట శుభప్రదము. మంత్రాంగసభను నిర్మించియున్నబృందముల సమ్మేళనము, తనకార్య

కృనుమును సకృనుముగా నమపవలయునన్న, మరొకవిధము
గునట్టియు, తనకార్యప్రణాళికతో సమానముగు ప్రాముఖ్యత
ప్రచారితమైనట్టియు ప్రణాళికకల్గియున్న ప్రత్యర్థి బృందసమ్మే
ళనములు, అధమమొక్కటైన బలిష్ఠమై యుండవలయును.
అప్పుడే, తాను పదధిష్ఠత బొందుచో, ప్రత్యర్థిసమ్మేళనము
పెత్తనమునకు వచ్చునేమో యనుభయము మంత్రివర్గమునకు
కల్గి, తనకార్యప్రణాళికనైన సంపూర్ణముగా నమలుజరిపించ
బ్రయత్నించును. అటులనే, ప్రత్యర్థియగు సమ్మేళనమువారు
కూడ, పెత్తనమందున్న మంత్రివర్గము పదధిష్ఠతబొందుచో,
తాము మంత్రివర్గము నేర్పరచుచో, తా మవలంబించవలసిన
కార్యక్రమ మిదియని తెలిసికొనియుండి, దానిని ప్రజల
మధ్య ప్రచారముచేసి, దాని నెట్లు అమలుజరుపుటో విచా
రించుచున్న నే, తాము పెత్తనమునకు వచ్చిన వెంటనే, గోల్లు
గిల్లుకొనుచు, కాలమువృధాపుచ్చక, ప్రజలకు, శాసనసభ
లకు సంతృప్తికల్గించుటకు సాధ్యమగును.

కాబట్టి, ఇప్పుడు ఫ్రాన్సు, జర్మనీయందున్న బృంద
ముల వ్యవహారము లంతగా సంతృప్తికరము గావని చెప్పవల
సివచ్చుచున్నది అచ్చట, ప్రత్యర్థిబలగములకు, ఇదమిద్దమ
నుకార్యప్రణాళిక లేదు పెత్తనమందున్న బృందములలో
కొన్నియు, ప్రతిపక్షమందలి బృందములుకొన్నిచేరి, మరొ
క్కమంత్రివర్గ మేర్పడుచుండుటయు, ఏమంత్రివర్గమునకు

ఎట్టి కార్యప్రణాళికయును, శాసనసభాసభ్యులకు గాని, శ్రాజలకుగాని తెలియకుండుటయు తటస్థించుచున్నది. ఇందు వలన, మంత్రీవర్గములచర్యల సంతృప్తికరముగా విమర్శించుటకుగాని, శ్రాజలకు రానున్న మంత్రీవర్గపుకార్యప్రణాళిక యిదమిద్దముగా యుండునని చెప్పటకుగాని, సభ్యులకు బాధ్యపడుటలేదు. ఇట్టిపరిస్థితులందు, సభ్యులు, తగినంతసేవ చేయలేకున్న వింతయేమి ?

ఇంగ్లాండునందువలె రెండు లేక మూడు ప్రధానపక్షములైన యుండవలెను. లేదా బృందములసమ్మేళనములు రెండో లేక మూడో యుండవలెను. ఒకమంత్రీవర్గము పదభిష్టతబాండుటతోడనే మరొక మంత్రీవర్గము ప్రత్యర్థిబృంద సమ్మేళనములలో నొక్కదానిచేగాని, రెంటిచేకాని ఏర్పరుపబడవలెను. అటుల లేక, ఇప్పుడు ఫ్రాన్సు, జర్మనీలందున్న స్థితిగతులే తప్పనిచో, సభ్యులు వ్యక్తిగతముగను, బృందములద్వారాను, సంకుచితాభిప్రాయములు కల్గి, స్వార్థలాభముల జూచుకొనెదరు. ప్రతిబృందమును తమ ప్రత్యేకలాభమునే కోరునంతవరకు, రాజ్యాంగశాంతి క్రిమముగా క్షీణించుచుండుటయు, ప్రజాక్షేమము భంగపడుటయు బాధ్యతాయుతప్రభుత్వవిధానము కళంకమగుటయు జరుగును. రాజ్యాంగక్షేమమునకై వ్యక్తు లెల్లు తమ ప్రత్యేకాభిప్రాయముల తీవ్రతను కొంతవరకు ఇతరులతో

కలసి సహకారము చేసుకొనుటకై తగ్గించుకొనుచుందురో అటులనే వివిధబృందములు తమతమ శ్రీత్యేకపట్టుదలలను కొంతవరకు తగ్గించుకొని అందరికి సమ్మతమగు కార్యప్రణాళికను తాత్కాలికముగా అమలునందు పెట్టుటకు సంసిద్ధత బొందవలెను. అప్పుడే రాజ్యాంగజీవితము సాధ్యమగును. అప్పుడే శాసనసభలు తమ ధర్మనిర్వహణ మొనర్చుకల్గును.

ఇట్టి యవసరము మొక్క తీక్షణజ్వాలలకు గురియై వివిధబృందములు శాసనసభలందు కొంతవరకు మెత్తబడుచున్నవి. ఈ ప్రక్రియమగు, లాభకరమగు మార్పుల జూచి వెలుపలనున్న ఈబృందముల నాయకులు, అనుచరులు ఓర్వజాలక తమయశాంతిని ప్రకటించుచుండుట అనుభవైకవేద్యము. ప్రతిదేశమందును శాసనసభయందలి బృందములన్నిటికి కార్యనిర్వాహకు లుందురు. ఆబృందముల అనుచరులు, నాయకులు శాసనసభాంగణమునకు వెలుపల కార్యనిర్వాహకసంఘముల స్థాపించుచున్నారు. తఱచుగా శాసనసభలలోని నాయకులకు వెలుపలినాయకులకు సంఘర్షణ జరుగుచుండుట సహజమేకదా ! వెలుపలివారికి వోటర్లు పట్టుదలయే చూడనగును. లోపలివారికి రాజ్యాంగమును నడుపుటలోగల సాధక బాధకములు తెలియునుకనుక కొంతవరకు తమతమ పట్టుదలను తగ్గించుకొనవలసిన యవ

సరము కన్నుచు వెలుపలి నాయకులు లోపలినాయకులు, జర్మనీలోని కమ్యూనిష్టులు నాజీలు, ఫ్రాన్సునందలి కమ్యూనిష్టులు సోషలిష్టులు, ఒకేయభిప్రాయములై ఏమాత్రము తమ కార్యప్రణాళికలందు మార్పుల జేయకొరమి రాజ్యాంగక్షేమము భంగ మొందుచున్నది. కాని పార్టీపట్టుదల నిలబడియున్నది. ఇంగ్లాండునందు వెలుపలినాయకులు లోపలినాయకులమెడ భౌతికభావము నెరపి అవసరమగు మార్పులను తమకార్యప్రణాళికలందు జేయుట కొప్పుకొని రాచకార్యఃక్షానముచు జూపెట్టుచున్నారు. ఆస్ట్రేలియామందు శేబరుపార్టీ మంత్రవర్గముల నేర్పరచినను రాజ్యాంగావసరముల గమనింపక వెలుపలి నాయకుల యాజ్ఞల ననుసరించి యే మంత్రవర్గములు నడచుటవలన శేబరుపార్టీకి అపజయము సంపాద్యమైనది. రాజ్యాంగారోగ్యము బాగుపడి సభ్యులు దేశసేవాపరాయణులై యుండవలెనన్న ప్రకలయందలి పార్టీనాయకులు తమకక్షములకు జెందిన శాసనసభానాయకులకు స్వతంత్రత నొసంగుటగత్యము.

III

శాసనసభాసభ్యుడు తననియోజకవర్గముయొక్క ఆజ్ఞల ననుసరించి నడచుకొనవలసియుండుట శ్రేయముకాదు. నియోజకవర్గముయొక్క సాధారణరాచకీయాభిప్రాయముల నాతడు గమనించి సాధ్యమైతంతవరకు వానికి శాసనసభ

యందు ప్రచురము కల్పించవలెను. కాని తాను జాతీయప్రతినిధినియు, ప్రజలెల్లరి పెత్తందారుననియు, దేశీయుల యభిప్రాయముల వెల్లడిచేయవలసినభారము తనపై కలదనియు ఆతడు గ్రహించవలెను. నియోజకవర్గముపై తాను తన సభ్యత్వమునకు ఆధారపడియున్నను దేశమునకంతకు సేవచేయుటే తన పరమావధియని నమ్మవలెను. తనవలెనే అందరును తమతమ నియోజకవర్గముల ప్రత్యేకలాభములకై కృషిచేయుటానుకొనుచో దేశీయుల అవసరముల దీర్చువా రెవ్వరుండరని ఆతడు తెలుసుకొనవలెను.

ఏనభ్యుదయము తాను తన నియోజకవర్గమునకు గాని అందలి తనపక్షపు నాయకులకుగాని ఏజెంటునని భావించరాదు. ఆతని ఎన్నుకొనుట ప్రజలధర్మము. ఆయనరాచకీయాభిప్రాయములు, ఆశయములు, అనుభవములు నడతల గూర్చి తెలుసుకొని తమకుగాను కాలక్రమేణ బయలుదేరు రాజ్యాంగవ్యవహారములందు తగుపెత్తనము జేయుటకై ప్రజలు వాని నెన్నుకొనవలెను. ఆనభ్యుదయ రెండు మూడు నాల్గు లేక ఐదువత్సరముల కొకమా రెన్నుకొనబడును, కనుక ఎన్నికలు జరుగునమయమందే వోటరులు తమకప్పుడుండు యభిప్రాయములప్రకారము తనసభ్యత్వకాలమందంతట నడచుకొనుమని కోరుట అసంగతము. అప్పటి కప్పుడు కల్గుచుండు వ్యవహారములపై తమప్రతినిధి ఎట్లుప్రవర్తించ

వలెనో తెల్పుటకు ప్రజలకు దుస్సాధ్యముగదా ! ఎన్నికలందు ఒకే పార్టీవారిచే ఆతడెన్నకొనబడినను సభ్యుడై నపిమ్మట మాత్రము తాను ప్రజలందరి ప్రతినిధినని ప్రతీతిసభ్యుడు తలంచవలసియున్నది.

తన సభ్యత్వమునకు మూలాధారులైన ప్రజలకే తాను దాసుడై యుండుటకు మారు ఏజెంటుగా యుండుటకు బదులు ప్రతినిధిగాను, స్నేహితుడుగాను, నాయకుడుగాను వ్యవహరించుట సభ్యతయని శ్రీ ఎడ్లండు బర్కుగారు ఇప్పటికెప్పుడో తననియోజకవర్గముగు బ్రిష్టల్ వోటరులకు తెలియపరచెను. ప్రతిఅభ్యర్థియు తానే యేరాజ్యాంగసంస్కరణములకు సుముఖుడో, ఏయేరాజకీయ సిద్ధాంతము ననుసరించి తన సభ్యత్వము నడుపతలంచునో ఎన్నికలందు ప్రజలకు తెలియజేయవచ్చును.

ఈదినములందు ప్రతిఅభ్యర్థియు ఏదే నొక రాచకీయ బృందమునందు కాని పార్టీయందు కాని సభ్యుడై యుండును. జర్మనీదేశముందును, ఫ్రాన్సునందును “ప్రొప్గర్నల్” పార్తి నిధ్యపద్ధతి అమలునందున్నదిగనుక ఎన్నికలందు అభ్యర్థులకంటె పార్టీలే హెచ్చుప్రాముఖ్యత నొందుచున్నవి. ఇతర దేశములం దీపర్యవసానమే కల్గుచున్నది. కనుక శ్రీ బర్కుగారి సిద్ధాంతము ఈనాటి అభ్యర్థులకు సభ్యులకు అనువర్తించుటకు మారు హెచ్చుగా బృందములకే అనువర్తించునని చెప్పట సబబుగానున్నది. ఒక్కమా రెన్నకొనబడినపిమ్మట

సభ్యుడు తన యిష్టమువచ్చినట్లు ప్రతిరాచకీయవ్యవహారములైనను, శాసనసభయందు పన్యసించుటకు వీలులేకున్నది. అన్ని సభ్యవ్యవహారములందును పార్టీయే ముందుగా సమావేశమై సభ్యులెట్టివైఖరి జూపనగునో, ఎటుల వోటుచేయనగునో తీర్మానించుచుండను. ఒక్కొక్కప్పుడు పార్టీనాయకు లెవ్వరో, ఇద్దరో నల్లరో, పార్టీవైఖరిని నిర్ణయించుచుందురు. ఈవిధముగా సభ్యుడు అస్వతంత్రుడగుచున్నాడు. తన పార్టీద్వారా క్రొత్తవ్యక్తిత్వమును బొందుచున్నాడు, క్రొత్తశక్తుల సంపాదించుకొనుచున్నాడు.

వివిధబృందములు తమప్రత్యేక పట్టుదలలను కరస్పరముగా వీడి సహకారము ఒకరితోనొకరు చేసుకొనుటకెట్లు ప్రయత్నించవలెనో అటులనే తమసభ్యులకును సాధ్యమైనన్ని వ్యవహారములందు, వోటింగులందు, స్వాతంత్ర్యమిచ్చుట లాభకరము. ఎల్లప్పుడన్నివిషయములందు పార్టీయభిప్రాయము ప్రకారమే వోటుచేయవలెను, ఉపన్యసించవలెనను ఆజ్ఞనే సభ్యులకిచ్చుచో వారికి నిరుత్సాహతకల్గి ఆలోచించుట కుత్సాహము లేక మందమతులగుట సిద్ధము. అటులగాక అప్పుడప్పుడు వారికి సర్వస్వాతంత్ర్యమునిచ్చుచో ఉత్సాహపరులై నిర్మాణకార్య కలాపములందు జొచ్చి స్వాతంత్ర్యసభ్యత్వపు సౌఖ్యముల ననుభవించి హెచ్చుకెద్దతతో, ఇష్టముతో పార్టీవారి ఆజ్ఞలపిమ్మట శిరసా వహించును.

అటులగాక, ఇటలీయందలి ఫాసిస్టుపార్టీ జర్మనీయందలి నాజీపార్టీ, పాశ్చాత్యదేశమందలి కమ్యూనిస్టుపార్టీలు, ఆస్ట్రేలియాయందలి లేబరుపార్టీలు వ్యక్తులయొక్క స్వాతంత్ర్యము నరికట్టి పార్టీకార్యక్రమమునకే ప్రాముఖ్యతనిచ్చి శాసనసభాసభ్యులెల్లప్పుడు తమ స్వంతయభిప్రాయములగాక, పార్టీయాలోచనలనే ప్రకటించుచుండవలెనని పట్టుపట్టుచో ఆసభ్యులలోచించుటయేమానెదరు; అభిప్రాయ ప్రకటనమే వారికి కొత్తదగును. అంత శాసనసభయందు స్వతంత్రమగు చర్యలు జరుగజాలవు. వివిధపక్షములు శాసనసభేతరముగనే తమతమవైఖరిని నిర్ణయించుకొని, శాసనసభయందు నామకార్థము కొంతవరకు చర్యలసాగించి ఒకరినాదమువలన మరొకరు మార్పబడటకు సంసిద్ధతకల్గియుండక ప్రజలదృష్టిని తమవైపునకు ద్రిష్టకొరటకుమాత్రము ఉపన్యాసములను నియమితులగు నాయకులచే చేయించుట జరుగును. ఈదినములం దనేక శాసనసభలందు ముఖ్యముగా ప్రజాప్రతినిధిసభలయందు ఇట్టి నిరుపయోగమగుచర్యలు నడుపబడుచున్నవి. శాసనసభాచర్యలవలన యేమాత్రమైనయుపయోగముండవలయునన్న ఒకపార్టీవారు మరొకపార్టీవారిని ఒకసభ్యుడుమరొకరిని తమ వాదములద్వారా, ఉపన్యాసములద్వారా, తమ కార్యవిధానమునకు కొంతవరకైన సుముఖముగా నొనర్చుకొనుటకు తగు యనకాశముండవలెను అట్టియనకాశము

తేనంతవరకు వివిధ రాచకీయ పార్టీలు వాని సభ్యులును “తమ వారకు తమలోక”నును సంకుచితాభిప్రాయములై సమరస భావమునుబొందక జాతీయూదర్శములనురచి, “ఇచ్చి పుచ్చుకొను” స్వభావమునువీడి, ప్రజాస్వామికమందు అభిప్రాయముఖ్యతను భావప్రచారమును అరికట్టట తటస్థించును.

న్యాయముగా నేరాచకీయ పార్టీయును ఏవిషయమునందును సూత్రములగురించియే ఘట్టుదలవహించి వివరములకు సంబంధించినంతవరకు ఇతరులనుండి యుక్తమార్గము జూపెట్టబడుటకు సంసిద్ధత జెందియుండవలెను. సత్య మొక్కరి పరమే కాదనియు, ధర్మపథమొక్కరికే గోచరమగుట తేదనియు, న్యాయమార్గమెల్లటికి, కొలదిగనో, గొప్పగనో, తెలియుచుండుననియు వివిధ రాచకీయ పార్టీలును గ్రహించుటొప్పు. కమ్యూనిష్టులుగాని, నాజీపార్టీవారుగాని, తమ కార్యప్రణాళిక యందెంతయభిమానముకల్గియున్నను, తమ ప్రత్యర్థులుగూడ న్యాయమార్గమును వెదకుచున్నారనియు, కొంతవరకు సత్య పథమువారును కన్గొనియుండవచ్చుననియు తలంచి వారియభిప్రాయములు అభిమానముల మెడ గొరవము ఆదరముకల్గి యుండుట యుత్తమము.

ఒక పార్టీ వారేదైన తప్పుమార్గ మవలంబించుచో, అందలి సభ్యులెల్లరొక్కమారద్దాని కనిపెట్టజాలరు. సభ్యులు వ్యక్తి పూర్వకముగా ఆతప్పిదమును కన్గొని తమ యలజడిని ప్రక

టించు సుందరు. క్రమముగా పార్శ్వకూడ తనమార్గమును మార్పు
కొనవచ్చును. అటులనే ఇతరపార్శ్వవారి కార్యవిధాన మేవిష
యమందైన సవ్యముగనుండుచో, పార్శ్వసభ్యులలో కొందరు
ముందునవ్య క్తిపూర్వకముగా, క్రమముగా, జంటలుగా, ఆపి
మ్మట బృందములుగా నా సక్రమాభిప్రాయమును అంగీకరిం
ప మొదలిడుట సవాజము. ఇట్టి నైజపరిణామము తగునట్లు
వృద్ధిబొంది దేశమునకు, ప్రజలకు, శాసనసభలకు శ్రేయో
దాయకమగుటకై తగుస్వాతంత్ర్యమును శాసనసభాసభ్యు
లకు రాచకీయపార్శ్వ లొసుగుటలాభకరము. శాసనసభాస
భ్యులు ప్రజలకేగాక, రాచకీయపార్శ్వలకుగూడ సంపూర్ణము
గా లొంగిపోరాదు. రాచకీయపార్శ్వలు సంపూర్ణంగా తమచే
ప్రకటితమగు కార్యక్రమప్రణాళికయం దన్నిహంశములపై
పట్టుపట్టి ఇతరులతో సహకార మొనర్చక రాజ్యాంగము
సంభించునట్లు జేయరాదు.

IV

పౌరులు తమ ప్రతినిధినియెన్నుకొనునప్పుడు ఏయేరా
చకీయాశయములకై ఆర్థికజీవితపరమార్థమునకై సాంఘిక
పరిణామములకై కృషిచేయవలెనని కోరుదురో, ముందుగా
తమకుతాముతెల్పుకొని ఆపరమార్థములకై తనశక్తియుక్తులనే
యధ్యర్థి నుపయోగించెదనని వాగ్దానమిచ్చుచో వానినే,
ఎన్నుకొనుటభావ్యము. ఎన్నికలసమయములందు తమకేమి

పట్టనట్లాండి ఎన్నికదినమునాడెవ్వరిపై మక్కువకల్గిన వారికి తమవోటులనిచ్చుట పౌరులకు భావ్యముకాదు. ముందుగానే సమర్థులును, యోగ్యులును, పాత్రులునగు అభ్యర్థులను స్థిర పరచుకొని, వారే జయమందునట్లు శక్తివంచన లేక పాటుపడుట పౌరులధర్మము. కనుక, వివిధరాచకీయపక్షములనేర్పరచుకొని, పౌరులు పరస్పరముగా సహకారమొనర్చుకొనుచు తమపక్షములతరపున తగు అభ్యర్థులనిలబెట్టి వారు జయమందుటకై కావలసినప్రచార మొనర్చుట యవసరము. తమపార్టీల అభ్యర్థులు జయప్రదులు కావలెనన్నవారెట్టి పరమార్థములకై నిలబడిన దేశమోక్షము కల్గునో, అధిక సంఖ్యాకులగు పౌరులకు వారెల్లు ఆమోదకరమగుదురో విచారించి ఆయామార్గముల నవలంబించవలయును. ఇందులకు ఇప్పటి ప్రజాస్వామిక రాజ్యాంగములందు రాచకీయపార్టీలు బలవత్తరముగా స్థాపించబడుటయు, ఆపార్టీలకు కార్యప్రణాళికలు తయారుచేయబడుటయు, ఆప్రణాళికలు ప్రజలమధ్య ప్రచారముచేయబడుటయు, చానినంగీకరించి పార్టీలకు సేవ చేసి సమర్థులగువారిని అభ్యర్థులగా నియమించుటయు, చూడనగును. ఆదేశములందు పౌరులెల్లరియొక్కధర్మము నట్టిగాచకీయపక్షములందుజేరి తమనైక్తికొలది తమతమపక్షముల జయ సంపాదనకై కృషిచేయవలెను.

ఎన్నుకొనబడిన శాసనసభాసభ్యులు తమరాచకీయ పార్టీలందు వానికార్యప్రణాళికలననుసరించి దేశమునకు శాస

నసభద్వారా తగినంతసేవచేయవలయుననియే పౌరులు కు
 తూహలపడుచుండవలయును పార్టీలయొక్క కార్యప్రణాళిక
 లను కాలానుగుణముగా కల్గుచుండు రాజ్యాంగావసరముల
 బట్టి మార్పుచేయించుచుండుటయు పౌరులనిధిక్రత్యము. శాస
 నసభలందుగాని, తదితరముగాగాని, తమసభ్యులు ఆకార్య
 ప్రణాళికలమీదనే మొత్తముమీద దృష్టినిగుడ్చి తమకు
 నమ్మకముకల్గించురీతి పెత్తనముచేయవలెనని పౌరులు తమ
 సభ్యులకోరవలెను. అటుల తమధర్మము నెరవేర్చక పార్టీల
 కార్య ప్రణాళికలనే తిరస్కరించి సంపూర్ణముగా స్వతం
 త్రించి పార్టీలనుమార్పు సభ్యులకు తమపదవులకు రాజీ
 వామానిష్ఠమని కోరుటకు పౌరులకుహక్కుకలదు. ఈ
 హక్కు శ్రీబ్రహ్మగారు నిర్వచించిన సభ్యుని స్వాతంత్ర్య
 సూత్రమునకు ఓరుడ్డముకానేరదు. జాతీయావసరములవిచా
 రించి దేశమునకంతకు అనువీర్తించునట్లు దేశీయులమేలునకై
 రాజ్యాంగవ్యవహారముల గురించి ప్రతిపార్టీయు తనకార్య
 ప్రణాళికను తయారుచేయుచుండును. దాని నంగీకరించిన
 వారే ఆపార్టీతరపున అభ్యర్థులుగా నిలబెట్టబడి జయప్రదు
 లగుదురు. అట్లు తమసభ్యత్వములకు మూలాధారమైన పార్టీ
 కార్యప్రణాళిక నె తిరస్కరించు సభ్యులు ఏధర్మమునైతేశ్రీబ
 ర్హ్మగారు వారికి పరమావధియనిసూచించినో ఆధర్మమును
 తిరస్కరించినవారగుదురు.

ధర్మచింతనమును మాని, సర్వస్వతంత్రతకోరు సభ్యుల నెట్లు పోరులు, ఋజుమార్గమునకు తెచ్చుట ? అట్టి అసాధారణ పరిస్థితులందు పోరులు తమ సభ్యతను, తిరిగి పొందుట యెట్లు ? పోరులు కోరదగినదెల్ల, పార్టీకార్యప్రణాళికల తిరస్కరించిన సభ్యులను, రాజీనామా యివ్వమనియు, తిరిగి ధైర్యమున్నచో, ఎన్నికలకు నిలబడమనియు మాత్రమే ! ఇంతవరకు మొత్తముమీద, తన పార్టీనిమార్చుకొనిన ప్రతిసభ్యుడును, పాశ్చాత్యదేశములందు, అందును ఇంగ్లాండులో, తిరిగి వెంటనే ఎన్నికలకు నిలబడుట ఆచారమయినది. ఇందువలన వోటరులకు, తమ కట్టి సభ్యు డిప్లమోకాదో, శక ఎక్కిరించబడిన పార్టీయొక్క నూతన అధ్యర్థియే యిప్లమో తెల్పుటకు అవకాశముకల్గును. కాని, ఈ యాచారము కిందటి ఆరేడువత్సరములందు కొన్ని సమయములందు ధిక్కరింపబడుచున్నది. జర్మనీ, ఫ్రాన్సు, అమెరికాదేశములందువలె, పార్టీలకు మినహా ఎవరును సభ్యులుకాజాలని స్థితికల్గుచున్నది గనుక, ఈయాచారము శాసనబద్ధమగుట లాభకరము. కాని, రాచకీయపార్టీని మార్చుకొన్నప్పుడెల్ల, సభ్యులు తమ స్థానముల ఖాళీచేసి, తిరిగి ఎన్నికల తెచ్చిపెట్టవలయునను నియమమేర్పరచినచో, పార్టీలకు తమ సభ్యులపైయుండు పెత్తన మిప్పటికంటె ఎన్నోరెట్లు హెచ్చిపోవును. అందువలన, పార్టీయన్న అభిమానులైయుండినను,

రాజ్యాంగ వివరముల చర్చించుటందు స్వతంత్రత ఇప్పుడు. పొందగల్గుచుండువారిపై నిర్బంధము హెచ్చగును. కనుక, రాచకీయపార్టీల మార్చినసభ్యులవిషయమున, వారి వారి నియోజక వర్గము లందలి వోటర్లలో నాల్గవవంతునుందో, లేక, పడవవంతునుందో, తిరిగి ఎన్నికలు కావలెనని కోరుచో, అప్పుడు వారు, తమ స్థానముల ఖాళీచేయవలె నని నిర్ణయించుటమేలు.

తమ శాసనసభాసభ్యులు, తాము కోరుబిల్లుల ప్రవేశపెట్టనిచో, ఆబిల్లులను ప్రజలే తయారుచేయించి, శాసనసభవారికి పంపి, రాజ్యాంగప్రధానాధికారిద్వారా, వాని తగురీతి పరిష్కరింపజేసి, రిఫరెండమునకు పెట్టించవచ్చును. ఆబిల్లులను ప్రజలెల్లరు మెజారిటీపై అంగీకరించుచో శాసనములుగా ప్రకటింపబడును. అటులనే, తమ ప్రతినిధుల కయిష్టమైనప్పుడుగాని, తమ ప్రతినిధుల బలహరచవలసినప్పుడుగాని, జర్మనీయందువలె, శాసనసభవారికి, వివాదగ్రస్తమగు వ్యవహారముల విచారించుటకై, పిటీషనుల బంపుటకు ప్రజాసంఘముల కధికారముండుట శ్రేయోనాయకము.

శాసనసభాసభ్యులెట్లు, ప్రజలయెడ, తమధర్మముల నెఱపవలెనో, అటులనే పౌరులును, తమందరియెడ తామే కొన్ని బాధ్యతల నడుపవలయును. శాసనసభాసభ్యులు, తమ సభ్యత్వముద్వారా, ఎలాంటిస్వలాభముపొంద బ్రయత్నించ

రాదు. అటులనే, పౌరులును, తమవోటుచాక్కు నుపయోగించుటద్వారా, స్వార్థలాభము నపేక్షింపరాదు తమనియోజకవర్గమునకుగాని, అందలి మరియేభాగమునకుగాని, దేశమునకు అవసరముకానంతవర కేలాంటి ప్రత్యేకలాభముల కల్పించవలెనని, తమఅధ్యర్థులగాని, పిన్నుట, సభ్యులగాని కోరరాదు. దేశావసరములబట్టియే, తమనియోజకవర్గములకు ప్రత్యేకలాభముల చేకూర్చుటగత్యమైనచో, తమసభ్యులెఱ్ఱెనను, వారిశక్తికొలది కృషిచేయుదురు. ఫ్రాన్సు, అమెరికా, మనదేశమందుఇట్లుగాక, పౌరులనేకులు, తమకనేకవ్యక్తిగతమగు స్థానికమగులాభముల, వారిరాజ్యాధికారముద్వారా, కల్పించవలెనని, తమసభ్యుల వేధించుట అనుభవసిద్ధము. ఈదేశములందలిశాసనసభాసభ్యులును, తమధర్మములమరచిగాని, వోటరులచోరు పడజాలకగాని, తిరిగి ఎన్నికలందు జయమాశించిగాని, తమతమ నియోజకవర్గములయొక్క ప్రత్యేక అజాతీయమగు లాభములకల్పించ ప్రయత్నింతురు. ఇందువలన, వారు మంతులను, వారి ఉద్యోగులను సంతుష్టులజేయుటకై, తమరాచకీయపార్టీలయెడవిద్రోహముజేయుచు, తమస్వాతంత్ర్యము నుపయోగించుకొనక, ప్రభుత్వచర్యల నిర్మోఖమాటముగా విమర్శించక, నిరుపయోగులుకావలసినచ్చును. కనుకనే, జర్మనీయందలి విశాలమగు నియోజకవర్గములు, ఈలాంటి యిబ్బందుల తొలగించుచు

న్నవి. మరియు, పార్టీలపైననే, అభ్యర్థులజాబితా తయారు చేయు బాధ్యత యుండుటవలన, అభ్యర్థులను ప్రత్యేకముగా స్థానికపౌరులు వేధించుట కవకాశము కలుగుటలేదు.

మరియు తమప్రభుత్వము అధర్మపథానువర్తియగుచో, ఆయధర్మచర్యల ధిక్కరించుటకు పౌరులెల్లరు సంసిద్ధులై యుండవలెను. వారిరాచకీయపార్టీలు, సంస్థలు, ప్రతినిధులు, వారియాధర్మమును వారు సక్రమముగా నిర్వర్తించుటకు నాయపడవలయును. ఈవిధముగా తమపౌరసత్వపుధర్మమును నిర్వర్తింపఁదలచుటచేతనే, పోలండు, జుగోస్లావియా, ఇటలీదేశస్థులనేకులు, కారాగారములందు మృగ్గుచున్నారు. కొందరు నాయకులు వలసపోయినారు. కనుకనే రషియా రాజ్యాంగ నిర్మాతలలో ప్రధానులగు, శ్రీట్రాట్స్కీగారు, టర్కీయందు తలదాచుకొనవలసివచ్చినది. అటులనే మనదేశమందును, లక్షమంది దేశభక్తులు కారాగారములందు స్వాతంత్ర్య జపము జేయుచున్నారు.

స్థానికావసరములను గురించి, ప్రభుత్వము అశ్రద్ధచేయకుండుటకై, పౌరులు, తమతమ రాచకీయపార్టీలద్వారా, వివిధజిల్లాలయొక్క ప్రత్యేకావసరముల దీర్చుట, ఎట్లు దేశమునకు క్షేమకరమో నిరూపించుచుండుట మేలు. ముందు తమపార్టీలద్వారాను, పిమ్మట, శాసనసభలయందును, దేశీయులెల్లరిప్రతినిధులచేతను, తమతమ స్థానికావసరముల

యోగ్యతను గమనింపజేయవలెను. అప్పుడే ప్రభుత్వమట్టి
 అవసరముల దీర్ఘకలదు. “ప్రొప్రో నల్” ప్రాతినిధ్యపుపద్ధతి
 హెచ్చుగా అవలంబింపబడు యీదినములం దీవిధముగా
 పౌరులు, తమ జిల్లాలయొక్కయు, తాలూకాలయొక్కయు
 అవసరములగురించి జాగ్రత్తచేయకపోయినచో, రాచకీయ
 పార్టీలు, దేశపుప్రధానావసరములనే గుర్తించి, ప్రజల
 ప్రాథమిక అవసరముల మరచును.

ఎనిమిదవ ప్రకరణము.

వస్తునిర్మాతల శాసనసభ.

సా. ఘిక వాదులు, సమిష్టి వాదులును, ఈ కాలపు శాసనసభలన్న చాలయస తృప్తి పొందియున్నారు. ఏదేశమందును పదికాలములపాటు కార్మికుల మంత్రివర్గముల పెత్తనము వచ్చి, ప్రజాసామాన్యమునకు వలయు సౌకర్యములు కల్గించుట, ఇప్పటి శాసనసభాప్రవృత్తి సాధ్యపరచుట భేదనివారికి కష్టముగానున్నది. కార్మికులు ప్రతిదేశమందును అధిక సంఖ్యాకులై యుండినను, వోట్లర్లందును కార్మికులే మెజారిటీయందున్నను, కార్మికుల మంత్రివర్గముల నేర్పరచు యోగ్యత ఏదేశమందును సాధారణముగా కలుగకుండుట అన్యాయమే ! ప్రజాజీవితమందు తినుటకు తిండి, త్రాగుటకు నీరు, పడుండుట కిల్లు, సంపాదించుకొనుటకే హెచ్చుకాలము పట్టుచున్నది. ఆకాలమందు వారు ఏయే కర్మాగారములందు, వర్తకవాణిజ్యములందు కృషిచేయుచున్నారో ఆ వ్యవహారములతో నంతగా జోక్యము కల్గించుకొనని యీ కాలపు శాసనసభలతో ప్రజలసంతృప్తిబొందుచున్నారు. వారికి ఏవ్యవహారములు సక్రమముగా జరిగిన తమ జీవితము సలక్షణమగునో అట్టి ఆర్థికజీవితముతో ప్రత్యేక

సంబంధము లేని యిప్పటి శాసనసభలవలన లాభమేమియు కన్పించుటలేదు. ప్రజాసామాన్యము ఏనియమముల ననుసరించి అనుదినము కూలినాలి చేసుకొనుచున్నారో, ఎట్టిజీవనభృతి సంపాదించుకొనుచున్నారో, ఆయావృత్తులం దెట్టి కష్టములు వారికి కలుగుచున్నవో : చూచుట కిప్పటి శాసనసభలు శ్రద్ధపహించకుండుటయు, శ్రద్ధచేయవలెనన్నను వ్యవధిబొందకుండుటయు చాలా అసంతృప్తికరముగనే యున్నది. ఇంగ్లాండునందు లంకపైరు కర్మాగారాధిపతులు వారికార్మికులమధ్య క్రొత్తమెషినుల నుపయోగించవచ్చునా లేదాయను : యయముపై గొప్పతగాదా వచ్చి కార్మికులెల్లరు నిరుద్యోగులై బాధలు పడుచుండ, పార్లమెంటు తనకు పట్టనట్లే యుండట ప్రజల కయిష్టము కల్గించును. రాక్షసిబాగుగనలదలి కార్మికులు లక్షల కొలదిగా, యజమానులు పెట్టుతిప్పలు పడజాలక, సమ్మెకట్టి, నిరుద్యోగులై యుండ, పార్లమెంటు కండ్లతెరచి చూచుచు, ఏమియుచేయకుండును. ఇటులనే యితరదేశములందును, కర్మాగారాధిపతులు, భూస్వాములు, గనులయజమానులు, తమకార్మికుల హింసించుచుండ, శాసనసభ లేమాత్రము ప్రజలకు సహాయముచేయకున్నవి. ఇట్టిపరిస్థితులందు, కార్మికులకీసభలన్న గౌరవముకల్గుటెట్లు? ఇంతటితోబాక, కార్మికులు జయప్రదులై, తమసమ్మెలను తీవ్రతరముగా సాగిం

చుచు, హెచ్చు జీతధర్మముల కోరుచుండ, నిచ్చక్షపాతముగ, మధ్యవర్తిగనైన యూరకుండక, శాసనసభలు, వానిపై యాధారపడియుండు మంత్రీవర్గములు, కర్మాగారాధిపతుల తరపున జేరి, కార్మికుల హింసించుచు, వారినమ్మెల నిర్మూలింపజేయుచున్నవి. ఇంగ్లాండునందు 1926 సంవత్సరమందు సాగించబడిన, “జనరలుస్ట్రైకు” ను నిర్మూలింపజేయుటకు ప్రభుత్వము, పార్లమెంటు తమశక్తులనన్నిటి ధారపోసిరి. మన దేశమందును, దక్షిణయిండియా రైలుమార్గముపై నట్టిసమ్మెయే జరుగుచుండ, ప్రభుత్వము, రైలుయజమానుల తరపున నిలబడి, కార్మికనాయకుల నిర్బంధించి, నమ్మెను ఓడించిరి. జమిందారీరైతులు వెంకటగిరియందు జమిందారుపై ఆందోళనజేయుచుండ, ప్రభుత్వము జమిందారులకు అండగా నిలబడుచున్నది. ఇట్టి కురన్యాయముల కల్గించుచుండు శాసనసభలు, వానిపై యాధారపడియుండు మంత్రీవర్గములపై, కార్మికులకు సంపూర్ణముగా నమ్మకముపోయినది. కనుకనే, జర్మనీ, ఫ్రాన్సు, ఇంగ్లాండునందలి, కార్మికులలో తీవ్రవాదులందరు, రాచకీయజ్వలలో కొందరు, ఈకాలపు శాసనసభలు, ప్రజాభిప్రాయమును వెల్లడించలేవనియు, ప్రజాస్వామికరాజ్యమునునది, ఈ శాసనసభలద్వారా సాధ్యముకాదనియు, ఇప్పటి ప్రజాస్వామికరాజ్యము వట్టి బూటకమనియు అభిప్రాయ పడుచున్నారు. కమ్యూనిస్టులు, సోషలిస్టులకు,

ఇప్పటి శాసనసభలయం దేమాత్రము నమ్మకము లేకుండుట వలననే, తఱచు ప్రతిష్ఠాభవము చేయుచు, మంత్రివర్గము లందు జేరక, వాధ్యమైనంత త్వరితముగా, ఇప్పటి రాజ్యాంగ పద్ధతుల మార్పు చేయవలెనని ఆశించుచుండుట కిదియే ముఖ్య కారణము.

ప్రజలకు ముఖ్యమగు అర్థిక జీవితమునో నంతగా సంబంధము లేక వివిధ వృత్తులయొక్క ఆవసరానవసరములతో సంబంధము లేక గణజనుల ప్రత్యేకాభిప్రాయముల వెల్లడింప జాలక వివిధ భాగములందు నివసించు అన్ని విధములగు ప్రజలపేరున ధనికుల, భూస్వాముల, కర్మాగారాధిపతుల యాధిక్యతనే బలపరచుచుండు ఇప్పటి శాసనసభలు కార్మికులకు నిరుపయోగములు. ప్రజలెల్లరు ఏదోయొకవృత్తివలన తమ జీవనోపాధి సంపాదించుకొనవలసి యున్నది. సంపాదించిన ధనము బెట్టి జీవితాధారముకై వివిధ వస్తువుల కొనవలసి యున్నది. పూర్వీకులవలన ఆ స్తిపొందినవారు తప్ప అత్యధిక సంఖ్యాకులు కార్మికులు. ప్రజలందరును వస్తువుల కొనువారు కనుక, కార్మికులందరికి “వస్తునిర్మాతకుల శాసనసభ” యొక్క టీయు, ప్రజలెల్లరికి “భోక్తల శాసనసభ” మరొక్క టీయు నిర్మించుచో, ఒక్కటి పనివారెల్లరు కర్మాగారములాదిగా గల వానియందెట్లు జీవించి జీవనోపాధి బొందనగునో నిర్ణయించుననియు, మరొకటి ప్రజలు తమ సంపాదనల నెట్లు

ఖర్చిడుకొననగునొ నిర్ణయించుననియు, సాంఘికవాదులు చెప్పుచున్నారు. ఈసథిలద్వారా దేశాంతర్గతమగు వ్యవహారములన్నియు చక్కబెట్టబడును. వీనికిమించిన విదేశాంగ వ్యవహారములు, రక్షణదళమున నిర్వహణము, దేశీయపు శాంతి రక్షణ ఆదిగాగల కార్యములకై మరొక శాసనసభ నేర్పరచుటకు బదులు “భోక్తల శాసనసభ”నే నియమించుటమంచిదని వారివాదము. ప్రధమసభయందు వివిధవృత్తులందలి ప్రజలు ప్రాతినిధ్యము బొందెదరు. రెండవసభకు దేశమునందలి ప్రజలెల్లరు ఇప్పటివలెనే వివిధ నియోజకవర్గములనుండి తమ ప్రాతినిధుల పంపెదరు.

కాని, ప్రస్తుతపు పరిస్థితులందు, యజమానులు కార్మికులు ప్రాతినిధ్యమునందును, వాణిజ్యమునందును కలరు గనుక, యజమానులను పూర్తిగా పదభ్రష్టుల నొనర్చినగాని “వస్తు నిర్మాతకుల శాసనసభ” యందు కార్మికులకే ప్రాతినిధ్యత యిచ్చుట సాధ్యపడదు. ఒకవేళ వానాజాతి కార్మికసంఘము (జనీనాయందున్నది.) నందువలెనే యజమానులకును, కార్మికులకును, ప్రతివృత్తియందును సమాన ప్రాతినిధ్యమునే యిచ్చి, ఆయిరుపక్షములప్రాతినిధులకు ఆ శాసనసభయందు తావొసంగుట న్యాయమని సాంఘికవాదులు చెప్పుచున్నారు. అప్పుడైనను వివిధవృత్తులకు పరస్పరముగా ఎంతెంతప్రాతినిధ్యమువ్వవలెనో ఎవ్వరు తేల్చుట? ఒకప్పుడొకవృత్తి అత్యం

తప్రాముఖ్యతబాందిమున్నను ఇప్పు డతిక్ష్ణీణదశయందుండవచ్చును. వెనుక దీనావస్థయందున్నవృత్తి యిప్పుడు వృద్ధియందుండనోపును. ఇటుల కాలానుగుణముగా కల్గుచుండు మార్పులననుసరించి వివిధవృత్తులకొసంగబడు ప్రాతినిధ్యము మారుచుండవలయునుగదా? ఆయావృత్తులందలి కార్మికులు వారిప్రాతినిధుల నెన్నకొనవలెనా? లేక వారిసంఘము లెన్నుకొనునా? ఒకవృత్తికిహెచ్చు, మరొకవృత్తికితక్కువ ప్రాతినిధ్యము చే కూరినదని విచారములు కల్గుచుండును. ఇన్నియిబ్బందులున్నను అనుభవమున “వస్తునిర్మాతకుల శాసనసభను” నిర్మించుట దుస్తరముకాదని జర్మనీయందలి ఆర్థిక శాసనసభావృత్తాంతము, ఇటలీయందలి ఫాసిస్టుపార్టీవారి యేర్పాటులు, రషీయాయందలి “సిండికేటుల నిర్మాణము” తెల్పుచున్నవి.

“వస్తునిర్మాతకుల శాసనసభ” ఎటులనైన నేమి యేర్పడినదనుకొందము. ఈసభ వారునిర్వర్తించవలసిన కార్యవిధానమెద్ది? వివిధవృత్తులందు యజమానులు కార్మికుల మధ్య కల్గువివాదము లెట్లు పరిష్కరింపబడునో తీర్మానింతురు. యజమానులు తమకర్మాగారముల నెట్లుస్పృహింపవలెనో, కార్మికుల కపాయము కల్గకుండుటకై యేలాటి యేర్పాటులు చేయనగునో వివిధతరగతులకు జెందిన కార్మికులకు ఎట్లెట్లు ఎంతెంత కూలి నాలి చెల్లింపవలెనో, నిరు

ద్యోగులై నవారి కెంతజీవనభృతి చెల్లింప నగునో, అనిటి వారైనకార్మికులకెట్లు నష్టపరిహారము చెల్లింపవలెనో శాసన నిర్మాణము చేయదగును. వివిధవృత్తులందలి కార్మికులు, యజమానులమధ్య లాభముల నెట్లుపంచియిడనగునో, ఆయావృత్తుల నడపుటగో యిరుపక్షములవారి కెంతెంత పెత్తనము కలుగవలెనో ఈసభవారు నిర్ణయించనగును. ఈసభయొక్క చర్యలద్వారా కర్మాగారాధిపతులకు, కార్మికులకు, దేశమందలి వర్తకవాణిజ్యవ్యవహారము లన్నియు ఎట్లెట్లుజరుపబడుచున్నవో, ఏయేవిధముల ఏయేవృత్తులందు జాతీయైశ్వర్యము వృద్ధిబొందుట కాని క్షీణతజెందుట కాని జూడనగునో, ఏదేశములయొక్క ఆర్థికజీవితమునకు తమదేశీయుల ఆర్థికవ్యవహారముల కెట్టిభేదములు కలవో దేశమంతకు లాభకరమగునట్లు వివిధవృత్తులమధ్య తగుపాటి సహకార మేర్పరచి, ఆర్థికజీవితము కళాప్రపూర్ణముగా నొనర్చుటకు సాధ్యమగును. ఇప్పటివలె యుద్ధములందు దిరుగుటకుగాని, ఎగుమతి దిగుమతి పన్నుల వేయుచు ఏదేశములతో ఆర్థికసంఘర్షణ కల్గించుటకుగాని ఆసభ యేర్పడిన పిమ్మట అంతసుఖపుగా సాధ్యముకాదు. ఇప్పటి శాసనసభ లకంటె “వస్తునిర్మాతకుల శాసనసభ” వారు ఆర్థికవ్యవహారములకె హెచ్చుప్రాముఖ్యత నిచ్చి ఎగుమతి దిగుమతులు ప్రపంచమందంతట ఏయడ్డంకులు లేకుండ జరుగవలయునని

ఆశించుచుందురు. యుద్ధములవలన ఆర్థికజీవితము తారుమారై ప్రజలు కష్టముల పాలగుదురని యీ సభవారు త్వరితముగా గమనించకలరు. యజమానులే యిప్పటి సభలందు హెచ్చుప్రామాఖ్యత పొందుచుండుటవలన ఆర్థికసంక్షోభములు కలుగుటయు, యుద్ధములు సంప్రాప్తమగుటయు జరుగుచున్నది. ఈ సభవారు ఆర్థికసామరస్యమును, వర్తకవ్యాపారవిజృంభణమును, నానాజాతిసాభాత్మ్యమును హెచ్చుగా కోరుచుందురు. కనుక శిస్తులభారము తగ్గి వ్యాపారము హెచ్చుగుటకు వీరు తోడ్పడుదురు.

ఈ కార్యము లన్నిటిని సాధారణశాసనసభ నిర్వర్తింపకలదు. ఇప్పటికే వీనిలో ననేకములను చాలవరకు జరుపుచునేయున్నది. అప్రేరియా దేశపు శాసనసభలు కార్మికులకు చాలవరకు సంతృప్తికల్పించుచున్నవి. ఇంగ్లాండునందు యజమానులు కార్మికులమధ్య కలుచుండు సంఘర్షణల తగ్గింప పార్లమెంటు చాలా ప్రయత్నముల జేయుచున్నది. కనుక పౌరులెల్లరు మేల్కొని తమవోటులను సక్రమముగ ప్రజాసామాన్యపు మేలుకోరువారికే యిచ్చుచో పైన పేర్కొనబడిన “వస్తునిర్మాతకుల శాసనసభ” వారిధర్మముల నన్నిటి నెరవేర్చకలదు. కాని అనుభవమందు ప్రజలు తమ మేలునే కోరు లేబరుపార్టీని బలపరచుస్థితియందు లేరు గనుక “వస్తునిర్మాతకుల శాసనసభ”యందు కార్మికుల యోగ

క్షేమములగూర్చి కన్పరచు శ్రద్ధ, ఓషిక, ఆతురత, ఇప్పటి శాసనసభలయందు ప్రకటింపబడుట శేదు. మరియు యిప్పటి శాసనసభలందు కదాచితుగమాత్రము కార్మికులకు యజమానులతోబాటు సమానముగా ప్రాతినిధ్యముసంపాదితమగుచుండ “వస్తునిర్మాతకుల శాసనసభ”యందు ప్రధమమునుండి శాశ్వతముగా యజమానులతో సమానముగా కార్మికులును ప్రాతినిధ్యత పొందగల్గుదురు.

“భోక్తల శాసనసభ” వాస్తవముగా ఇప్పటిశాసనసభలవలెనే యుండును. ఇప్పటికాలసభలును, భోక్తల యొక్క అవసరములగురించియు, పౌరుల కోరికలగురించియు, శ్రద్ధజేయుచున్నవి. ఐతే ఇప్పటి శాసనసభలందు ప్రజాప్రతినిధిసభలే ప్రాముఖ్యతబొందియున్నవి. ప్రజాప్రతినిధిసభలో పౌరులెల్లప్రతినిధులు కలరు. వివిధనియోజకవర్గములనుండి ఈసభయొక్క ప్రతినిధు లెన్నుకొనబడుచున్నారు. అటులనే “భోక్తల శాసనసభ”యు నిర్మింపబడును. కనుక సాంఘికవాదుల తత్వముప్రకారము ఇప్పటి ప్రజాప్రతినిధిసభ లట్లే యుండవచ్చును. సెనెటుసభలమాత్రము నిర్మూలించి వారిస్థానే “వస్తునిర్మాతల శాసనసభ”ను స్థాపించవలెను.

ఐతే బడ్జెటు తయారుచేయుటలో ఈరెండుశాసనసభల కెట్లాటిబాధ్యత యుండవలయును? వృత్తులందలి ప్రజలే గదా శిస్తులచెల్లింపవలసినది. వివిధవృత్తులందలి కార్మికు

తెంతగా శిస్తుభారము మోయవలెనో, యజమానులెంత భరించవలెనో తీర్మానించుటకు “వస్తునిర్మాతకుల శాసనసభ” కు హెచ్చుశక్తియుండును. కాన వారు “ప్రజాప్రతినిధిసభ వారితో బడ్జెటు తయారుచేయుట” పోటీపడజొచ్చును. “ప్రజాప్రతినిధిసభ వారు” ప్రజావసరములకై ధనమునుకోరు చుందురు. కనుక ఒకరు శిస్తులనిచ్చువారు, మరొకరు ఖర్చి మవార్చునె యుందురు. బడ్జెట్టును నిర్మించుటలో యీవిధ మగు ద్వంద్వపై తనముండుట శ్రేయస్కరముగాదని ప్రపంచ పుటనుభవము తెల్పుచున్నది. మరియు శిస్తులనివ్వకల్లు సభ యే ప్రభుత్వపుధనమును శిర్చుపెట్టు అధికారమును కోరు చుండును. కాని ప్రజలందరి యవసరముల గమనించుచు, అన్నివృత్తులయందును సమానభావము కల్గియుండి దేశమం దు శాంతి నలకొల్పి, ఉద్యోగులు, నిరుద్యోగులు, వృద్ధు లు ఎల్లరికి ప్రతినిధియై బాలబాలికలు తదితరులక్షేమమునకై కృషిచేయవలసిన బాధ్యతకల్గిన “ప్రజాప్రతినిధిసభ”కి బడ్జెట్టును తయారుచేయు అధికారమునొసంగుట యుత్తమము. “వస్తునిర్మాతకుల సభ”వారు వివిధవృత్తులమధ్య శిస్తుభార మెటుల పంచి యిడవగునో నిర్ణయింపజాలరు. ప్రభుత్వా దాయమును కూడ వృత్తులచారీగాగాక ప్రజావసరములబట్టి ఖర్చిడవలసియున్నది. కనుక “ప్రజాప్రతినిధి సభ” వారికే బడ్జెట్టును నిర్మించు ప్రధానాధికారమిచ్చుట లాభకరము.

ఇట్టి పరిస్థితులందు బజ్జెట్టుపై యధికారము లేకపోవుచో “వస్తునిర్మాతకుల సభ” వారికి ప్రజాప్రతినిధి సభవారితో సమానస్థానము లభింపజాలదుగదా ?

శాసననిర్మాణముందును ఈరెండుసభలకు సమానాధికార మొసంగుచో ఈదినములందు రెండుశాసనసభలున్న దేశములందు కల్లుననుస్యలే బయలుదేరునని భయపడనక్కరలేదు. ఇప్పటిసెనెటుసభలందు పూర్వాచారపరాయణులు, వృద్ధులు, మితవాదులు, ధనికులన్నీహతులు బలముగ నుండ “వస్తునిర్మాతకుల సభయందు” వారికి మహాలయితే సగభాగపు ప్రాతినిధ్యము కల్గును. కనుక సెనెటుసభకంటె “వస్తునిర్మాతకుల సభ”యే హెచ్చుగా కార్మికుల సమన్వయమొడ సుముఖత జూపుచుండును. ఐనను “వస్తునిర్మాతకుల సభ”వారు బిల్లుల వెంట్రోద్ధమై తయారుచేసి చర్చించి, అంగీకరించి ప్రజాప్రతినిధిసభవారికి పంపినను ఆసభయందు సాధారణముగా యజమానుల ప్రాతినిధులే అధికసంఖ్యాకులై యుండెదరు కనుక ఆబిల్లులకు సాధారణముగా ప్రతిష్టంభనము జరుగుచుండును. ఈయిబ్బందిని తప్పించవలెనన్న ఈ రెండుసభలమధ్య భేదాభిప్రాయము కల్గుచో వోటరులందు యిరుసదపవంతు మంది “రిఫరెండము” కోరుచో ఆబిల్లులను వోటరులసమ్మతిపై తేవలయును. ఈవిధానమువలన ఇప్పటికంటె చులకనగా శాసననిర్మాణము జరుగవచ్చును.

బాధ్యతాయుతమంత్రివర్గము స్థిరపడియున్నంతకాలము అయ్యది “ప్రజాప్రతినిధిసభ వారికే బాధ్యత చెందియుండుట తప్పదు. కాని యిప్పుడెటుల సభయొక్క సభ్యులు కొందరు మంత్రివర్గమందుందురో, అటులనే వస్తునిర్మాతకుల సభయొక్క సభ్యులు కొందరు మంత్రివర్గమందుజేర్చుకొనబడుచుండవలెను. అప్పుడే మంత్రివర్గమునకు ఈసభ వారి తత్వము త్వరితముగా బోధపడుటయు, వారిశాసననిర్మాణకార్యక్రమమునెడ ఈసభవారు సుమూఖతజాపుటయు సాధ్యమగును. అట్టియెడ శాసననిర్మాణకార్యమందు “వస్తునిర్మాతకుల శాసనసభ”వారు ప్రతిపాదించు బిల్లులను మంత్రివర్గమునారంగీకరింకజాలనిచో వానిని ప్రజాప్రతినిధి సభ వారిచే నిరాకరింపజేయవచ్చును. కాని “రిఫరెండము” ను దాబిల్లులు ప్రజలచే నామోదింపబడినయెడల, మంత్రివర్గము రాజీనామా యివ్వవలసివచ్చును. ఇందువలన వృత్తులయవసరముబట్టి అవసరమగునప్పుడెల్ల ప్రజాభిప్రాయమునెడ భయభక్తులుకల్గిన మంత్రివర్గమువారు శాసననిర్మాణమును జేయించుచుండుట సాధ్యమగును.

ధనికులు, యజమానులగువా రదృశ్యులై, వృత్తులన్నియు, కార్మికుల సంఘములద్వారా, ప్రభుత్వమువలన నడుపబడుచుండుదినములం దెట్టిశాసనసభ లగత్యమో, “ఆధునిక రాజ్యాంగతత్వము” అను గ్రంథమందు వివరింతు.

ము. ఇప్పుటి శాసనసభలు, ఆర్థికజీవితముయొడ తగినంత శ్రద్ధ జూపుట లేదనియు, కార్మికుల యవసరముల గమనించుట లేదనియు, అందువలన ప్రజానామాన్యమునకు, వానియొడ తీవ్రముగు అసంతృప్తికల్గుచున్నదనియు మన మిచ్చట గమనించవలెను. ఇప్పుడున్న “సె నెటుసభలకు బదులు, వస్తునిర్మాణకుల శాసనసభ”ల నేర్పరచుట ప్రజోపయోగకరము. శాసననిర్మాణము చురుకుగా జరుగుటకై “వస్తునిర్మాణకుల శాసనసభ”కు “రిఫరెండము”ను తోడుజేయుట శ్రేయస్కరము.

ఇట్టి “వస్తునిర్మాణకులసభ”కు మాతృక ఈకాలమందు జర్మనీరాజ్యాంగమందలి “ఆర్థిక శాసనసభ”యందు చూడనగును. ఆసభయందు వివిధజిల్లారాష్ట్రీయ కార్మికసంఘములు “యజమానుల” సంఘముల ప్రతినిధులు కలరు. వివిధ వృత్తులకు వానివాని ప్రాధాన్యతల సనుసరించి తగురీతి ప్రాతినిధ్యత యొసంగబడుచున్నది. ప్రముఖులగు కార్మికనాయకులు, యజమానులుకూడ ప్రత్యేకముగా సభ్యులుగా నియమింపబడుటకలదు.

ఈసభవారు ఆర్థికజీవితమునకు సంబంధించినంతవరకు ఏబిల్లునైనను తయారుచేసి చచ్చించి అంగీకరించనగును. అంతవాబిల్లును మంత్రివర్గమువారు పరిశీలించి తమ యభిప్రాయ

ముతో రైష్ట్రాగ్ అను ప్రజాప్రతినిధిసభయందు ప్రవేశ పెట్టవలెను. “ఆర్థిక శాసనసభాచర్చలయం దెట్లు మంత్రులు పన్యసించి మంత్రివర్గమువారి అభిప్రాయముల తెలుప నగునో, అటులనే ప్రజాప్రతినిధిసభయందు తమ బిల్లు చర్చింప బడునప్పుడు తమ యాశయముల తెలుపుటకై “ఆర్థిక శాసనసభవారు” తమ ప్రతినిధులను పంపించవచ్చును. ఇటులనే, ప్రజాప్రతినిధిసభవారిచే ఆంగీకృతమైన బిల్లులును ఈసభవారికి చర్చకొరకై నివేదించవలసియున్నది. కాని ప్రజాప్రతినిధిసభవారి యంగీకార అనంగీకారములపై, ప్రతిబిల్లు యొక్క అదృష్టము, దురదృష్టము ఆధారపడియున్నవి. బడ్జెట్ బిల్లు, ఆర్థిక శాసనసభవారికి నివేదించబడుటలేదు. కనుక, జర్మను రాజ్యాంగవిధానము దీనిని కింకను, తుదకు “రైష్ట్రలెరు” అను సెనెటుసభకున్న ప్రాముఖ్యతకూడ కల్గుటలేదు.

ఐనను, ఈసభవారి వివిధస్థాయిసంఘములు, ప్రభుత్వపు వివిధవ్యవహారముల పరీక్షించుటకు మంత్రులు, తదితర ప్రభుత్వోద్యోగుల, తమకు సలహా నిచ్చుటకు, భోగట్టాతెల్పుటకై పిలిపించుట కధికారముకలదు. అవసరమగు ప్రభుత్వసమాచారములు చర్చల గురించి తగు రిపోర్టులను, మంత్రివర్గముద్వారా వీరు తెప్పించనగును. ఈవిధముగా, కార్మిక ప్రతినిధులు, యజమానుల ప్రతినిధులును, ప్రభుత్వ

మునకు, దేశీయ ఆర్థిక ప్రపంచపు ఆలోచనలు, అవసరముల గూర్చి తెలుపుటకును, ప్రభుత్వపు వ్యవహారముల విమర్శించి, మంచిచెడ్డల తెలుసుకొనుట కవకాశము కల్పించున్నది

దురదృష్టవశాత్తు, శాసననిర్మాణమూ కాని, బడ్జెట్టును తయారుచేయుటలో కాని, మంత్రాంగవర్గము నేర్పరచుటలో కాని, ఈసభవారికి, ప్రజాప్రతినిధిసభవారితో పాటు, కొంతవరకైన సమానప్రతిపత్తికలుగకుండుటచే, జర్మనీవారి రాజ్యాంగమం దత్యంత హీనస్థానము నలంకరించుచున్నది. క్రిందటి ఐదుఆగువత్సరములనుండి, ఈసభ సమకూడుటయే లేదన్న ఆశ్చర్యములేదు. కాని, భవిష్యత్తునందు, ప్రజాస్వామిక రాజ్యాంగము నివిధదేశములందు జయమంది, కార్మికులకు సంతృప్తికల్పించి, అన్ని పార్టీలను సక్రమరాజ్యాంగపథమందుంచవలయునన్న, “వస్తునిర్మాతకులసభ”కు ఇప్పుడు సెనెటుసభకంటె హెచ్చు ప్రాముఖ్యత, అధికారము సంప్రాప్తమగుట అత్యవసరము. ప్రజాసామాన్యమునకు తగు ప్రాతినిధ్యము కల్గిననే, రాజ్యాంగము సురక్షితమగును. “వస్తునిర్మాతకుల శాసనసభ” ఇప్పటి భాగ్యవిభజనపద్ధతికి భంగముకల్పించకుండ ప్రజాస్వామికమును ప్రజలకు ప్రీతికరమైన ర్పుట కుపయోగపడును.

స హా యు లు .

- 1 శ్రీయుత మల్లిడి సత్యనారాయణరెడ్డిగారు,
రామచంద్రపురము.
- 2 ,, డా॥ తో లేటి కనకరాజుగారు,
రామచంద్రపురము.
- 3 ,, ముక్కవిల్లి వేంకట నారాయణగారు,
రామచంద్రపురము.
- 4 ,, మెట్ల రామమూర్తిగారు, ధనిశేష్వరం.
- 5 ,, పున్నమరాజు వేంకట్రాయుడుగారు, కాకినాడ.
- 6 ,, పోలిశెట్టి స్వామినాయుడుగారు, గూడాల.
- 7 ,, పొక్కులూరి సుబ్బారావుగారు,
రామచంద్రపురం.
- 8 ,, చిక్కిన వీరరాఘవులుచౌదరీగారు, చోడవరం.
- 9 ,, నీరుకొండ వేంకటరత్నంచౌదరీగారు,
నీతానగరం.
- 10 ,, శ్రీపాదం వెంకన్నగారు, కాకినాడ.
- 11 ,, పోకల సరయ్యనాయుడుగారు, కాకినాడ.
- 12 ,, మైండా వేంకటరమణమూర్తిగారు, కాకినాడ.
- 13 ,, మర్ల ఫణిశాస్త్రిగారు, ఆర్యవటం.
- 14 ,, వట్టికూటి ఆదినారాయణగారు, కూర్మాపురం.
- 15 ,, డా॥ వేదాంతం వేంకటకృష్ణయ్యగారు,
కాకినాడ.

- 16 శ్రీయత నాగదేవర నూర్యారావుగారు, సోమేశ్వరం.
- 17 ,, చిట్టూరి వేంకటదుర్గాప్రకాశరావుగారు,
కూళ్లమల్లవరం.
- 18 ,, బుద్ధవరపు మహదేవుడుగారు,
రామచంద్రపురం.
- 19 ,, జోశ్యుల రామచంద్రరావుగారు,
రామచంద్రపురం.
- 20 ,, బాలానరపు వేంకటకృష్ణారావుగారు.
రామచంద్రపురం.
- 21 ,, మిత్తింటి మందేశ్వరావుగారు,
రామచంద్రపురం.
- 22 ,, డా॥ కె॥ యల్॥ నరసింహారావుగారు,
రాజమండ్రి.
- 23 ,, డా॥ శివరాజు రామారావుగారు, రాజమండ్రి
- 24 ,, డా॥ పాలకోడేటి గురుమూర్తిగారు,
రాజమండ్రి.
- 25 ,, డా॥ ఎ॥ బి॥ నాగేశ్వరరావుగారు,
రాజమండ్రి.
- 26 ,, చిక్కిన వీరాస్వామిచౌదరీగారు, తాటిపాక.
- 27 ,, మారిన సుబ్బారావుగారు, దోనకాయలపల్లి.
- 28 ,, కాకుళవరపు శేషగిరిరావుగారు, కాకినాడ.
- 29 ,, ములుకుట్ల వేంకటశాస్త్రిగారు, కాకినాడ.

- 30 శ్రీయుత పెద్దాడ రామస్వామిగారు, కాకినాడ.
- 31 ,, గంటి నరంహశర్మగారు, పేరూరు.
- 32 ,, చాగంటి అచ్యుతలింగంగారు, అమలాపురం.
- 33 ,, నేత్రకంటి వేంకటయోగానందరావుగారు,
కాకినాడ.
- 34 ,, బులుసు గంగా రామయ్యగారు, కొమానపల్లి.
- 35 ,, చాగంటి వేణుగోపాలకృష్ణారావుగారు,
నల్లూరు.
- 36 ,, ఉప్పలూరి రామమూర్తిగారు, మూలస్థానం.
- 37 ,, చెలికాని సూర్యనారాయణమూర్తిగారు,
ఆర్యవటం.
- 38 ,, వేమూరి విశ్వనాథశర్మగారు, రాజమండ్రి.
- 39 ,, చావలి రామసోమయాజులుగారు, కాకినాడ.
- 40 ,, యల్లాజోస్యుల వేంకటేశ్వర్లుగారు, కాకినాడ.
- 41 ,, సాగిరాజు సత్యనారాయణరాజుగారు
రాపర్తిరాయవరం.
- 42 ,, భావరాజు సత్యనారాయణగారు,
చామర్లకోట.
- 43 ,, చెలికాని బుచ్చి వేంకటాచార్యగారు, ఆర్యవటం.
- 44 ,, గొల్లపల్లి వీరాజుగారు, పెద్దాపురప్పాడు.
- 45 ,, రావిపాటి సత్యనారాయణచౌదరిగారు,
దంగేరు.

- 46 శ్రీయుత ముప్పర్తి వేంకటరత్నంగారు, మోరి.
 47 ,, బోయనపల్లి రామశర్మగారు,
 రామచంద్రపురం.
 48 ,, మైండా వేంకటనారాయణగారు, కాకినాడ.
 49 ,, పెద్దాడ సీతాపతిరావుగారు, రాజమండ్రి.
 50 శ్రీమతి బి॥ కామేశ్వరమ్మగారు, మైసూరు.
 51 శ్రీయుత దంతుర్తి శాంతయ్యగారు, చామర్లకోట.
 52 ,, గోదావరి సత్యనారాయణగారు, కోటిఫలి.
 53 ,, మారిన నరసన్నగారు, రాజమండ్రి.
 54 ,, యామన చినసుబ్బారావుగారు, ఆరెంపూడి.
 55 ,, కమ్మ బుచ్చయ్యచౌదరీగారు, కపిలేశ్వరపురం.
 56 ,, బులుసు సర్వారాయుడుగారు, కపిలేశ్వరపురం.
 57 ,, చెలికాని రామానాయణంగారు, ఆర్యవటం.
 58 ,, యార్లగడ్డ లచ్చన్నచౌదరీగారు, పెదపూడి.
 59 ,, పులుగుర్తి వేంకటకృష్ణారావుగారు,
 రామచంద్రపురం.
 60 ,, జజ్జవరపు వీరన్నగారు, వద్దివర్రు.
 61 ,, పబ్బినీడి విష్ణుమూర్తిగారు, గురజనాపల్లి.
 62 ,, డా॥ టి॥ సత్యనారాయణగారు, పితాపురం.
 63 ,, వేపూరి గోపాలదాసుగారు, పితాపురం.
 64 ,, కొత్త సూర్యనారాయణగారు, పితాపురం.
 65 ,, ఆచంట సత్యనారాయణగారు, పితాపురం.

66 శ్రీయత బాలాంత్రపు రామచంద్రరావుగారు,
గుంటూరు.

67 ,, దాట్ల సూర్యనారాయణరాజుగారు,
కైకవోలు.

68 ,, నూకల సత్యనారాయణమూర్తిగారు,
కందికుప్ప.

69 ,, పళ్ళ పెరుమాళ్లుగారు, టానేలంక.

70 ,, ఆచంట రామకృష్ణమ్మగారు, ఉప్పుడి.

71 ,, నూకల వేంకటరత్నంగారు, అనాతరవరం.

72 ,, దేవత శ్రీరామమూర్తిగారు, రాజమండ్రి.

73 ,, కొత్త కామరాజుగారు, పితాపురం.

74 ,, కస్తూరి నరసరాజుగారు, రాజోలు.

75 ,, నిరోగి సుబ్బారావుగారు, పెద్దాపురం.

76 ,, చెలికాని పెదబుచ్చి వేంకట్రావుగారు, వేళంగి.

77 ,, మెర్ల సత్యంగారు, వేళంగి.

78 ,, మెర్ల సుబ్బారావుగారు, వేళంగి.

79 ,, మెర్ల చినవీరన్నగారు, వేళంగి.

80 ,, మెర్ల వేంకట్రావుగారు, వేళంగి.

81 ,, చుండూరు సుబ్బారావుగారు, వేళంగి.

82 ,, మెర్ల సత్తిరాజుగారు, వేళంగి.

83 ,, తణుకు రాయుడుగారు, గొల్లపాలెం.

- 84 శ్రీయుత కోకా వీరభద్రరావుగారు, గొల్లపాలెం.
- 85 ,, తోటకూరి వేంకట్రాజుగారు, తాడేపల్లిగూడెం
- 86 ,, నిడమర్తి గౌరీశంకరదత్తుగారు, నిడమర్యి.
- 87 ,, డా॥ బొమ్మకంటి రామమూర్తిశాస్త్రిగారు,
నిడదవోలు.
- 88 ,, డా॥ జీడిగుంట కామరాజుగారు, నిడదవోలు.
- 89 ,, డా॥ యర్రమిల్లి దీక్షితులుగారు, నిడదవోలు.
- 90 ,, ముళ్లపూడి తిమ్మరాజుగారు, తణుకు.
- 91 ,, శ్రీపాద లక్ష్మీనరసింహంగారు, నరసాపురం.
- 92 ,, డా॥ సత్తిరాజు వేంకటాచార్యగారు, అత్తిలి.
- 93 ,, అంత్యం నరసింహమూర్తిగారు, పాలకొల్లు.
- 94 ,, ఇందుకూరి లక్ష్మీపతిరాజుగారు, దువ్వ.
- 95 ,, డా॥ చీమలకొండ సూర్యనారాయణగారు,
పిప్పర.
- 96 ,, డా॥ ముల్పూరి రంగయ్యగారు, ఏలూరు.
- 97 ,, సామవేదం సత్యనారాయణగారు, వనంతవాడ
- 98 ,, కొమ్మిరెడ్డి ఆంజనేయులుగారు, పోతునూరు.
- 99 ,, కొమ్మిరెడ్డి సత్యనారాయణగారు, పోతునూరు
- 100 ,, మన్నే వేంకటనారాయణగారు, దేవ.
- 101 ,, మన్నే సత్యనారాయణగారు, కొడమంచలి.
- 102 ,, గొడవర్తి నాగేశ్వరరావుగారు, ఆచంట.

- 103 శ్రీయుత ఇందుకూరి సూర్యనారాయణగారు, దువ్వ.
 104 ,, ఓసూరి నారాయణస్వామిగారు, నర్సాపురం.
 105 ,, తుమ్మలపల్లి వీరభద్రరావుగారు, పిప్పర.
 106 ,, ఆచంట జానికిరాంగారు, బెజవాడ.
 107 ,, మల్లాది సీతారామశాస్త్రిగారు, బెజవాడ.
 108 ,, పర్వతనేని భూషయ్యచౌదరీగారు, నూజల్ల.
 109 ,, తిక్కవరపు కామిరెడ్డిగారు, నెల్లూరు.
 110 ,, బెజవాడ వేంకటకృష్ణారెడ్డిగారు,
 బుచ్చిరెడ్డిపాలెం.
 112 ,, రేబాల పట్టాభిరామరెడ్డిగారు, నెల్లూరు.
 113 ,, కొమండూరి వేంకటాచారిగారు,
 హైదరాబాదు.
 114 ,, గాడేపల్లి జగన్నాథంగారు, హైదరాబాదు.
 115 ,, పి. నాగేశ్వరరావుగారు, సికిందరాబాదు.
 116 ,, ఆర్. శివరాంగారు, ఢిల్లీ.
 117 ,, అరవ ఆదినారాయణమూర్తిగారు,
 రాజమండ్రి.
 118 ,, పద్మసోల కృష్ణమూర్తిగారు, కాకినాడ.
 119 ,, బి. ఎన్. శాస్త్రిగారు, వకీలు, అమలాపురం.
 120 ,, చిట్టూరి నరసింహముగారు, కూళ్లమల్లవరము.
 121 ,, ముత్రా సత్యప్రసన్నంగారు, కాకినాడ.

RCL

TPLA103B182

సాం ప్రసాద

భారతీని కేతనము

పరమభాగ్యములార
జ్ఞానానందములార
మహాదేవతా

భారతీని కేతనము.

కాకినాడ.

B

మనసు ఫౌండేషన్
పుస్తకాల పరిశీలనాపట్టిక

పుస్తకం పంఖ్య	TPLA103 B182
పుస్తకం పేరు	ఆధునిక రాజకీయాల సంగ్రహం
తారీఖు	26-10-2024
ముందు లిట్ట	YES
వెనుక లిట్ట	YES
మొత్తం పేజీలు	359
విద్య సైజు పేజీలు	NO
భాష పేజీలు	CXT, BCT 6,9,11,13,XII,8
లేఖ పేజీలు	NO
తయారు చేసినది	Rehana
పేజీలు విడదీసినది	Rehana
స్కాన్ చేసినది	pratheek
పరిశ్ల చేసినది	SANDHYA
పేజీలు సరిచూసినది	
ప్రింటింగు చేసినది	
ప్యాకింగు చేసినది	
స్కాన్ చేయబడినది	NO
తప్పులు	NO
పరిస్థితి	Good